

COMPILEATIO
TOTIVS IVRIS

CONTROVERSI

EX OMNIBVS DECISIONIBVS

Vniuersi Orbis, quæ hucvsque extant impressæ.

A DOCTORE MARTA NEAPOLITANC

IVRIS CONSVLTO VERIDICO, SVMMO PRACTICO,

Ad Instar Digestorum Imperialium Noua Methodo Composita.

ET ICCIRCO DIGESTA NOVISSIMA

IVRIS CONTROVERSI APPPELLATA.

Tomus Sextus.

BENEFICIORVM. ET SPIRITVALIVM.
MATERIAS CONTINENS.

IVRIS PERITIS OMNIBVS. TVM IN ELIGENT
VERA IVRIS INTERPRETATIONE,

Tum in consulendo, & iudicando valde utilis; ac necessarius.

Cum Indice Materiarum secundum ordinem Titulorum.

SUPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

— VENETIIS, MDCXX.

APVD IVNTAS.

LIBRO DE TITIVARIIS

CONTRARIOVERSIAS

EN LA MATERIA DE LA EDUCACION

Y DISCUSIONES SOBRE EL DERECHO Y LA POLÍTICA

Y DOCTOR MARTA NEVACHEVITANG

Y DISCUSIONES SOBRE EL DERECHO Y LA POLÍTICA

Y DISCUSIONES SOBRE EL DERECHO Y LA POLÍTICA

TOMUS SECUNDUS.

BENEFICIORUM ET SPIRITUATIVARUM.

MATERIAS CONTRARIAS.

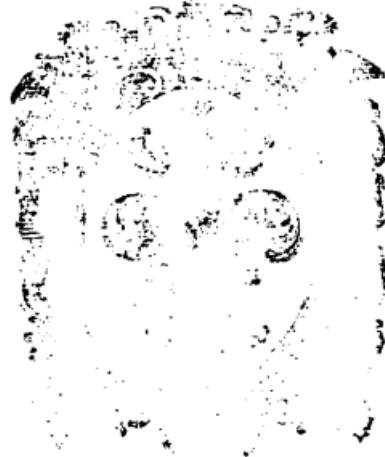
ARTICULATISSIMI OMNIBUS TUM ULTRA

AERA TAVRIS TUM PRACTICANDIS.

Tum in coniugio, et in matrimonio, et in concubinatu,

Cum pueris, et ceteris, et in exercitu, et in aliis.

SUPER TUM CAVITATIBUS, ET CETERIS.

VENITII MDCCXX.

APPENDICIS.

TITVL
DIGESTORVM
NOVISSIMORVM

TOMI SEXTI.

BENEFICIORVM
ET SPIRITALIVM.

(693/693/693)
(693/693/693)

SERIE ALPHABETICA DISPOSITI;

Quod facilius in hac arte Tyrunculi eos inuenire possint:

<i>Ebus.</i>	<i>Pag.</i>	<i>Gratia.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Abbatissa.</i>	3	<i>Gubernator Urbis.</i>	117
<i>Archidiaconus.</i>	4	<i>Hospitale.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Archiepiscopus.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Imperatio.</i>	119
<i>Archipresbiter.</i>	5	<i>Imprudentia.</i>	135
<i>Auditor Camera.</i>	6	<i>Indulsum.</i>	141
<i>Auditor Rota.</i>	7	<i>Institutione.</i>	146
<i>Baptismus.</i>	10	<i>Interdictum Ecclesiasticum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Beneficium.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Intrusio.</i>	147
<i>Breve.</i>	14	<i>Intrusus.</i>	148
<i>Bulla.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Irregularitas.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Canonicus.</i>	26	<i>Indici.</i>	149
<i>Canonizatio sanctorum.</i>	31	<i>Insipacronatus.</i>	150
<i>Capitulum.</i>	33	<i>Legatus.</i>	172
<i>Cappellania.</i>	35	<i>Mendicantes.</i>	175
<i>Cardinalis.</i>	36	<i>Missa.</i>	176
<i>Clericus.</i>	38	<i>Monachii.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Coadiutoria.</i>	41	<i>Monasterium.</i>	178
<i>Collatio.</i>	43	<i>Moniales.</i>	180
<i>Collector.</i>	60	<i>Nuntius.</i>	181
<i>Commenda.</i>	61	<i>Optio.</i>	183
<i>Companternas.</i>	63	<i>Ordinarius.</i>	185
<i>Confessarius.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Ordo.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Confidentia.</i>	64	<i>Papa.</i>	187
<i>Datarius.</i>	65	<i>Parochus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Decanus.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Patronus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Decima.</i>	66	<i>Peccatum.</i>	191
<i>Primicia.</i>	76	<i>Pensio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Derogatio.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pensionarius.</i>	207
<i>Dispensatio.</i>	78	<i>Penitentiarius.</i>	209
<i>Distributiones.</i>	84	<i>Prabenda.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ecclesia.</i>	86	<i>Præceptoria.</i>	210
<i>Electio.</i>	91	<i>Prælatus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Postulatio.</i>	101	<i>Præpositura.</i>	211
<i>Electio.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Præsentans.</i>	212
<i>Episcopus.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Præsentatio.</i>	214
<i>Octonominus.</i>	112	<i>Prior.</i>	218
<i>Exemptio.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Processio.</i>	219

Pre-

<i>Professio.</i>	220	<i>Referendario.</i>	240
<i>Prothomisterius.</i>	222	<i>Referratarium.</i>	251
<i>Provvisor.</i>	ibid.	<i>Residentia.</i>	ibid.
<i>Provvisor.</i>	223	<i>Resignatio.</i>	253
<i>Quarta Episcopalis.</i>	224	<i>Resignatio.</i>	269
<i>Rector.</i>	233	<i>Resignatarium.</i>	273
<i>Regula.</i>	234	<i>Sepulchrum.</i>	274
<i>Regula de verisimili.</i>	ibid.	<i>Surrogatio.</i>	276
<i>Regula de Idiomate.</i>	ibid.	<i>Surrogatus.</i>	281
<i>Regula de litteris non expeditis.</i>	ibid.	<i>Valer.</i>	285
<i>Regula de olla mensibus.</i>	235	<i>Vicarius.</i>	291
<i>Regula de iure non tolendo.</i>	236	<i>Vicerex.</i>	295
<i>Regularis.</i>	238	<i>Visitatio.</i>	ibid.
<i>Religiosis.</i>	239	<i>Filio.</i>	296

225-226-227
228-229-230

SERIE ALPHABETICA DISPOSITA
Oggetto della Tavola I con cui si comincia la Serie

221	ab	ab	ab
222	aberratio	aberratio	aberratio
223	aberrans	aberrans	aberrans
224	aberrans	aberrans	aberrans
225	aberrans	aberrans	aberrans
226	aberrans	aberrans	aberrans
227	aberrans	aberrans	aberrans
228	aberrans	aberrans	aberrans
229	aberrans	aberrans	aberrans
230	aberrans	aberrans	aberrans
231	aberrans	aberrans	aberrans
232	aberrans	aberrans	aberrans
233	aberrans	aberrans	aberrans
234	aberrans	aberrans	aberrans
235	aberrans	aberrans	aberrans
236	aberrans	aberrans	aberrans
237	aberrans	aberrans	aberrans
238	aberrans	aberrans	aberrans
239	aberrans	aberrans	aberrans
240	aberrans	aberrans	aberrans
241	aberrans	aberrans	aberrans
242	aberrans	aberrans	aberrans
243	aberrans	aberrans	aberrans
244	aberrans	aberrans	aberrans
245	aberrans	aberrans	aberrans
246	aberrans	aberrans	aberrans
247	aberrans	aberrans	aberrans
248	aberrans	aberrans	aberrans
249	aberrans	aberrans	aberrans
250	aberrans	aberrans	aberrans
251	aberrans	aberrans	aberrans
252	aberrans	aberrans	aberrans
253	aberrans	aberrans	aberrans
254	aberrans	aberrans	aberrans
255	aberrans	aberrans	aberrans
256	aberrans	aberrans	aberrans
257	aberrans	aberrans	aberrans
258	aberrans	aberrans	aberrans
259	aberrans	aberrans	aberrans
260	aberrans	aberrans	aberrans
261	aberrans	aberrans	aberrans
262	aberrans	aberrans	aberrans
263	aberrans	aberrans	aberrans
264	aberrans	aberrans	aberrans
265	aberrans	aberrans	aberrans
266	aberrans	aberrans	aberrans
267	aberrans	aberrans	aberrans
268	aberrans	aberrans	aberrans
269	aberrans	aberrans	aberrans
270	aberrans	aberrans	aberrans
271	aberrans	aberrans	aberrans
272	aberrans	aberrans	aberrans
273	aberrans	aberrans	aberrans
274	aberrans	aberrans	aberrans
275	aberrans	aberrans	aberrans
276	aberrans	aberrans	aberrans
277	aberrans	aberrans	aberrans
278	aberrans	aberrans	aberrans
279	aberrans	aberrans	aberrans
280	aberrans	aberrans	aberrans
281	aberrans	aberrans	aberrans
282	aberrans	aberrans	aberrans
283	aberrans	aberrans	aberrans
284	aberrans	aberrans	aberrans
285	aberrans	aberrans	aberrans
286	aberrans	aberrans	aberrans
287	aberrans	aberrans	aberrans
288	aberrans	aberrans	aberrans
289	aberrans	aberrans	aberrans
290	aberrans	aberrans	aberrans
291	aberrans	aberrans	aberrans
292	aberrans	aberrans	aberrans
293	aberrans	aberrans	aberrans
294	aberrans	aberrans	aberrans
295	aberrans	aberrans	aberrans
296	aberrans	aberrans	aberrans

COM

COMPILEATIO
TOTIVS IVRIS
CONTROVERSI
EX OMNIBVS DECISIONIBVS
Vniuersi Orbis, quæ hucusque extant impressæ.
A DOCTORE MARTA NEAPOLITANO
IVRIS CONSVLTO VERIDICO, SVMMO PRACTICO,
Ad Instar Digestorum Imperialium Noua Methodo Composita.
ET ICCIRCO DIGESTA NOVISSIMA
IVRIS CONTROVERSI APPELLATA.

Tomus Sextus.

BENEFICIORVM, ET SPIRITALIVM MATERIAS CONTINENS.

A B B A S.

Episcopus quām iurisdictionem habeat in Abbac-
tem, & monachos. Cap. I.

B B A S subest Episcopo , per
quem negligenta suppetur,
& propter crimen, etiam in-
uito comuniti , deponiuntur .
Omnis in monachos iuridi-
ctio ad Episcopum pertinet,
nisi finitempti , tunc enim
nil, nisi Abbas requirit, Epis-
copus in monasterio exerce-
re potest mouere autem, vt
corrigat, non impeditur.

Abbas. Ex decisione Regni Neapolitani. 3 14. Francisci
Pinii.

Abbates qui habeant sigillum, & subsint immediate
Sedi Apostolice. Cap. II

S I caput religionis faciat, magnus Abbas appellatur,
sigillumq; authenticum habet, atq; Romana Eccle-
sia immediate subiectitur, & ab ipsa, seu legato de latere

confirmationem obtinet, Inferiores autem authenticum,
nisi de confuetudine appearat, nullo modo habet, pra-
terquam si ad coram perireat officium .

Si caput. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 1078. p.
1. Francisci Marci.

Abbates quando adhibentur loco Episcopi.
Cap. III.

S I mitra, & baculi viuum habeant, Episcoporum loco
adhibentur in causa actualis degradationis ab ordinis
bus, & gradibus. Ecclesiasticis, vbi Episcoporum in certus
numerus requirunt, quoniam & culmine dignitatis
gaudent, & supremam potestatē habet, sicut Episcopi.
Si mitra. Ex decisione Regni Neapolitani. 3 14. Francisci
Pinii.

Abbas vbi solemniter benedicat populum.
Cap. IV.

E T solemni benedictione populo, in Ecclesijs, que
ad eos pertinent, benedicunt, dum solemnia cele-
brant, non alibi, nisi ex privilegio caueatur.
Et solemni. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 1079.
parte 1. Francisci Marci.

A Abbas

Digestorum Nouissimorum.

Abbas quando, & quos ordines conferat, ex quibus.
Cap. V.

An autem minores ordines conferant, seu tonsuram denuo per manus appositioneum. Placuit, si presbyter, & benedictus fuerit, & proprio monacho conferat, non alieno.

An antem. Ex decisione 1080. eiusdem.

Abbes quando interponant decretum in alienatio ne rerum Ecclesie. Cap. VI.

Si iurisdictionem in Ecclesiis sibi pleno iure commis sis habent Episcopalem, & authoritatem, & decre tum in alienatione rerum Ecclesie interponere non prohibentur.

Si iurisdictionem. Ex decisione 1081. eiusdem.

Abbes ante beneficiorum visitor pontificibus ornamenti iesu in Episcopo. Cap. VII.

Etiam ante beneficiorum Abbas appellatur, atq; baculo pastorali, ambo, & mitra, alijs pontificibus ornamentis vt potest, que potius ad ecclesiarum iurum decorum conceduntur, quam aliquid ordinis conferatur, atq; characteris inimpatitur. Hoc beneficium potius ad sollemnitatem, & confectitudinem referuntur, quam ad substantiam. In episcopis, ante munus confirmationis, alter dicendum est.

Etiam ante. Ex decisione 1084. eiusdem.

In Abbatei laicus cleri non potest. Cap. VIII.

Non potest quis eodem tempore habitum suscipe re, professionem emittere, & in Abbatei cleri, quoniam cum, qui discipulus esse non nout, magistrum cleri, non conuenit.

Non potest. Ex decisione Rota Romana. 261. parte 2. la eti Putei.

Abbas agit sine consensu conuentus. Cap. IX.

Sine consensu sui conuentus agere potest, etiam si bona diuina non sint, neq; diligenter.

Sine consensu. Ex decisione Capelle Tolosan. 791. Ioannis Corstei.

Abbas potest priorem manualem. Cap. X.

Qvando Abbas administrationes committit, quod quada voluntate poshit ad claustrum renocare, etiā sine causa exprimit. Quare si abijt malitia, priorem manualem ponuisse tenuerit vobis est.

Quando Abbas. Ex decisione Rota Romana. 778. parte 1. iurisperitorum Serapini.

Abbas nihil de novo erigit, non vocato priore. Cap. XI.

Neque crelio, neque ordinatio mero iure valer, quae ab Abbatे in generali Concilio de Sacofia, huc custodia à suo ministerio dependente, facta est, priorē non vocato: quacunque enim iustissima causa fuerit, sine prioratus praetudicio fieri debet, & quia era illius separatus, prioris vocazione opus erat; si prioratus alterū dignitatis suicit vnitus, necessaria non sufficeret.

Neque crelio. Ex decisione Rota Romana. 1. de his que sunt à Prelatis, sine consensu capitulo.

Abbas est caput capitulo, & collegiae, sicut Episcopus caput est cleri. Cap. XII.

Capitulum maius ante collegiate erectionem pre clementias habere conuenient, fini iura cathedralis, & collegiate, Abbas vero postea creatus, & capitoli caput est, & specialiter collegiae, quia & Episcopus caput est cleri, & sui capituli speciale caput. Siura archi presbyteratus competebant, illo suffpresso ad Abbate tantinaria sunt, & iura immutata, si specialiter capitulo, primitus autem archipresbytero iura remaneant. At si capitulo dumtaxat, ibi & archipresbyter continetur, convenientius committee capitulo cum co capite exercere, & illa iura in teneat, quia statutum isto capitulo immutatum est.

Capitulum maius. Ex decisione Rota Romana. 235. lib. 2. articuli 2. p. 1.

Abbes non possunt conferre ordines peculiares cum licitis dimissoriis. Cap. XIII.

Subdolis sibi regularibus Abbes primam tonsuram & ordines minores conferendi potestiam habent, & cum propterea dubia retur an personae laicaribus a suis ordines litteras dimissorias habentibus, conferre valeant, Re mature discussa, Donum negatim ienitentiam ampli xi fore, Tridentinum enim illorum facultatem ad subditos tantum restrinxit: cum enim Abbatibus prohibetur, ne litteras dimissorias clericis, seu laicis concedant, ut ab aliis ordinariis, ergo pecunia, adiutoria possint, quia eiusdem potestia est illi ordinarii, atq; litteras illis concedere, & propterea idem concilium huiusmodi ordinationem ad filios Episcopos petiriene vult, cum antea multi hac facultate abuterentur, item quia religiosos alij negotiis vacare non debere, erat iuri congregum. Quemadmodum Papa conferendi ordinis factos licentiam dare non potest, ei, qui ordinarii non est, ita neque per litteras dimissorias Episcopos ei hanc facultatem dare potest, quia Concilio prohibitos est. Abhacardum est, quod inferioris licentia inhabilitate, ex legge superioris prouenientem, tollat.

Subditus. Ex decisione Rota Romana 985. Seraphini Oli-

verii.

Priori, sine Abbatii nullius iurisdictionis littere dispensationum committi possunt. Cap. XIV.

I Prioratus est nullius dioecesis, & Prior quasi Episcopalem iurisdictionem habet, litteras dispensationum matrimonialium, atq; similes illius prout necesse posse, in sacra Congregatione Concilii refertur, & propterea cum de ordine Sanchillimi dubitaretur in Rota, conclusum est. Priorum de Magazela propriam Ecclesiam habent, atq; Episcopilibus ornamenti via, baculo, & mitra, uero non ius beneficidi, atq; indulgentias concedendis ex Bulla Clementis septimi clare probati: An autem territorium distinctum, & separatum habeat à territorio aliorum ordinariorum, confessarii ecclesias visitet, & delinqüentes corrigit optime per teftes probari vobis est: sed quia sine contradictione, vel vicinorum Episcoporum citatione excommunicati fuerit, an officiales Sanchillimi fidem adhibeant, Rota corum arbitrio relinquendum centur.

Si Prioratus. Ex decisione eiusdem 1052. Seraphini Oli-

verii.

Tom. VI. Tit. Abbatissa.

3

Abbas tenetur residere in collegiata, ubi est caput, licet habeat sedem in cathedrali. Cap. XV.

Licet Abbatii in Cathedrali residere, atq; diuinis intercessione permisum sit, Non tamen ideo a residentia in collegiata sua excusat, ad effectum vt non residendo fructus, ac distributiones in absentia lucrari possit: ipse enim in cathedrali residere non cogitur, quamvis honoraria sedem, absque fructuum participatione habeat, hec voluntaria. In collegiata autem necessaria est, vbi est caput, cuius ratione fructus sibi assignantur, per quorum subtractionem ad residendum dignitates compelli debet, omnia iura prouidentur. Vbi residens in vitroque beneficia est necessaria, si qui duo huius generis beneficia per dispensationem obtinet, vbi residere velit, eligere potest.

Licet Abbas. Ex decisione eiusdem 1452. Seraphini Oliari.

Abbatiam esse principalem dignitatem in Ecclesia, non probari. Cap. XVI L

Vtrum Abbatia, de qua agitur sit principalis in collegiata dignitas, Rota negatuum partem amplectuatur. Primum enim tellus negatuum optimo probat, remouendo actum a sensu, qui visitationi interfuit, & canonicos non adiunxit vidit, prout in aliis collegiatis, qui verili similitudinem intenerunt, sed quod parva erat Ecclesia, cui per vnum, vel duos presbyters deferuerunt: concurrunt tres alii de publica voce, & fama atque plenè probant. Productio per compulsum facta, in his, quae producenti nocent, non suffragatur, ergo producendo gratiam, quod sit principalis dignitas in ea narrata, confiteri non dicuntur.

Vtrum. Ex decisione eiusdem 304. In manuscriptis Flaminii Platii.

Abbas generalis totius congregacionis ex tota congregatione eligendus est. Cap. XVII.

Eo ipso, quod constitutio Papae auctorat congregatio-
nem ad eligendam in alterno triennio unum mo-
nachum professum in altero ipsius monasterio, illud
iuris auctoritatem, ut electio generalis a dea, & pauci-
ad totam congregacionem pertineat, quod etiam ex re-
gula Sancti Benedicti statutum est, propter eandem ra-
tionem Abbatii particularis monasterij, atque Genera-
lis totius congregacionis, quod enim omnes tangunt,
ab omnibus approbari conuenit, ergo priuilegia di-
cenda est, cum etiam in competentia iure comuni,
speciali de rogatione opus era. Cui in electione omni-
nis liberarum requiratur, & ab ea omnis coadiuto, & restri-
ctio abesse debeat, videlicet si ad certum genus persona-
rum restringantur, ita ut una persona eligi non posset, li-
bera electio nullo modo appellatur, sed maior in pa-
ciua, quam in actuosa electione requiritur. Item restrin-
gendo electionem pauciūm in alterno triennio ad Mo-
nasterium Vallipoli, minus idonei aliquando magis
preferri possent, cum idoneiores facilius ex tota conge-
gatione eligi posse, dubitandum non est. Ut linum oc-
casione amputetur, electio ex digniori electione no-
retractatur, fed ante electionem, omnia iura clamant,
vt meliores, ac sanctiores eligantur, quare peccant, qui
omnino digniori, eligunt dignum.

Eo ipso. Ex decisione eiusdem 65. parte 1. in ultimis.
Pampilijs.

Abbatis an proberbit sita in territorio cuius diecesis.
Cap. XVIII.

Tam ante, quam post Regis concessionem semper
Abbatia Sancti Ioannis in Venere de dioecesi Thea-
tina vocata est, Imo etiam post Ecclesias Lancianas, etc.

Quoicunque in Metropolitam multe alias huiusmodi conces-
siones apparet, ipsius igitur in territorio Lancianum ex-
stente, nullatenus probari, vilium est, cum oppidi Paghet-
& Torreti, vltro Sangri flumen existat. Abbatia au-
tem citra, castronum cœficio à Regibus facta, vltenuis
extendi non conuenit, illa per Alphontom Regem Por-
tus in horto sancti Viti facta concessio vñq; ad Caltrum
Torreti inclusus Abbatiam, quæ est in ipso horto non
capit. Nam portus in horto adiacente Abbatia con-
cellus non fuit, & quando esset, terram in horto per-
manentem non sequitur elongatum esse. Portus con-
cessio in horto, euq; pertinetiarum quantum Ter-
ritori Ortona versus durat. Abbatiam que ortonam
versus non est, non includit. Illa verba versus castrum
Torreti, quod territorio sancti Viti, vñq; ad dictum ca-
strum extenderat, non important, nam situato, non
aut propinquitas significatur, cum non proberbit Abba-
tia in territorio Torreti existere, probationes equivo-
cœ, non relevant. Aliud est situs, aliud terra adiac-
ens, in qua Abbatia sita est, verba conceptionis adiac-
tia non explicata, continere non possunt.

Tam ante. Ex decisione eiusdem 509. parte 1. in ultimi-
mis. Coclini.

A B B A T I S S A.

Abbatissa non eligitur, quæ corrupta est.
Cap. I.

In Abbatissam nisi virgo eligi non potest, cum corruta
præmonienda est dispensatione opus est.

In Abbatissam. Ex decisione Capelle Tolosanae. 296. Ioani
ni Cosseri.

De codem. Cap. II.

Si permisit. Ex decisione Regni Neapolitan. 314.

Francisci Pinii.

Abbatissa sola constituit procuratorem.
Cap. III.

Sola Abbatissa potest procuratore & confitutore, quia
& ipsa administrationem habet. Nec sumus in ar-
duis, cum de aliis rautum mandato actum sit.

Sola. Ex decisione Rota Romanae 285. dñs. 2. Iacobi Putri.

Abbatissa quam administrationem, & quam iusti-
cione habet. Cap. IV.

Temporalium Abbatissa administrationem habet,
& iurisdictionis aliquantulum, ut amittere & suspendere
moniales ab officio potest, & sibi subiectus clericos ex
causa in eius Ecclesia celebrent prohibere, & a bene
ficio suspendere, atq; præbendas subteherere. In admini-
stratione æquiparantur Abbatii, quoniam ut caput mo-
nasterii dignitatem habere dicuntur. Neq; moniales be-
nedicere, neq; cœlestines audire, aut verbum Dei pra-
dicare potest, neq; incensum circa altare deferre valet,
aut vela ferre, & alia pallas tangere.

Temporalium. Ex decisione Regni Neapolitan. 314.
Francisci Pinii.

Possedit Abbatissa electa, iuste pendente tradita, est at-
testata, & sequestranda. Cap. V.

Cum post item super maladministrationem motam, Item
post inhibitionem Nuntii a postolici de mandato Pa-
pe, Magdalena possefitionem Abbatissatus cepit, illa
sequerstrandam esse, conclusum fuit, quod procedere,
exclusi non tori de suo iure alterius partis appararet, a-
hanc decisionem fuit. De licet autem Cardinalis Carrac.
nulla ratio habuit, immo quia de eis sufficienter non
confit, neq; à Nuntio receptas fuisse apparent, cum quia
ex ipsis lis exstante dici non potest, quia secundum op-
tionem Rotte non nisi per sententiam ad fauorem posse-

A 2 lotis

Digestorum Nouissimorum.

sortis lata, & qnt in tem iudicata transfluerit, & alias fuerint executioni demandata, exinde a diei potest, dicta autem litera hunc effectum produceat non possunt, quoniam nullum de his extincione verbum, nec aliqua in eis interuenit citatio, propt in sententia prolatione requiritur, item super non iure Magdalena nihil disponunt, illa verba, somnum Pontificem intellective neutri parium non competit, neque condemnationem, neque absolucionem possunt inducere, immo integrum negantur. Notio commissum fuit, ergo in Causa illa finita non fuerat; Cum etiam altera his super inhabilitate electa introducta esset, ic circuus virilis attentiorum non potuit aliquae propositio, sine possessionis traditio fieri, etiam si postea habilis, vel per dispensationem, vel alio modo effecta fuisse.

Cum posse. Ex decisione Rota Romana 29. & 41. Flaminij Pluti.

ARCHIDIACONVS.

Archidiacus quando agit contra capellanos visitations causa. Cap. I.

Si de bonis Episcopibus non agitur, neque de temporali alienacione, Archidiacus hoc Episcopi licet contra capellanos, visitations causa, agit, quos sibi tributus esse dicit, atque capitulam, egit ut enim ratione administracionis in die traxit.

Si de bonis. Ex decisione Rota Romana 1. de officio Arthidacoris in antiquis.

Archidiacus quomodo agat contra Ecclesiis libi subditas ex confuetudine. Cap. II.

Quid si sibi subditas Ecclesiis ex confuetudine visitandi ins prætentat, an & contra illarum rectorum sibi resistentes agat? si Episcopi confessio in peritorio est necessarius, non viaque in officio, qd arduum negotium non existit.

Quid si sibi. Ex decisione Rota Romana 1. de officio Arthidacoris in antiquis.

Archidiacus quomodo prouisit per Episcopum dat executionem, & an subdelegat. Cap. III.

Ad Archidiacolum innus spectat, beneficiis prouisit per Episcopum, in corporalibus possessioni inducere, si igitur commissum est, poterit hoc officium per aliis exercere, persona industria non est electa. Ita delegatus ad vitam causam ab ordinario illius partem, & causis articulatis, cognitionem non requirentem, subdelegare non prohibetur. Ita inducio extraordinaliter fit, et potius est facta, quam iuris.

Ad Archidiacoris. Ex decisione Rota Romana 1. de officio delegari in causa.

Archidiacus præscribit ius influendi, & desfluendi in beneficiis. Cap. IV.

Et ius influendi, & desfluendi, etiam de beneficio curato Archidiacoris præferere potest. Et ies. Ex decisione Rota Romana 3. de prescriptionibus in antiquis.

Archidiac. quando, & quomodo agat in causa sua Ecclesia. Cap. V.

Nihil autem agere potest in causa Ecclesie, & pro ipsius interesse, nisi Episcopo, & capitulo negligenter poterit autem pro interesse suo. Appellantem prosequi præter ipsum nullus alius, nisi Episcopus procuratores in ad id constituerit, aut intra decem

dies ratam habuerit. Sive infra hoc idem tempus altere adhuc erit.

Nihil autem. Ex decisione Rota Romana 238. Argitudo Belamora.

Archidiacus est caput capituli, & quam preeminentiam habeat. Cap. VI.

Archidiacus non est de capitulo, quam est illius caput. In quibuslibet Italiae Ecclesiis, tam de iure, quam ex generali, & antiqua comuetudine, in choro primum locutus, in capitulo primam vocem magnam preeminentiam obtinet.

Archidiacus. Ex decisione Regni Neapolitan. 290. Francisci Viti.

Habens duo curata non potest obtinere Archidiaco-natum. Cap. VII.

Cum haberet duo curata cum dispensatione, Archidiacus in collegiata Mansij obtinet non potest: Nam & ipsa dignitas est, cuius nomine de iure dignitatem sonat, atque administrationem habet cum iurisdictione, & talis, de confuetudine in Ecclesia estimatur. Si iurisdictione caret, perfunctus dicendus est, sed eodem modo incompatibilis, sicut curam animalium habientia beneficia. Vi perfunctus qui dignitas in Ecclesia indicatur, sit de superioribus copiabiliter numerato, confutudo nullatenus potest disponere.

Cum haberet. Ex decisione Senatus Cardigalesis 286. Nicolai Boeri.

ARCHIEPISCOPVS.

Pallium Archiepiscorum quid sit, & quando illud deferant. Cap. I.

Nomen Archiepiscopi à die suscepit pallium habere dicitur: Pallium autem ad instar stola ornatum est, cum certis crucebus, pectus atque humeros, domine defertur ad modum Crucis circumdat, non omni tēpore in missarum solemnibus infra Ecclesiam duxat, in processionibus autem nequaquam portandum, & Pontificalis officij plenitudinem denotat.

Notre. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 5083. p. 1. Francisci Marti.

Archiepiscopus primas non administrat ante confitituationem Papæ. Cap. II.

Via Primatice ins habet, Romano Pontifici immensitate subiicitur: An igitur electione concorditer facta, ante confirmationem Vicenum. Archiepiscopos administrare possit. Cum Papa de pontificibz dignitatibus prouidendi potestare sibi referuerit, & electoribus sublata potestas est, & nis cœlo nequam acquistum.

Quia Primatice. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1252. & 1291. p. 1. Francisci Marti.

Archiepiscopus non cognoscit de causis suffraganeorum. Cap. III.

De suffraganeorum causis Archiepiscopus inuitos subditos ad forum Metropolis nullo modo vocare potest, neq; censuras ferre, etiam si confirmatio sine ipiorum voluntate in provinciali Concilio super hoc condita esset.

De suffraganeorum. Ex decisione Rota Romana 1. de electione in antiquis.

Episcopus debet ire obuiam Archiepiscopo ingredien-ti suam diocesim iuxta formam Pontificalis.

Cap. IV.

Archiepiscopio diocesini suffraganci ingredienti, & cœclusi est, Episcopi obuiam ire cogi posse. Nisi &

liber

Tom. VI. Tit. Archiepiscopus. Tit. Archipresbyter.

5

liber Pontificis de hac Ecclesiæ consuetudine artestat qui authenticus, & per Communem viam atq; tacitâ authoritatem approbatos est: sicut dicimus de Brevia, alij est, libris, quibus in ceremonijs, & Sacramento sum ordine Ecclesiæ virut. Forma igitur à Pontificali data obliteranda est.

Archiepiscopo. Ex decisione Rota Romana. 5. de fide instrumentorum Iosannis Moberdani.

Archiepiscopus visitans loca excepta, quando Crucem ante se deferre poslit.

Cap. V.

Si Archiepiscopus monasteria exempta auctoritate sedis Apostolice visitauerit, Crucem ante se deferre non prohibetur, nam licet istius delatio in iurisdictione signum existat, tamen etiam dignitatem denotat, sed cum vti Archiepiscopos faciat, pro sua dignitate ferre non prohibetur, cessante illa auctoritate, etiam in loca exempta per necessarium transitum deferre, non prohibetur.

Si Archiepiscopos. Ex decisione consilij Neapolitan.

711. Vincentius de Franchis.

Archiepiscopus in quibus causis exerceat iurisdictionem in diocesi suffraganei.

Cap. VI.

Causas omnes per appellationem, aut alias ad se de cuncluas Archiepiscopus per se, aut suum Vicarium, vel delegatum, etiam in diocesi suffraganei in totum, vel in partem cognoscere, & terminare potest, sicut oportet, vel partem delegare, item Notarium, ac Notarii pro exercenda iurisdictione deputare.

Causas. Ex decisione Rota Romana. 1. 183. Seraphini Oli-

marii.

Archiepiscopus potest cogere suum suffraganeum ad fulcipientiam causa delegationem.

Cap. VII.

Licit Archiepiscopus subditos sui suffraganei ad suum iurisdictionem causas delegationem inuitos cogere non potest, quoniam nullam in eis iurisdictionem habet, tamen ipsum suffraganeum ad hoc cogere potest in iurisdictione, quia suos subditos est, quod si suffraganeus non acquiescat, in eam velut subditum immediatum animaduertere potest.

Licit. Ex decisione Eiusdem. 1. 211. Seraphini Oli-

marii.

Archiepiscopus quomodo mediata cogit subditos suum suffraganei sui.

Cap. VIII.

Item potest suum suffraganeum cogere, ad compellendum subditos suos pro testimonio perhibendo, & alia oportuna in causa faciendo, & suffraganeo negligere, utrumq; cogere, cum proper negligientiam suffraganei, iurisdictio devolueratur. Sed an tali potestate ut possit, quod in suffraganei dioecesi, causas cognoscere iurisdictione Archiepiscopi ex qualitate loci ampliarie non dicuntur, sed eadem virtib; qui competere dicuntur. Illa ratio, qd; vbi est iurisdictione, ibi est coadiutor, & vbi causa cognoscitur, omnia accessoria veniant, respe; parvum coram Archiepiscopo litigantium locum habet, sedne speculu non subditum non procedit. Nec simile de delegato applicatur, qui Delegantis auctoritate, ordinatus autem propria auctoritate iudicat.

Item potest. Ex decisione Eiusdem. 1. 222. Seraphini Oli-

marii.

Archiepiscopus an, & quando possit cogere testes non subditos sui suffraganei.

Cap. IX.

Episcopus vero mandatum Archiepiscopi contra eos insciens, qui Archiepiscopo non subiungit, proprio, non autrem illius iure procedere dictur, cum ius cogendi testes, vel alios non subditos penes Archiepiscopum. Nisi in casu negligentie Episcopi, effenon possit: cum quis non subdito opera indigent, ad literas requistorias confugere, ordinarium in est: Quan obrem cum Oriolensis Episcopatu iure proprio procedat, vices suas alteri committere non potest.

Episcopus. Ex decisione Eiusdem 1. 237. Seraphini Oli-

marii.

ARCHIPRESBYTER.

Archipresbyter praecedit vicarios patrochialium.

Cap. I.

Archipresbyter est in dignitate constitutus, id est parochialium vicarij praefendens est: Si patrochiales Cathedrali Ecclesiaz unita sit praepondentiam, unio, nisi de cathedralis gremio efficitur, operari non potest.

Archipresbyter. Ex decisione Rota Romana 3. 26. parte 2. in nonnullis. Lancelotti.

Archipresbyter quando dicatur ruralis.

Cap. II.

Hec dignitas si in cathedrali existat, etiam si in opere pidi insigni a maiori capitulo eredita sit, ruralis ac presbyteratus appellatur. Nec cathedralis, nec collegialis dicitur, quamvis huiusmodi capitulum, quas cathedralis, & collegialis, praeminentias habeat.

Hec dignitas. Ex decisione Rota Romana. 3. 78. libro 2.

Archipresbyteratus non est beneficium cum dignitate, in dubio, nisi exprimatur.

Cap. III.

Archipresbyteratus, quia præ ceteris beneficiis præminentiam habet, in pauperum gratia, nisi exprimatur, sicut beneficium dignitate, non comprimitur.

Archipresbyteratus. Ex decisione Rota Romana 1. de officio Archipresbyteri in nouis Guglielmi Horbort.

Archipresbyter Civitatis quando dicatur, & quam in iurisdictionem habeat. Cap. IV.

In oppido etiam Archipresbyter Civitaten. dicitur, si alta dignitas in Metropolitanâ non existat, & cum personaliter omnibus infirmis Sanctissimam Eu charistia Sacramentum ministrare non valeat, ceteris eiusdem collegiatis presbyteris, vt id faciant sub excommunicatione pena præcipere potest, quamvis non iurisdictionem habet. Quando animarum cura ad Archipresbyteratum pertinet, alijs, ita Sacro disponente Concilio, demandare non potest, sed in hac collegiata omnes presbyteri matrimonij Sacramenta, atq; cetera ad animarum curam pertinentia ministrâ: Cu ria igitur ad totam collegiam pertinere dicitur, eandemq; Ecclesiam omnes in tunc habere dicuntur. Ad archipresbyterum autem tâquid ad presbyterorum,

A 3 prin-

Digellorum Nouissimorum.

principem pertinet, & com sit in uigilate constitutus, aliquem ex eisdem eligere non prohibetur, eidemque eos iniungere.

In oppido. Ex decisione Pisana. 177. Doctoris Marta.

Archipresbyterum ex quibus probetur esse primam dignitatem. Cap. V.

Archipresbyterum esse primam in Ecclesia dignitatem, probari vobis est ex concordatis verbis Papae, que in antiquis semiplenam probationem faciunt, item ex primo teste, qui bene deponit, nam que in hac materia imperfecta sunt, coniungi possunt, ut vobis perfectum confiratur. Item ex altero, Archipresbyteri minus esse probatur, conuocare capitulo, qui actus ad primam dignitatem pertineret, & quod in quolibet acto, atque scriptura Archipresbyter per primi descriptus repetitur, nam ex prima nominatione maioritas dignitatis arguitur. Quod autem in quolibet acto capitulari, atque in processionali prærogativum habeat, tempore pro prima dignitate habitus fuerit, & Cantor pro secunda, & de publica voce, & fama omnes concluderunt.

Archipresbyteratum. Ex decisione Rota Romana. 585. parte 4. in Nouissimis Orani.

De eodem, & quando prouisiones apostolicae, tanquam de simplici parochiali non relevant.

Cap. VI.

Cum de statu Ecclesie constet, quod collegia existantur, capituloque ad sonum capane, & Archipresbyteri conuocationem congregari, atque alia signa existant, ut ligillum, arca communis, & indicus, collegiam arguentia, Ideo prouisiones Apostolicae de Archipresbyteratu, tanquam de simplici parochiali facte, non relevant, sepius enim definitius est, per prouisiones Apostolicas statutum Ecclesie immutari non posse, cum praesertim prouisionum verba ambigua sint, que de simplici parochiali, & de Archipresbyteratu vobis prima dignitate intelligi possunt, & obviamente docuit, nam primo apostolice prouisionis de Archipresbyteratu, pro dignitate se gestit, & à Vicario manutentionem in dignitatibus possessione cibinuit. Inconveniens enim nō est, quod Ecclesia sit parochialis, & nihilominus collegia existat, atq. vobis qui ordinatus es ostendit, cum in Ecclesia parochiali, collegii existentia non prohibeatur. Cum etiam episcopi ordinates conferendo, conuinciones de collegiis fecerint, eidem standum est, quia de eorum prædicione agitur.

Cum de statu. Ex decisione eiusdem. 585. parte 4. in Nouissimis Orani.

Præbenda Archipresbyteri quando non sit canonicalis ad effectum incompatibilitatis. Cap. VII.

Contra gratiam Apostolicam obiectua materia concludenter probanda est, sed presbyteratum Ecclesie Lucana habere præbendam, que sit incomparabilis cum altera, nullatenus probari vobis est, iam ei dignitas antiquior constitutione existat, qua sexdecim dicitur canonicos ibi esse debere prouisum est, & haec dignitas absq. dote erigi non poterat, atq. aliam non habeat, nisi hanc præbendam, quod vigore dicta confituntur, illam habuerit, negandum est. Præbendam non esse canonicalem ex multis præsumi potest, ut si, ne inter ceteras quidem dignitates optinet, sicut illæ certe à Canoniciis optant confituerunt. Archipresbyter, quando consideratur ut canonicus, secundum antiqui tate sicut episcopus canonicus, sedire in capitulo eiusdem, sed quando semper in suo loco sedet, ut Archipres-

byter considerandus est, sicut aliquando episcopus Ecclesie post eum, qui capitulo preest, federe debet: Quod autem de episcopo dicitur, in alijs dignitatibus non obtinet, adeo vt Vicarium canonicum loco canonicali sedere opus sit. Enunciatus antiquas dignitates esse canonicos, non suffragari placuit, quoniam clavis non lenti, Nec si viva est clara, reliqua autem instrumenorum verba aequiuoca sunt. Tellest autem species de præbenda canonicali ex primæ debet, cetera autem eorum dicta ad id, quod omnes vocem in capitulo habent, applicari possunt. Alij de auditu, ceteri de iuribus canonicalibus, non autem de præbenda canonicali loquantur. In reliquis vero dū probant articulos, minime iustam causam reddunt. Nec probat cuiusmodi præbendam esse quasi canonicalem, quod ad inducendam incompatibilitatem sufficeret.

Contra. Ex decisione Rota Romana. 437. Serapini Olearii.

Archipresbyter non ligatur constitutione Synodal Episcopatus, si in suo districto recepta non suit. Cap. VIII.

Conslitutio Synodalis Episcopatus Burgenis Archipresbytero Poncorio nocere non debet, nāc per telles optimè immemorata phata fuerit, ius dandi licencias adficandi in Ecclesiis ultra summam, quindecim milium moræpetiorum, in districto huius Archipresbyteratus vobis recepta non probatur, & ex multis actibus contraria confit, nulla eis ratio habenda est. De scientia, & patientia Praesidum Burgensem, sine qua nec quasi possitio dateatur, nec præteractio cureretur, distribuendum non videtur, num propter actus multiplicatos, cum palam, & publice licet dñe cœlentis, tum ab temporis cursu, unde scientia præsumitur. Nam coruscum, que in dieceſe figeruntur, in Episcopis ignorantia non presumuntur, tum proper visitationes, quas statutis temporibus obirentur, tñ proper visitatores specialiter ad fabricas visitandas, cōputata; recipienda deputatos, constitudo in causa non contradictionis non suffragatu in causa contradictionis sed non ideo testes, si non discerunt licencias contradictionis Episcopo datae esse, & effectum um habuisse, non proba re vobis est, quoniam quod solus Archipresbyter, & illius Vicarii huiusmodi licencias detinere, depoferant, & ita prelatos Burgenis in dicta Archipresbyteratu non concessisse, intellexerunt, & si lateri cōsumi fuerit, id contingere non potuerit, qui scientiam habuerit, cum licencia vere data appareat. Qui de eius contentu datas esse dicit, probare debet. Obseruita Synodalis constitutione in vno Archipresbyteratu recepta, effectum in alio non operatur, in quo vobis recepta non fuit.

Constitutio. Ex decisione eiusdem. 419. in manuscriptis Francisci Peguæ.

AVDITOR C A M E R A E.

A. C. Quomodo expediatur citationes per affixionem. Cap. I.

Circa obligations in forma Camera, Auditor, erit procuratore personaliter non citato, per citatio- nis affixionem tantum procedere potest. Citatio- nes istæ sunt una die proaliter, per totum audientiam nequaquam, quasi talis per: fixe nō citatio, ab ortu, vñq; ad occasum per manere debere cœfuntur.

Circa. Ex decisione Rota Romana. 178. lib. primo Jacobi Puffi.

A.C.Ex.

Tom. VI. Tit. Auditor Cameræ. Tit. Auditor Rotæ.

A.C. expedit monitoriorum cum excommunicatione.
Cap. II.

A. C. qui ordinarius literatum apostolicarum est executor, potuit vigore Eugenianæ, que nesci curiales, monitorium facere Martinum, ut a molestis defisteret, quas super Vicana curialis inferebat, atque in contumaciam excommunicare. Habet hoc etiam in facultatibus, quas, & amplissime, & in dies viii receptæ sunt.

A. C. Ex decisione Rotæ Romanae 102. parte 3. libro 3. in nouissimis Fabij.

Extensio obligationis Cameralis cur facienda.
Cap. III.

Nisi prius extenso obligationis Cameralis instrumento A.C. ad censuras procedere non valet, licet pars fuerit cotam: co citata ad videndum extendi. Nisi prius. Ex decisione Rotæ Romanae 890. parte 3. libro 3. Tholomai.

A. C. Super quibus iurisdictionem habeat.
Cap. IV.

Qvia decimæ debentur ecclæsia fuz, ergo Martinus ab A.C. remittuntur obtemere non potuit, quia esti non subditos in curia praesente, iurisdictione exercitat, atramen negue personarum, neque sibi debitorum, sed lux ecclæsia ratione agitur, que sub ista iurisdictione non casit.

Quia decima. Ex decisione Rotæ Romanae 870. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomai.

A.C. Mover, & excommunicat absentes pro salario debito in Curia.
Cap. V.

Extra Curia degentes salarij ratione in Curia decreta, si debiti monere valer, nam eti quis in loco con tractus, vel quasi, ita demum conuenienter, si in dominicis iuri loco illud non habere contingit, nihilominus. A.C. facultas, vt notarii attestauit, hanc recepit inter pretationem, & stylus in sensu iurisdictionis tribuit. Qui igitur nunquam in Curia fuere, si monid, excommunicati potuerunt.

Extra Curiam. Ex decisione Rotæ Romanae 847. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomai.

A.C. Non se intromittere soper excommunicatione laetab Auditore Rotæ.
Cap. VI.

Si excommunicationis executio à Sacri Palatij Auditore commissa est, A.C. nec excommunicatum ad cessionis beneficium in admittere potest, nec causa cognita repellere, etiam ad absolutionis effectum. Proprieta conciliorum est omnia sua prædicta ad executorem duntur, pertinere, quam executionem concernentia, ita quod nullo modo ad A.C. Spectare debent.

Sic communicationis. Ex decisione Rotæ Romanae 196. Egidij Bellameræ.

A.C. Quando, & in quibus beneficialibus iurisdictionem habent.
Cap. VII.

Sæpe sepius definitum fuit A.C. iu beneficialibus iurisdictionem non habere, ita ut amplius in controvergia ponit non debet, sin autem super beneficij titulo non agatur, sed super muniorum validitate, beneficialis causa fa dicunt non potest, licet in facultatibus antiquis quando literarum certus exequitor datus est, p[ro]le prohibetur, ne ad exequitionem literarum apostolicarum procedat, tamen in nouis facultatibus accumulatim cum illo procedendi conceditur. Itaque Auditorum Cameræ iurisdictionem habere, uisum est, etiam vigore

commissionis in actis produc[t]a, circa quam, quamvis citatio delit, quia ad fundandam iurisdictionem necessaria est, tamen utraque pars commissione produc[t]a, vñ fuit, ergo de actis efficta, tanto magis, quia principiter iurisdictionem non tribuebat, sed excitabat.

Sepe sepius. Ex decisione eiusdem 29. parte 4. in nouissimis Occini.

AUDITOR ROTÆ.

Auditor Rotæ est egregia persona.
Cap. I.

AD Auditorem facri Palatij, tanquam ad egregiam personam, pro testimonio ferendo, mittit diuum efl.

Ad auditorem. Ex decisione Rotæ Romanae 7. de tellibus in nouis.

Auditores Rotæ quando præferantur in beneficijs, an tempore diffinitionis, vel affectionis.

Cap. II.

Antiquiores, tempore date gratie expeditatiæ, a Auditorem esse, requiri concludebant, vt antelationis priuilegio, eis concilio, gaudere valerent. Contra juniores omnes, non enim in expectacionis, sed in auctoritate quendam beneficij, ipsarum vigore prærogativas regis, l[et]a confiderat, ergo quod requiratur qualitas, vacationes, beneficij adiut, lata est. Qualitas, dispositione tempore requiriunt, quando ipsam concludit, prærogativa pro autem prælationem in affectione determinata, ergo efficiunt, non date tempus significatur. Priuilegium, vt magis digni in beneficijs præferantur, cœcissum est, quamobrem in consecutionis tempus animaduerter opus est, vt menti, & rationi fiat fatis, & qualitas ad effectu requiratur, cum de illo tractatur, contempletur. Vbi de capacitate defectu, affectionis beneficij attendendū est. Clemens Papa, Auditoribus etiam futura prærogativa concessit.

Antiquiores. Ex decisione Rotæ Romanae 10. de priuilegiis Marcelli Crescentij.

Auditores Rotæ quam iurisdictione habeant.
Cap. III.

Rota Auditores ordinariam habet iurisdictionem in cognoscendo, delegatam vero in diffinendo, & ex generali commissione quascunque causis, vice summi Pontificis audiunt, sed absque speciali commissione diffinire non audent. Ut cognoscant de causis afflantur: ergo habitualiter potestis ab origine data est, per commissiones autem ad exercitium deducuntur: Itaque in omnibus causis decidendi facultas de legitur.

Rota auditores. Ex decisione Rotæ Romanae 176. parte 1. Uverali. & ex decisione Parlamenti Delphinalis. 348. parte 1. Francisci Marii.

Vnus auditor quomodo alterius auditori causam delicerat.
Cap. IV.

Si duobus auditibus committantur, alter alterius causa, & è contra, antequam procedere incipiat, deferre potest, quia in habent iurisdictionem habent, & quasi ordinarii sibi innatur: Commissione igitur, que eidem sunt, potius distributiones dicenda sunt. Si alter dimisit, iurisdictionem, quam habebat, (nisi ad Cancelleriam Domini nostri Papæ tradidit) à se abdicare non potuit, ergo de eadem, sibi iterum latara, cognoscere valuit.

Si

8. Rota Romana Digestorum Novissimorum. I. IV. inc. T

Si duobus. Ex decisione Rota Romana 13. de officio de litigii in Novis.

Auditor secundus quando noo procedat, statue praeventione primi. Cap. V.

Per solam commissum presentationem preuentione ne facta. Auditor secundus, parte opponente, non procedit. Si a primo inhibitus emanasset, qua protestationis, & oppositionis via haberet, quicquid a secundo actum est, attentatum, atque nullum dicendum est.

Per solam. Ex decisione Rota Romana 470 lib. 2. Iacob. Patti.

Cap. VI.

Papa Urbanus Quintus laicori causas in Coria praefecit, sicut Palatii Auditoribus quotidie committere solitus est.

Papa. Ex decisione Rota Romana 17. de rescriptis in antiquis.

Auditores Rota quando citent in Curia, & extra Curiam. Cap. VII.

Si facultas simpliciter concedatur, & in Curia, & extra curia, atque inhibere potest: finautem in Roma na Curia explicaret, extra eam nequaquam, sicut è contra prohibito in uno, permisso est in altero. Si appellatio causa principiter, vel in consequentiis commissa sit, etiam in partibus statim inhibere valeret.

Sifacultas. Ex decisione Rota Romana 4. de rescriptis. Egidio Cagliadore.

Auditor Rota expedit remissorias ad partes sub suo sigillo. Cap. VIII.

Auditor remissionem de partium consensu, sub suo sigillo ad partes pro recipiendo resibus sive in beneficiis, sive in prophanâ causa dare pt: qd iustissimum, & aquissimum Papæ placere dēt, vi minoribus sumptibus, expediantur: Cum iuri, & aquitati Rota longeversus vñs cōfōrmitis sit, observandus est, nisi contrarium per specialem commissionem fuerit ordinatum.

Auditor remissionem. Ex decisione Rota Romana 657. Aegidij Bellamer.

Auditor compellit partes ad concordandum de Nuncio. Cap. IX.

Post remissionem, partes ad concordandum de nuncio compellere potest, qui illam alio transferat, est enim actus executio iudicialiter expedit.

Post remissionem. Ex decisione Rota Romana 658. eisdem.

Auditor Rota in causis an, & quomodo petat consilium aliorum. Cap. X.

Si auditor nullum habet dubium, & causa pro iustitia ministranda clara existat, consilia petere non oportet. Quia potestas a ceteris alteri admittens data sententia, iurato in prolatione sententia de consilio coauditorum, atque consensu dicere potest. Si consilia sunt discordia maiori parti standum est.

Si auditor. Ex decisione Rota Romana 22. de f. & re judicatis in antiquis.

Auditor Rota quomodo dubia cause dare debeat. Cap. XI.

In urbe Roma, causa iudex praesentibus partibus, du biar, si contra coniunctitudinem faceret, suspensus pulsandus est. Vbi in sacro palatio in relationibus po-

nenda est, interdum Auditori dubia afferuntur, aliqui docti etiam Auditor ambigit.

In urbe Roma. Ex decisionibus Rota Romane 5. de verbis significi in Antiquis.

De codem. Cap. XII.

Sicut Auditor, sive ceteri iudices & causis processuum diligenter videre, & dubia prudenter elicere debet, & ita ceteros bene consulere: Interdum cum partium adnotatis conferte, ne (vi multoties accidit) cetera dubia velut omnia, incepint.

Si Auditor. Ex decisione Rota Romana 3. de officio deleg. in Antiquis.

Vota in causis quomodo dicenda. Cap. XIII.

Secundum consilia ferenda sunt, ne in ceteris instantijs, nisi ex rationabili, iusta, atq; nouiter producta causa re tractari contingat.

Secundum. Ex decisione Rota Romana 3. de constitutionib. in Antiquis.

Auditor cogit partes ad declarandum articulum generali. Cap. XIV.

Si articulus de iure partis nimis est generalis, ipsam Auditor ad declarandum compellit, vel à indicio repellit nam que causa optimadime concernit, iudex querendo supplice potest: Ipsa generalitas articulum reddit pro pulchritudine. Sed parti reparando modum dare non debet, nam & aduocati munera fungendis non est. Nec tantum alterius partis debet coadiuvarre veritatem, quod alteri nimis obicit.

Si articulus. Ex decisione Rota Rom. 120. Aegidij Bellamer.

Auditor reuocans grauamen, debet apellantem admittere intra terminum iuris. Cap. XV.

Si spreta exceptione de manifista offensa, absolvit, & ab Auditori appelletur, ipse autem grauamen reuocare velit, appellantem intra iuris terminum in admittere, & probata, monitum reintrodere, quia index ad quem aliud facere non posset.

Si spreta. Ex decisione Rota Romana 354. Aegidij Bellamer.

Auditor non debet relaxare à carceribus, non cognito de iniustitia carcerationis. Cap. XVI.

Si carcerati causa, & negoti committatur, Auditor autem de carceratione iniustitia non aliter cognitio, relaxet, grauamen infere dicunt, quamvis postea representationis cautionem recipiat. Si reperta iniustitia liberet, ex communis potius iustitia id facere viuis est, quam cuius commissio nullatenus absorbet. Si cetero Auditor Camera cautio præfita fuerit, & nulla pretendatur, Auditor facit Palatii idoneam exigere potest, de qua commissio intelligenda est.

Si carcerati. Ex decisione Rota Romana 355. Aegidij Bellamer.

Auditor subscrabit sententiam alterius sine citatione partis. Cap. XVII.

Alterius defoncti sententiam, nondum subscriptam, Auditor quilibet signare valet, nec partis occasio requirendae est: Nam generali commissione facta alter ab aliis, ceterorum consilio proferre non pt. Cū citatio nis est

Tom. VI. Tit. Auditor Rotae.

est pro futura, nudos minister dicem dicerent non debet. Si iudex, coram quo est laudata, pronunciatam alteri delegaverit, vitiatus non requiritur. In alio tribunali, alter dicendum est, vbi pro ut in cedula, non autem ad certa persona suorum sententia dicuntur.

Alterius. Ex decisione Rota Romana. 343. libro 1. Cap. 1. subi Tunc. et 257. libr. 2. parte. 3. in Novissimis Fabij.

Auditor quas litium expensas taxet.

Cap. XVIII.

Expensas post item coram se ea, ptamq; partibus q; dat, Auditor taxare potest.
Expensas. Ex decisione Rota Romana. 42. de fententiis. Et iudicis in Antiquis.

De eodem. Cap. XIX.

Expensam estimationem coram se tantum in aliqua instantia factarum posse fieri, Rota Dominorum Auditorum Sancti Palati obseruat.

Expensam. Ex decisione Rota Romana. 44. de fententiis in Antiquis.

De eodem. Cap. XX.

Etiam coram Auditor Camere factas declarat, si commissio mandet procedera prout Auditor poterat.

Etiam. Ex decisione Rota Romana. 11. de rescriptis Marcelli Ciceronis.

Auditor semper inhibet, & cognoscit de negotio prius, capili deuoluto per appellationem, etiam

propter Rota, existente granamime.

Cap. XXI.

Sicut ante, sive post fententiam fuerit in partibus appellatum, Auditor in principali negotio datum, si de appellatione conflat, iudicis inhibere potest. Si cum appellationis articulo, etiam principale, eum cirandi potest ad partes, fuerit commissarius inhibet, ergo & Auditoris faciunt, vbi negotiora est commissum, atq; ad Curiam decoulatum. Nullo existente granamime ad huc Auditor si style cognoscit, licet male appellatum fuerit pronunciarum, & contrarium de iure sit dicendum. Idem si de speciali mandato constitutatur, & citatio decreta, sed non excouta fuerit.

Sic ante. Ex decisione Rota Romana. 4. de foro competenti in Antiquis.

Auditor Rota quomodo seninet terminos in causa appellatoris ab A. C.

Cap. XXII.

Super appellacione ab A. C. sive alterius diffinitus, Auditor S. P. deputatus, sicut in secunda quo ad terminorum obseruationem procedat. In decidendo lo ei consuetudo, vbi est negotiorum, secunda el, que vero litis ordinatio ne concerant, illo met style, obi iudicis agitantur, regi debent. In prima iuris instantia, fori secuti terminos conuenit, in secunda Auditor secundum palati conseruandam seruat.

Super appellatione. Ex decisione Rota Romana. 72. Aegidij Bellamer.

Termini non sunt ferendis super obligatione Camerali.

Cap. XXIII.

A.C. in obligatione Camerali terminos nullos obseruat, nec Rota Auditor in appellatione causa tenetur debet, maximè si de A.C. committit dicatur.

A.C. Ex decisione Rota Romana. 946. parte 3. lib. 3. in Quodamnis Tholomeo.

Auditor successor quando prouideret de beneficio absque noua commissione.

Cap. XXIV.

Vbi Auditori commititur, quod de speciali gratia de beneficio prouideat, si morietur, vel index esse definit, qui illi succedit, ab ipso noua commissione potest de beneficio prouidere.

Vbi Auditor. Ex decisione Rota Romana. 9. de referentia in Antiquis.

Auditor appellationis prouidet de beneficio, pro ut primo auditori commissum fuerat.

Cap. XXV.

Si Aegidio huius causa Auditori commissum est, Si neutraria in beneficiis compaterat, ut Tino prouideret, verius illis est, non personæ, sed dignitatis, & causa iniunctu dilutionem in facta est, ita ut impetrans ei pinguiore facta, pronunciandi modus datum sit: Sigillatur ante literarum presentationem Aegidius pro aliante parte fententiam dixerit, Alter, cui appellationis causa commissa est, eodem modo potest prouidere.

Si Aegidio. Ex decisionibus Rota Romana. 39. Aegidij Bellamer. & 10. de rescriptis Bernardi Bistagnetti.

Particulatio gratis ei de pertinentibus ad causam.

Cap. XXVI.

Auditor, in causa beneficii deputatus, gratiam purificare potest, quia & de pertinentibus causa existit, & ea Stylos obseruat. Si executor lice pendente id faceret, reuocandum est.

Auditor. Ex decisione Rota Romana. 657. & ex idij Bellamer. 10.

Auditor Rota insituit presentatum ad hoc effectum.

Cap. XXVII.

Presentatum etiam insitutere potest, quartuus ovo uan Pape prouisionem, & super ea literas non adhuc expedient.

Presentatum. Ex decisione Rota Romana. 61. parte 1. Pauli Aemilij Verulli.

Auditor Rota quando recipiat resiguationem beneficii.

Cap. XXVIII.

Sed beneficii resiguationem, absq; speciali Pape missato, non recipit, litis autem, & causa ipsius recipere potest, & ita stylus Rota observarat.

Sed beneficii. Ex decisione Rota Romana. 15. de renuntiacione in Antiquis.

Auditor quando non possit tarare expensas retenatas in fententia.

Cap. XXIX.

Si diffinitiæ fententiam dixerit, expensarum q; taxationem sibi referuerat, reuerentalibus concessis nec illarum declarationem, nec aliquid innovere, nisi ad eudem causam reducatur, siccum Palatum obseruat.

Si diffinitiæ. Ex decisione Rota Romana. 43. de fententiis, & re indicata in Antiquis.

Auditor Rota cognoscit de causa, etiam si male appellatur fuerit.

Cap. XXX.

Vbi ab A. C. male est appellatum interroquirur, causam ad dum remittere non dicunt, sed postea Auditori commissum sieni, impetrant.

Vbi ab A. C. Ex decisione Rota Romana. 63. de appellationib; in Antiquis.

Auditor

Digestorum Nouissimorum.

Auditor declarat causam desertam absque alia commissione. Cap. XXXI.

Causam esse desertam absque speciali commissione can dicebat, dubium erat, sed hodie unica communis pro omnibus sufficit.

Causam. Ex decisione Rota Romana. 72. de appellatio-
ni. In antiquis. & decisione. 86. cod. iur.

Auditor quando non cognoscat de causa sive noua commissione. Cap. XXXII.

Vi ad partes remissoria bullata fuerit, quia Papa manus apposuit, Auditor nullatenus in causa, absque noua commissione, procedere valeret, & si articuli non includantur, aut pars ipsa renunciaverit.

Vbi ad partes. Ex decisione Rota Romana. 33. de testib.
in antiquis.

Delegatus ab Auditore ad testes recipiendo, non potest subdelegare. Cap. XXXIII.

Delegatus ab Auditore de partium in consensu, vt in partibus testes recipiat, vices suas alteri committere non potest, nec vt delegatus ordinarij, nec vt a delegato principis ad certam cautam. Attestations inuidae à suo iudice factae in partibus confirmari possunt: certetis vero partium consensu nihil operatur.

Delegatus. Ex decisione Rota Romana. 8. de officio delega-
ti nouis.

Absolutionem ad cautelam quis dare possit in Curia, vel extra. Cap. XXXIV.

In Curia, nisi de speciali commissione ad cautelam non absolvit, extra eam, quilibet index, si ibi simili-
citer absolvio committatur.

In Curia. Ex decisione Rota Romana. 3. de sentent. ex-
communicat. in antiquis.

Denuncatio absolutionis non fit per Auditorem. Cap. XXXV.

Cum Auditor ab excommunicatione absolverit, literas non scribit ad partes per quas denunciet Titulum fore absolutum. Informationis autem literas facere potest.

Cum Auditor. Ex decisione Rota Romana. 26. de sent.
excommunicat. in antiquis.

Auditor secundum instantiae quando absolutum proclamat, vel remittat ad priuium, vt ab-
solvatur. Cap. XXXVI.

Si prima instantia auditor beneficir, auditor secun-
dus procuratrem ab solvendum ab illo remittit, si verò male incontinenti relaxat. In dubio, si videtur, ab-
solvendum est, ne propter eius excommunicationem
diu lis differatur.

Si prima. Ex decisione Rota Romana. 24. eiusdem Tit.

B A P T I S M U S.

Baptismus quotuplex sit, & in qua aqua fieri de-
beat. Cap. L

Baptismi triplex est species, nimirum aqua, in quo duo requiriuntur, verbum, & clementum, ergo in aqua rotaria, etiam imminente necessitate, tertiis non potest, quia Christus in Jordanis aqua baptizatus est, in littorio posset, quod aquae species non est immutata, hec sit transmutata, & solet fieri, vel per asper-
tions modum, aut effusione, sine etiam immersione sed consuetudo aliter habeatur. Et Baptismus sanguini-

nis est, vt Innocentium, Item flaminis, vt eorum, qui in fide Baptizantur, nam & bono latroni, hodie meci-
tris in Paradiso, dictum est, hic adulstis tam prodest,
ubi sola fides sufficit.

Baptismi. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 949. par-
te 1. Francisci & Marci.

Baptizari nemo potest, antequam è ventre egre-
diatur. Cap. II.

In matris vtero baptizari non permittitur, quia rege-
& natio fieri non potest, ubi generatio non praecessit,
& dum est in ventre, ad concipientis corpus pertinet,
neque ministeriorum ecclesie operationiflare potest.

In matris. Ex decisione parlamenti Delphinalis 950.
parte 1. eiusdem.

Baptizari potest is, qui solum caput emisit ab
vtero. Cap. III.

VT baptizetur, totalis ex vtero egressio requiriatur;
nisi mortis periculum timatur, tunc enim prin-
cipali parte egressa, sive capite, in quo animæ opera-
tio maneficiatur, potest.

Vt baptizetur. Ex decisione parlamenti Delphinalis.
951. parte 1. Francisci & Marci.

Baptizari potest qui non emisit caput ab vtero,
sed appetat masculus. Cap. IV.

Quid si egressis reliquis partibus, caput, & collum
intus adhuc existant, masculus tamen appareat,
conclusionem est, valere, ita quod si monatur in ceme-
terio sepelliri debeat.

Quid si egressa. Ex decisione Cappella Tholofana. 156.
Ioannis Corfieri.

Baptizari nemo post mortem potest, sicut ab ex-
communicatione absoluvi. Cap. V.

A Nimes tantum imprimit characterem, ideo post
mortem baptizari non potest, etiam si in extre-
mis id valde petierit, sed ecclesiæ sententia corpus li-
git, & animam, ideo apparente contritione in vita, ex-
communicationis absolutio, post mortem dari potest.

Animæ. Ex decisione parlamenti Delphinalis. 952. par-
te 1. Francisci & Marci.

Cap. VI

PVer verbis baptizatus absque aqua, non debet in ce-
metiero sepelliri.

Puer verbis. Ex decisione Cappella Tolofana. 395. Ioan-
nis Corfieri.

Filij iudeorum baptizati initii parentibus, non sunt
illis refutendi. Cap. VII.

PAmuli iudei, initii parentibus verè baptizati sunt,
& ad fidem fetuandam cogendi: omnia enim re-
quisita intercurrent, nimirum materia, & forma, fa-
cendorum voluntas, atque spiritualis parentis ad illos
offerentis, in cuius fide caraderem receperunt. Iudeorum
paterna potestas in consideratione non exsistit, ex-
gone incident in heresim, iudeis parentibus refutuen-
di non sunt.

Parvuli. Ex decisione Confilij Neapolitan. 151. Mat-
thiae de Afflitio.

B E N E F I C I U M.

Baccalaureus in theologia prefatur artium magistro
in beneficio. Cap. I.

A nriqua statuta attendenda non sunt à quibus
stuentibus recessisse dicuntur, videntes in Theo-
logia graduatos, ecclesijs magis proficinos ce-
teris,

teris, esse posse: Quamobrem alijs non ex effectibus in Theologia Bachelareti in beneficio affectuone aroū magistri praeferendum esse, concludum est. Statutum ab ordinario confirmatum, vnu receptum esse praeferendum.

Antiqua. Ex decisione Rota Romana. 30. parte 2. in nouissimis Robustetti.

Declaratur Concilium de Ecclesijs Curatis, & patro-natis. Cap. II.

O Mnes dixerunt, Sacri dispositionem Codicilli fessio-ne vigesima quarta in capite duo de vigesimo nono intrare, quod de curatis tantum loquitur, quia à Curatis, & fide dignis parochis gubernanda sunt, sed vitaq; portio tam diuina, quam integra ab Episcopo, velut simplex beneficium collatum est. Nec ad caput nonū fessios vigesimali quinto quod de patronatis duxata agit, Duxit; i.e. ad alia flatus referit, ad patronata curata, respectu dicti capituli decimi octauii, relatio fieri debet, quo vero ad simplicia, ad caput decimum tertium fessioni ppterum referendum est: Inibi, ne examen esti-tetur, appellatio solitus, quod nunquam Joannes subre-seculariuit: Quare appellatio raro ex animotorum relatio-ne, & grauamine nequaquam tollitur, & sub ioris disposi-tione remanet. Quamvis caput decimum in tertium generaliter loquatur, Nihilominus, & patronata, & libera a generalitate excepta sunt, quod dispositioni dicti capi-tuli decimi octauii subiecta fuerint.

Omnis dixerunt. Ex decisione Rota Romana. 10. parte 2. in nouissimis Caeniceij.

Beneficium Saecordonum non confertur legiferam etate non habent. Cap. III.

AN Constitutio certam requires etatem in eo, cui beneficium confertur, locum habeat, vbi ex per-mutationis causa detur! Ita conclusum est, prouiso igitur contra statutum facta nulla est. Neque executor, Neque Papa Sacerdotale beneficium, legitimam etatem non habent, valide confert. Collatoris forma, in fundatione posita, nullatenus alterius debet.

1. An constitutio. Ex decisione Rota Romana. 1135. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomei.

Beneficium, quod non confertur filiis hereticorum, potest conferti filiis reconciliatocum.

Cap. IV.

STANUTUM hereticorum filios inhabilitans, vel de ha-re refi reconciliatos, ratione suspicionis non comprehēdit, quia suipetitus, hereticus nullo modo dicitur: Gra-ria ignis perinde valere, confireto alteru in ex suis genitoribus de crimine suspectum, coram Inquisitoribus constitutum, nulla poenitentia imposita, nec reconcilia-tum, Hic non facit, prodest.

Statutum hereticorum. Ex decisione Rota Romana. 400. libro 2. Iacobi Putei.

Beneficium elecluum quando dicatur.
Cap. V.

SI Superioris confirmatione requiritur, elecluum be-neficium dicitur, vbi autem per electionem simpli-cem, sive nominationem, aliquo confirmatione afflu-minatur, elecluum proprii dici non debet, sed potius col-latum.

Su Superioris. Ex decisione Rota Romana. 1. de electione. 2. antiqui.

De eodem. Cap. VI.

Regulariter elecluum, solo autem certo casu colla-tuum, semper elecluum dici debet.
Regulariter. Ex decisione Rota Romana. 205. Egidij Bel-lameri.

De eodem. Cap. VII.

SIPER vacationem, Ecclesia viduata remanet, aut per scrinium, compromissum, ille inspirator, em ad electionem procedit, elecluum beneficium dici debet.

Si per vacationem. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1363. parte 1. Francisci Marti. & decisione 90. parte 2. Eisdem.

De beneficiis secularibus, & regularibus, & quomodo manualia regularia differant à secularibus.
Cap. VIII.

Beneficium appellatione, & facultaria, & regularia comprehenduntur, sicut canonicas nomine ve-nientiam regularis: Constitutionem igitur de publicanis refigurationibus, etiam in regularibus beneficiis, vt fraudes tollantur, fradisque regnantes indebet non percipiunt, habete locum, omnibus placuit. Et quia in iuriis celibitis obtinet, multo magis in regularibus dicē dum est. Manualium possessor regula annali, & trienali non iuvatur, ne contingat ad superioris natum amoueri non posse, sed respici in quo praetulus non amo-uebit, perpetua dici possunt: Alter in manualibus feci-laribus dicendum est. In referentia beneficiorum manu-alia non continentur, ne contingat Papam ipsorum naturam mutare voluisse, & de manuali perpetuum fa-cere. Hoipotitalia, nisi dentur in titulum, beneficia non existunt.

Beneficiotom. Ex decisione Rota Romana. 739. parte 1. in nouissimis Seraphini.

Beneficia regularia non conferuntur secularibus, nec è contra. Cap. IX.

QVE religiosis beneficiorum regularibus consuenerunt, non debent secularibus cōferriri, nec è contra, quia in codem monasterio, dispar habitus homi-hes eligi non debent, nec canonicus regularis in alterius monasterii Abbatem recipitur, quia secundum legem diuinam, non est cum bove, & alino arandum. Cum persona potest idonea reperi, est de Ecclesiis gremio eligenda: Saculares, & regulares eiusdem præbendis gau-dere non debent: Et secularis in monachorum regulis peritus, seu expertus esse non potest. Episcopus factis clencionum regulas polli tres mensies edificere, led in Abbatem neque eligi, neq; poplulari debet: Solus Papa di-spense, Legamus de latere nequaquam potest.

Quo religiosis. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 1271. parte 1. Francisci Marti.

Beneficium regulare, cui professo conferti debet.
Cap. X.

NON professus ad regulare beneficium non eligitur, & nisi necessitatis causa, non postulatur. Regulare beneficium nisi eiusdem monasterii professo conferti non debet, vel debetur ad redditum regulam translatu-s fuerit.

Non professus. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 1273. parte 1. Francisci Marti.

Benefi-

Digestorum Nouissimorum.

Beneficium manuale non continetur appellatione dependentis. Cap. XI.

Quique de generalitate verbi Dependentis allegatur, sub eius appellatione beneficium manuale non continetur.

Quiquid. Ex decisione Rota Romana. 8. de probendis Cœbillis de Graffis.

Ecclesia quando sit oratorium, vel beneficium. Cap. XII.

Si campanile habet, & dote, percipit decimas, atque primicias, que laicorum locis debent non possunt, ergo Ecclesia oratorum priuatum non est illud ferendum. An ideo sit beneficium Ecclæsticūm. Ad affirmatiūm item est, nam quæ Ecclesia dote habet, Episcopia auctoritate credat præsumit, & diuinorum celebrazioneū continuam, quod onus præsumit, & semper Ecclesiastice persona committi solet, ex quibus beneficium reputatur. Et si non conferatur in titulu, quando eis locus cum dote conferatur, tamen quod pollii cōferti satis est. Oratoria in titulum dari possunt, ergo beneficiorum appellatione cōnōntur.

Si campanile. Ex decisione Rota Romana. 13 de probendis Casarib de Graffis.

Beneficium Ecclæsticūm quomodo probetur. Cap. XIII.

Ad Ecclæsticūm beneficium argendum, quod Ecclæsia collata fuerit, non requiriatur, sed tantum quod talis sit, quæ laico conferri non possit, & Episcopi auctoritate erēta, onusque habeat cœlebrationis diuinorum.

Ad Ecclæsticūm. Ex decisione Rota Romana. 16 de probendis Casarib de Graffis.

Beneficium non sicut confertant tantum clericis certæ originis, sed etiam alijs. Cap. XIV.

In Ecclæsijs, certæ originis tantum clerici instituti non libent, ergo inter Georgium Hispanum, & Martinum alumna prelatio nulla cadit, qui sub eodem Rege iuncti, et si beneficium in ciuitate Salamantina existat. In diçofano interdum locum habet.

In Ecclæsijs. Ex decisione Rota Romana. 25. libro. 1. Jacobi Petri.

Beneficij appellatione continetur præstimonium. Cap. XV.

Préstimonium in titulum beneficij dari solitum, ipsius appellatione continetur.

Préstimonium. Ex decisione Rota Romana. 8. de confacione probendis Marcelli Crescentij.

Beneficia patrimonialia continentur sub indultis Cardinalium. Cap. XVI.

Sub indultis Cardinalium patrimonialia beneficia continentur, quia ad ordinariorum collationem existunt, licet filii patrimonialibus conferre teneantur. Cardinals quæ ordinarii tenebantur, in confertendo, se uare debent.

Sub indultis. Ex decisione Rota Romana. 66. parte. 1. Pauli Emilii Veralli.

Agens ad beneficium patrimoniale, quid probare debet. Cap. XVII.

Episcopo filium esse patrimoniale attestanti non ereditur, ergo agens ad patrimoniale beneficium, talem se esse, probare debet.

Episcopo. Ex decisione Rota Romana. 289. parte. 2. Pauli Emilii Veralli.

Simonia cadit in beneficijs, non autem in rebus temporalibus. Cap. XVIII.

Pro resignationis validitate iudicatum est, quia de spiritualibus non agebant, sed de bonorum temporali administratione, cuius laicus, & scemna capaces existunt. Quare nec mandatum ad refingandum, nec consensus prelatus, nec ipsa cœficio simoniaca dicent de eft.

Pro resignationis. Ex decisione Rota Romana. 265. parte 2. in nouissimis. fotta.

Cap. XIX.

Tunc plenum est ecclæsticūm beneficium, quando de iure possidentur.

Tunc plenum. Ex decisione Rota Romana. 18. de probendis.

Beneficium ex quibus arguantur simplex, non autem curatum. Cap. XX.

Quia cura vni ex beneficiis ab Abbatte committitur, & curatus, siue parochus appellari solitus est,

ergo congrua portio praefati non debet. Pro ipsa nulla praefatio est, multò magis, quia simplicia est, atq; per medias, tertias, & quartas diuidi probantur.

In Calaguntana dioecesi exceptis duobus caseta be oecesis nullum onus habent. Abbas igitur Episcopi loco est, atq; curam ipsam demandare dicuntur. Cum monachi decimas omnes percipiunt, ergo principaliter, & naturaite curata non sunt. Quod lecularia perpetua, siue patrimonialia huiusmodi sunt, quæ simplicia esse constat, inferri non posse. Et cum capellanos subsistente soleant, pro non cura necessarium argumentum est.

Quia cura. Ex decisione Rota Romana. 17. parte. 1. in nouissimis. Ordinarii.

Beneficij dos non debet esse minima. Cap. XXI.

Sed minimam modicatem non contineat, vt pro nō

sote iudicandum sit, placuit in ministris decimis, etiam illorum valore nō probato, beneficiorum dote esse constitutam dici posse.

Si minimam. Ex decisione Rota Romana. 60. parte. 2. in nouissimis. Cantemus.

Beneficia dispensato ad regulare Vicarius conferte non posse. Cap. XXII.

Si Vicario demandatum est, vt beneficia personis idoneis conferre posse, seculati clero, de beneficio regulari dispensato, prouidere non debet, quia in dubio de naturaliter idoneo, non autem ciuiliter, ac per dispensationem, intelligendum est.

Si Vicario. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 996. p. 1. Francisci Mari.

Beneficia in perpetuum conferte debent. Cap. XXIII.

Beneficia debent esse perpetua, ergo neque ad tempus, vel si posteriori nutum seculari bus clericis conferriri debent.

Beneficia. Ex decisione Parlamenti Delphinalis. 1071. p. 1. Francisci Mari.

Cappellania quando dicantur beneficia de iure patrimoniali.

Si dioecesani auctoritate ordinante sunt, cappellania;

quæ quotidie per laicos in populis fundis dotantur, atque fundantur, beneficia ecclæstica, atq; de patro-

natus iure dicenda sunt.

Si dioecesani. Ex decisione Gratianopolitana. 188. Guidonis Tappi.

Benefi-

Tom. VI. uo. Tit. Beneficium.

+ 13

Beneficium quando non ad res fiduciam, sed per alium possit unus celebrandi exerceri.

Cap. XXV.

Residentiam omnia beneficia, etiam si virginis solidorum sint, requirunt, sed ex generali rotu non di consuetudine pro simplicibus hodie non debet. Cui testator capellam cum dote construere mandauit, atque presbyterum eligi, ut singulis diebus pro confiniam Sacramentum conficiat, placuit celebrandi onus, in quo personae industria non est electa, & per ferrugatum fieri, obediens tamque præstari, cumque alio curato est compatibile, ad residendum non arcatur. Ad continentium cogi non debet, qui nulla necessitate co gente incepit, nam per libertatis auctum gratuitum, nulla residendi fertur acquisita dici potest. Testatori, si cum effectu per alium diuinam celebrentur, satisficeri dicuntur.

Residentiam. *Ex decisione Rota Marchie 155. Stephanii Gratiani.*

Beneficium quomodo impetretur, ut devolutum. Cap. XXVI.

Deuelutio in beneficio reservato non interuenit, si igitur, ut tale impetratur, clausulam in supplicatione apponi solitus est, & devolutio detur dilatatio in literis, & tunc in ipsiarum expeditione causa exprimitur. Ut etiam fale sit latius devolutio per impetratorem probanda est.

Devolutio. *Ex decisione Rota Romana 63. par. 1. Petri Aemilii Verralli.*

Beneficium in clauſtro, vel conuentijs ecclesiæ, quando dicatur esse in ecclesia. Cap. XXVII.

Quid si in clauſtro existit, vel ecclesiæ eftinertijs, an in ecclesia esse dicatur, Evidenter si ibi orare, & celebrare debet, aut distributiones recipiat, atque feruat, item si partifamilias defensione de templo faciat etiam sit. Si rector præter quos obseruita ab Ecclesia picipitur, alios prouentus non habeat, in Ecclesia esse dicatur, licet in clauſtro bœbat celebrare.

Quid si in clauſtro. *Ex decisione Rota Romana 9. de probandis manuq[ue]is.*

Filiis presbyterorum quando possint obtinere beneficia parentum. Cap. XXVIII.

Parentum beneficia presbyterorum filii de cetero obtinere non possunt: sed nō prohibetur quod per viginti annos ante constitutionem dimittatur, post triginta à die factæ resignationis habere, vt ita communiue quattuorminas corrigatur.

Parentum. *Ex decisione Rota Romana 225. lib. 3. Iacob. de Tutei.*

Inhabilis ad beneficia non est ratione vulneris illata in oculo. Cap. XXIX.

Membri debilitatio irregulariter non inducit, sed ab oculo, ergo per vulnus oculo illatum, inhabilis ad obtainenda beneficia laicus factus non est, idem si induclo, nisi antea ad beneficium vocatus esset.

Membri. *Ex decisionibus Rota Romana 63. & 64. par. 2. lib. 3. de Nonnullis Fabij.*

Beneficium dicuntur collanum acceptanti. Cap. XXX.

Siac per electionem, sive iussionem, electi, & protinus confirmatis requiruntur, quia iniuncto neque ecclesiastis

cum, neque temporale beneficium conserti potest. Si præcessit irmanus electionem facit, voluntas autem explorari potest, ne in manu ecclesia fatigetur, atque vacatio proderetur. Ad consentendum cogi non debet, nisi officium publicum sit.

Sicut per electionem. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 804. lib. 1. Francisci Marti.*

Beneficium curatum non est conferendum alectori publico. Cap. XXXI.

Inhabilis ad curatum declaratus exiret, nam & alectori tot indigenos est, si publicus & collatio nulla, si occulus irritanda. Consuetudinare ratione excusandis non est, in quo magis plebis reperitur offensa, per quam ad excusandas excusationes in culpis, delinquens di auctoritas superatus. Recreatio eius a lodiens, humiliandi non est, sed publicus, & maxime quantitas notiorum maior a testibus, etiam per integras noctes continetur, que conualitatem recreations fines exceedunt. Abisque patensis molestia prævenit, capram missam reliquit, idea & excommunicatus est. Licet forte haec præventionem ipso iure non inducat, tamen, quia de ea instituendo agitur, alius quæreodus est, qui animarum curam inclusus exercitat, talis enim exempli parochum populo præficere, valde displiceret.

Inhabilis. *Ex decisione Rota Romana 426. parte 3. de Nonnullis Aldobrandini.*

Dispositiones super pluribus priuatis an habeant locum in simplicibus. Cap. XXXII.

Si plura beneficia, animarum curam habentia, ante Concilium Lateranen. obnibat, restendi alterius optionem habebat, inde sub Alexandro Terio restituæ facultas, & statutum secundo priuatum fore. Pro indeuctum fuit per secundum affectionem, dignitatis aut perlustrum, & caritate perpetua, primitum ipso fuit vacare, & si refinere contigerit, spoliari: Denique à Joanne XII. constitutum, nisi post habitum ipsum pacificam possestionem primam dimittere, vtroque priuatum, atque ad ordinis, & beneficia inhaebimur esse. Quod igitur de simplicibus? Rota, vt de obiectis non priuatum, intellexit. Inhabilis pro beneficiis obtinendis inducta, ad iam habita nullatenus extenditur, cum poena legibus comprehensis, contenti esse debemus.

Si plora. *Ex decisione Rota Romana 1. de constitutis Guglielmi Cassadori.*

Incomparabilis beneficia quando non sint portio, & dignitas. Cap. XXXIII.

Portio, & dignitas in Ecclesiæ Salamantina incomparabilis beneficia iure non existunt: Nec per Niccolai V. Constitutionem, nam licet de vacante dignitate antiquorum canonici, & de eo portuariis, de portione anteriori Cappellanus, à capitolo sit prouidens, non ideo vacat, vt inde incomparabilitas arguatur, sed si dimittit, intelligendum est, si vero nolle cogendus est, ergo vacatio ipso iure, nisi in casibus expressis, non inducenda, illa constitutio prouisionem Apostolicam, de qua agitur, non comprehendit.

Portio. *Ex decisione Rota Romana 228. lib. 3. Iacob. de Tutei.*

Dispensans ad tempus ad curatum potest optare beneficia in incomparabile. Cap. XXXIV.

Si ad curatum dispensationem habueris, quamvis ad tempus, etiam incomparabile optare poteris: B quan-

quando vigore dispensationis sicut obtentum, prohibi-
tio non loquitur, quia initium temeraria affectionis
considerat, cum dispensatur, nihil disponit, non igitur
ad casum iuribus non expressum, etiam ex identita-
te rationis correctoria extendi debent, ius antiquum
incorrectum remanere, opus est, quare ultimo obtene-
to priuandus est, quod enim non est immutatum, sta-
re non prohibetur. Quartum retinere, saltem ad annos,
quando renunciare poteras, ergo tertia illa parochia-
lis non vacat. Nec iure curatum reperitur hoc casu pri-
uationis potuam inducuntur esse.

Si ad curatum. Ex decisione Rota Romana 81. parte 2.
Pauli Aemili Veralli.

Incompatibilita quando possint retineri in eadem
ecclesia. Cap. XXXV.

Canonicas, & dignitates in eadem ecclae incompati-
biles sunt, sed Papae dispensatione, aut consue-
tuine retineri possunt.

Canonicas. Ex decisione Rota Romana 189. libro 3.
Jacobi Putei.

Beneficia sunt incompatibilia erant ratione residen-
tientie. Cap. XXXVI.

Vbi beneficia continuam requirunt residentiam,
incompatibilia sunt. Nec est diuian canonicae
residentiam requiri, cum etiam simplicia, de quibz
generalis confundit canonicas non comprehendit:
cum igitur in parochiali non possit in simul residere,
nullo modo compatibilis sunt.

Vbi beneficia. Ex decisione Rota Romana 483. parte 1.
In nouissimis Lancellotti.

Possidens incompatibili ratione residentie, admis-
sus potest alterum dimittit.
Cap. XXXVII.

An autem per affectionem secundi, primum va-
cer, conclusum est, curator non potuisse priori
ideo admonitus canonicanum dimittit, & illud reti-
nere. Si vacasset, Prospero non obest, quia non curaz,
sed residentie ratione incompatibili sunt, de quo us
antiquum non disponit, exercitio autem ad residentiam
requiri, poenae ratione non fit, sed vt valentibus re-
sidere conseruant. Si virtutique per plures annos reti-
nuit, non propter priuatum exitit qui non contende-
dit, sed admonitus alterum dimisit. Sacrum Concilium
nihil addidit, sed novum vinculum imposuit.

An autem. Ex decisione Rota Romana. 484. parte 1. in
nouissimis Lancellotti.

Extraugans exercibilis quo casu procedat.
Cap. XXXVIII.

Exercibilis de duabus parochialibus disponit, eccl
esiam autem fundi Blasii parochialis esse non co-
stat, neque vniuersitatis narrativa quod ad exercibilatem
concludit. Item procedit si in titulam, vel commendam
bene posse dicuntur, si vt Archipresbyteratus mem-
brum, incompatibilitatem non inducit.

Exercibilis. Ex decisione Rota Romana 786. parte 1. in
nouissimis Seraphini.

Beneficia dissimilia sunt compatibilia.
Cap. XXXIX.

Hacc portio incompatibilitatem ad canonum catum
non inducit, quia beneficia dissimilia sunt, & com-
patibilia existunt, nisi sint expresse prohibita.

Hac portio. Ex decisione Rota Romana 15. de pre-
bendis nouissimis Nobedani.

Primum beneficiu quando vacet ipso iure.
Cap. XL.

Nisi secundi affectio de iure, & de facto pacifica
sit, primi vacatio nullo modo est inducta.
Nisi secundi. Ex decisione Rota Romana 597. Aegi-
di Bellameri, & decisione 294. lib. 2. Pauli Aemili Veralli.

Dispenatio ad incompatibile quando noo est sus-
ficiens. Cap. XLI.

CVM per plures dies possident, primum coram
ab ipso dispensatione vacare dicuntur. Nec suu suffi-
cens indicata, quia à Romane curie styllo, ab ipsi Pon-
tificis anno, expeditionisque die validè deuinit. Neq; est
verisimile, quod per Cancelleriam suulet expedita,
quantumvis (Registra) verbum scriptum sit. In Ca-
mera, non registrata, sed inibi expedita possum est.
Cum per plures. Ex decisione parlamenti Delphinalis
1159. parte 1. Francisci Marci.

Primum curatum noo vacat per secundum requirens
residentiam. Cap. XLII.

Si habens curarum, alius simplex obtinuerit, & si re-
sidentiam requirat, primi ipso per perdidi se non
diceris, licet per tentantem priuari positi.

Si habens. Ex decisione Rota Romana 37. de prebendis
in antiquis.

Beneficium Saecordiale potest conferri minori ex or-
dinatione tellatoris. Cap. XLIII.

Si testator beneficium Saecordiale suo testamento
ordinet, atque illud inbeat aetate minorem habero
posse, & internu facere existere, ipsa ordinatio va-
lida est.

Si testator. Ex decisione Rota Romana 4. de testamento
in antiquis.

Commenda non est beneficium incompatibile, &
quando dicatur vacare per mortem.
Cap. XLIV.

Commenda proprii beneficii titulus non existit, er
go incompatibilium numero computanda non
est, quia per ultimam mortem vacare non dicitur; Si per-
petua est, tituli loco habetur, fructusq; suos commen-
datariorum facit, nunc igitur per mortem vacare dicuntur.
Commenda. Ex decisione parlamenti Delphinalis
1107. parte 1. Francisci Marci.

Beneficia quae semper remanent referuntur.
Cap. XLV.

Si sedis Apostolicæ officialis beneficia referuntur sine
ob quamcumque causam ab officio remouentur, re-
feruntur remanent. Alterius naturæ sunt beneficia, quae
post officio priuacionem obtinebunt.

Sedis. Ex decisione Rota Romana 13. de prebendis in
antiquis.

De eodem. Cap. XLVI.

Reservacionis tempus attendi debet, si igitur fami-
liares beneficia Papa reservata sive, semel affecta,
elle non definit, nisi inferior saltem semel disponuerit.
Reservacionis. Ex decisione Rota Romana 32. de pre-
bendis in antiquis.

Beneficium quando dicitur in forma pauperum.
Cap. XLVII.

Sic beneficium semel taxatu, quamois per multos an-
nos decima soluta non sit, non tamco ideo minus
taxatio

Tom. VI. Tit. Beneficium.

15

Taxatio femel affecta vires habere definit. Si postea nō induxit, taxationis remissio non vultetur. Nisi contrarius actus interuenient.

Si beneficium. Ex decisione Rota Romana 44. de concessione probandis in antiquis.

De eodem. Cap. XLVIII.

Vbi autem taxatum non est, etiam si magni valoris sit, venit in forma pauperum.

Vbi autem. Ex decisione Rota Romana 45. eiusdem Tituli.

Ius ad beneficium non perditur decem annis.

Cap. XLIX.

Si possesso beneficij decem annis perdata sit, ius ipsum, nisi in causibus iure expressis, armis non est.

Si possesso. Ex decisione 61. Garsia à Toledo.

Beneficia permittata quando vacare dicantur.

Cap. I.

Quod alteri permutantum collatum est, ipso facto beneficium vacare uno dicitur. Interdum propter defectum, elelio in qua ius non queritur, ad alii denoulinatur, sed simplicis beneficii collatu facta, suum immediatè fortitur effectum: retinens igitur sub conditione, licet ius non habeat, nihil omnino donec priuatur, iuste postulet. Vbi ex causa permutationis beneficia resignantur, vere vacare dicuntur, ita quod collatio, & institutio sequitur.

Quod alteri. Ex decisione Rota Romana 5. & 7. de rerum permutatione in Antiquis.

Beneficium vacat ubi quis priuatur, non vbi situm est. Cap. LL.

Vbi quis priuatur, beneficium vacare dicitur, non autem ubi situm est. In electo in Curia confirmato, aliud dicendum est.

Vbi quis. Ex decisione Rota Romana 35. de probandis in Antiquis.

Beneficium quando dicitur vacare, per contractum matrimonii. Cap. LII.

Si tanquam vacans per contractum matrimonii beneficium impetratur, tractatum ipsius, vel sponsalia probare non sufficit, per verba de praesenti legitime contractum esse, constare debet. Si sic vacaret, non debetur, quia & falsus modus expressus fuit, & per se modum non concessum.

Si tanquam. Ex decisione Rota Romana 1. de clericis coniugatis in nouis.

De eodem. Cap. LIII.

Clericus cum imponere, beneficium perdit, licet carnalis copula fecuta non sit: cum per ipsum non stetit, qui confidaret, animum perdendi beneficium habuisse videntur.

Clericus. Ex decisionibus Rota Romana 1. de sponsalibus in antiquis. Et Capella Tolosana 240. Joannis Corserii.

Clericus dissoluto matrimonio quando beneficium habere non possit. Cap. LIV.

Si tale matrimonium dissolutorum, neque ad sacros Ordines potest promoueri, neque ecclesiasticum beneficium obtinere.

Si tale. Ex decisione Capella Tolosana 360. Joannis Corserii.

Beneficium Sacerdotale quando probatur ob non promotionem. Cap. LV.

Si beneficium sacerdotium requiratur, & infra annum promotus non fuerit, neque peccatos dici potes, neque priuari, nisi admontus.

Si beneficium. Ex decisione Rota Romana 1. de penit in Antiquis.

Beneficio quis non citatus priuari potest à Papa. Cap. LVI.

Pratio beneficij ex certa Papæ scientia facta, etiam parte non citata valet, probationes enim in contrarium admitti nolunt, & sic debere iudicari.

Priuatio. Ex decisione Rota Romana 116. libro 3. Iacobi Putti.

Beneficium quod retinet homicida voluntarius. Cap. LVII.

Nec homicida voluntarius ipso iute beocficium perdit: eidem tamen collatio facta nō valet, quia ad officij executionem inhabilis est.

Nec homicida. Ex decisione Capella Tolosana 208. Joannis Corserii, & ex decisione parlamenti Delphinalis 398. lib. 2. Francisci Marci.

In Curia quando dicuntur vacare beneficia, & quando apud fedem. Cap. LVIII.

A Pud sedem vacanta beneficia, in Curia vacare dicuntur, non è contra; Quia per procuratorem resignantur ad Curiam pertinet dispositio.

Apud fedem. Ex decisione Rota Romana 3. libro 2. Iacobii Putti.

De eodem. Cap. LIX.

Quia ibi renunciationis effectus collatus est, ergo in Curia vacare dicendum est.

Quia ibi. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 197. lib. 2. Francisci Marci.

Cum prouisio Papæ de beneficio non tenet, an potestas deuolutor ad ordinarium.

Cap. LX.

Inferior non se intromittit, vbi Papa manu apponit. Si igitur renunciationis verbo viuis fuerit, aut nō expresa certa persona conferiti mandauit, & ob literum surreptionem prouisio non tenet, ad ordinarium conferendi potestas non denoulinatur: Si certa persona, aliter dicendum est, idem si indigno.

Inferior. Ex decisione parlamenti Delphinalis 198. libro 2. Francisci Marci.

Beneficium quando dicitur vacare per obitum. Cap. LXI.

Per obitum vacare dicitur, si prouisio per solam supplicationem de beneficio, ante literatum expedito nem decessit.

Per obitum. Ex decisione Rota Romana 37. parte 3. libro 1. in nouissimi Sancti acrum.

Beneficium per sententiam, quando dicitur vacare in Curia. Cap. LXII.

In Curia etiam vacare dicitur, si per priuationis sententiam inhibita in personaliter citatum, aut verum contumaciam, vel per procuratorem se defendet. Si non sicut verè contumax, nec se defendet, pro presente non habetur.

In Curia. Ex decisione Rota Romana 64. parte 1. Pauli Aemili Uraliti.

B 2 Pro-

Procurator potest resignare beneficium ante sententiam super criminem. Cap. LXIII.

Per sententiam super criminis latam, beneficio prius non est, et si ad perpetuum carcere damnatus fuerit, iecirco procurator ad resignandum ante sententiam datus, renunciare potest, & resignarius obtinet.

Per sententiam. Ex decisione Rota Romana. 5. de sententia, & re indicata in antiquoribus.

Vacatio, & obitus quomodo probetur. Cap. LXIV.

Beneficij vacatio, & obitus possidentis per testes probatur, deponentes de tam: nullum enim colligantur nisi praejudicium, & si ille vivit, cum venerit, beneficij recipere potest.

Beneficij. Ex decisione Rota Romana. 1. de probationib. Iohannis Mohedani. & decisione 185. parte 2. Iacobi Putei.

Beneficium quando vacat, ad effectum pensio- nis, quando Papa protidit. Cap. LXV.

Eccliesia, de qua Papa protidit absenti, quo ad ipsius vacare non dicuntur, quia non ad prouisum, donec acceptet, aliter dicendum est: iecirco penitus à Papa super eccliesia Tatuifina impostrata, de qua per dictum ante prouideatur, nulla est, quia respectu ipsius utre vacans non erat, itaque Camillus sua pensionis narratiuum nullatenus verificare potuit.

Eccliesia. Ex decisione Rota Romana. 291. Parte 1. Pauli & Aemilii Verallii.

Promotio quid vacare faciat. Cap. LXVI.

Omnia beneficia, & pensiones vacant per promotionem ad Episcopatum.

Omnia. Ex decisione Rota Romana. 400. parte 2. Pauli & Aemilii Verallii.

Abbas agit contra Episcopatum, ut removatur à beneficio, & alteri prouideatur. Cap. LXVII.

Preceptor autem generalis Neapolis licet non posset de eisdem, velut in Curia vacatis, bus prouideire, tamen tanguam Abbatum sancti Antonii Vicarius in Episcopum, ut removatur, agere potest, & de beneficio potica alteri prouideatur.

Preceptor. Ex decisione Rota Romana. 230. libro 3. 14. cobi Putei.

Cardinalis quando possit retinere beneficium cu- ratum. Cap. LXVIII.

Cardinalatus est dignitas, sicut igitur promonstratus, cursum beneficium aucti dispensatione re tinere non potest, inferiora beneficia non prohibetur.

Cardinalatus. Ex decisione Rota Romana. 438. libro 2. Iacobi Putei.

De eodem. Cap. LXIX.

Et si Cardinales pluritalis beneficiorum habeant priulegium.

Eti Cardinales. Ex decisione parlamenti Delphitanis. 1345. libro 1. Francisci Marci.

Beneficium vacar per sequestris violationem, & potest impetrari. Cap. LXXX.

Si per sequestris violationem beneficium vacauerit, si quocunque impetrari potest, quia sub clausula.

quous modo vacet dicimus comprehendendi. Gratia hōc modo facta, item si occurrat. Et si nulli, omnem vacatio nem, etiam per priuationem capit. Sequestris violatio non in favorem litigantis, sed iudicis, ut eius mandatum feretur, introducta est, quo rupto statim conferri potest.

Si per sequestris. Ex decisione Rota Romana. 2. de sequestratione p. f. s. & fraktionis Iohannis Mohedani.

Commenda quando vacat ut prius, non autem, ut beneficij reterratum. Cap. LXXI.

Si prior commendata in Curia mortuus fuerit, beneficij, cessante commenda, qua non in titulo data erat, vel prius vacare dicitur, non autem ut reterratum. Si prior. Ex decisione Rota Romana. 4. de probandis Iohannis Mohedani.

Beneficij resignatum vbi vacet. Cap. LXXII.

Vbi resignatio facta est, ibi beneficium vacare dici tur, vel vbi erat, qui illud tenetabat.

Vbi resignatio. Ex decisione Rota Romana. 4. de probandis in Antiquis.

Vnione beneficium perdit nomine. Cap. LXXIII.

Cum vnitum est, nomine perdit, & beneficium, si cut autca dici non debet. Separato duo, vno vnum facit.

Cum vnitum. Ex decisione Rota Romana. 13. de sebus eccliesie non alienandis in Antiquis.

Beneficium in diuiniembratum presumitur sufficiens. Cap. LXXIV.

Si causa cognita beneficij dismembratio facta est, ut litatis presumptio resulat, & quod fructus pro ambo bus sufficiant.

Si causa. Ex decisione Rota Romana. 524. parte 1. in no vijissim Scropinii.

Beneficia referuntur ante consecrationem dimitti non possunt. Cap. LXXV.

Quæ beneficia primorum obtinebar, quia specialiter referuntur iuncti, ante consecrationem dimittente nullo modo potuit, etiam si de facto teneret. Quid si illorum retentioem obtineat? Quocunque modo potest vacare, cuiusmodi esse censerunt, etiam si per obitu post consecrationis tempus, quia verum est, quod pro obitio tempore obtinebar.

Quæ beneficia. Ex decisionibus Rota Romana. 1. & 3. de constitutionibus Guglielmi Cassadori.

Beneficium quando dicuntur sufficiens. Cap. LXXVI.

Illud beneficium deinde sufficiens reputatur, quo & iura Episcopalia recto solvere, & semetipsum sufficiare valer, ergo virginique ducatorum, quo tidianis distributionibus computatis, redditus sufficietes habere non dicuntur.

Illud beneficium. Ex decisione Rota Romana. 65. par te 1. Pauli & Aemilii Verallii.

De eodem, & an dimitti debet. Cap. LXXVII.

Non sufficiens beneficium dimittere non debet, vt possit de alio prouideri.

Non sufficiens. Ex decisione Rota Romana. 89. par. 1. Pauli & Aemilii Verallii.

Statuta

Tom. VI. Tit. Beneficium.

17

Status beneficij attendendos, non creditio.

Cap. LXXVIII.

STATUM beneficij probare sufficit, & de eo per ordinarium collationes suisse factas, atque effectu formitas, sicut eretio mala fuerit, nec secundum mandati PONI sic formam facta, Neque necessariò sequitur, quia poterit bene erigi. Rector erelionem probare non tenetur, sed quid tangam beneficium per alios praedecessores possestum fuit, & de eo prouisum.

Statutum ex decisione Rotae Romanae. 12. de probationibus
Marci III. crescenti.

Confessio resignationis non probat statum beneficij.
Cap. LXXIX.

VLTIMUS beneficij status ex resignantibus confessio-
ne non probatur, quia cum communitate forte
col ludens, Ecclesie praeditum facere non potuit.
Quo ad adiutoriorum partis confessio non proficit,
quia ad eius potestatem non pertinet, & aliunde con-
fesso non iustificatur.

Vltimus. Ex decisione Rotae Romanae. 185. parte 1. Pauli
Aemili Perallii.

Beneficium per commisionem dicitur litigiosum.
Cap. LXXX.

Commisso, literis non expeditis, inodium commit-
tentis litigiosum beneficium facit, contra quem ve-
ro diriguntur, nullo modo fit.

Commisso. Ex decisione Rotae Romanae. 18. parte 3. lib.
2. in Nonissimis. Iacobi Tutch.

Beneficium quando factum sit litigiosum.
Cap. LXXXI.

Falsa demonstratio nocere non debet. Cum igitur
in commisione, & citatione Titi nominauerit,
velut in intrusum, contra quem committere noluit,
sed in alium, neque per commisionem, neque per cir-
cumscriptionem, beneficium linguiolum factum est. Ci-
rato erat ad partes decreta, & nominatus in Curia pra-
fensi erat. Ille autem, qui commisionem impetravit,
pacificus possessor nullo modo dictur.

Falsa. Ex decisione Rotae Romanae. 12. parte 3. lib. 2. in
Nonissimis. Fabri.

Präsentatus an debet exprimerre alterum bene-
ficium. Cap. LXXXII.

PRÆSENTATUS non peccat, si nihil exprimit, quod be-
neficium habebar, si à fidei Apofolica, aut altero
conferendi induxit habent, obtinetur, debetur effi-
cere. Si mori proprio prouideretur, non requiritur.
Nec ipse supplicat, sed qui präsentat, ergo non delin-
quit.

Präsentatus. Ex decisione Rotae Romanae. 530. parte 1. in
Nonissimis. Adobrandini.

Abbas debet probare beneficatos habere congruam
portionem. Cap. LXXXIII.

ET si beneficiati congruam portionem habere præ-
sumuntur, quia ab illo dote ecclesia non adfic-
tur, tamen quia constat Abbates omnes decimatis, at-
que primicias percipere, illosque pauperes existere, vi-
lum est, Abbatii, quod illam habent, probandi onus
incumbere, declarare.

Etsi. Ex decisione Rotae Romanae. 62. p. 211. Pauli
Aemili Perallii.

Beneficiati quando non sunt necessarii, necebeant
habere congruam portionem.

Cap. LXXXIV.

SI necessarij non sunt, neque ad Cor: onus aliquid,
congrua portionis assignatione causa cessat, ergo
beneficiatis non debetur. Quando redditus sufficiunt,
clericum intitulatum tenere clericus cogendus est,
seruitorum, non excusat, dummodo ad alium non
pertinet. Si ex processu temporis dos constituta non
sufficiat, nihil ad patronum, donec enim data, periculum
ad ecclesiam pertinet, eique imputandum est, qui re-
tine beneficium accepit. Nisi patrui culpa, deterio-
ratio contingat. Quiamus beneficiati pro cantandis
missis sint necessarii, tamen in parochialibus ad bene-
esse existunt cum in patrochiali, ultra Sacerdotem, v-
nus clerici sufficiat.

Si necessarij. Ex decisione Rotae Romanae. 56. parte 2. in
Nonissimis Cantucij.

Beneficium quando vacet in Curia.
Cap. LXXXV.

IN Curia vacare dicinat, siue beneficium vacet per
resignationem, siue per obitum, & cum nulla dif-
ferentia dari possit, priuilegium portionariis conce-
sum, iocundis de vacacione in Curia, vtrumque com-
prehendit, quia de viroque annata soluuntur.

In Curia. Ex decisione eiusdem 325. parte 3. Pauli Ac-
milii Perallii.

Beneficium resignantis, quando vacet per obitum.
Cap. LXXXVI.

PER obitum resignantis beneficiant vacare dicitur
quando ipsa resignatio nulla est, quia verus valor
expressus non fuit, & gratia non perfecta, beneficium
à resignante non est abdicatum: Valoris expressio fa-
cta remanet, donec augeatur, clausula augendi facul-
tanza exsilit, sed Rodoricos hinc conditioni non pa-
rat, neque facultate virus est, ergo res signatarius
non acquiescit, penes res signatarius remansit.

Per obitum. Ex decisione eiusdem 417. & 418. parte
1. in Nonissimis Blancheti.

Vnus modus vacationis apud fedem non
comprehendit alterum.
Cap. LXXXVII.

BENEFICIA ecclesiastica diversimode vacant apud fe-
dem apostolicam, ideo si Papa aliqui gratiam fa-
ciat de beneficiis apud fedem vno modo vacancibus,
que alio modo, numerum reservationis vacant, sub gra-
tia non continentur, nisi addatur, vel alio quoquis mo-
do apud fedem apostolicam vacent, & ita feruat Rota
auditorum Sacri palmarum.

Beneficia. Ex decisione eiusdem 17. de probandis in An-
tiquis.

Beneficium ex quibus proferor regulare.
Cap. LXXXVIII.

CVM antiquissimis literarum apostolicarum enun-
ciatis. Innocentij secundi, Celestini terci, Hono-
rii tertii, Innocentij quarti, Bonifacij octauiae Pauli ret-
tij Prioratus Ecclesiae Sancti Nicolai inter membra
Abbatiæ Sanctæ Crucis enuncierunt, atque enunciati-
ux plures antiquissime sunt, dobitari non oportet, quia
status regulans huius ecclesie regularis dicatur, Nam
in illis mentiote Priore, & ministris facta est, qui con-
uentum faciebant, atque negotia monasterij expe-
B 3 diabant.

uebant, sed Abbatia regularis est, ergo membrorum capi-
tulodiffridit non dicitur. Item ex pluribus collationibus
comprobatur, quia per ipsos Abbatibus professa monachis
facta fuerit, ex quibus status arguitur, regularibus
enim secularia beneficia non consideruntur. Quamvis mo-
nachii esse deficitur, tamen regulari habitu sive non es-
sunt, & hoc satius est. Ex commendatione per septuaginta
annos clericis secularibus facta, Ecclesia status non ma-
tetur, maximè cum viri ordinarius Sancti Benedicti co-
mendetur, quo sit, vt nulla bona fide existente, status
ipsius ecclesie, prescribi non potuit.

*Cum antiquissimus. Ex decisionibus eiusdem. 5 27. &
388. parte 4. in nouissimus Littera.*

Primum beneficium per adceptionem secundi, quando
vacat de cedatur. Cap. LXXXIX.

Congregatio Concilij censuit, in residentiam requi-
rentibus, aut aliis quoconque modo incompati-
bilibus, etiam si caritatis existant, vel portione re-
vocatione, primi per adceptionem secundi, pacifice pol-
lici, ipsius inveniatur.

*Congregatio. Ex decisione eiusdem. 609. parte 4. in nouis-
simis.*

De eodem. Cap. XC.

Cum ecclesiasticis collegiatam existere, canonicosque
habere probetur, item arcam, & sigillum habere,
qua collegiarum ecclesiasticorum sum, & ita probati resolu-
tum est. Item Petrum pacificem in dicta ecclesia canonico-
rum possedit, atque parochiale ecclesiam Sancte Mariae, ergo duo incompatibilis possidere appetet,
quia utrumque beneficium personale in residentiam
requireret. Quare per affectuionem secundi, vacat pri-
mum, & ita plures obclusum sunt. Neque refert, quod
in huiusmodi ecclesiis per substitutum aliquando inter-
tum confluenter, quoniam congregatio Concilij censuit,
cogendum canonicos collegiatam, vt per seipsum, non
autem per substitutum trahantur.

*Cum ecclesiasticis. Ex decisione eiusdem. 659. parte 4. in no-
uissimus Serafini.*

Beneficium ex quibus manuale presumatur.
Cap. XCI.

Status beneficij curati, perpetuitatis est, non autem
Status canonizatus, id est non nisi quadraginta annis com-
pletis, cum possellio & flante manualitate mutari po-
tuit. Ad statutum mutationem autoritas, & voluntas iu-
perioris etiam concurrenter debent.

*Statutus. Ex decisione eiusdem 676. parte 4. in nouissimus
Serafini.*

Capellania teſſatore ordinata, quando non censetur
beneficium ecclesiasticum. Cap. XCII.

Cum teſſator difpoſuerit, quod prouisio capellani-
e nec ad folios laicos pertinet, qui majoratum obti-
nent, & quod nec Papa, nec alius qui ipsam ſe intro-
tronuit, ſit clare apparet viſum ei, beneficium ec-
clesiasticum non uoluerit emere, quod ſine canonica inſi-
tutione habeti non potest. Item quia legatum reuocatur,
cum aliquis ſe introduxerit, non enim prafulmentum
ei, quod viſum elegerit, per quam eius voluntas impun-
gan potuerit, & licet capellaniā dixerit, tamē intel-
ligendum est, cum iſs quādrigatis, propter fieri potest.
Item ſu per huiusmodi Ordinarius ſe intromittere po-
teſt, minime proprii hereditis negligentiā, quia finit
vt prolixi vice ius ad ſu pereorem deculariā.

*Cum teſſator. Ex decisione Regis Romanae 611. Serafini
in Olomouci.*

Beneficia non praefumuntur de iure patronatus.
Cap. XCIII.

Ecclieſtatica beneficia omnia libera praefumuntur,
& cum in diocesi exiſtāt, episcopus fundat in-
tuitiōne habet, quando beneficium in camera libris
reputantur, liberis eis dicuntur. Cum ex regulo
veteri Aquatenfis ecclesie conſter ab antiquissimo
tempore hoc beneficium fuſile monasterium, Abba-
temque, & conuentum habuit, qui ex episcopo fideliter
iurabat, & à Papa lepe hiplus in commandam datum
fuſile, ideo de iure patronatus non esse conſtat, quia iuri
dispositio reficitur. Niſi in fundatione ex privilegio ca-
uatur, Nec offenditur quod profefſio de iure patro-
na, ex eo quod collationes a Protagoribus regaliter iure fa-
cta sunt, quarum nulla ratio habenda est. Nec offendit
hoc ius ante concilium Lugduncense cum peripetie, &
quatenus ius regale intraret, illud, niſi ſede apicopoli
vacante, locum habere non potest.

*Ecclesiastica. Ex decisione eiusdem. 133. Serafini Oli-
mouci.*

Beneficium non vacat per obitum praefentiantis inſi-
tutionem. Cap. XCIV.

Ex persona praefentat, qui ante inſtitutionem dece-
dit, beneficium de iure vacare non dicitur, etiam si
pro inſtitutione iudicium introduxerit. Neq; de facto
vacare dici potest, quia illus poterit omnem in quaum
adcepit ei, quamobrem generalis clauſula locuta ha-
bere non potuit. Neque gratia poſtulica in forma di-
gnū locum habere potest, quia ea non veritatis, &
exequita, per obitum vacatio non inducitur.

*Ex persona. Ex decisione eiusdem. 244. Serafini Oli-
mouci.*

Beneficium primum vacat per affectuionem secundi,
si ſtūctus perceptiſt. Cap. XCV.

Ad effectum, vt per affectuionem vniuersi incom-
patibilis vacet primum, inſtitutum percepio ex a-
ccuite requiritur, ne in eius beneficiis mendicare
cogatur, interduum etiam decūfū fuit, vt bonorum ec-
clieſt, vel maiorum ipsorum pars administratio concutre
re debat. quod eſt verum auctentia huius canoniceatus
qualitate, qui omnibus ſructibus caret. Neque ſtallum
in choro, & vox in capitulo quo ad hanc eſſe cūm pro
ſtūctibus habendi ſunt, ex quibus nemo ſuſtentari po-
test. Cum conſter irripa met proſtione, & illius poſtſi-
ſionis latem motu fuſile, ideo vacatio ob affectuio-
nem excluditur.

*Ad effectum. Ex decisione eiusdem. 953. Serafini Oli-
mouci.*

Rectoria habens ſub ſe populum, cui adminiſtrantur
Sacramenta, non dicitur beneficium ſimi-
plici. Cap. XCVI.

Illius ſu per ſuppliatione congregationi Concilij por-
teſta, Rectoria in ecclieſia parochialis eſt dixit, ergo
ſimplex beneficium non eſt, cum habeat ſub ſe popu-
lum, cui Sacramenta ministrantur, Item cum ſtūctus
in decinis, & mortuariore in tribus confitam, His ac
deinde conſtituio ſynodalis, que cautoſum eſt, vt Reſtores
omnium in parochialium ad residentiam, curamq; per
ſe exercendam tenentur, & Cappellanos non eſt cura-
tores, fed adiutoria, declarata eſt. Teſtes, detraho rite litis
per quadraginta annos non probant, prout ad impre-
medum beneficio nouum ſlauum, opus eſt, ultra quod
non coarctat negariuum, inclinando cappellanos ad
excita-

ex eſuſionem reſtorum, temouendo lenſum ab aſta, prout in hac probationis ſpecie fieri oportebat. Ultimus ſtatus beneficii per Episcopum poſſet attendendus non eſt, quia non per Synodalem Conſtitutionem collatum fuſe non conſtat, & probabile eſt, ex tempore collatum fuſe, quo ab eo viageba, viam uiaſtem ſtatus de tempore impetrationis capienda eſt, quo Sebaltianus in de curato pro priuus fuerit, cum poſteſiōne inſtituerat. Obſeruanta in ſimilibus praedictis diocesis Reſtoris veritatem fatis indicat. Cum in diuīnum ſuper excequitione decreti Concilii fundatum in ſic, ſuper viuionis inualiditate, & iſte articulus à beſtifici qualitate depédeat, ideo maior probatio, quam in graia iufiſtificatione requiriatur.

Tulius. Ex decisione eiusdem 1227. Seraphini Oliuarij.

Beneſtium faculare curaturn, quando poſſit conſerti canonico regulari. Cap. XCVII.

Canonico regulari cum licentia ſui ſu perioris de beſtificio curato ſeculari prouideri poſſe, coelum ſum eſt, quod & Tridentinum ſententia videtur, dum vult, canonico regulari, ad alium ordinem translatum, capace benefici ſecularis curati non exiſtere, ratiō enim inuicere videtur, non translatum capacem eſt, quicquid ſit in alijs monachis, qui illi regulare laiorem habent.

Canonicus. Ex decif. eiusdem 1269. Seraphini Oliuarij.

Qualis ſtatus in beneficiis attendendus.

Cap. XC VIII.

Aliud eſt, quod de ſtatus mutatione agatur, aliud de gratiae verificatione, nam hoc caſu leuiores probationes iufiſcunt, & ſtatus qui impetrant ioppoſiuit, cū non fuerit viuiformis, ſed varius, & erroneus, ac veritati contrari, & poſtemodo ad flatum antiquum reuocatos fuerit, ideo veritate preualere nec illud eſt.

Alind. Ex decisione eiusdem 1273. Seraphini Oliuarij.

Beneſtio quando quis priuari poſſit ob inſurdeſcentiam. Cap. XCIX.

Si excommunicatio propter crimen lata fuerit, quod denunciat beneſtio, ipſo iure punita, ronc per inſurdeſcentiam pro confesso habemus, & ipſo iure priuatus eſt, si vero propter enīm, quod priuatione lenientia requiritur, non poſſit contradicere inſurdeſcentiam priuari poterit. Ac si crimen tale exiſtit, propter quod nullo modo priuatione pena, imponi potest, ut oī namquā propter foliam inſurdeſcentiam penam priuationis in poſenda eſt, fed alia arbitriarū: fatis eſt viſum eſt, q̄ ob inſurdeſcentiam delicti confesso orator, abſque co quod alia pro eo pena imponatur, & ſecundum hanc diuīnitionem decretum Concilii Tridentini intelligendu eſt: licet perſentia in excommunicatione cheſtum ſuſcipiōnis bareſis operetur, & vt pro confesso quis habeatur, tamen viam excommunicatio non precludit, quia ſtam annoceſtione oſtendere, arque inopeditum allegare poſſit; interdum ex inſurdeſcentia priuari poterit, ſi tranſacto anno ad diluvandam horuſmodi ſuſpicione citerunt, nam ſi tunc fuerit communax, beneficio priuari poterit, ſed hic proceſſus ad inquisiſtiones remittendus eſt.

Si excommunicatio. Ex decisione eiusdem 1285. Seraphini Oliuarij.

Quindenniorum exæcio pro beneficiis vorit ad fauorem Camere, non haber locum in ceteris. Cap. C.

Sed quid si diſta quindena nonquam petita, neque exacta fuerit, antalis non ſolatio pro conſuetudine

interpretativa deferrire poſſit, ad effectum ut conuenienti ſoluere non teneantur? Ex actu negatiuo nihil inducit poſſe, certum eſt, nam & vassalli, qui iniquam Domino fideltatem traueurunt, non potuerunt conſuetudinem in ſuſcipiōne dominici exſilioq̄am inducerre, niſi ex aſſibus poſſimis obſeruaria iudicatoſ; Item cum ex edictu ſuſcipiōis ſuſcipiōis deroger preiſcripta eſt, debet, & quod non oblate interpellatione & contradictione obſeruaria fuerit, & illa obſeruanta de tempore diſpositionis eſt, debet, quod hic applicari non potest. Caſa autem diſculpa ſolutorum eſt, huiusmodi non foliationem pro conſuetudine interpretativa intra peripheſia animarum cum dimidiis deferrire poſſe, quod non includit necesseſtio uis exigendi quindennia, quoniam à iure annatarum inſeparabilis nō ſunt, quando antiquis temporibus triuios ſiebant, illi, in quorū fauoreſ facta fuerant, ratione praedictis, quos orbeſt, Camere Apoſtolica certum quid, ſtatutis temporibus foliace promittent, nam per viuionis beneficia exiſtuebant, quorum vacatio viterius dati non poterat, cum aera vario modo, ab dieris temporum terminis obligations fuerint, tandem Conſtitutione Pōtificia ad quindēm annorum tempis redacte fuere, & hoc eſt certum quindenniorum, & inde bituratu ini niui, quāmōrem ex immemorabili annatarum exactione, ad immemorabilem quindenniorum exactionem in ſteri non potest, quorum initium certum eſt, atque exſlūdium immemorabilis conſuetudinis: Annate que ſohuantur Camere regulantur à valore in impetratione exprefſo, & vnius aoi valorē non excedunt, led quod percepit expiūlum, in ipsiſ ſtruſtibus conſtitut, gnos propria auctoritate ſequiturāno percepit ergo eiusdem ſpeciei non exiſtunt. Item Camere ex caſa oneraria debet ſit propter beneficiorū ex caſa viuionis, extinditionis, fed Capitulo ex caſa lucria, & iure communis exorbitatā, quoniam beneficia fine diuīnitione conſeruabantur, propter dubitationē igitor materiæ, interpretano, quæ ob ſcenſionem deuīnit, optime comment. Ius quindenniorū fauore Camere introductum, exemplum capitulo facere nō debet, quod collatione ius non habet, prout habet Papa, & contra regulas iuriis non proceditor deſtitulibus ad familię, praefertim quia inter virtutēque rationis impa-ritas oſtendit eſt: & hoc tacite capitulo eſſet ſed, nouum priuilegium impetrando pro quindenniis ſuſtorum viuionum, quodſi compenſaret, ad cauelati confirmari, obtineret debabant. Valde obitum eſt, quid in impetrationibꝫ faciendo, Papam debere p̄ iudicū in de prouenientis, incenſionē facere, cum ſit omniſ beneficiorum dominus: imo matis ordinariis collatoribus praedictio miferidicat, quorum cōſensu ſuſtūnquam requiſitus ſit, neque regule de nō tolle-ndo ante quæſito derogatur, cum hocū ad huc eſſet, in confederatione non fit, quare capitulo, qđ in quoam quindennia exigit, pro viuionibus iam facili exēge non poſſe conſlūtum eſt.

Sed quid. Ex decif. eiusdem 1410. Seraphini Oliuarij.

Filius non poſſet obtinere beneficium parti in ea- dem ecclesiā, ſed non ē contra. Cap. CL

Antiqui canones particulari pena parentum incō-tinentiū puniuerunt, ſed in Decretu Tridentini de dicta pena non agiunt, ſed de exſclusione diuīnitorum illegitimiōtū a beneficiis ſitis in ecclesiis, in quibus parentes beneficia obtinebant, vt in continentie parentis memoria recautur, que diſpositione ad patres ex tendenda non eſt, qui neque a veribꝫ, neque a ratione comprehendontur, contemplatio incontinentie pa-tris reſpectu filii haber p̄t, reſpecto vero patris nullo modo

Digestorum Nouissimorum.

modo conuenit. Item maior ratio in exclusione filii, quam pars exiit, cum spuri, & illegitimi sine dispensatione beneficiorum incapaces sint, pater autem incapax non est, cum illegitimus non preponatur, & censoria ipsius magis conservatur per filios, quam est contra. Quia mobrem Sacra Congregatio admissi patrem ad dimulio onem beneficij, quod obtinebat, ad effectum ut filius non excluderetur, quod expresse in Decreto Concilij can tum est: Item alias Sacra congregatio censuit, patrem in prohibitione non comprehendere, ne filius in beneficio patris immediate succedat. Et in Rota alia decisiun fuit, nepotem ex filio illegitimo sub decreto Concilij non comprehendere, quia tanta ratio non adest, quanta cum ipso filio illegitimo est: Neque ramen ille successoris tantum rationem habuit, cum non solum de beneficiis paternis agat, sed etiam de quibuscumque aliis in eadem ecclesia sit, in quibus nulla successio eius imago dari potest: Illa Concilij verba, longissime arectantur, modum arcendi per exclusionem filiorum non excedunt, sed solum faciunt, ut ad idem beneficium neque immediate, neque immediata admittantur, ne ad distinzione quidem in eadem ecclesia, immo neque ad personas super beneficio patris. Quare dispositio decreti de filiis ad patres, extendenda non est.

Antiqui. Ex decisione eiusdem 1442. Seraphini Olearii.

Cap. CII.

Beneficiorum fructus ad ecclesiam pertinet, nisi in ea parte, quam in viis propriis consumunt beneficiari, distributionibus quotidianis exceptis, quae illis aequantur, ut ad heredes quo cumque transmittant. Redetur igitur in vita vniuersitatis nō comparatur, in morte vero vissario, quamobrem fructus non consumpti in Ecclesia domino remanent. Aut igitur Camera huiusmodi fructus pretendet tanquam referatos, & de referatione non appetit. Nam Bulla Pij Quarti ad Regnum Neapolis restrixta est: Item Bulla Pauli Quarti cauetur spula pertinere ad Cameram in quibuscumque regnisi, ac dominis existant, non tamen explicat spoliis in appellatione, que veniant, & quae minus eam differant tollere videatur, que fit inter loca, in quibus collectores deputati solent, & alia, ad que collectores non destinantur, tamen ita dispositio nunquam in illis locis recepta fuit, in quibus collectores non depurantur, & hanc distinctionem Iulius secundus in quadam sua declaratione admittit: sola fuper referato, que ex hac declaratoria colligi potest, dum declarat, fructus inexactos ex beneficio sit in locis, in quibus collectores deputantur, non comprehendunt iub constitutio, quam prius ediderat, in quibus confutudines, & particularia iura seruati sunt, ut tanquam spolia à camera Apostolica vindicentur, adeo vt tota hac referatio à confutudine dependeat, que ad illa loca refingitur, in quibus collectores deputantur, ergo extra illa nō extenditur. Aut Camera pretendet fructus esse spoli, & nulla ratione dici potest. Nam ipsa illarum rerum sunt, que ad beneficiorum pertinent, eorumque peculio revertuntur, sed isti nunquam incorporari fuerint in peculio commendatarii, Ideo ex eis persona spolia dici nullo modo possunt. Liceret iura, & actiones sub spoliis continetur, tamen hoc in illis locis procedit, in quibus ad sunt collectores, & supradicta constitudo. Neque enim filius ea capi, que in hereditate non remanent. Conlitatio ipsa Iuli Terti fructus usus decurso per conductores collectos ad ipsam Ecclesiam pertinere dicitur dispositio, etiam si vivente beneficiario, solutionis dies veneri, & per ipsum non feterit, quod nimis exigent. Quod autem hęc dispositio excludat Cameram ex eo colligiti-

nit, quod Camera, & ecclesia in huiusmodi successione se compati non possunt. Item quia in ipsius declaratoria a pecte innotum Camerę debitorum mentio fit, atque statuit in illis tantum locis debere obtinere, in quibus collectores adiunt, ergo dispositio nō soli excludit heredes, sed etiam Cameram respectu fructuum ab illis beneficij prouenientiū. Definatio solutionis fructuum in vrbe oīo facit, ut Ecclesia dominium amississe dicatur, quoniam definitionis effectum à facultate destinantis ostentum debemus, quia cum ultra naturalem eius vitam non porrigitur, facere non potest, ut ecclesia non sit dominus, vbiq'cumque locutum reperitur. Imo quia destinatio nō fit, nisi pro commode locatis, ipso mortuo, cessat destinatio effectus. Animus definianis insipientibus est, qui fructuum solutionem in vrbe pro maiori exactiōis commode destinavit, & quē admodum in frandem Cameram non operatur destinatio solutionis in locis, in quibus collectores non adiunt, ita nec in fraudem Ecclesie quicquam operari debet, cuius causa fauorabilis est, quā causa fici, qui pruilegiatotum ultimum reperitur. Propterea conclusum est Cameram nullum ius super huiusmodi fructibus praetendere posse.

Beneficiorum. Ex decisione eiusdem. 594. Seraphini Olearii.

Beneficii titulus quanto tempore praetribatur, & per enunciaciones probetur. Cap. CII.

Cum magitur de mutatione substantiae beneficij, Aut immemorabilis, aut quadrageneria cum titulo necessaria est, & cum constet per duas enunciaciones ultra centum annos, gratiam apostolicam effectum fortissime sufficit, per quam Franciscus indulgetur, ut ex beneficio vnam prebendam canonicalem pro Bartholomeo eius nepote, accidente canonorum consenserit erigere possit, quem Canonici receperunt, cum traditio posse possit, atque stali in choro, & alia administrativa currant, etiam si a personis sufficiens emanarent, illos probare placuit. Ad hunc effectum tituli qualitas necessaria non est, cum etiam putatus sufficiat. Tempus autem ultra quadrageneriam evidenter summum est, & ipse Bartholomeus pro instrumento creationis canonicius certam pecuniarum summatim exsoluit. Deinde propter tenetiam praebenda alteram in suo loco optat, & post vocacionem Capitulum vtrumque: Petro cōsulit, quin manibus capituli iurauit, ex quibus obseruantur, & beneficii qualitate temere probari, vissum est, item quia per quinquaginta annum tempus continuatum semper canonicos vi tales illud beneficium possedisse conflat. Accedunt etiam locationes, visitationes, decretū, & alia multa similia ad huiusmodi Sanctę Margharitę prabendam pertinentia, que clare observantur, atque beneficii vnitatem ostendunt. Et in libris tam ecclesie Sanctę Margharitę annotata non reperitur, sed solum canonicas ciuias, quod verisimile non est, si canonicas à dicta ecclesia diuerter existeret, vtrumque enim beneficium in censum referri debuisset.

Cum agitur. Ex decisione eiusdem. 91. parte. 1. in vtili mis Corcua.

Beneficium ex quibus probetur regularē. Cap. CIV.

E nunciatis, ultra centum annos, cum fama vix habeant, beneficij qualitatem in antiquis probare, se pessime refutum est, in alijs autem antiquioribus, i.e. Regularis beneficij non iam clare enunciaretur, tamen Prior ecclesie Sancti Leonardi dicebatur, & quod ipso ecclesie Hospitalis existaret, & Philippus Prior vocaba.

Tom.VI. Tit. Beneficii.

21

cabatur, qui ex aliis instrumentis religiosis Sancti Antonii fuisse probabantur cum autem de Hospitali ageretur, quod per virtutem religiosum, & regularem regebatur consequens est, ut illud Hospitali regulari decendit, alius per religiosum obtinere non posset. Pro animicis afferebatur, Prioratum aliquando in contemnam danum esse. Quodque in plenarie dicta ecclesia locis signatis T-approbitum vi celebratur, quod regularitatem indicat, & telles testifissimi illa insignia annuuntia-
tis esse deponebant, nempe tempore afixa, quo ad-
dicatum fieri coepit. Ex quibus de regularitate benefi-
cij conflare, visum est.

Fonniatius. *Ex decisione eiusdem 202. parte 1. in ultimis Pragatis.*

Patio & Scholastria in eadem Ecclesia sunt incompatibilis, & per assecurationem vnius vacat alterum principio iure. Cap. CV.

CVM Portio, & Scholastria personale ex disposi-
tione Sacri Concilii residuum requirunt, clara incompatibilitas est, ergo per alienationem vnius, alterum beneficium ipso iure vacat, & ita Sacra congrega-
tio declarauit, & Rota interdum sequitur est. Statutum ecclesie Glemoni dignitatem cum canonice retine-
re permittit, & cum exorbitans sit, portionem incipi-
tiblemente extendi non debet, & cum à Sede Apostoli-
ce confirmatione validatiem recipiat, à paritate, vel
rationis minori, ut argueri non licet. Alterum statu-
tum quid icholaticus vnam portionem habere debeat
de sua clavis portione, non autem de Portione prout ti-
tulus, & beneficium est à dignitate distinctum, & sepa-
ratum, conseruato autem contra ius quadrangula an-
nomini est, debet. Nec ex proutiobus Prioratus,
& Portione probari dicunt, nam dispensatio apostolica
conseruatinem incompatibiliter excludit. Dispensatio quidem veritatem in contrarium esse, pro-
bar, subiecto autem dispensati tempore, quadragena-
ria non apparet. In concursu testium, maior fides illis
abhibenda est, qui in causa iuri, & Sacri Concilii disposi-
tionem deponunt.

Cum portio. *Ex decisione eiusdem 497. parte 1. in ultimis Ursidi.*

De eodem. Cap. CVI.

IDEO Episcopos Portionem vt vacarem per asse-
quonem scholastriae conferre ponit.

Ideo. *Ex decisione eiusdem 524. parte 1. in ultimis Bur-
ratti.*

Beneficium quando dicatur manuale, & quando colla-
tuum, & Regula octo mensium etiam ma-
nuala religiosis reseruare dicitur.

Cap. CVII.

CVM due adhuc prouisiones in titulum perpetuū,
qua est efficiunt litora fuerint, cum per motum
vnius, alter imperarent, Ideo collatuum esse, resolu-
tum est, nam ad eft. sicut sustinendi prouisionem illi
conformem, ultimus status attendendus est. Privilégii Clementis Religiosis Hierosolymitanis concessum, nō
alter disponit, quod beneficia clericis secularibus in ti-
tulum conferit, ad nutum amovibilius dare pos-
sit, qua hoc est de collatuum manuale facere, & de fe-
culari regulari, sed quod per procuratores in Roma-
na Curia conferre possit, siue in titulum siue ad nutum,
quod singula singulis congrue referendo, intelligendum
est. Nec in Priuilegio Pauli, quod beneficiorum statu
mutare possit, concessum fuit, sed quod Religiosis be-
neficia, qua prius fratribus confuerant, & à longo tempore circa per abusum, vel propter fratrum

idoneorum in defectum, clericis secularibus conferti ce-
perunt, per eadēm denuo fratribus conferti possint, vt
igitur locus sit, quod beneficium, de quo agitur, prius
Regulari per tempus legitimū conferti conveue-
rat, religio probare debuit. Non enim valet consequen-
tia, collatia ad Religionem pertinet, ergo regularis, con-
ferti confuerit, cum Religio secularia non nisi seculari-
bus conferti confuerit, habere possit. Nisi priuilegii
quales concurredit, locum habere non potest. Regu-
lam octauam refutatoriarum propter suas amplissimas
clausulas, etiā priuilegij Religioni in confertudo com-
petentibus, derogat, sive tertiis dubitari non debet. Sed
an derogatio propter subsequenta priuilegia extincta
fuerit, tractatum non fuit.

Si beneficium. *Ex decisione eiusdem 578. parte 1. in ultimis Damasceni.*

Condemnato ad priuationem beneficij ob non residen-
tiam, quando in causa appellationis fit dan-
dum mandatum de manutenendo.

Cap. C VIII.

CONTRA absentem ad priuationem ob non residen-
tiam agendo, triina citatione per edictum in loco
beneficij executi, opus est, & postea per sex mensis ex-
pectandum est, & cum ordinarius incontinen proce-
derit, manuteneri debet, resolutum est, quoniam de
eius possessione, tempore liuis nocte constare, placuit.
In iudeo nulliter procederit, & Diciderius le pro ipso
liato non habetur, in causa appellationis manutene-
re petere potest. Cum in causa excommunicationis Epis-
copo Liguronem commissa fuerit, verba reintegratio-
nis in persona desiderij probare non possint, quod per
sententiam priuationis pro ipsolato le habuerat, quo-
niam priuatione cauisti cotiam ordinario Liguronem.
non introduxerat.

Contra. *Ex decisione eiusdem 609. parte 1. in ultimis Coccini.*

Beneficia curata, & regularia, an, & quando presuman-
tur collatua, vel manuaria, & de mensa.

Cap. C IX.

Beneficia curata, etiam regularia, presumuntur perpe-
tua, & collatua, non autem manuaria, & de mensa,
& ita plurimes in Rota conclusum sit. Plures huic modo
di parochialis collationes, vt de vacante per obitum,
vel per resignationem, de mensa alterius, siue manuale
exsistere, excludunt, quia iniquum vacant, neq; in titu-
lum conferti possint, licet alio quando per canonicum regi
gularium regi confuerit, tamen non ideo ad manuaria
interferendam est. Quod prouisum aliquid anniuum
capitulo soluerent, multo magis illius intentionem ex-
cludit, quoniam si manuaria, ac de mensa exsistet, Re-
ctor a capitulo lo suam congruam recipere debuisset, ex
solutionibus autem, subiectio dumtaxat Ecclesiæ collig-
i potest. Cum omnes collationes, post quam Ecclesia
cathedralis secularia facta sit, in collationem sonent,
ipse velut postulatores attendenda sunt, & cum semper
per concursum facte fuerint, pro precedentium interpre-
tatione multam inueniant.

Beneficia. *Ex decisione eiusdem 646. parte 1. in ultimis Dumozetti.*

Beneficium quando dicatur collatum; & non de
mensa. Cap. CX.

Proprietate triennalem possessionem Sylvestri, quod p-
cius omnibus parochialis vacasse dicunt, profe-
sio habitum est. Status beneficij collatui ex pluribus col-
lationibus Apostolicis, & monialium factis firmatus
carum

Digestorum Nouissimorum.

earum intentionem excludunt, quod vitium & de mensa, atque Vicaria perpetua ad illarum institutionem existat, quod enim Rectorum perennam habet, de mensa dici non potest. Tres sententiae Rotales contra moniales late magnum argumentum ad fauorem Propositi apostolici instituerunt, & ipsa presumptio quod omnia beneficia prefertur curata collarina, & perpera sint. Recognitiones monialibus dari solite, subiectione ostendunt, non aut tenui de mensa sit, immo totum contrariatur, ut superius firmatum est. Ad effectum reteruationis, ultimus status atendendum est.

Propter. Ex decisione eiusdem 71. parte 2. in ultimis. Ludosif.

De eodem. Cap. CXI.

Neque manalia, oecque de mensa dicuntur beneficia, qua Rectorum habent, vel Vicariis perpetuum, praeter illum de cōsus mensa prætentundunt, cuius annexa dicuntur, esse enim de mensa, & speciale administrationem habere, contraria sunt. Quando finitus ad mensa vtilitatem non pertinet, sed ad Rectorum, à quo percipientur, de mensa dici non potest.

Neque macula. Ex decisione eiusdem 101. parte 2. in ultimis. Ludosif.

Ecclesia quando dicatur de mensa monasterij.

Cap. CXII.

Ante Ecclesiastum confirmationem, Monasteriorum totius territorij dominus erat, & cum in illis postea Vicari ad Abbatis, & monasterii præsentationem instituti fuissent, & ipsum perpetuo decimas totius territorii perceperint, congruum Vicariis ab eo præfectatis soluisse, omniam, onera tam visitacionis, & reparations illarum, quam alia huiusmodi sustinuerit, ideo Ecclesiæ de mensa monasterij existere, conclusum est, cum in toto territorio alias parochiales non essent, curata ad Ecclesiæ monasterij pertinente oportebat, propere Ecclesiæ in illis succurrunt in proprio territorio adificari suisse, dicendum est. Cum ultra foliationem decimatum, s' prædicta alia concordante, ideo hoc signum sequiuocum esse nullo modo potest. Et concurrentibus tot signis, ius patronatus tamquam acquisiuissi, dici non potest, sed plenum illarum dominium, atq; præsentationes non tantum simpliciter in iis patronatus, sed ratione subiectio[n]is, & annexio[n]is pertinere aliis in hac eadem causa refutolunt se. Illa institutio, quæ in Ecclesiæ huiusmodi ad Episcopum pertinet, ad Authoritatem rantum pertinet.

Ante. Ex decisione eiusdem 204. parte 2. in ultimis. Ludosif.

Beneficium simplex presumitur, & ex quibus non probetur curatum. Cap. CXIII.

Simpler non autem curatur beneficium esse praefinitur. Ex eo autem quod in Ecclesiæ ministrari Sacramenta soleat, non concluditur, quod beneficium curatum existat, quemadmodum obtineantem ad illa ministranda astringi debet, atq; recipientes illuc accedentes, cum beneficium simplex est, ex generali consuetudine residencia non requiritur. Nec ex onere celebrandi missæ, residencia inferri potest, quod per alium absque contumia residentia potest explicari.

Simplex. Ex decisione eiusdem 86. parte 2. in ultimis. Ludosif.

Beneficium esse curatum ex quibus probetur, & quæ sunt requisita, vt revertatur in simplex. Cap. CXIV.

Cum testes de requisitis ad Ecclesiæ parochialiæ pertinentes, deponunt, illa simplicitas presumptio cessat, si enim habet populum, simplex presumptio non potest, item si omnia onera sustinet tam activa, quam passiva ad curam animarum pertinentia, quantum Sacramenta per capellanos ministraretur. Aliquando statutus parochialis mutati potest, & in simplex beneficium redigi, sed hic requisita non concurrent, quoniam voluntatis Cardinalis talis suisse non comprehendunt, cum de beneficio simplici collatio faciat, & possit de parochiali capta appareat. Nec quadriginta anni cursus fuerant, & cum unus tantum desit, hoc precipuum requisitum cessat. Ex non residentia, parochialis esse definire non poterat, quod enim ex ab vita, & corrupta la pronueniebat, emendare oportuit. Propreterea synodali constitutiōne, vt residant, curatum fuit, & cum multi postea residente copior, & allorum non residentium Rectoris vacantes ordinariis tanquam curatas contulit, non obscurè Syndicis constitutions obseruantia eliebatur, & Papa confirmando non solum in Rectorijs, quæ vacauerint, sed etiam in posteriori vacante locū habere ius sit, & Cappellanos coadiutor, non autem curatos esse declarauit.

Cam testes. Ex decisione eiusdem 3. 68. parte 2. in ultimis. Perna.

Parochialis, & Canonicatus quando sunt incompatibilis, etiam data tenuitate frumentum, & Sacerdotum penuria. Cap. CXV.

Post parochiale Ecclesiæ canonicum etiam obtinetur, & per plures proficit, & quia dispensatio ab Episcopo obtenta, suffragani non poterat, vt Sacra congregatio censuit, incompatibilis, & virtusque priuato ipso iure resulstat, ita vi nec ex, eoque ambicuitam non habent, sed residentiam tequirant, alia munitione necessaria fuerit. Tituli alterius validi plumprio cessat, quoniam ipsomet titulum in malum prodixit, & omnia difficultas cessat, quia cōtra huiusmodi decretâ Concilii, regula de triennali locum non habet, nec ex ea presumptionem dispensatio intrare posse Sacra congregatio interpretata est. Etiam data tenuitate frumentum, alterum incompatibile conferti non potest, & quando Sacerdotum penuria probarentur, non ideo Canoniciatus in titulum conferti potuit, sed in commendam dari debuit, que procurationem, ad Episcopum beneficium placitum faperet, & ita obtinens titulum non habebat.

Post. Ex decisione eiusdem 3. 10. parte 2. in ultimis. Corcini.

Beneficium quando vacet per affectionem incompatibilis cum primo. Cap. CXVI.

Per solum ascensum in mensa Maio ad aliud integrum incompatibile, vacatio non probatur, sed possit omnis ad eum necessaria est, & Rota sem per eam sententiam sequuta est, vt duorum mensis pacifica possit, & opus sit. Et quatenus vacatio de dicto mensie probaretur, referatio non intraferet, que in beneficiis calaguritatis Diocesis, propter amplissimum Clementis illius regulæ derogationem, locum non habet. Prætermittit quia dicta regula Constitutionibus per viam legis propter bonum publicum emanatis, non derogat, cuiusmodi Clementis Demogatio extitit.

Per solam. Ex decisione eiusdem 657. part. 2. in ultimis. Barattus.

Beno-

Tom.VI. Tit. Beneficium.

23

Beneficia incompatibilis quando dicantur, ad cœf-
tum ut impetrari possint.

Cap. CXVII.

Ex actis habim tanta, animarum curam ad Prioratum pertinere constat, actu vero & execuō ad Cappellanos, ideo incompatibilitatem cessare, placuit, confessio autem impetrantis necessario non coelidit, nam cum habitu, item actu, & exercicio ista cura pertinet possit, ad excludendam incompatibilitatem de habitu intelligenda est, gratia autem quod ad vacacionem propter incompatibilitatem, concludente probanda est, & narrativa, que absolute concessiois est, plena probationem requirit. Cum error ex actis deprehendatur, confessio erronae attendenda non est, Residencia, que non continuo, sed certis diebus duxerat requiritur, incompatibilitatem nullatenus inducit, quo casu Prior etiam Canonicatus onus adimplere potest; Cum ex narrativa in gratia canonicatus ista incompatibilis colligi possit. Pontificis super ea dispensatio voluntie, censendum est, quare vetum non est Prioratum, & canonicatum, quia laitem sufficienti permissione Apostolica determinis, prout verē iste certo modo impetrans probare debebat.

Ex actis. Ex decisione eiusdem 179. parte 2. In ultimijs Manegandi.

Murbo caduco laborans, & inhabilis ad beneficia obtinenda, nec in eis potest per substitutam defenire. Cap. CXVIII.

Qui in mobili caducum, sive comitiale, semper perniciosum, & curam difficulte pallit, ad obtinendum beneficia inhabilis est, ideoque prouisio illa sita non valet, item quia irregularis est, cum ad ordinis promoueri in predicta, & promotus suspendatur, irregularitas autem ad beneficia inhabilis reddit, nulla ratione habenda est, qd cum non ex suo facto, sed ex accidenti criminis exultat, ideo, vbi in beneficio aliquis ordo non requiritur, prouisio posse videatur, quoniam in ecclesia Salamanca, in qua exigit dimidia portio, de qua agitur, Ordo fæderalis requiritur, & illis portiobus annexus est: Epilepsia, & Podagra, siue aliam infirmitatem non est per ratum, quoniam illa est internulla mentis, ac sensuum cum affectione consiliosum, propterea ob periculum & scandalum circa Sacramenta ab ordinis exequitione interdictus est, & quamvis est esse presbyter, tamen ab altari removet, sed ab Ordinario, ne amplius celebaret, expreſſe prohibitus, quoniam de beneficio prouideri non debuit, per cuius affectionem denudo altari restineretur. Statutum quod dimidie portiones Sacerdotibus de nullis remaneant, quod tempore acquisiti portiones nullam actu celebrare possit, requirit, ita electio est, & cum etiam residentiam personalem requirat, ideo per Vicationem deferre non poterat.

Qui morbum. Ex decisione eiusdem 239. parte 1. In ultimijs Legrandi.

Suppeditio beneficii quando possit fieri, & que probatio sit necessaria.

Cap. CXIX.

Redituum diminutum reducendi, atque suppeditandi beneficia, potissimum causa est, sed quia iuris presumptio est in contrarium idem plenē, & concludenter probanda est; Diminutio respectu quantitatū à principio erectionis beneficij assignata, confidantur est, quoniam congrua, & sufficiens pro ministerio, & oneribus suis presumitur, sed diminutio probata occasione peſtis, nullamad quantitatē in erectione assignata-

tam relationem habet, imo in contrarium redditus postea auctos fuſſe probatur, pefſis enim occasione diminutio transitoria fuit, cum cursu temporis locus incolis repleti poſſit, atque terza per colos aliente euocandoz arati, & coll: Cum etiam Ordinarij indicium concurrit, ideo beneficium recessum non posſe, conclusum est.

Redditum. Ex decr. eiusdem 316. parte 1. In ultimijs Ludouici.

Qualis sit status, qui in beneficis attenditur.

Cap. CXX.

Si de legitimo statu regularitatis anterior patenter constat, & sequens status secularitatis quadraginta annorum spacio integro cum bona fide prescriptus non est, ille prior mutatus dici non potest: collationes enim ab eo factas esse oportunt, qui & potest effundatur statu m habebat, & quod eo animo, ac intentione facta fuerit, vt status mutaretur. Prout siem Apostolicam statutum non immutare se p̄missim resoluti est, cum igitur nullus status firmus liberis collationis, nec villa quasi possessio libera collationis appareat. Prioratus regularis statutus mutasse non dicimus, ad effectū, ut episcope tamen alterius suſtagari possit.

Si de legitimo. Ex decr. eiusdem 163. parte 1. In ultimijs Pegae.

Quando coſtar de legitimo statu anteriori, non attenditur quasi possessio ultimi status.

Cap. CXXI.

Si igitur de legitimo prescriptione non constat, eos tria anteriores regularitatis statutum plene firmatis, quasi possessio secularitatis non suffragatur, quia etiam in iure patronatus, vbi de proprietate constat, quasi possessio, quia semper insufficiunt ad effectū validitatis prescriptionis, non est attendenda.

Si igitur. Ex decisione eiusdem 188. parte 1. In ultimijs Pegae.

Decedens. Cap. CXXII.

Cum enim de pertinentibus ad collationem agitur, quasi possessio sufficit, si vero de statu beneficij, tunc ultimus attendendum est, quando contra anteriores vetere legitimū, prescriptus est.

Cum enim. Ex decisione eiusdem 239. parte 1. In ultimijs Pegae.

Ultimus beneficij, & quasi possessio conferendi, quando attendatur. Cap. CXXIII.

Ad mutandum statutum cum possessione quadraginta bona fides requiriuntur, sed episcopus beneficiaria regularia, quando sunt exempta conferendi potestat non haberet, neque de illius intentione constat, qd Prioratum vtī seculari em contulerit, prout ad hunc effectum in collatione exprimere debuisset, Imo in ipsa prima institutione, vtī de seculari facta, bona fide deficit, nam antea statu precedentem, quem episcopus ignorare non poterat, qui ex officio quotannis sua in ecclesiā vijactare debet, & de statu beneficiorum sive diocesis se informare, malam initium apparet, bonafide autem successorum ratio habenda non est, etiam si incipere potuerint, quoniam à secunda prouisionis tēpore, quadraginta annorum cursus non apparet, nec accidit tēpore prædecessoris facienda est, qui in mala fī exiit. De beneficio regi lati collatio seculari, facta, non valer, ergo quasi possessio conferendi, que quadraginta annis munita non sit, non est attendenda, nec episcopus liberē collutio dicitur, sed ad presentationem Ducum Ferrari, ideo ex visitatione initium sumitur, ergo iste institutiones ad effectum quasi posse, f. Rionis

señor nō liberē conferendi, vt alientiuia locum habeat, non suffragantur.

Ad mutandum. Ex decisione eiusdem 308. parte 1. In vicinis distrebasens.

Vtius status beneficiū ad dignitatem pertinetis, ex quibus probatur. Cap. CXXIV.

Ad iudicandum qualiter beneficiū vtius statutus dignitatis bene probatus arreditur. In prouisione apostolica dignitas refertur, & optima probatio etiū quod Ecclesia communiter habet, & nomina ta collegia fuerit, confundita videretur in visitationib. assertione, in qua posse illam constituit, ex quibus dignitatis statutus ad effectum in iustificationis gratia, probatus dicitur. Ad constituentium statutum illa prouisio consideranda est, que effectum fortius sit, ideo de prima, quam Marcus obtinuit prouisionem, nulla ratio habebatur, sed de letanda, in qua cognito errore variauit, atque dignitatem effe alluerit, cuius ratione possifionem accepit.

Ad iudicandum. Ex decisione eiusdem 315. parte 2. in vicinis Ludomisi.

B R E V E.

Imperans quando debet probare tempus concessio-
nis. Cap. I.

Qvando breve post beneficiū vacationem expeditū est, habens gratiam, tempore concessione in breui collationem finis expressam, per testes pībare debet. Breue non sufficere viatum est, & haec opinio praesuluit.

Quando breve. Ex decisione Rota Romana 130. libro 1. Iacobī Putei.

Breue discrepans à minuta, corrigendum est.
Cap. II.

Si constaret de minuta discrepantia à breui per Papam signato, ad corrigendum non virgē mitten-
dum est, quoniam que minuta Cardinalis, sicutur ne expeditoris signaturam non habet, originalis non dici-
tur, gratia autem nō perfecta est, cum a Papa non signata,
sed antea confita scriptura. Si expeditoris signatu-
ram habeat.

Si constaret. Ex decisione Rota Romana 587. libro 2.
Iacobī Putei.

Bulla Archivij annullans instrumentū per notarium
non matricularum, quando non sit via rece-
pta. Cap. II.

Non iccirco eius instrumentū fidem non faciat, si Henricus io. Archivij matricula nō sit descrip-
tus, quia cum testes de notarii legalitate deposituerint, acque
veritate rei, quantumus testamenti tenor nō probaretur.
artamen quod Bulla Archivij disponens contrarium,
non fuerit viu recepta, consolare dicitur.

Non iccirco. Ex decisione Rota Romana 304. libro 1.
Jacobi Putei.

Bulla per quam clausulata possit expediti cum infer-
tione torius concordie. Cap. III.

Si cuius tenor pro expresso habetur, bulla cum totius
concordie iuertione expediti potuit, & quod ad ordi-
naria, & que contra ius sunt, confirmata coadventur,
qua tunc confirmatione dispensationis viu obtinet.

Si cuius. Ex decisione Rota Romana 71. parte 1. Pauli
Eusebii Verallii.

Clausula accedente consensu, profita in bullis, quid ope-
retur. Cap. IV.

Si littera expedite fuerint, & clausula a precedente con-
sensi in bullis profita est respectu illius, qui consen-
te debet, intelligi debet, de quo nisi constaret, non ex-
pediretur.

Silenter. Ex decisione Rota Romana 120. parte 1. Pauli
Eusebii Verallii.

Clausula, vocatis vocatidis quando habent effectum.
Cap. V.

Si bulla clausulam habet, vocatis vocandis, & absque
aliquis praedictio, nisi conditione cueniente, effec-
tum non habet, quantumum habet decreta iuritiae.

Si bulla. Ex decisione Rota Romana 76. parte 1. Pauli
Eusebii Verallii.

Littere quando p̄fūlūm p̄iūs expediti.
Cap. VI.

Qvia utrāq. bullā sub eadem data reperiatur, adeo
quod ad gratias inuiditatem, que valorē pro expre-
ssio habebat, bisduas vbi ex pressio erat ad sexē-
tempis expeditam lateri opis erat, conclusū est, hoc
allegamus, probandum onus incombere. Nam in dubio, vt
actus valeat, litteras, vbi valor habetur pro capitulo,
prius expedita suffici, presumuntur.

Quia vituperatur. Ex decisione Rota Romana 2. de presump-
tionibus Marcelli Crescenzi.

Bulla quando praevaleat Brevi. Cap. VII.

Si concedentes alternatos mensalium sub plumbō lite-
rā, rite autem per breue expediti fuerint, & concessio-
nem in omnibus mensibus concilient, placuit sub
plumbō landom est.

Si concedentes. Ex decisione Rota Romana 48. parte 3.
libro 1. in nouissimis Fabijs.

Littere quanto dō probentur expediti ante terminum
ad articulandum. Cap. VII b.

Cum iurisditionis commissio concessa sit, dum mo-
do ante terminū ad articulandum obseruantur
littere, fierint ea pedite, quoniam ante terminū, hanc
expeditionem faciam est, probandum est. Obtinet, p
mensis in margine literarum expeditarum a profitis,
cum manuam officialem, atq. Cardinalis tenetis pluri-
bus recognoscere, item summissis & libri partiti produ-
ctis,

Tom. VI. Tit.Breue. Tit. Bulla.

25

qui maximè ad probandi onus in aduersarium transferendi.

Cum intitulationis. Ex decisione Rota Romana 3. de probacionibus Iosephi Mobeiani.

Bulla sine praefixa non dicitur integraliter producita. Cap. IX.

Is qui dicit bullam à supplicatione discordare ipsam met integrum producere debet, id est reformantem, & praefixam. Totum autem produxisse non dicitur, si praefixa non dederit, ne in principio absque fine, vel e contrario legere sufficit, reformatio finis est, prædicta.

Is qui dicit. Ex decisione Rota Romana 6. de probatio-nibus Iosephi Mobeiani.

Bulla quando, & ad quem remittatur corrigenda. Cap. X.

Quia bulla mandato conformis non est, ad corrigendum remittitur, an autem ad parcum abbreviatorum, vel ad Cameram? Si litera reliqua cōsensu discordat, etiam in Cancelleria, ubi illa praefiat, ferendae sunt, si vero viterioris expeditionis ad Cameram. Quid si per summam suæ expedita, cumque error non detegatur, parcus se intromittere non solet, praesertim, quia inter mandatum, & supplicationem est discreta. Territorum expiditorum consilio, quod remittendum iudicatum est.

Quia bulla. Ex decisione Rota Romana 79. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

De eodem. Cap. XI.

Tenor matricis scriptura attenditur, ergo si à supplicatione tenore non discordat, bulla corrigenda non est.

Tenor. Ex decisione Rota Romana 75. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Quando schedula Cardinalis, & notula Vicecancellarij discordant, quid agendum.

Cap. XII.

An Cardinalis schedula magis creditur, quam Vicecancellarij notule, aliosq; indaginis est. Propterea prius de re indicata, & executione tractare vultum est, quam de tenore discordantia. Item quia gratia motu proprio facta est, relativa ad schedulam consistorialem, quia Papa subcripsit, & postea emuncauit, & quia conferre poterat, collationem ipso operari.

An Cardinalis. Ex decisione Rota Romana 81. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Bulla quando prius corrigendas sunt, vel prius exponendas. Cap. XIII.

Si bullæ claræ à supplicatione discordant priusquam Executio, & brachium seculare concedatur, corrigenda sunt, at si non confit, vel eff dubium, prius ad executionem procedendum est, quam remittantur ad corrigendum.

Si bullæ. Ex decisione Rota Romana 80. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Bulla quando non remittitur ad corrigendum. Cap. XIV.

Littere non remittitur ad corrigendum, ubi in eis misus est, quam in supplicatione,

Littere. Ex decis. Rota Romana 1. de rescriptis Cesaris de Graffis.

Bulla corrigende sunt, quando consensus non est extensus iuxta formam mandati.

Cap. XV.

Interdum cum supplicationis corpore concordauit, sed clausile idem, quo in mandato continebant, & secundum ilias actus, litteris expeditis, valebat, ita ut procuratores mandati fines non excesserint, atento autem supplicationis corpore exceilentem, que multa continere posset, à qua litera cum mandato concordantes extrahi debent. Errant notarii, qui luxuriantur foram consenitum extendere debebat, non supplicationis, lecito corrigitur sunt.

Interdum. Ex decisione Rota Romana 18. de prebendis Abilitis de Graffis.

Diligentia de inuenienda supplicatione, quomodo facienda. Cap. XVI.

Diligentia antem de supplicatione, vel bullæ repudianda, per duos officiales, citata parte, facienda est, qui medio iudicamento referre debent, alter facta non valet.

Diligentia. Ex decis. Rota Romana 265. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Remissio literarum, apud possit fieri ad expedidores carum, non conflito de consensu partium. Cap. XVII.

In literis sub pliō Cardinalis alternativa, sed in alijs in forma brevis ad oīs menies conferendis induxitur concedebatur, commissione autem expedita, ad docēdūm de legitimo consensu, ob quā bullæ expedita fuerant, cum à tergo brevis tantum suifet praestit, Dominorum maior pars dicebat, ad corrigendum non esse remittandas, quia multò magis alternativa eo nūcūlūs praefitus die debet, quia fauorabilior erat. Sed post longas discussiones subfiequentes, & peritorum iudicia, remissa sunt, si ex subfiequentibus de tacto consensu constare posuerit, alter dicendum esset.

In literis. Ex decisione Rota Romana 84. parte 3. lib. 3. in Nigritiss Fabij.

Litteris non expeditis. Decretum irritans non inficit possessionem. Cap. XVIII.

Qvia sub eadem data, parochialis de Grafsalmento Episcopico fuerat, cum aliarum prouisioni derogatione, commendatis, ergo ex proprietas defecit, Episcopus Solis in spoliis obtinere non posse videbantur. Sed quia littera super hoc expedita non erant, neq; debebat secundum supplicationis tenore in indicari, & si quatuor ex abbreviaturibus, cum clauis, & aliarum revocatione, bullas expediti posse affirmarent, etiam sine clauis, dummodo alteri usque fuisse non sit, ni hodiernum, quia bullæ non apparbat, neque dilatio post octo lit annos ad expeditum in spoliatori concedenda erat, item quia supplicatio clausulas continet, quæ furti reptionem demonstrant, & in petitorio discutienda sunt. In Rota, q; littera expediuntur, obtinor, quoniam abbreviaturae non esse necessarias asserebant, itaque ad episcopi fauorem itum est.

Quia sub eadem. Ex decisione Rota Romana 4. de fide instrumentorum Iosephi Mobeiani.

Littera expedita in cancellaria, quando arrefacti possint. Cap. XIX.

Vbi super beneficio, de quo lis est, ante commissam causam, littere expedita fuerint, vt ferunt Palatiū, per Auditore cæcūtineri non p̄t, qm ea se commissio executoris p̄tētū non tollit: At si postea imperiūter, C quam-

quāuis in cancellaria pro expedientio relaxari debeant, tamē & ipsa expedita ad auditorem reportanda sūt. Si secundus in data possessionem factō nactus fuerit, quæ primo debebatur, atque super beneficii permutteratione basīas expediti tentauerit, firmans Doctrinā, aut literas tenendas esse, aut inhibendum, ne quid circa possessionis affectionem innoverit, nam si posset, velut attērata reuocari, nullum magis ne fieret impediti. Causa communis, & Auditori presentata, à ceteris intifidio acuocata est, itaq; litera, quæ impetrantur ad partes, vi de causa cognoscatur, atrellari possunt.

Canonici. Ex decisione Rota Romana 51 de referentia in antiquis.

Littere apostolice, etiam in forma commissionis habent executionem paratam. Cap. X X.

Littera Apostolice paratam executionem habet, cēdum est, sed verificari opus est, resolutio fuit, multo magis stante clausula sit ita est, quæ gratiam conditio palea reddit, atq; causa cognitionis requirit. Cum littera in forma commissionis fuit, clausula, quod de usurpatione dari non posse, non suffragatur, Nisi post quæ executioni demandata fuerint.

Littere. Ex decisione eiusdem 356 parte 4. in nonissimum blancheti,

C A N O N I C U S .

Cura animatum dicitur pertinere ad collegium canonorum. Cap. I.

Animum cura, quæ ad collegiatæ Ecclesiæ canonicos pertinet, ad ipsum collegium, non auctem rem ad singulos, aut quemlibet canonicum de per le spectare dicitur.

Animatum. Ex decisione Rota Romana 290. libro 1. Iacob. Patti.

Canonici sub certa qualitate acquiruntur, illam habent. Cap. II.

Sed doctoralis canonici, nisi sub certa fama confessi, non potest, certi, quæ habent qualitates: Capitulo omnes vocante, qui illas haberent, Doctori Fuenti, qui necessariis proluuerat, opponenti, & appellanti ius adeo considerabile quefili est, ut ab ipso privilegio vocatus conlectetur. Et certe si aduersarius illa Pape narrasset, aut non concelesteret, vel diffidet.

Sidicularis. Ex decisione Rota Romana 153. libro 3. Iacob. Patti.

Canonici an, & quando possit conferti minori quatuordecim annis. Cap. III.

Quod canonici in cathedralibus quatuordecim annis non non conferuntur, an in ordinario locū habeat, dubitatur: si imbecillitas, regule essit ratio, non videntur, quia communis iure est habilis, & si validum non habeat suffragium, si Pape ignorantia cū ea per se prouisionem, in qua & decipi potest, io ordinario militari. Item canos de prouisionibus loquitur, & quia si à capitulo electio est, nec concessio, nec de prouidendo mandatur. Cum igitur Pape sibi manus, & ordinarii ligare volunt, & ita obtinuit.

Quod canonici. Ex decisione Rota Romana 339. libro 1. Iacob. Patti.

Canonici doctoralis, vel magistralis, seruens Episcopo suo colligit fructus. Cap. IV.

Cum duo abfenses eū Episcopo, seu in eius seruicio, prebendarum suorum fructus locute percipiāt, si ca-

nonicus doctoralis, vel magistralis cum Episcopo suo abficiat, exigere non prohiberis, nam illi seruicio, Ecclesia dicens. Nisi necessitas urgeat, duo beneficii probantur.

Cum duo. Ex decisione Rota Romana 294. libro 3. Iacob. Patti.

Anonus inceptus de estate canonici, non habetur pro completo. Cap. V.

Cum de canonici estate in regula agitur, annus inceptus pro completo non habetur, quia in augmēto temporis reipublice fauor attendetur.

Cum de canonici. Ex decisione Rota Romana 26. de referentia in aliis.

Canonicus non potest renunciarē prebēda, antequam illam recipiat. Cap. VI.

Consuetudo nullatenus admittitur, vt suis beneficijs, & praebendis renunciet, antequam in praebendatum canonicum recipiat. Non est enim in honore illius duis beneficia obtinere, & in altero residētū sacerdoti. Residendo in cathedrali, in alijs accessionis residere videtur.

Confessio. Ex decisione Rota Romana 4. de confessione in antiquis.

Canonicus quando quis possit eligi in praebendatum. Cap. VII.

Si non sufficiant vix numerum facultates, potest de canonico in consensu, in praebendatum quis eligi. Si non sufficiunt. Ex decisione Rota Romana 2. de electione in antiquis.

Collano canonicanus confertur facta cum insib; & qualitatibus Ecclesiæ. Cap. VIII.

Si tres sint in Ecclesiæ canonicorum ordines, & ad summum, qui vocem duxerat in capitulo habet, nisi per ordinem ascendere non potest. Si absq; consuetudine derogatione conferatur, autx̄ ordinem intelligi, quoniam cum iuriis, & Ecclesiæ qualitatibus facta aenescatur. Hic locus, & gradus, quem iuris habebat, eo modo debitus erat, quo persona gradum ad supremū transuerterat, ergo ille, p̄ locum, illi metu canonici non debebarūt; Nec gratus effectus, quod ad iuram canonica ha differetur, quia saltem in aptitudine habere dicitur, & quæ Ecclesiæ canonici coepit posse, & per antiquitatem, & gradus, & secundū ordinem receptionis persona variabuntur.

Si tres. Ex decisione Rota Romana 9. de confessione in antiquis.

Papa confert canonicatum, derogando iuri Ecclesiæ. Cap. IX.

Nemo potest in Ecclesiæ Monasteriis nisi nobilis, & militaris genere in canonici recipi. Quid si nobilis Papa confert, nō militari cū derrogatione, & quorū tēmores clausuli, quæ ola contraria auferit? Rota grāia est validi, & possessione traditi iuri conclusit. Nec militari ordinio ius ab aliis est, quod verè quislibet non potest, & dum pretendit, merèq; spesiale cū cōtra iuriis, derogatio sufficit. Canonici neq; possunt de hoc iure obijcere, neq; de iurecurando, à quo semper Papa autoritas excepta est, cum executores dederit, facta sunt à pernicio escutati.

Nemo potest. Ex decisione Rota Romana 492. parte 3. libro 3. in nonissimum Paltro.

Prepositus cum est de canonici, canonicatum in interpretatione exprimere non debet. Cap. X.

Si in Ecclesiæ Tricasting in interpretatione cum iuriis, & pertinentiis Prepositus, canonicatum faciunt, non impe-

Tom. VI. Tit. Canonicus.

27.

impeditis, quia in canonico numero & Prepositus, & Archidiaconus, otcq; alij sunt dignitatem habentes. In annexis minus digni trahuntur, & principale a deminutio cognoscitur. Nec eft de vrto facienda oenatio, cum de beneficio prouidentur. Procurator ad resigandum, qui de coactionem non fecit, mandati fines excellebit non dicuntur, nam & omnia veniunt, sine quibus actus commode explicari non potest. De canonico mentione facere oportebat, si principiter consideraretur, ita quod prius canonicos esse debuissent. Ecclesiasticam autem dignitatem obtinendo, de accessu suis non opus erat.

Si in Ecclesiæ. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 134. parte 1. Francisci Marti.

Portio fructuum non est probanda, ideo per affectionem illius canonici non vacat. Cap. XI.

Per affectionem portionis, canonicus vacatio nō inducitur, licet portionarius vocem in capitulo habeat, præterquam in prouisionibus, & cœdonib; atq; residere tenetur. Id quod habet, pro fructuum appellatur, ergo propriæ præbenda, nō clu, sicut canoniciatus, & dignitatis. Si volebat fructus propere, residere opus erat, hoc igitur causatum, non veluti in duobus curatis est, aut præbendis, vel canoniciatu, dignitate, qz, officio. Cum beneficio simplici, quia non est expressa vacatio-
nis poena, extendi non debet.

Per affectionem. Ex decisione Rota Romana 34. lib. 1. t. Jacobii Tuzci.

Canoniciatus posse, sive qua forma danda est. Cap. XII.

Vit legima sit Ecclesiæ canoniciatus posse, qz sit à canonicis de capitulo tradita, non se ficit, sed quod capitulariter, opus est: Altera habita, confidabiliis non existit, neq; relictibilius, nisi successum per canonicos in patientiam, ad actus canonicis tantum competentes, ante spolum, dum de possestio recte per-
data agitur, iustificata fuerit.

Vit legima. Ex decisione Rota Romana 8. de causa posse. Iustificatio. Proprietatis. Guglielmi Cessadori.

Portionarius ad seruendum obligatus, ascendens ad dignitatem feruere non tenetur, sed propter se-
uitia præterita debet remunerari de
canonicatu. Cap. XIII.

Portionarius, pensionis nomine, missas decantare te-
nebatur, altera deferuntur, atque caput illumine, ad chorum alrendere, cantare, & alia officia gerere: Si ret-
ra portione ad dignitatem in eadem Ecclesia afferdetur, viterius ad dicta iuris causa non est affrictus. Queritur an huic iurata Nicolai bullam Canoniciatus debetur, licet remuneratio causa, efficit causa, non tamens cœs-
tib; com & præterita iotella foere. Nec rem pore asefens deferunt renebatur, alter non posset: Cum igi-
tur esset antiquior, sufficit, quod in præteritum de seru-
us. Distributiones propter intercessiones dantur, &
cum non possit pro duobus, numerum si duplicitas nō
consequitur, maximè cum, vt dignitas feruere, non de-
bet, vt portionarius cogebatur.

Portionarius. Ex decisione Rota Romana 217. & 219. libro 1. Jacobii Tuzci.

Capitulum canonorum absq; portionarij disponit
de bona capituli. Cap. XIV.

Qvia capitulum representatur per canonicos, tan-
rum, id est soli, abique portionarij de mensa capi-
tularia bonus disponere possunt. Concordia ad

confuetudinem refrebatur, sed quod portionarij in his
intercurrente solebant, non constabat.

Quia capitulum. Ex decisione Rota Romana 84. parte 1. Pauli & Emili Perallii.

In concordibus interessit Ecclesiæ, canonici agunt,
vt singuli idem portionarij. Cap. XV.

Cberet dicitur, Ideam in portionarij dicendum, qui
votandi ius habent a maximo. Cum igitur cura canonici
suffragia præstent, super iure votandi omnes, & singuli
de fe acere possunt. Quilibet de electo, in cœs-
tentibus Ecclesiæ interessit ad agendum admittendus
est.

Cum primum. Ex decisione Rota Romana 91. parte 1. Pauli & Emili Perallii.

Imperatio canonicanus sine expressione præbenda va-
let. Cap. XVI.

Si canonicus, beneficium imperando, præbenda ta-
cuerit, gratia non impugnatur, quia absq; præbenda,
qua ex canonica nascitur, elle non potest, & à pretio dici
tur, quod pro suo labore recipit, ideo de pertinentijs, &
libet arbitribus est: Si distincta est, neque canonicanum
scilicet, aliter dicendum est.

Si canonicus. Ex decisione Rota Romana 33. de refec-
tis in non sufficiens.

Canonicus quando habet actionem ad præbendam.
Cap. XVII.

Vbi quis in canonicum receptus est, ad præbendam
postea vacante ex tunc actionem habet, si alter
non præcedit: Sed in præbenda, nisi assignetur, nullum
ius haberet.

Vbi quis. Ex decisione Rota Romana 3. de præbendis in
autiquis.

Facultas creandi canonicom Episcopo concessa, non
capit præbendam vacantem in oisce Papæ.

Cap. XVIII.

Cratio in canonicum, que ad ipsius Episcopi colla-
tionem restituta est, & ad ordinariorū in mētis per
Papam concessa, præbendam postea, sede vacante con-
cedentis vacuanū in lanaū mētis nullo modo capi-
tur. Cum id evenit, omnes menes ordinariorū sunt, sed
hoc tempus Papæ per regulas referuntur etat, & Papæ
temporis inspicientum est. Neq; eius intentionis fuit, vt
ad sedis vacationem, respectum habereat.

Creation. Ex decisione Rota Romana 86. parte 1. Pauli & Emili Perallii.

Numerus canonicorum, quando taxatus dicitur.
Cap. XIX.

Sed nondecim fuerint in Ecclesiæ canonici, ipsa taxatio
numerum habere non dicitur, nisi statuto, confuetu-
dine, vel priuilegio id probetur. Præbenda in dubio iux-
ta canonicotum numerum dividuntur: utriusque
Si duodecim. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1046. parte 1. Francisci Marti.

Canonicus quot annos habere debet, vt vocem habet
in capitulo. Cap. XX.

In capitulo vocem non habet, licet pupillus maior se
præmio canonicos esse possit, sed hodie per regulas
Cancellarie, in cathedrali quartodecimo anno esse de-
bet, in collegiata autem decimo.

In capitulo. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1177.
parte 1. Francisci Marti.

Digestorum Nouissimorum.

Canonicorum numerus quando augendus, vel mi-
aumentus sit. Cap. XXI.

Modicum. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 678.
par. 2. Francisci Marti.

Receptio in canonico non valet, si postea padum, &
compositio intervenit. Cap. XXII.

Vbi in Ecclesia numerus non est, & alter in demor-
tus locum per expitium, ad quod de consuetudine
pertinet, receptus si, mos cum eo non posse inter-
venirentur. Si in illius locum Papa alterum surrogat, re-
ceptio nulla est. Tertium copia malorum notarum non tenet,
& mali sunt, qui inter confertentem, & receptum inter-
venientur.

Vbi in Ecclesia. Ex decisione Rota Romana 12. Agi-
dij Bellamora.

Canonicus usq[ue] contra capitulam, non autem contra
canonicum. Cap. XXIII.

Agit, si volt A. contra capitulo, quod prebendam
prius assignauit, quia contra B. Secundo loco in
canonicum receptum, & de prebenda antea propositum,
nullo modo potest.

Agit. Ex decisione Rota Romana 528. Agydij Bellamora.

Canonicus regularis non habet prebendam.
Cap. XXIV.

Prebendam distinguit Canonicus regularis habere
non potest, quia bono proprio caret, Iccl[esi]o Cardi-
naliu[m] famularis factus, prebendam h[ab]ens potest, non
debet.

Prebendam. Ex decisione Rota Romana 2 de regulari-
bus in antiquis.

Canonicus reliquit uita ad beneficia sibi collata ab ordi-
nario. Cap. XXV.

Quia beneficia praescribere potest, ergo & possidere
vbi igitur quod ex collatione ordinarii habet, ipso
latur, restituio competeat.

Quia beneficia. Ex decisione Rota Romana 9. de reli-
tatione spoliis. in antiquis.

Canonicus regularis prouideat de beneficio cumdi-
spensatione. Cap. XXVI.

Si monachus de curato beneficio seculari prouiderit
potest, nul[m] magis canonicus regularis, sed dispen-
satio Episcopi latenter requiriatur.

Si monachus. Ex decisione Rota Romana 85. parte 1.
Pauli & Amalii Verall.

Canonicus non potest habere canonicanum, & opera-
tum in titulum. Cap. XXVII.

Si, qui in commendam operarium obiunxit, eiusque
f[ac]tus per experitiam, ac postmodum in timore libi con-
seruati, canoniciq[ue] offici regulem, Ad dupli-
cem debet habere portionem queratur. Placuit negati-
us quia in Calaraugustina Ecclesia omnes q[ue]c[um]q[ue] Iba-
tararij, vel Camerarij, aut e[st]atim, & simili[us] iecidit
ipsi, ut necessitate fuit coniunctus, simili[us] iecidit
nisi dicitur. Muchas g[ra]uas non operaria in titulum, & ca-
nonicatu[m] cum profiliione emulacione habere non debet
neq[ue] diffinita portio[n]e, quia illi dari non confuerunt. Nec

canonicis regulares prebendas, nec portiones separatas,
sed quantum secundum indigentia, & monasterii exigentia
tiam a Prio accipiunt, Q[uod] i[ste]cquid praefatus pro alme
duplicis perfume vice fungatur.

Siquis. Ex decisione Rota Romana 83. parte 1. Pauli
& Amalii Verall.

Canonico non residenti, qui fructus ex consuetudine
dari possunt. Cap. XXVIII.

Qvia beneficiorum cum administratione habes, cui
grosos fructus, qui ultra distributiones de cofes-
tuaine, & statuto Ecclesie, canonico regulari, canonici
camq[ue] habenti, dantur, licet in monasterio non resident,
acquireres potes: Iccl[esi]o si cum Cardinalio Romana
Curia communates, vigore privilegiorum, illos perci-
peres, prohiberi non debes.

Quia beneficiorum. Ex decisione Rota Romana 1. de
ries non residentibus in antiquis.

Canonicorum nosa erano quomodo veteribus pra-
iudicet. Cap. XXIX.

Et si Ecclesia fauor sit, plures confitentiosi, atq[ue] cano-
nici habent, Nihilominus in dubiis renocari non
debet, quin certe respectu itali in choro, & vocis in
electione, p[re]judiciorum inferantur. Neque enim, Itala
merum, vt Adriano Papa cretino, absit, praemodio, etia[n]
de modico intelligenda est, sed yad[e] grauans, si in vo-
ce danda antiquioris praecederent.

Et si Ecclesia. Ex decisione Rota Romana 6. libro 3. de
cibi P[ro]p[ri]etate.

Votum canoniconum quando daendum sit.
Cap. XXX.

Vox autem danda non est in honorum administrati-
onem concernentib[us], vel aliquod vniuersale com-
modum, neq[ue] etiam in electione, sed in concernentibus
statim Ecclesie super diuinum colm, deneganda non est,
quia in his praeditis confiditabiliter non existit.

Vox sicutim. Ex decisione Rota Romana 183. libro 1. de
cibi Parte.

Littere facultatis, per mortem illius, cui concessi sunt,
non exprimat. Cap. XXXI.

Gratia facta per concedentis uocem non exprimat,
nisi figura Episcopis, a Pape trib. perfonis de canon
carib[us], & prebendis conferendi potestate habet, & vni
pe[ri] eum, canonicos collato, sibiq[ue] prebenda referuata, &
nulli alteri de iure debita, cum vacanter, celeranda E-
piscopos instaurari: Is cui canonicos collatos est, pre-
benda postea vacante acceptare potest, praefertim quia
illius ratione, prebendam sibi dati opus erat.

Grata fadit. Ex decisione Rota Romana 19. de preb-
endis non sufficiatis.

Quis sit praeferendus originarius non canonicus, vel
extranousiam canonicus. Cap. XXXII.

Vide gemitus in Ecclesia, cuiusq[ue] praeferendus
est, cuius auctoritas proprior est, acq[ue] beneficio ob-
tinens deuotio: legi[re] viu est. Canonici extenui in
Archidiocenais Placentinais, originario & canonico, est anteponendus. Nec statu obviat, ad di-
gnitates canonicas vocatis, & qui prior est in ordine, est
in electione praeferendus. Vbi originarius, & extraneus
concurrent, quid illius complexu non exalteret, originarii
obtinens obtinebit debet.

Qui de gemitis. Ex decisione Rota Romana 413. parte
2. Pauli & Amalii Verall.

Canonicus quando eniat appellazione dignitatis.
Cap. XXXIII.

Canoniciatus in Cathedratis secundum latam significa-
tionem dignitas appellat, & canonica, & dignitatis
equiparatur, sed casu, iubata significazione comprehensu,
ip[s]a

Tom. VI. Tit. Canonicus.

29

isla dispositio, multò magis, si favorabilis est, ex edid. Ex coniunctione constat, cum canane probis viris in ecclesiastica dignitate constitutis committuntur, ad canonicosne dirigi solere, ex qua referentibus mens interpretanda est. Et quia de ordinis suscepti actus nullitate agitur, & in dubio pro validitate interpretatione fieri debet, conclusum est, sub dignitatis nomine comprehendendi.

Canonici. *Ex decisione Rota Romana 257. parte 1. Pauli Aemili Verbi.*

Renunciana præbendæ, & dignitati, non censeretur re-nunciale canonici. Cap. XXXIV.

Canonici. & præbendæ unius distincti sunt, vnuſque fine alio habent potest: si ignorat præbenda, & digoitaui, cum protestatione renuncianter, quod canonici dimittere non intenderas, ipsi summet falsuſas dicteris. Nec præbenda canonici, nec dignitatis conexio ad cœcum in specie canonicatum, sed tanto in in-genere respectum habet.

Canonici. *Ex decisione Rota Romana 220. Regidi Bellamera.*

Distributiones quomodo dicantur diuidi quod ad corpora non autem ad personas.

Cap. XXXV.

CVM Canonici, & beneficiarii regis portionibus ad distributiones admitti sunt, quod ad corpora, nō ad tem quod ad personas intellectu est: fuit enim ambo-rum nomina collectiva, propter quod portiones no-nostri omnes sic vocari sunt, admitti debent. Licit viriliter intercessentibus distribuantur, nihil prohibet, si portione massa sit, quæ ad Canonicos viratos pertinet, atque intercessentibus partiatur, nec feruunt personæ exclusiatur.

Cum Canonici. *Ex decisione Rota Romana 770. parte 1. in Novissimi Scriptori.*

Canonici quando possint connueri absque interuen-tu duorum canonicorum.

Cap. XXXVI.

AN canonicos cotam Archiepiscopi Genuensis Vicario, nisi interueniente duorum canonicorum votu, conueniri posse, sacram Concilium, exemptis & tam hoc dedisse priuilegium, congregatio censuit: Si ante concilium exempti non sint, ordinarii iurisdictione non est alterata si Archiepiscopus ante concilium fulis in canonicos procedere poterat, & hodie potest.

An canonici. *Ex declarationibus Concilii Tridentini, ex decisione Rota Romana 321. parte 2. in Novissimi.*

Portionarius absens, pro servitu episcopi, quibus concurrentibus percipiat fructus.

Cap. XXXVII.

QUAMVIS iure statutum sit, ut pro episcopi servitu duo Canonici abentes, suarum præbendarum fru-ctu percipere possint, ita tamen in incertibus clericis, cum episcopi di penitentiis locutus habere dictum est, vbi etiam ecclesia virtus concurreret: Equidem inter episcopum, & canonicos maior communia repe-rentur, quam cum inferioribus clericis, qui eisdem cor-pore membra non sunt: Neque virginis episcopi necessitas probata est, vt nisi Orthodxi portionari, habuissent alteri in ecclesiis prouisores quæ idoneū nō innescerent. Episcopus Vicarium constitutre non tenetur, & officium voluntarium est, ergo quod ita litteris confiun-tus, ecclesiæ virtus non refutat, neque torus Episcopatus in genere sibi sicut, sed specialis ecclesiæ virtus pro-bunda est. Sed vacante, à Capitulo deputatus, pro pre-fente habetur, & fructus percipit, quia in ecclesiæ fer-

mitio esse censetur, cuius interest, ut unus ratiōnē depu-tetur, nec iurisdictio per totum capitulum propter di-scordias, & congregandine necessitatē exercetur. Hac rāno, si ab Episcopo deputetur, non virget. Et cuon ab eo sularium habebat, utile officium erat.

Quamvis. *Ex desilione Rota Romana 222. parte 2. in Novissimi Rubali.*

De praecedentia canonicorum inter se.
Cap. XXXVIII.

CONCILIO, dignitatem quilibet in fe-co de se honorandus, & qui prior est in ordine, in loco etiam præsumit debet: Declarat facrorum Ritū Congregatio, Canonicos, qui in ordine presbyteralē constituti Canonicos presbyteralē obtinuerint, in choro, capitulo, processionibus, & fationibus procedere debet Canonicos in Diaconatu, vel Subdiaconatu, etiam postea in ecclesia admissi, & recepti fuerint, non obstante confitudine ecclesie, quæ tanquam abusi-va, atque improbata, admitti non debet: Iccire, vbi præbenda sunt distincte, Canonico de presbyteralē pro-uiso, inter alios, sūp̄a omnes Diaconos, & Subdiaconos locum debet, dicta congregatio censuit quod in ecclesiā recepti sunt. Conscientudo specialis legem gen-neralem in contrarium tollere non potest.

Cum fecundum. *Ex declarationibus congregationis Rituum. Ex decisione 16. Rota Marchia Stephani Gratiani.*

Non canonicus pro canonico toleratus, an habeat vocem in electione Decani.
Cap. XXXIX.

AN canonici post annum promoti, in ceteris actibus a Capitulo tolerari, in Decani electione vocē habeant: Affirmatio de arrīsum, quia aliore protestatione, ante electionem facta, in eos, qui diu tolerati sunt, & si titulum non acquisierint, frumenti suos tanquam pos-sessores fecerint, vox non corruit, & inre proprio com-petit, si in capitulo intrandi possessione manuente-sint. Licit vacationis tempore canonicus in factis non sit, sufficiat tamen quod electionis, ut vocem dare possit.

Ai canonici. *Ex decisione Senatus Burdigalenſis 233. Nicolai Boerij.*

Canonici duo sunt incompatibilis.
Cap. XL

Congregatio censuit duos canonicos esse incom-patibilis, & ideo post adeptam pacificam posse-sitionem secundi vacare primum ipso int̄.

Congregatio. *Ex decisione Rota Romana 608. parte 4. in Novissimi.*

Præbendari absentes, quando pro presentibus ha-beantur. Cap. XL I.

Sepius à Parlamento Tholofiano iudicatum sunt, præbendariorum, & canonicos abentes, ratione litium capituli, pro presentibus reputari, arque ut praesentes, fructus præbendarum suarum percipere posse.

Sepius. *Ex decisionibus Parlamenti Tholofiani 16. & 45. parte 1. Gerardi Mainardi.*

Possesso canonicus, quando non est manu-te-nibilis. Cap. XL II.

Propter clausulam, si quis, quæ in simplicem citatio-ne requiratur, & in monitorio Auditoris Camere apposita fuerat, possesso capi nō poterat, in illius preia dicti, qui obtinuerat, qm canonicus litigiosus factus: Ideoq; possesso capta, attentata fuit, neq; ex cof-fessione Pauli sustinet p̄t, qui facti allegavit, fed nō legitime factū, quamvis iugis, ut Alexander extrema proba-uit, tamē manente nō est, etiam si coloratum

C 3 tim.

Digestorum Nouissimorum.

titulum allegauerit, quem gratia si necrit, prestat, conditio illa si conseruit; præteritum respiciat: Item posselio Pauli virtus est, quia cum ob variis defectus impetraretur, nempe atatis Alexandri, publicationis, oculi, canonis, & male valoris fructuum expressionis, exequitor, non verificatus narratis, & non citato Ale- zandro ad immisionem procedere nob poterat.

Propter. Ex decisione Rota Romana 1044. Seraphini Oliuarii.

Dispensatio auctor ad canonicatum quando nos suffra- gatur. Cap. XLIII.

Sertiora dispensationes super erate ad canonicanum i- obtentam non suffragari concilium est, quoniam clausula hyperaddita fuerat, dummmodo non ultra septem, vel octo menses sunt, & intra annum ad ordinem lib- diaconatus se promoueri faciat: Nam ex libro Bap- tismi constat, vigesimali annimo non complexis, quem probare statem, certum est, & ita plures octo mensib- dearent ad perficiendam statem reguistis, etiam si il- li octo menses à die obtente dispensationis computen- tur; De promotione vero ad libdiaconatum nequa- quam confitat.

Sertorio, Ex decisione eiusdem 1138. Seraphini Oliuarii.

Canonicis collegiata aliquando præcedunt Archipres- byterum, & rectores. Cap. XLIV.

In creatione Ecclesiæ in collegiatam, concessum est, ut omnibus prærogatiis, dignitatibus, & honoribus sibi possint, quibus alii canonici Boianenses ga- dent. His autem precedentiam habere coherant omnes Archipresbyteros, rectores, & presbiteros dicti, ergo iuri conforme est, ut similem precedentiam habe- re debant: Nec attendentes esse testes Archipresby- ri, & rectorum, viuum est, quia singulares existunt, & interrogatorio super precedenter canonicos Cath- edralis teipsonde recularunt, sed tellibus canonicos fidei abhidentibus esse placuit, qui magis specie pro ipsis deponunt, & quod plus eligantur presbiterorū, ac Rectorum pars huius prætensionis cœligerunt: Et hanc precedentiam Domini dixerunt eisdem competere in omnibus locis, & contentibus publicis, at priuatis, ad Iustar collegiata Ecclesiæ canonicotum.

In creatione, Ex decisione eiusdem 1123. Seraphini Oliuarii.

Episcopus, & capitulare, qui creverunt dignitatem in capitulo, posuerunt illi legem lo: ponere.

Cap. XLV.

In creatione Cappellane majoris concessa fuit sedes in choro post viuum dignitatem ante canonicos, at & vox in capitulo, cum omnibus præminentibus, qui- bus aliae dignitatem portantur, cauerunt ac tem, ne ab alio obtineri possit, qui canonicus, & præbiter dicta. Ecce si non sit aliud prouilio, & posselio nullius roboris, & momenti sit, Hanc autem legem Episcopum vnde, & capitulo imponere possit resoluti est, quib. dos ex redibus mensie capitolari huic dignitati allignata est, quam nobis vocem, & præminentias competere non posse, nisi qualitates i fundatione reguifitas habeat, illa enim prærogative ei, qui canonicus non est, nullo modo competit, bullam autem in creationis ad annulandas prouisiones alter factas pcedit, quam vsu recepta esse, dicendum est, quoniam vnu præsumitur, maxime creationis effectuatione data.

In creatione, Ex decisione eiusdem 1495. Seraphini Oliuarii.

Confessio canonici illegitimi, quod fuerit dispensatus quando diuidenda, ad effectuum iustificatio- nis gratia obtucentis. Cap. XLVI.

Plures canonici aduersus alterum de illegitimitate depositurunt, & quod ex dispensatione ad canonica- tum admisimus sicut, quos probare, vsum est, quia de ali- quo corum interesse non agitur, & ex ipsius Petri con- fessione coadiuantur, qui in libello respondendo ob- jectione: *Ita scilicet ut uice patrum est*, dicit. Tunc confessio excipientis non fundat actione intentionem, aut cum sua qualitate recipienda est, quando actor in sola confes- sione susterret, sed testes ad iure, propter quos confessio non illi iuncta, etiam excipiendu facta, attendenda est, & cum dispensatio non præsumatur, etiam sine qualita- te recipienda, maximè cum qualitas actum nullum non reddat, cui adiicitur, nam semper unum est illum illegiti- sum suffice & propterea confessionem diuidendam esse, etiam alias resolutum fuit. Nec est unum quid in materia obiectiva versamur, in qua probationes clariores requiruntur, nam cum illegitimitas à Thomae op- ponatur ad effectuum iustificandum ius non competere, & ita gratia ipsius iustificetur, ideo est de iure datis, nec dicitur obiectus, sed vt in paris admittenda est.

Plutes, Ex decisione eiusdem 316. In manuscripto Flami- ni Platti.

Canonicus nominandus per fiduum Louaniense vi- gore inducitor, quas qualitates habere debeat. Cap. XLVII.

De qualitatibus confare vsum est, propter quas à studio Louaniensi vigore Indulctorum Leonis, & Adriani ad canonicanum nominant potuit, videlicet, qd clericu- gradus, & professio in universitate per no- nus annos exerciter, atq; confilio, ac notarium le- pore ibidem resideret, sed quia inde longe usque ad formam ologontia dicaturum limitata sunt, Haec qual- itates ex solo ipsius iuramento probari non videtur, cui in tertij praedictum, fonsu in non est, in nominationib; limitata veri valoris probatio requiriatur, ideo narrati- va in literis apostolico non sufficit, quod vigilis qua- luor valorem non exceedat.

De qualitatibus. Ex decisione eiusdem 321. In manu- scripto Flaminii Platti.

De statutis iuriis optandi præbendam validitate, & præ- scriptione cœstante. Cap. XLVIII.

Tatuto Ecclesiæ Bobien. disponit, quod præbeant, qd vacante antiquo canonico optare debeat, de cuius validitate dubitari non oportet, cum Episcopi in iuriis Ecclesiæ quantum ad beneficia ad eorum colla- tionem spectantia, condere possint, atque omnia regu- sit habeat, & obseruantia in similibus casibus subiec- quanta, vñ receptioni suffit, probat; Vbi successive pro- fissiones apparent viuis post alteram usque ad ultimam, siue per obitum, siue per resignationem, siue per canon- icam priuationem vñ imprimantur, sine prouiliis effi- ciationem probare sufficit, vt praecedentes legitimè ef- fectuantur presumantur. Licit Canonici per quadriga- ta annos illius vigore non optarent, per actualem non vium prescripsi non potuit, quoniam ad facultatem pertinet.

Statuto, Ex decisione eiusdem 335. in manuscripto Fra- ris Tegni.

Canonici vacatio an inducat per affectionem parochialis vigore regredire ante Concilium. Cap. XLIX.

Avt vacatio præeditur ob parochiale, quā Cui ad tempore affectionis canonici obtinebat, & potius vacationem parochialis primo loco obtinebat, quam

qui in canoniciis induceret. Decreto enim, ut infra dico, non parochialis dimittantur, non caetero, q[uod] in casu non dimissione, utrumque uicerit, & cum sit p[ro]p[ter]e, ad non expresa, extendi non cononit, aut ob alienationem alterius parochialis post canoniciatum obrentum, & illa effectum non habuit, nam licet procurator tempore facti regresus possessionem cepit, illam nonquam Guido raram habuit, neque fructus accepit, sed dimisit, & mandatum speciale ante datu[m] ad hoc non praedicari, quia eueniens cuius dimisit, cu[m] affectio illius parochialis vigore regresus retineretur ante Concilium Tridentinum contingenit, ideo decretis conciliis non subiaceat, vt facra congregatio, & aliquis do eti[us] Rota declarauit. Canonicus eum parochialis utr[um] communii incompatibilis non est, ut uacaniam similitatem inducat, fed dari electionem interdum specialiter decifim sicut.

Aut uacatio. Ex decisione eiusdem 418. in manuscriptis. Francisi Regis.

Canonicus antiquior habens dignitatem, in absentia Decani, & Prioris, in qua fede federe debeat.

Cap. L

Super eorum in absentia Decani, atque Prioris, dignitas canonicalis antiquior ex choro praesidere possit, resolutum est, ius praesidendi non aliter compete, quam si in fide canonicali fedeat, quoniam praeminentia ex consuetudine ecclesie vt canonico delata sunt, & si in fide dignitatis federer, vt canonicus non consideretur, quoniam breui praeminentia habet, ut in fide canonicaliflare debet, nam & Vicarius ibidem praeminentia non gaudet, & ipse Episcopus post Archidiaconum quando est canonicus federe debet, item Decanus, qui est canonicus aliquando non in officio decanatus, sed canonicus flare debet, quando qualitas in ipso actu non est considerabilis, dignitatum concursu preferri non facit.

Supereo. Ex decisione eiusdem 388. parte 1. In vitiis. *Lugdunensis.*

De praeminentia inter canonicalis, & portionarios. Cap. Lb

Illa narratio, quod portionarii inferioris ordinis existent, id estque in decens, & indecorum esse, Misericordia & diuina officia celebrantibus canonicalis pro diacono, & subdiacono infensa, cum a Papalitate fuerit, ab ipsius canonicalis iustificanda non est, sed iustificata suis fei, placuit, non solum ex iuriis communis dispositione, quo certum est, portionarios infections ordinis existere, sed quia multi canonicalis preminentia carant, portionarii enim uocem in electio[n]e Praelati non habent, nec in administratione Archiepiscopatus fedevant, aut in praebendis collatione seingerunt, nec actus capitulares subfribunt, quoniam referendis negotiis portionarii capite nudo stent, canonici vero capite tecto, sed eam, item praelato celebranti, & pontificalem exercenti, solum canonici affilii sunt, habent etiam prioritatem in iurificatione pacis receptione, censis, atque palmarium, & alia multa, ex quibus canonicalis illi digniores esse coiunt, quoniam tamen iustificatio in decors, & indecoris circa ferentiam, quod portionarii sibi praefari pretendunt, fati clara apparet: Si quas autem preminentias cum canonicalis comunes habent, non tamen pares, & a quales dici possunt, nec proprie[tes] inferiores esse definit, cum melius plora canonicalis competent, nec decapitali dici possunt, etiam si admittantur, & vocem habeant, quoniam soli canonici capitulum constituit. Statuto disponitum est, vt portio[ne] eis facis canonicalis ita non existentes praedit,

quod[us] odijum canonicalium facios ordines suscep[er]e, renegavit, introductum est, & quia factis ordinibus iniuit super omnes portionarios ascendunt, ideo ex hoc aliqua cum canonicalis aequalitas non concluditur.

illa. Ex decisione eiusdem 316. parte 1. In ultimis Tam-p[er]ib[us].

Præbenda quando debeat esse Sacerdotalis.

Cap. LLL.

Prabenda Sacerdotalem ordinem habete non dicuntur, sed statuto, vel consuetudine, aut a prima ipsius præbenda in illius induc potest, ut præbenda Sacerdotales existant, cum autem statutum disponat, quod canonicalis infra biennium promoueri debeat, viu[m] est præbenda Sacerdotalem aptitudine dici debere, de qua flauum contentari uidetur, à quo huiusmodi sacerdotalis qualitas dependet.

Præbenda. Ex decisione eiusdem 321. parte 1. in ultimis P[ro]v[inc]iis.

Canonicius quando dicatur Sacerdotalis.

Cap. LLL.

Sprabenda Sacerdotales sunt, ergo onus sacerdoti, sanctorum habent, & ita resolutum est, aliud est, quando misericordia onus solum annexum est, tunc non per se ipsum celebrare non astingitur, cum præbenda canonicalibus annexa sint ideo sublati canonicali, & præbenda in sublati dicuntur, id est nulla ius facient de est, quod statutum solum de præbenda loquatur. Narrativa canonicalis in ordinem ad præbendas facta censetur.

Si præbenda. Ex decisione eiusdem 366. parte 2. In vitiis. *mit Coccini.*

CANONIZATIO SANCTORVM.

• In canonizatione sanctorum, quis vocandus, & quomodo admittendus sit.

Cap. I.

SEmper uocandi uidetur, dum interesse praetendere, appetere potest, ergo & in sanctorum canonizatione generalis per editum, dum de vita, & miraculis agitur, cum cuiuslibet interesse possit. Placuit, cum de nullius certe, vel incerte persona praedictio agitur, & si aliquod indirectum, sine commune pati possent, editum nullatenus permittendum. In extra judicialibus nulla pars uocacione opus est. Cum superior ad partis instantiam, ex officio in parte residet, etiam contra incertos, & extra judicialiter procedit, quia in illius iustitia fundatur, perpetuo non praedicatur, quorum specialiter interell, saltem generaliter non vocatis. At si ex mero in sensu officio residente officio, nulli facit iuriam. Et in statutis subditorum uocatio non admittitur, licet praedictum sit. His casibus, que ut partem admittere non expedit, qua misera fuit in formationem extra judiciali audiire bonum est.

Semper. Ex decisione Rota Romana 672. *Agidi Bellemara.*

Aduersus canonizationem quando probabilita allegata admittantur. Cap. II.

Si quis Catholicos aduersus canonizationem proba bula allegit, si sanctissimo placet, audiendus est, n[on] & superior iurisdictionem habens si iuxta negotiis natum extra judicialiter procedere eligit, etiam non admittis ex-

Digestorum Nouissimorum.

is exceptionibus, ex quib[us] poterit, ex quo autem non accipi, non renocabitur, nisi ex causa probabili fuerit appetitum: iecur si veritatis est, & dubia. Exipienti non ut partem, sed ad informandum animum pro tendentis, audiendum est.

Si quis. *Ex decisione Rota Romana. 671. Aegidij Bellatorae.*

De codem.

Cap. III.

Tamen si apparet, quod non bono zelo, quem in ecclesiastiam habet, & fidem, replicat, sed potius mortui odio, vel inimicitia cum illius famula, de cuius canonizatione tractatur, totaliter repellendus est.

Tamen. *Ex decisione Rota Romana. 674. Aegidij Bellatorae.*

C A P I T U L U M.

Potestas capitulo manet inter venientes, si duas partes faciant.

Cap. I.

Si capitulo in iusto mandato conuocatum est, & duæ tantum partes conuenient, potest inter iustos manet, & a capitulo gesta dicuntur.

Si capitulo. *Ex decisione Rota Romana. 284. libro 2. Leobi Putei.*

Actus quando dicuntur a capitulo facti.

Cap. II.

Si quid igitur canonici capitulo riter congregati secesserunt, & ipsum capitulo fecisse dicuntur, actus capitulo appellerunt, si more solito ad locum destinatum, ad campanam sonum, & per oīcūcū vocacionem conuenienter.

Si quid igitur. *Ex decisione Rota Romana. 296. libro 2. Leobi Putei.*

Potestas capitulo quando sit inter venientes, etiam si non sunt duas partes.

Cap. III.

Si non est, qui absentes vocandi potestatatem habeant, si duas partes congregatis esse, opus est, ut capitulo dicatur, quando autem per viuas fratres præsident, quia illius in uno solo, alios longe absentibus, vel remoto, residere potest, sufficit. In actibus capitulo, qui conuocati non compariuntur, indigos electionis commode reddiderunt. Ni si ex causa necessaria, aut per insidiam electi, sive tyranni metu, expuli fuerint.

Si non est. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1036. parte 1. Francisci Martini.*

Vocem in capitulo, & stallum in choro habere, quomodo intelligatur.

Cap. IV.

Ad effigieandas discordias, vel proper præstationisodium, multi consiliani præfici possunt, sed si certus est numerus, canonici non admittantur, nisi de eius mentio facta sit. Postea vocetur capitulo, & stallum in choro habere. Domini citra pecuniarum communium intellexerunt.

Ad effigieandas. *Ex decisione Rota Romana. 1. de his que sunt à maiori parte capituli. Ad h[ab]it[u]s de Graffis.*

Consensus maioris partis intelligitur de omnibus ecclesiasticis unitis.

Cap. V.

Vnum corpus per viuas fratres duarum ecclesiastiarum factum est, & vna viuenteritas, ergo majoris partis illius per iuramentum iudicio stallum est. Neque separato corporis ratio habenda est, quoniam unita, pauciora essent.

Vnum corpus. *Ex decisione Rota Romana. 1. de his que sunt à maiori parte cap. Caspari de Graffis.*

Nomina capitularium quando sunt in specie expli-
menda. *Cap. VI.*

An sufficiet Decanum, & capitulum laudom accedit, vel capitularum exprefatio mentio facienda iuris dubitatur, placuit necessariam non esse. Cum per Episcopum, & capituli protestatio facta sit, quod inde nullum litus pendente in territorio, ac possessione fieret praesidium, & modico tempore, quoque in Curia finiretur, concordia duratura esset, conclusum est, negotium arduum dici non posse, vt nomina efficiat in specie de necessitate exprimenda. Hac protestatio valida, concordia impedimentum non dedit.

An sufficiat. *Ex decisione Rota Romana. 1. de rebus celestis non alienandis. Joannis Melobrandi.*

Beneficiari an, & quando concurrent cum canonicis in administratione.

Cap. VII.

In anniversario in administratione canonicis, & beneficiis communis, capitulum intentionem fundatam habet, nisi beneficii communis illam famam, ex ipsorum redditibus factam esse probauerint, & quia iuria ecclesie per capitulum, & Episcopum possideri dicuntur, quod igitur ex particularibus redditibus facta sit, quia iuria prelumptionem contra se habent, probare debent. In negotijs arduis ad Episcopum, & capitulum administratione pertinet, beneficiari priuuntur. Capituli appellatione, canonici tantum, non beneficiari, nec ali dignitatem habent, continentur. In his, que ad cathedrali pertinent, praeter canonicos clericorum appellatione nullus diuus comprehenditur, si iure proprio, & vi singulis tangerer, concurrere debent, sed hac iure ecclesie competunt, & vt viuenteris. Ab administratione igitur inter communis, excludendi sunt, beneficiari, vt viuenteris collegium nullo modo faciunt.

In anniversario. *Ex decisione Rota Romana. 4. de his que sunt à maiori parte cap. Caspari de Graffis.*

Capitulum non administrat sine Archidiacono.

Cap. VIII.

Non vocato Archidiacono, capitulum sine episcopo p[ro]lecentia, vel auctoritate, fructus percipere, & dignitatis administrationem gerere non debuit. Iecindo refutatio, tanquam frothibus spoliato, deneganda est, quoniam in beneficii occupatione canonice non processit, & cum administratio ad ipsum non pertinet, spoliatio censent.

Non vocato. *Ex decisione Rota Romana. 1. de supplementa negligenti prelatorum in antiquioribus.*

Capitulum quoniam conuocetur.

Cap. IX.

Si prælatus, vel rector, ad quem conuocandi ius spestat, abiens sicut, antiquiori de capitulo competit. Multum aorem exigendi non competit.

Si prælatus. *Ex decisione parlamenti Delphinalis 805. parte 1. Francisci Martini.*

Capitulum quoniam committat vices suas.

Cap. X.

Cum vices suas capitulom alteri committere vult, nullius consensus deficit debet, & de formalium omnium communione appareat.

Cum vices. *Ex decisione parlamenti Delphinalis. 1036. parte 1. Francisci Martini.*

Cip:

Tom. VI. Tit. Capitulum.

33

Capitulum sumministrat expensis canoniciis ecclesie
vniuersitatem venientibus ad electionem.
Cap. XI.

Vbi bona Praetati à Capitulo distincta sunt, sede va-
cante, in electionis negocio futuri pastoris, eccl-
esiarum unitarum Valentini, & Dien. canonici, qui
alternari vobis, iuxta turnum ad aliam ecclesiam
succederint, ab ipso capitulo expense necessarias sum-
ministrari debent.

Vbi bona. Ex decisione parlamenti Delphinalis. 101.
parte 1. Francisci Marti.

Capitulum non succedit in iurisdictione delegata.
Cap. XII.

In iurisdictione Episcopo delegata, capitulum sede
vacante non succedit.

In iurisdictione. Ex decisione Rota Romana 6. de officio
deleg. in antiqua.

Mandatum iurisdictionis, quid contineat.
Cap. XIII.

Qvia mandatum in iurisdictione, dignitatem eius ad
quem diriguntur, duntaxat concernerit, ideo neque
papam per processus proscire potest. Quid & in ar-
ris delegatione verum est.

Quis mandatum. Ex decisione Rota Romana 166. Ac-
tis 3dij Bellarum.

Capitulum non admittit permutationes.
Cap. XIV.

Beneficiorum permutationes ad solius Episcopatcol-
lariorum spectantur, capitulum sede vacante, ad
miserere non potest.

Beneficiorum. Ex decisione Rota Romana 329. lib. 2.
Jacobii Putei.

Capitulum haber arcam communem.
Cap. XV.

Nisi alter in fundatione, & erectione decretum fue-
rit, arcam communem capitulom habere debet.
Nisi alter. Ex decisione Rota Romana 142. parte 1. Pan-
ti. Actus Verali.

Capitulum quam iurisdictioni exercet.
Cap. XVI.

Si iurisdictionem habet, & suspendere, & excommu-
nicare, & fructus auferre potest, nec canonicus resti-
tutuio iudicio obtinebit.

Si iurisdictionem. Ex decisione Rota Romana 244.
Actis 3dij Bellarum.

Capitulum aliquando confundendum est in possessio-
ne confundendi. Cap. XVII.

Sivacationis ignorantiam alleget, Episcopus non au-
ditur, quia dioecesis singularis annis visitare debet:
quod igitur tenetur, scire presumimur, & ita beneficii
quasi possessionem conferendi capitulo acqoirere,
nullo magis quia ab episcopi Vicario aliquando à ca-
piulo propositus possessionem obtinuit. Cum collatis
in fructu existat, & possessor impedit non debeat, pro-
posito ab Episcopo praferendum esse vitum est.

Si vacationis. Ex decisione Rota Romana. 166. parte
1. I. non finitis Scriptis.

Statutum prohibens clericos sores esse de capitulo
non valer. Cap. XVIII.

Statutum prohibens clericos sores esse de capitulo
non, contra iuris, ideo non valer, quoniam etiam cleri-

corum loresum intentio subdata est, & consequen-
ter notoria sententia iniustitia excluditur, tanto magis
quia statutum viu receptum adiuvante constat, & index
motus praesumitur ex his, que suam secolacionem fir-
ment.

Statutum. Ex decisione eiusdem 20. parte 4. in scissi-
mis Coptis.

Capitulum ex iusta causa desegnat possessionem ab
inobedientia exculsum. Cap. XIX.

Si possessionem denegandi iusta causa adit, capitulo
suum excusandum est, ad effectum autem inobedientie,
quilibet causis leuis sufficit, quae a dolore excusat, &
quazim beneficia de quibus agitur reservata non sint,
tamen capitulo in sicut causam credendi habuit, &
sub referentibus cadent, & quia concurrit attella
familiaritatis, & contiouit commensalitatis in lite-
ris apostolicis, quae licet non probet ad effectum reser-
vationis, tamen iustam capitulo denegandi causam
praebevit, ita nuncius Apostolicus denegationem capi-
tuli aprobaverit, mandando quod nihil innoverit,
visque ad ordinem Papae, ita non nisi non magna discul-
pitionis articulo dubitauit, ut non nisi non magna discul-
pitione refutatus fuerit: constat etiam de bona capituli
lide curiose perscrutis, atque canoniciis committeris, quo
rum relationibus, & allegacionibus andatis, Episcopo
pro admissione informationum, atque generali prouo-
cutionis supplicavit, ut si revocatione dignam incen-
tiam illam reuocaret.

Si possessione. Ex decisione eiusdem 636. parte 4. in no-
tis Lanzoth.

Ex quibus probetur portionarios esse de capitulo.
Cap. XX.

Regulariter, inspecto iure cōmuni, dignitates, por-
tionarij, & ali extra canonicos in numero in ex-
istentijs de capitulo esse non dictantur, & ita Romana
Curia obseruat, sed dubium non est, quin statuto, vel
confutidine contraria induci potest, itaque cum
dubitaretur, utrum cum canonici votandi ius habe-
rent, Rota affirmatim partem ampliata sive, quoniam
huius statuto à sede Apostolica confirmato, dispositum
est, quadragesima canonicos, & viginti pensionarios in
ecclesiis debere esse, ita quod omnes in unum capi-
tulum, & collegium cōfiantur. Siquidem capitulares sunt,
fundatam intentionem in iure votandi, habere dicun-
tur, ut alias vnum capitulum, & collegium diuerso iure
cesserat. Hoc etiam obseruantia comprobauit, cū
plures actus exhibuerint, per capitulum facti, sub
cuius vocabulo nōdū in canonici, sed dignitates, & por-
tionarij comprehensi fuerint, quod euidenter ipsos de
capitulo suscepit, cōcludit, nam pér intercessiām aliorū
iūs in collegio cōm. ceteris collegialibus, de collegiis eī
se, ostendit, & per exercitūm actus conuenientis tadi
tum habentibus aliquod ius ex dicto exercitio, statutū il-
lus ius iūs acquirit, neque entit̄ traditib̄ possesso-
num, in quibus vna cum canonici dignitates, & por-
tionarij intermenerint, extra capitulo m̄ dari posunt,
nisi confutidine alter introductum sit, nec deputa-
tiones primorum facta per dignitates, & portionarios
cum canonici, ad hoc vt capituli nomine, in conciliis
synodalibus cōparuerint, iūs sub alio titulo attribui,
cum actus proprie ad capitulo pertinent. Cum
actus statuendi in ecclesia cathedrali capitulo per-
tinet, & Notariis in statuto factō afferat, episcopum,
canonicos, & portionarios interuenient, & manifeste illos
capitulares existere arguit.

Regulariter. Ex decisione eiusdem 658. parte 4. in no-
tis Orati.

Cap.

Digestorum Nouissimorum.

Solum collegium præcesserit in alterū processionibus, & a clibus publicis, etiam multiplicatis vicibus, manuteneendum est.

Servum. *Ex decisione eiusdem 863, parte 4, in Novissimis Gipri.*

Capitulum tenetur restituere fructus pro tempore quo denegauit possessioem, etiam consumptos, post triennium praescriptos.

Cap. XXII.

Pro eo tempore, quo possessionem tradere denegauit, capitulum fructus restituere tenetur, ita etiam pro tempore recessus teneri visum est, quoniam accessus, & recessus pro aliquo negotio ita est præmigratus, sicut & ipsum negotium. Præterea statute induito Papaz, quod mandat capitulo, vt de fructibus Alphonso respondet, durante eius absentia, etiam à die denegationis positionis, cum atque plenaria statutorum ecclesie, & alio tunc quicunq[ue] iuri derogatioe dubitacioni nullos locos reliquias videtur. Fructus bona fide consumpti, & triennio praescripti non debentur, sed cum de illis agitur, pendente lite, percepisti, nulla bona fides adesse dicunt, nec sententia contra Alphonsum latuam causam prebet, quoniam illa non obstante Rota canonicius iustis capacem declaravit.

Pro eo. *Ex decisione Rota Romana 1015, Seraphini Oliuarij.*

Capitulum in beneficijs spectantibus ad suum tutnum, dicitur ordinarius collator.

Cap. XXIII.

CVM Papa mandasset, vt de primo canonici vidente in mensibus ordinarii P[ro]tectori ecclesie Coimbricensis prouidetur, non autē in mensibus Sancti Otaris sus referantur, resolutum est, prouisoem fieri debere de canonici primo vacatu, etiam quod capituli effect in turno, quoniam ordinarius collator dicitur in beneficiis ad suum tutnum spectantibus, & habens facultatem acceptandi in mensibus ordinariis collaboratori concessis, beneficium ad collationem capitu[m] illi acceptare potest. Ordinarius collator dicitur, cui collatio ordinaria iure proprio, absque aliquo privilegio competit, sed capitulum habet collationem similitudinem cum episcopos Ordinariorum appellatione, etiam anteriores collatores venire sepe super decimum efficiuntur.

Cum Papa. *Ex decisione eiusdem 1402, Seraphini Oliuarij.*

Cap. XXIV.

Super administratione bonorum, & reddituum ecclesie Capitulum fundatum intentionem habet, priuatiū ad beneficium, capituli enim appellatione foli canonici sine beneficiis continentur, cōtra quos pluries per canonicos conlumen sunt, idem per constitutiones Pontificias dispositum esse placuit, quod beneficii sancti Petri nullius in ius canonice habeant, ne que ad capituli tractatus admittantur, neque sint collatum, aut Relectorem sibi constitutum possint, sed Ar-

chipresbytero, & Capitulo subint. Quando massa Commonis de bonis proprijs ipsoem beneficiatoriū fieret, tunc portio ad eosdem iure proprio pertineret, sed cum ex redditiis bonorum Basiliaca sancti Petri fiat, ideo beneficiari non proprio, sed ecclesiæ iure portiones recipere dicuntur: Concordia iuxta iuris communis dispositionem intelligenda est, cui confutatio Pontificis non derogauit, in concordia autem de solo distributionum faciendatur modo disponitur, quidam autem distributiones cum intercurent beneficiariorum sicut, non disponitur.

Respectu. *Ex decisione eiusdem 583, parte 1, in ultimiis casuarij.*

Canonici in quibus casibus possint disponere de massa communis abique beneficiari.

Cap. XXVI.

Dem massā autem communī, canonicos, extra causas in Bullis Papalibus comprehensos in causis variis, & necessariis non expressis, disponere posse, eōdū sum est; Cui in Bullis aliqui causas exprimitur, non dēnt intelligi limitatiū ad alios qui expressi non fuerūt, & a iure coi[us] permitti sunt, tū quia ordinaria prouisio per legis prouisionem hōc cessat, tū quia per subauditos intellectus correcio iuris cois inducenda non est, & aliquid per alterā constitutionem, etiā causas non expressis preferuntur sunt; Cum in Bullis aliqui causas expiciantur, in quibus beneficiari ut coicūlū requiritur, ergo in ceteris regula firma manet.

De massa. *Ex decisione eiusdem 189, parte 2, in ultimiis casuarij.*

Portionarij per statutum, vel de consuetudine, de capitulo fieri possunt. Cap. XXVII.

Semp[er] in Rota decimus fuit, quod soli canonici capitulum constituant, ita ut Praet[er]e habentes universalem in omnibus de capitulo esse non dicantur, iecirco Sacra Congregatio declarauit portionarios solam vocem in capitulo habentes, sub illis nominis nequaquam comprehendendi: Aliquando autem statuto, vel consuetudine portionarij, vel beneficiari de capitulo effici possunt. Quando ecclesia Calagritana, & Calciatenis vnitate erat, statutum fuit, quod in illis quadraginta canonici, & viginti portionarij integri existerent, Dissoluta autem vnitate, altero statuto reclaratum est, quod octo portionarij candem obligacionem habeant, quām canonici, item votum in capitulo, in electionibus, ceterisque rebus, & post canonicos federe debeant, consuetudo etiam de communī reputatione, & intentu cum canoniciis in omnibus actibus capilarib[us] comprobatur. Propter ea quām plurimi adius capitulo collationem, aliatumq[ue] rerum producti fuerunt, in quib[us] canonici, & portionarij recensentur, & quod vnitum capitulo constituant, accedunt geminate & repetita confessio[n]es etiam judiciales canonicos, & senectus ad suorum portionariorū à Neapolitano ad instantiam capituli lata. Aliæ sententiae antiquiores super haec declaratione allegate sunt, videlicet quanto illæ ecclesie vnitate erant, ex quibus portionarios de capitulo existere resolutum est.

Semper. *Ex decisione eiusdem 396, parte 1, in ultimiis Astrebatis. & decisione 708, parte 2, in eiusdem Andrea.*

Capitulum Abbatiale faciendū in iis visitandi, fide Abbatiali vacante. Cap. XXVIII.

Qvia Abbas de Couarouna iurisdictionem quasi episcopalis habet, & territorium separat, atque illam in ecclesiæ sibi subditis, sicut Ep[iscop]us in sua diocesi & territorio, exercere potest, ideo quodammodo capitulo Ecclesie

Tom. VI. Tit. Cappellania.

35

ecclesie cathedralis succedit in iurisdictione, sede Episcopi vacante, eadē ratione capitulo collegata sedē Abbatis vacante, sucedit in iure visitandi, quod est de pertinentibus ad iurisdictionem sui Prelati. Illa op̄i siquid si Abbat ius visitandi ex parte scriptio competet, ad capitulo non transire, quoniam iure scripto cali competentia non transeunt, in Rota contra communem sententiam recepta non fuit, & sorte in autoritate legit̄, & fidei Apostolice nomine exercenda, procedere posset.

Quia Abbas. Ex decisione eiusdem 346. parte 1. In vltmis Tympanis.

Capitulum administrans bona ecclesie Episcopō rationem reddere debet, non autem adiunctam à capitulo deputatā. Cap. XXIX.

O Mnes locorum pitorum administratores Episcopo, viigore Cōcili ratione reddere tenentur, nō iurē relataū, vel confutatōne alij reddende fit, cuiā natura diculā, vīlū est de confutatōne, vel confitūtōne non probari, quod capitulo suffragat, cū enim capitulo principali administratōr exultat, deputat̄ verō ab ipso, ministrat̄, & Auditoris cōp̄itoris, nudi procuratores exiūt, ideo iuxta regulam concilii episcopico reddendā ratiō est, limitatio enim intelligi nō debet, quod administratōr sibi ordinatō ad princi pali ratio reddendā est, quia respectu episcopico non fas facit, cū administratōr principali, hoc est capitulo rationem tenet. In bonis ecclesie administratōr eiō ad episcopum, & capitulo p̄tēt, sed quoniam in capitulo vigore confutatōne episcopum exsuffit, ideo sola administratōr principali ad capitulo pertinere dicitur, de qua dubitātē non concurrit, cum procuratores ad lites, & ad negotia constitutūt, pecunias exigat, & solus mandat̄, ergo taquaqua principali ad ministratōr esse fit dicatur. Cum ex confutatōne iolis deputatis fabricat̄ ratio reddetur, & dubitaret, vīlū etiam Episcopo, facta Cōgregatio declarauit, quod deputatis vīlū eam Episcopo redederet. Sed pro capitulo nulla confutatōne, aut constitutio allegatur, quod ipsius iuuare posset.

Omnes. Ex decisionibus eiusdem 355. & 402. parte 2. In vltmis Cōcīm.

Capitulum nō potest statuere sine autoritate Episcopi, & confirmatione Papae aliquando non toluerat. Cap. XXX.

S Tatutum ecclesie statutū recipiens à foliis capitula ribus sine autoritate Archiepiscopi cōdī non potest, & quando validum est, quod descendentes à penitentiis ad beneficia non admittantur, de descendētib⁹ per maliciam lineam intelligentem est, & quanto minus iuris communis dispositionem contrigat, quo iure descendentes à penitentiis, qui huiusmihi per penitentiam egit, à dignitatibus ecclesie non repeluntur, maxime à linea materna vītra primū gradū existentes, imo cum Franciscus autem maternus Ioannis, peracta penitentia ad famam restitutus fuit, quod ad omnes iuris effectus, pro non penitentiis haberi debet. Confirmatione apostolica generalis omnium statutorum, iniusta non comprehendit, praesertim addita clausula, dummodo statuta iusta fuerint, & honesta, nec faciat canonibus contraria.

Statutum. Ex decisione eiusdem 21. parte 2. In vltmis Lutte.

Quando cura est penes capitulo, onus ipsius ad omnes canonicos vīlū collegium pertinet.

Cap. XXXI.

Nus deferendi Sanctissimum Sacramētū qđ infirmos, ad animarū curam pertinet, sed in ecclētia, de qua agitur, que collegata est. Cura penes Archip̄terū tērum, aut aliam dignitatem principale noī est, neque penes canonicos vīlū singulos, sed vīlū collegium, idēque ad omnes de capitulo pertinere, conclūm est, quare sicuti cetera Sacramēta per eisdem, vel de eorum commissione per Vicarios collegialiter deputatos exercentur, ita nulla ratione suaderi videatur, quid in particulari actū deferendi Sanctissimum Sacramētū in adiūtū, exemptionis privilegiū resulfit, per certūm quia in huīū modi collegata, & pa rochali iūclūs qui ex cura proueoint, & qualiter inter canonicos, & dignitates diuiduntur, quod ad argūdūm comūnē mōnērū suppōrtationē fatis est.

Omnes. Ex decisione eiusdem 340. parte 2. In vltmis Tympanis.

Portionarij quando manutēndi sunt in capitulo, vīlū eius partes. Cap. XXXII.

Portionarios de capitulo non existere, oēque in illo vocem habere, verū est, sed quia iure speciali pos sunt illud ingredi, atque vocem habere, iecirco in eis que docēbūt habuisse, aut concessam esse, manutēndi sunt, documentū autem p̄tēr instrumenta de ingressu, & assistētia in capitulo, & quād vocem in ducīs rebus decurrunt, que cum acta cū p̄tularia sint, quās p̄fessio interēsēndi, atque votandi probata dicitur, & cum animo detineatur, ideo vīlū ad tempus hīz mōtē continuata confitetur, nec ex gratia canonorum facta p̄fessio potest, quoniam in prædictiū bus hīz totis multiplicata grātia p̄fessio mēda nō est. Cum quās p̄fessio interēsēndi, atque votandi antiqualitā sit, ideo titulo opus nō est, quād effectū manutēndi p̄fessio mutatur.

Portionarios. Ex decisione eiusdem 397. parte 2. In vltmis Manzenedi.

C A P P E L L A N I A .

In cappellania Sacerdotali, presbyter actū, & habitu p̄fendantī debet. Cap. I.

V Erba donationis disponunt, quād vous Sacerdos bona conditionis, & famis, presbyter fecularis p̄fendantī debet, ex quibus geminatis, Cappellaniū requirere Sacerdotium de tēpō p̄fessionis, apparat̄, & ita sepius decūmū est, & ita obseruantia sublequētē tempē declarauit: cum heres cappellaniū dotali in exequitionēm dispositionis suorū maioriū tuū sp̄tronū sibi referuare potest. Ex temporis diuturnitate, & obseruantia, Episcopi consensū p̄fsumit. Aliquando patonus de cōfessō ordinarij illūm p̄fectorate potest, qui omnes qualitates requisi tias non habet, nec unica p̄fendantī statū aliquem legiūm p̄fceptūm confituit. Propterē cū eis p̄fendantīm, conclusū est, qui actū, & habitu fācērōs exībit.

Verba. Ex decisione Rota Romane 871. Seraphini Oli nazij.

Quād

Digestorum Nouissimorum.

Quæ qualitates confituant Cappellam, non autem
beneficium ecclesiasticum.

Cap. II.

In consideranda beneficij qualitate ultimus status arrendendus est, sed Cappellam bonismodi tanquam simplex oratorium per longissimum temporis spaciū per cofratres laicos reclam, & gubernatam sūisse constat, qui ad eorum nūrum, & sub certi falarij confituatione semper Cappellanos, absque aliqua Episcopi, aut alterius Prelati autoritate deputarunt, ergo oratorium simplex ipsius confraternitatis dicendum est, quod ē ipsa per monachos facta concessio demonstrat, quæ licet Cappellam in quadam ecclesia constitutendi facultatem dederint, tamen rectius de ecclesia adificanda intellecta sunt, quia dant balamus iordanii, & congregandi in quadam ecclesia in parte inferiori ecclesie, siue Cappelle de nono suuadante in loco, vbi domum Sancti Galgani sūile fertur, atq; in superiori ipsius Ecclesiæ confituarate, altare facultas adificandi tribuitur, fed haec omnia dominus, non autem ecclesia præexistens ostendunt, quæ interpretatio cum obseruaria subsequitur fatus conuenit. Quod autem testamentum habuerit effectu, non confitat, videlicet, quod Capella in titulum beneficij erigeretur, & verius est de alia testatore locutum sūisse sub nomine, & vocabulo Adiunctione Beate Mariae, quæ non est ista de qua impetratio Martii loquitur sub nomine, & innoçançone Sancti Galgani. Testes super depositione Campanie sunt varij, an adit turris campanilis, vel in quadam senecta posita sunt, & signum aquivocum est, atq; Oratoio apati potest. In prioratis oratorijs missæ celebrari possunt: cum igitur nulla beneficij ecclesiastici insignia ostendantur, atque ex statu præstante per multorum honorum spatii continuato, oratorium etiam à principio præsumendum sit, conclusum est impetracionem nullo modo valere.

In consideranda. Ex decisione eiusdem 1095. Seraphini Oliensis.

Cappella est mantenenda in possessione bonorum, donec probetur ad aliam pertinere.

Cap. III.

In indicio executivo fatus est Cappellani Maiuscularius nuncupatani in possessione sfortum bonorum camiorum exsister, nam ad eum fructus pertinet, ad quem Cappellani titulus specie dicatur, quod si quos rector eiusdem Cappelle ad se pertinere prætendit, vel in possessorio recuperaret, vel in peritorio expetiri debet, quo pendente Cappella Maiuscularium manutendenda est, de possessione autem ex confessione Iuli, qui fructus perceperit, constare dicunt, quæ tanquam errora etiucari non potest, immo coadiuvant, quia Pasquinus, per cuius obturum ultimo loco vacat, bona Camiorum, tanquam ad Maiuscularium pertinentiam loquatur, donec igitur possessor iniocto demonstretur, defendenda est, iniuste autem possidere non dicunt, si non apparet ab initio in dotem data sūisse, cum postea ex multis causis acquin potuerint.

In iudicio. Ex decisione eiusdem 47 in manuscriptis Flaminii Litteris.

Cappelle quando non possit defensuari per substitutum, & faciebodus non Sacerdoti preseferendum sit in concursu.

Cap. IV.

Contra verba fundatoris expressa frustra Cappellanus, personalem residuum non requirere, illius posse per substitutum defensuari, probata aurentur,

quoniam verba fundationis clara sunt, quod Capellanus ei consenserat refendio, atque orando pro animabus defunctorum. Licet Cappellanus sacerdotalis non sit, hoc tam non relevat, quo minus in concubis plurium praefectorum, alter sacerdos cetera paribus magis idoneus non dicatur.

Contra. Ex decisione eiusdem 300. In manuscriptis Flaminii Platii.

C A R D I N A L I S.

Cardinalis, an Episcopus sit maior altero.

Cap. I.

Si dignitatis ratione maioritas consideretur, Episcopo maior est Cardinalis, secus si ordinis, quia & presbytero, & Diacono maior exsistit. Cardinales cum Papa unum vos faciunt, atq; in executione Sacerdotalis officij coadiutores existunt, iecirco Leuitici Sacerdotibus comparantur, illiq; afflunt, sicut Christo Apostoli, & Principes mundi appellantur.

Si dignitatis. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1296. Libro 1. Francisci Martel.

Cardinales quomodo, & quare assumuntur.

Cap. II.

In statum perfectorum affumuntur, pileumque nimbeum in ardeotis charitatis signum recipiunt, quæ habere dicuntur, vt suum sanguinem pro bono, & defensione ecclesiæ effundentes, parati sint.

In statum. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1300. parta 1. Francisci Marti.

Cardinalatu an possit renunciari ad matrimonium contrahendum. Cap. III.

Cardinalium in Papæ manus renunciare potest, & si votu non est astriclus, vt matrimonium contrahat, familiæ sua, ex magna causa dispensare aliquando dignata est.

Cardinalatu. Ex decr. Parlamenti Delphinalis 1304. parta 1. Francisci Marti.

Cardinales à quo creandi sint.

Cap. IV.

Cardinalium collegio in viuissim ecclesiæ capitulo appellatur, sed Cardinales, quos solus Papa potest, etiam si illius confusus, creare non possunt. In ecclesiæ triumphantie unus est Deus, cui cetera obediunt, ergo & in militante, quæ ad illius inflat exempla est, unus ecclesiæ Vicarius p̄feci, qui claustrum protestari habet. Quamvis cetera ardua, abique statu consilio, circa necessitatem, expedire non confitetur.

Cardinalium. Ex decisione parlamenti Delphinalis 1295. parta 1. Francisci Marti.

Cardinales an possint eligi de uno solo populo.

Cap. V.

Sicut Christus omnes a postolos de iudea elegit, ita Cardinalium perfectione non derogat, si omnes de una patria solus Papa elegerit. Vnde vult, quodque, & quales potest sibi in adiutorium affutare, sibiique imputandum est sibi boni, vel malitiae inductio in merito eligantur.

Sicut Christus. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1297. parta 1. Francisci Marti.

Cardinales non iurant fidelitatem Papæ.

Cap. VI.

An sicut Episcopi, Papæ fidelitatem iurare debent, dubitationis est, & licet p̄ceptis obseruare sint, alioqui,

.1 Tom. VI. Tit. Cardinalis.

37

africti, quia eiusdem corporis partes sunt, iecircum debet, sicut ipsum diligere, & eorum necessitatibus subvenire: tamen pars negativa obnimir. Cardinales tanquam episcopos non aliter intare debent.

An sic ut. Ex decisi. Parlamenti Delphinalis 1298. pars 1. Francisci Marti.

Cardinalis dictu quando standum sit. Cap. VII.

Nec Legato de Pace referuntur, aliquid ex speciali sua potestate demandata afferenti credendi est: Sed si ipsumlur afficerit, confessio valet. Propterea obtinuit, vt Cardinalis Sualti Vtba Legati dicit, qd Prothonotarios creare posset, standum sit, et per obituum ab eo creari, eiusdemque familiarium beneficium vacaret, & impetraret a Papa refermentatione per bullam, à Cardinale figurata, probare volebat: Afferitione igitur in sui, & prouisi praedictionem creditur, nam & cedens confessio, cessionario valide obedit.

Nec legato. Ex decisione Rota Romana 93. pars 1. Pauli Aemili Veralli.

De codem. Cap. VIII.

Siquid autem in presentia Domini Pape afferatur, credendum est. Quid si in tertii praedicatione?

Siquid autem. Ex decisione Rota Romana 95. pars 1. Pauli Aemili Veralli.

De codem. Cap. IX.

Si que ex generali legationis officio, aut iure communni competunt, non creditur. Comites creandi & legitimatim potestas de referenti existit. Nisi ex facultate registratorum inspectione de veritate confare, Plures actus palam gesti praedictionem darent.

Si que. Ex decisione Rota Romana 133. pars 1. Nicolai Scaphini.

Cardinalis non inhibit Cardinali. Cap. X.

Is, si secundò facta est causa commissio à Domino Papa, alteri Cardinali, cui primò, non latentes inhibit, sed tantum insinuat, atque ita inter ipsos sensu solatum est.

Is cui secundò. Ex decisione Rota Romana 31. de dole, & consuetudine in Antiquis.

Regula de extendendis confessibus non habet locum in Cardinalibus. Cap. XI.

In quibus per Cardinales datur, de extendendis confessibus regula, locum non habet, etenim coram notario, & testibus subbet, ipsi autem per cedula mandant, & cui legis qualitas non conuenit, neque illius dispositio. In his causis nulla presumi potest, & collationis contentientes non credunt, ut regula loquitur.

In quibus. Ex decisione Rota Romana 28. pars 3. Pauli Aemili Veralli.

Cardinali an currant sex menses à die commendatione ad resignandum beneficium familiaris. Cap. XII.

Beneficium familiarium suu commendatum Cardinali pro se retinere non potest, ergo sic incoſe curunt. Nec aliud obstat quo minus à commendatione die dimittente posfit, quoniam literarum expeditio, quo ad resignationem, & annate solatio non requiritur. Si opus esset, à possessione die, non collationis currenter. Beneficium. Ex decisione Rota Romana 94. pars 1. Pauli Aemili Veralli.

Regula facultatum Nunctorum non comprehendit legatos. Cap. XIII.

Verba regule, facultatum Nunctorum restrictio, de latec legatos Cardinales non comprehendit,

nam & cum potestate eorum dicunt, simile autem non est idem. Legati etiam pleniorum potestatam habent, & ordinariam.

Verba regule. Ex decisi. Rota Romana 1. de officio legati. Achillis de Graffit.

De regula, quod Cardinales absentes videntur contum inductis in sex mensibus. Cap. XIV.

Absentes Cardinales in sex mensibus eorum induitibus viti possunt. Regula autem induit ipsorum simpliciter moderans, ad una ecclesiā, vel monasterium non est restringita, praesertim, quia in omnibus viti valent, & quia generaliter loquuntur, aliter ipsius verba repugnat ēt, dum quam primum ad Curiam venerint, eligere debet iubetur ab absentes igitur astrixi nō fuit. Papa sex mensis abutulisse, nullatenus ad viuum coactando, sufficit.

Absentes. Ex decisione Rota Romana 74. lib. 3. Iacobi Petri.

Regula quando comprehendit Cardinales.

Cap. XV.

Si de Legatis à latere regula mentionem faciat, quia nisi Cardinales non fuit, & ipsos comprehendit.

Si de Legatis. Ex decisione Rota Romana 252. pars 2. in Nonumini Aldobrandini.

Regula noua an tollat primam contraria quamuis non exprimat. Cap. XVI.

An hac regula reuocans reservationes Cardinales bus concessas, praedictum ferat ei, qui ex reservatione Cardinalis S. Seuerini veniebat, dubitationis est, & opinio negativa prauitatis. Nam cum in priori fanticum fuerit, nisi reguli ad eisdem consentiant, vel eorum fauorem concernant, ipsos nullatenus comprobent, & per secundā, minime specialiter derogabatur, continet non dicere. Itē de regulis extra corpus iuriis agimus, quamvis probabilis ignorantia dati potest, iecircum in secunda de Cardinalibus mentionem esse facta non sufficit, si prima expēsi reuocata nō fuerit, quamvis & secunda clausulas pregnantissimas exprimeret. Cū Dominus Papa, & Cardinales pro statu viuū erant. Ecclēsiae sollicititudinem gerant, veraque publicum fauorem resipiciunt.

An hac. Ex decisione Rota Romana 38. de regulis. Gualtheri Castadori.

Cardinalis Vicarius Pape, quomodo differat Le. gato. Cap. XVII.

Si generalis Vicarius D. N. Papa Cardinalis in aliquo loco extitit beneficia conferre nō potest, ergo valde differat a Cardinali Legato de latere, qui potest.

Si generalis. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 619. pars 1. Francisci Marti.

Cardinalis debet morari in Curia. Cap. XVIII.

Extra Curiam D.N. Papa, nisi legationis causa, Cardinalis morari non debet, quia & in beneficiis non Curatis, & dignitatibus residentia, requiritur, atque vt officijs, & ecclesijs seminatur, instituta sunt. Si igitur, ubi absens reperitur, ignoretur, per edictū formaliter, si sciat personaliter citandi sunt, & tunc vnicā peremptio fuit ēt. Et aplo termino, si non compareat, per lenitatem de fratre cōsilio, excommunicationē effici, atque priuati possunt. Contra legitimē excusatū, quicquid fit, renocandū est.

Extra Curiam. Ex decisione Consilij Neapolitanī 289. Marthor de Aſſidiū.

D. Car.

Digestorum Nouissimorum.

Cardinales sede vacante non succedunt in intitulatione Papae. Cap. XIX.

Quemuis episcopa collegia sede vacante ipsa Prælati potestate, & iurisdictione sucedunt, quia maiorē ratione iurisdictionem cum ipso habent, nihil minus Cardinalium Cœtus, specialiter iurisdictione, praterquam in summa Pontifici electione, prius exsultat, ergo prius tum Cardinaliem, qui ex Papæ indulgenia, reitu potest, habilem facere non debet. In his qua sancitissimi electionem tecipuerit, Cardinale vobis saltem ecclesiasticam reputantur, quamobrem si leuitatis, vel aliiud graue periculum imminenter, iurisdictionem Pontificiam accidere, impedita non debent.

Quoniam extera. Ex decisione Concilij Neapolitaniani 114. Autony Capri.

GLERICVS.

Clericorum appellatione qui veniant.
Cap. L

Tam minores, quam maiores, qui Episcopo sub iure clericorum appellatione in favorabili coniuncturā, iurito priuilegiis etiam Catholicae ecclesiæ canone intelliguntur. Si ad lites relictum sit, quia iuridice interpretatur, alter dicendum est.

Tam minores. Ex decr. Parlamenti Delphinalis 112. parte 1. Francisci Mari.

Clericatus quando sit sufficiens datus, etiam sine litis dimissorijs. Cap. II.

Quia Episcopus Bidonefis in publica ordinatione per se habuit in palatio Episcopi Dertonensi Ioan- ni Baptiste primam tonsuram dedit, praesenti bus Canonici, notario, & Cancellerio, qui de actis instrumento rogati sunt, iurito de propria Episcopi Dertonensi licentia ordinale presumitur. Cum ante Concilium clericatus suceptus sit, de lites dimissorijs constare non opus fuit.

Quia Episcopus. Ex decisione Rota Romana. 1. de pugnacionibus fiscis de Graffis.

Clericanus à non suo Episcopo, quomodo probetur datus de illius licentia.
Cap. III.

Cum Aluanum de sui prælati licentia promouisse dicitur, dubitationis fuit, an verbis narratiis probaretur, & quia res modici erat præiudicij, attenta legalitate perlonge omnibus, etiam super defectu narratum dispensationem probari visum est. Ponit enim Episcopus Sebastian, in palatio Episcopali Legionen, de capitulo licentia sede vacante ordinis conferre, & quadraginta annorum spacio, omnia sollemniter acta presumuntur.

Cusa Aluanum. Ex decisione Rota Romana. 407. lib. 2. Iacobii Patel. & decisione 159. lib. 1. rigidum.

Male promotus abstineret debet, nisi proprius ordinarius ratus habeat. Cap. IV.

Male non tuo ordinario promotus es, & licet ea radice rem habuisses, ab illius executione abstine redubes, nisi ordinarius ratus, vel qui speciale mandatorum habeat. Si Episcopus in remoto agat, cius Vicarius in spiritualibus confirmare potest. Antequam beneficia conferantur, ratificatio fieri debet, alioquin collatio facta non valeret, nec in tertii præiudicium retrotrahi potest.

Male. Ex decisione Rota Romana. 106. parte 1. Pauli Acacij Patel.

Clericorum priuilegium quomodo renunciari dicatur.
Cap. V.

Squi verbo declarauit à clericatu discedere, si duos & beneficia obtinere non prohibetur, siquidem clericorum priuilegio verbo renunciare non potuit: nisi post tria monitione incorrigibilis fuerit, per dimissio nem habitus, & lecularem vitam, amissione non dictum. Cum post recluprum habuum triennio clericaliter vixit, & ecclœfiz seruient, omnis vita precedentis inacta purgata dicimur.

Is qui verbo. Ex decisione Regni Neapolitaniani. 512. Fros tis Usq.

Clericus oubens impuberi etiam beneficium perdit.
Cap. VI.

Vbi cum undecim annorum impubere, clericus beneficium habens, per verba de presenti matrimonio contrahat, quamvis carnalis copula sequitur non sit, beneficium perdit, quia cum per ipsos non sterter, & animalium huiusmodi habuisse ostendit.

Bi cum undecim. Ex decisione Rotæ Romana. 1. de sponsalibus in antiquis.

Cap. VII.

Per communem famam, & reputationem illegitimi clericani non probatur, & ita obtinuit.

Per communem. Ex decisione Rota Romana. 359. lib. 1. Iacobii Patel.

Cap. VIII.

Silitera derperdita sunt, visum est per testes probari, & his quæ à iure concessa sunt priuilegia gaude-re posse.

Silitera. Ex decisione Gratianopolitana. 475. Guidonis Pape.

Clericus non potest se submittere laicis.
Cap. IX.

Non laicum clericos, etiam de Episcopi confusu, conscientia non potest, iurito promittere nullatenus potuit, per temporales curias astringendum esse.

In laicum. Ex decisione Cappella Tolosana. 126. Iohannis Corserij.

Executio contra clericum in quantum facienda sit.
Cap. X.

Condemnatus in eum, solum viginti solvere potest, executio in quantum facere valet, facienda est.

Si condemnatus. Ex decisione Cappelli Tolosani. 246. Iohannis Corserij.

Clericatus aliquando sufficiat conferandum in possessione beneficij. Cap. XI.

Ex clericatus possessione, presumptio ad beneficium adjudicandum, nisi verius titulus ostendatur, non sufficit, ad tuendam possessionem fatus est. Sed Rota, vbi clericus per aliquam tempora exitit, & ita uixit, ob aquitatem contrarium feruare solita est.

Ex clericatus. Ex decisione Rota Romana. 8. de causa possessorum, & proprietatis in antiquis.

Beneficium laico, ut clericu reputato an conferri possit. Cap. XII.

Ver quis clericus reputatur, habitus, & animi dispositio sufficiat, itaq; nō clericu, vt tali beneficij cōferti

Tom.VI. Tit.Clericus.

39

seri pōt, pentus autem illiterato non debet, com quo
nec Episcopū in curato, nec simplici, quod iudicari
requint, dispensabīc.

Vt quis. Ex decisione Rota Romana 13. de probationi-
bus in antiquis.

Clericatus probatio per presumptiōēm, quando non
sufficit. Cap. XIII.

N In criminibus luce clariores debent esse obiectus, cū
I ergo de collationis nullitate opponatur, quia in cie-
nū manus violentas insulentes, probatio quid pro
clericō, siue presbitero ab omnibus excludatur,
non sufficit.

In criminibus. Ex decisione Rota Romana 2. de proba-
tionibus, in antiquioribz.

Clericatus non est probandus per militēm Hierosolymitanū,
qui expeditis literis pensionis appellatus
est non clericus. Cap. XIV.

L Iet miles Hierosolymitanus clericū in supplica-
tione se dixerit, tamen quia sola concludenter grā-
tiam formalem, & in mundū redactam non probat,
sepe ap̄ius etiam Cancelleriae officiales ciudem clau-
ſulas pro stylo, & facultate aliter extēduot, atq; restrin-
gunt circa per supplicationem duntaxat informis gra-
tia à Rota appellati solita est, cum per literām expedi-
tionē perficiatur. Proprie cum in pensionis lite-
ris non aliter clericus sit vocatus, & officiales, qui fan-
tasticissimi organum sum, clericatus mentionem omiſſe-
rint, illus mentem, & voluntate declarasse dicuntur:
quare literas esse attendandas vistum est, quamvis in Ca-
mera fuerint expedita, nulla differentia consideratio-
ne habita, cum omnes aequā Pontifici ministri exītāt.
Placuit multo magis, quia huiusmodi equites in larga
significatione sunt clerici, atque ecclēsiasticae personæ,
& iudicis ecclēsiastici iurisdictione substant.

Licet miles. Ex decisione Rota Romana 1. de probatio-
nibus Cesaris de Graffis.

Clericatus quomodo probatur verē, vel presumptiuē
Cap. XV.

V Era probatio clericatus per literas, in quibus ap-
paret, q̄ post pensionem sibi assignatam fuerit in
clericatum ordinatus, putatuē praeferut, que, per testes
facta est, q̄a assignationis tēpore pro clericō habeatur.

Vera probatio. Ex decisione Rota Romana 50. parte
3.lib.1 in nouissimis Faby.

Clericatus illegitimi quomodo probetur.
Cap. XVI.

L Legitimus per literas clericatum probate debet, q̄
autem incessit in habitu, per testes firmasse non
sufficit, quia iuri presumptiōēm contra se habet, &
dispensationē ostendere debet. Nisi aliae coniuratio-
ne concurrent.

Illegitimus. Ex decisionibz Rota Romana 26. parte 3.
lib.2 in nouissimis Ranellensibz, & 780 p.3 lib.3 Tholomei.

De probatione clericatus. Cap. XVII.

Q Vid si non confert ordinum Collatorē suisse Epis-
copū, nec de Episcopī Burgen. licētā, in cuius
ecclēsia ordinauerat. Dominis finiū exceptiones vi-
se sunt, cum per Decani literas de clericato confabat,
& per testes de cōmuni opinione, & fama de potentiis.

Quid si non confert. Ex decisione Rota Romana 124.
parte 3 lib.2 in nouissimis Faby.

De endem. Cap. XVIII.

L Iet literis testimonialibus ordinati absque testis
subscriptione non credatur, tamen quia de leibus
est prima tonsura, aliter dicendum videbatur. Sed pla-
cut, littera Vrbis Vicarii, post pensionis referuntionem

em anatis, qui per Episcopū ab eo substitutum iump-
sile afficiabantur, nequaquam ex eo non esse creden-
dum, quod testium subscriptione carent, sed quia de
alieno factō anefabantur, proprie testium deposi-
tionibus, qui de communī existimatim & clericatus
fama, ante hoc tēpus, deponebant, preterēt, nō possunt.

Letet literis. Ex decisione Rota Romana 35. parte 3.lib.
3.in nouissimis Faby.

Et an probetur per narratim Episcopi.
Cap. XIX.

Episcopo se promouisse afferent, atque sigillum ap-
pōlisse credendum est, quod pro recognoscione la-
tis est, sed quia ē pro clericō existimatū est, clericā,
& illegitimitas dispensationēm ab eō proponente
narratim, de cuius legātāre, & bona fama probatiū est,
sufficere placuit. Inter subditos, & in quibus interesse
non praeſtēt, ad eiusq; officium pertinet, credendum
est, & quāmis in consequentiā magnum sequatur
praeſidū, nihilominus illius temporis simplicitate
ratio habenda est, quo quis ordines fulcepit. Cum va-
lidiores probatioēs aduersarij dolo vísparas, & intē
ceptas esse constat, quaelibet minima conjectura vali-
lida est.

Episcopo. Ex decisione Rota Romana 1164. parte 3 di-
bro 3. In nouissimis Augustinis.

De codem, & quid si narratio sit de literis dimissorijs.
Cap. XX.

Ordo clericalis per alienum Episcopū, absque pro
prii literis dimissorijs, aut ciudem Vicānam, co-
ferti non potest, de quibus per epistolē ordinatoriū nat-
ratiū, latē apparet dicuntur, non est enim presumē-
dum, quod Episcopus Daginei, in aliena dioceſe ordi-
nis administrationē in gelūſiſſer, & falcam in alienā
missione appōlueret. Sed hæc exceptio ad ecclēsiastī
iudicem remittāt est, & interim superfedēri ordinatū.

Ordo clericalis. Ex decisione parlementi Delphinalis.
1004. parte 1. Franciī Marii.

Clericus quando abesse possit, & an interim gaudeat
privilegio. Cap. XXI.

Peregrinationis intuitu abſque sui prelati licentia ex-
infla cauſa, clericus vagati non debet. Votū adimplē-
ratio iusta est, interim rūhi in ipsam innoſandum.
Nam & ipsa durante ſub fedis Apofolice protectione
exilit, quid si clerici prefaciū coniuncti immunitati
vivi gaudeare conſiuerunt? Si eos alebat in propria do-
mo, & abſenti priuilegio ſuū debent.

Peregrinationis. Ex decisione Regni Neapolitani 88.
Franciī Vinc.

Clericus quando per fenantiam, etiam in aliena dio-
ceſi datam perdat beneficium. Cap. XXII.

Vbi ipso iure clericus beneficio priuatur, per fen-
tientiam damnatum est, latē eff, aliter, etiam si ad
perpetuū in carcere condemnatus fuerit, & benefi-
cio quod interim retinere non potest, expēſe ſpolian-
dus erit. Nam & bannius perpetuū, illud perdit, quia
inſeruit non valet, ergo auſterendum eſt. Iudea loci de
līcti, etiam si in aliena dioceſi, beneficium exiſtat, priu-
ta re potest.

Campliōiute. Ex refutatione criminali. 25. Petri Ca-
balli.

Sacerdos priuilegio ſuo, ob fetuū, quod laico pre-
ſtat, non priuatur. Cap. XXIII.

Sacerdotes in eadib. & ſemītio laicorū exiſtētes (qđ
hodie ſtequēt, & cī maximo cleri ſeſtādo fieri vi-
demus) priuilegia Sacerdotalia propterēa nō amittunt
D 2 atque

Digestorum Nouissimorum.

utque ita parlamentum iudicauit, in causa Sacerdotis Franciscii qui carcere mancipatus, ille enim per Arrestum Curiae ad indecim diuinum diocesanum remisus est, codemque arresto prohibitus omnibus laicis suis, ne procuratorum, aut negotiatorum loco perfonas ecclesiasticas haberent, alias tanquam arrestatam violatores puniri deberent.

Sacerdotes. Ex decisione parlamenti Tholofani 22. p. 1. Gerardi Mayardis.

Habens oculum effusum non admittitur ad clericatum sine dispensatione.
Cap. XXIV.

Is qui oculum effusum habebat, aut saltet eam partem, quia pupilla dicitur, per quam spiritus volorum transiundatur, potius oculo carere dicitur, cum ea parte careat, in qua videantur facultas inest, quamobrem ratione dispensatione ad clericalem tonsuram promoueri non posse, viuum est: illam enim prohibitionem genera littera induitam esse negare non possumus, ita ut non solum respectu presbyteratus, & beneficii ordinum, sed etiam respectu promotionis ad beneficia, locum habeat debet. Corpore vitiosus, diuinis applicati miseriis prohibetur, sed quia ad clericalem tonsuram admittitur, diuinis applicati miseriis dicitur, item cum ex eo irregularitas contrahatur, ergo minores etiam ordines impedit. Facilius dispensatur, ut in ordinibus sine virtute susceptis, administrat.

Is qui. Ex decisione Rose Romane. 625. Seraphini Olivarii.

Clericatus non rite collatus non prodest in ecclesiis officiis.
Cap. XXV.

Solen Episcopi, qui non subditum promouent, licet si tanquam sollemnitatem extrinsecus mentione facere, ergo licet scriptum clericatus in forma probanti appearat, tamen collatus, quod à non suo Episcopo sine licentia collatus dicitur, item priuatum, non autem publicum in aliena dioecesi, in qua aderat Archiepiscopus Surrenius, qui ordinis conferbatur, & alia administrativa vice Archiepiscopi Neapolitanus, propterea huius clericatus fides multo eneruans. In modo ipsi Stephanus cum iuramento sicut esse clericum telpondit, & aliquid tanquam laicos à Curia seculari inquisitus, & captus catuit, neque clericum se esse allegauit. Probatio, quod incedebat in habitu clericali, tunc in consideratione habenda est, quando de clericatu conflat, item ex communione reputacione, secus eum si de malo intentio apparcat, quoniam non rite promotus in sui praesudicium clericus est, sed ordine exceptione caret, in modo illa presumptio eliditur per alios testes, quod in habitu laicali incedebat, & in numero omnius descriptus fuerat. Nulla ratio de remissione ad Episcopum habita est, quia simili stile possunt, vt sit clericus, & rite ordinatus non sit, & illa cognitione ad Episcopum pertinet.

Solent. Ex decisione eiusdem 2242. Seraphini Olivarii.

Clericatus probatio in illegitimo per famam, & alia administrativa fieri potest.
Cap. XXVI.

Probatio clericatus per publicam vocem, & famam non sufficit in illegitimo, sed ubi concurrunt administrativa, secus eum, cum beneficia, & pensiones obtineret, fructuque continuo percepiret, videlicet vigintiquinq; annorum in spatio referuatos ex causa resignationis exigit, de quorum translatione validitate nunc agitur, hoc omnem difficultatem tollit, concurrit gratia Papae, in qua narrato natum defectu, ac clericatus, item dispensatione ad beneficia, & pensiones, eidem conceditor, vi in gratia deinceps imperando, nullam de natum

defectu mentionem facere teneatur, ex his sufficientia tituli iustificationem concorrere, resolutum est, maxime cum ad effectum refutationis principaliter non agatur, sed tantum ad effectum validitatis translationis.

Probatio. Ex decisione eiusdem 192. Seraphini Olivarii.

Clericus probatur esse per narratiuum Pape. Item ordinans quando presumatur de licentia propria Episcopi. Cap. XXVII.

Cum Papa in concessione pensionis facta: Julio, illum clericum emuliet, & gratia sit motu proprio facta, illum affectioni standum est, & D. Cardinalis, qui refutatione pensionis contentis, illum clericum esse, confessus est: sicut clericatus ab Episcopo Leodiensi, mediolanum collatus fuerit, tamen littera libi signata Archiepiscopi Mediolanensis signata fuenterit, ergo de illius licentia ordinatus presumitur, item locus, & tempus clericatus collatus a notario Curiae Archiepiscopalis emanata, que assertio etiam proprii Episcopi esse presumitur, aderant etiam auctus multiplices collationum ordinatum, ex quibus Episcopum Leodiensem non alterius conferatur, & de Archiepiscopi licentia ordinis coniunctio apparebit dicitur.

Cum Papa. Ex decisione eiusdem 376. in manuscriptis Francisci Pegasi.

Clerico in possessione sui clericatus conferuato, datur declaratio contra contravenientem.
Cap. XXVIII.

Ei, qui de clericatu per instrumentum docuit, mandatum de me outendo in possessione clericatus, renunciandum non est, sub praetextu quo non transpositus inter gravis actis decreta fuisset, ad effectum enim illud renunciatio ferta nullitas in iudicio, summarissime non sufficit, praetextum quando aliquis scandali timor supereruit, cuo autem Petrus intimatis fibi litteris, non paruerit, & per recursum ad iudices secularis (qui ab eo, de cuius intercessione agitur, obtentus praelimit) pro impedientia illius executione contrauenit, contra cum declarationem dandam esse placuit, quia etiam mandato nullo nostri iurisperi tribunali parere debuit.

Ei qui. Ex decisione eiusdem 510. in manuscriptis Orani.

Clerici qui diuinis cum monachis debent celebrare secundum ritum monachorum.
Cap. XXIX.

Quibet moribus ecclesiis, in qua conueneratur, consuetudinem ite reddere debet iecirco constitutis Pauliceum sunt, quod clericis, & presbiteris secularibus cum superpellicia in inferioribus Italie dextris, & finiti chori ledere, ac omnibus & diuinis officiis vna cum dictis Priore, Decano, & monachis, intercessio, & cum eiusdem le conformare debant: cum igitur Ecclesia Montis Regalis sit Cathedralis regularis, monachii sunt, & morem sua regula officia dicere debent, quare Archiepiscopus ilorum statum immutare non potest, & licet dicatur quod iuxta ritum sua regule iuxta voluntatem Episcopi celebrare debant, tamen illa verba ita intelligenda sunt, quod Episcopos ita etiam velle debet, non autem quod nouam hanc rei formam dare possit. Facultas Archiepiscopis ministrandi, & addendi data, non ita intelligenda est, vt in totum tollere, & alteare possit, addito enim precedente, vii statu mutationem non importat, sed potius continuationem denotat, in modo secundum precedente regu-

regulatur. Idem de diminutione dicendum est, que cum augmento idem iuriis sunt, & cocessa minuendi facultate, in toti tollendi concessa non censetur, quia difficultas conceditur, & cum monachii iuris communis dispositionem habeant, Archiepiscopus in contrarium disponere non potest.

Quilibet. Ex decisione eiusdem 79. parte 1. In ultimis Cœcini.

De eodem, & quod Praelatus in contrarium disponere non potest. Cap. XX X.

Speciali constitutione dispositum est, quod clerici, & presbyteri feccularis, quibus cura Sacramentorum, omniumq; administrandorum, atque Parochiorum & aliarum personarum iumentinatur, cu[m] super pellicies in inferioribus statu defici, & finitimi chor[u]m subtilis Decanum, Priorem, & monachos federe debant, atque communis diuinis officiis cum eisdem interesse, & conformare se debeant, ergo necessario veramque faciendum est, relictum fuit. Attenta enim iuris communis dispositione, Archiepiscopus nolo modo separatum chor[u]m faciendo, illos dividere potest. Chorus a simul eamini multitudine denominatur, quasi coenorum cantus. Statutum à Papa confirmatum, per episcopum renovari potest, in hoc casu, aut considerandi sunt monachi, qui in ipso statuto condendo interuenient, & Praelatus sine illorum consenti reuocare non potest, aut monachi, tanquam tertii, quibus ius ex confirmatione quatuor sit, & flante iure quatuor, ceſſat Archiepiscopi potestas. Taciturnitas monachorum quod ad illorum iurionis diminutionem, siue sublationem, pro confessu non habetur. Pro statuti observatione validi stringit, tum quod Archiepiscopi agentes fundam tam iurisdictionem ipso statuto vii fuerunt, tum quia in Bulla Papa inservit est, cum clauſula, de novo, & perpetuo statuum, ac ordinamus, quia noue conſefſio[n]is, atque mera, simpliciſque populis conſefſio[n]is, vel mino[re] ad ea, qua cōtra ius sutor, non extenderuntur.

Speciali. Ex decisione eiusdem 84. parte 1. In ultimis Cœcini.

Referatu fructuum facta clerico est nulla si ipse non est clericus tempore daz, licet postea fiat clericus. Cap. XXXI.

Clericus expressio taxatū, non autem demonstratū stare dicatur, cum fructus Prioratus loco pensionis Thomae vii clericus referuntur sint, tantò magis, quia vīs, & stylus Curios est, quod penfones non nisi clericis referuntur, propterea referuntur o[m]n]e nullam existere conclusum est, quoniam de tempore date habilitas necessaria erat, & clericis supererunt gratia non conualit, cum adus clericatus reiterabilis o[m]n]e sit, litera per ipsum produc[t]a talem illo tempore nequamque fulle ostendunt, Gracia Secundius illum ad tempus resignacione publicanda reflectus, Thomae respectu referuntur, fructuum iustificari non potest, quoniam ipse nihil su[p]plicavit, deficitus non fanatur, qui non extinxuntur, neque sanare Papa intelligitur, quos ignorabat: realidadis igitur resignacione, fructu[m] referendo realidadis non sicut. Nihil refert q[ui] p[ro]prio post litteris expeditione exigenda erat, quia illata clausula executione, & solutione, non aut referentem res ipsa c[on]ficit, ista n[on] gratia referentis pura existit, licet relatabilis in eiusdem exactionis ante literarum expeditione. Litera in forma ratione congruit expediti, ius de novo non tribuant. Cum fructus referuntur, vigore literarum defter expedendarum, sub pena oulitatis, exigendi effici, & Thomas contra decreti formam exegiri, ipsa remanentur.

Clericatus. Ex decisione eiusdem 15. parte 1. In ult. Lanceotti.

C O A D I V T O R I A .

Dignitas, que debet dati Sacerdoti poterit dati habenti etatem congruam. Cap. I.

Super archidiaconatu coadiutoria vigintiquinq[ue] annos maior, quamvis simpliciter clericico, concedi potest: Nam etsi aliquis ecclesiæ statuto conuerterit, quod nisi fæceros ad dignitatem promoueri non debat, tamen propter clauſulas non obſtantur, quod sit etatis legitima fatis est. Inter coadiutoriam, & episcopatum nulla diversitas ratio reddi potest. Ita commendata non sufficit, quoniam per sex menses durat, i.e. anno annus ad promouendum locum non habet.

Super archidiaconatu. Ex decisione Rota Romana 127. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Licer coadiutoria expiret, non tamen espirat pars prouisionis in ea contenta. Cap. II.

S1 coadiutor obiit, antequam sibi datum fuisset certificatus, coadiutoria effectum habuisse non dicitur. Quod si Papa dilam valere voluit, etiam si eo non indigeret, & successus coadiutori dabatur, an & prouisionis pars respectu coadiutoris etiam ruit? Negatua obtinuit, quia coadiutoris duas et quæ principales gratias obtinuit, ergo a prima secunda non depender.

Si coadiutor. Ex decisionibus Rota Romana 93. lib. 2. Jacobi Putei. Et decisione 285. parte 3. lib. 2. in Novissimis Fabij.

Testes quomodo probeat etatem pro coadiutoria. Cap. III.

Quod tempore coadiutoria facta sexaginta sex annorum esse poterat, telles, non concludere videntur, nam cum decem annorum excessus defensione, & acesse reuoceretur, quod fuit sexagesima cum cum diu scissus, probari debuit.

Quod tempore. Ex decisione Rota Romana 297. parte 3. lib. 2. in Novissimis Fabij.

Coadiutor non debet admitti ad iudicium, nisi visus iuribus, propter suspiccionem caluniae. Cap. IV.

Post tres sententias calunie suspicione haberet, circa nisi vīs iuribus, an valida sint, coadiutor ad litigationem admitti non debet: Judicialiter autem, qui caluniam arguit audiendus est, confito de contrario, vel ex maxime, quod unica sententia promulgatio[n]e se stare velle ostendat, si aduerterit, id est facturos pollicentur.

Potest. Ex decisione Rota Romana 141. parte 3. lib. 3. in Novissimis Fabij.

De codem. Cap. V.

Nam ex quo Gaspar, propter suam coadiutoriam ius habebat, quod per tres sententias cōtra latas, per coadiutorum priimum, eo non citato & inciso, ius est sublatum, dicere ridiculum erat, poterat enim Ioanem coadiutoris penitusse, & ideo contra fetenti sententia permisisse, a tunc cum adulterio collusisse. Quamobrem audiendum esse diximus.

Nam ex quo. Ex decisione Rota Romana 239. parte 3. lib. 3. in Novissimis Fabij.

Coadiutor etiam quo populo numero admittendus sit. Cap. VI.

Opus ita numerosus probatur, vt coadiutor admitti debuit, nam de maximo animarum numero

D 3 visitatio

Digestorum Nouissimorum.

vistatio ordinarij attestatur, item adiutoris necessitate. Et licet testes, cuiam aduterianum, de parrochia valde magna, quadrangula, & quingangia domos habentes deponant, nihil omnium Domini Visitatoris relationi maxime deuenerant, que ad eius officium pertinet.

Populos. Ex decisione Rota Romana 1. de parrochij. Cœsari de Graffis.

Coadiutor debet verificare etatem, & quando clausula consentitur redit ad ius constitutum.

Cap. VII.

Gratia per coadiutorem, qui etatem dixit, verificanda est, nam faxigia zonos exprimens, Papa propter senilem etatem concessum dicitur, cum onera sibi incumbentia adiutio non poterat, & clausula habet, si præces veritatis nitantur: Quod si surreptione impugnari non possit, de tertio interiecta est, nec de Papæ voluntate, sed per partis inopportunitatem apposita est, cum in praefixa per Alexium in causa procedendum esse rescriptum, ac si clausula non esset apposita. Papaæ reducendo gratiam ad ius commune, ius quæsitiu[m] abilis ne non dicitur.

Gratia per coadiutorem. Ex decisione Rota Romana 128. parte 1. Pauli Aemili Veralii.

Quanta artas in coadiutoria probanda sit.

Cap. VIII.

Si propter ingravescensem etatem dara est, faxigia annorum tempus probandum est, si propriæ senium, & faxigia.

Si propter. *Ex decisione Rota Romana 129. parte 1. Pauli Aemili Veralii. & decisione 311. cœsari partis.*

De eodem. Cap. IX.

Quid si ob ingravescensem, & morbum gallicum? Quia cum etate infirmitas concurrebat, quinqua ginta quinque annis verificari iatis fuit. Actas, & infirmatas a pari procedunt.

Quid si ob ingravescensem. Ex decisione Rota Romana 130. parte 1. Pauli Aemili Veralii

Aetas quomodo probetur, & can confessio coadiutori præiudicet coadiutori.

Cap. X.

Testes ex aliquid septuaginta annorum etatis dicunt, ipsi quecumque infirmum, ita ut suis beneficiis detruire, nec domum exire poterat. Cum igitur infirmitas bene probetur, deoꝝ annorum detractio faceta, & si faxigia efficit, per tenuum collata procedit, cōfessio coadiutori, q[uod] quinqangia iatum haberet, coadiutori præiudicet, post his quecumque, non fecit. Nā facta, cœsio[n]e, nec cœdens dictum nocet cedionario.

Telles ex aliquid. Ex decisione Rota Romana 130. parte 1. Pauli Aemili Veralii.

De eodem. Cap. XI.

Non probatur septuaginta annorum etatis, si testes septuaginta fieri ex aliquid Gerardum habere dicunt, quia decem dectrahendi sunt.

Non probatur. Ex decisione Rota Romana 312. parte 1. Pauli Aemili Veralii.

Quia infirmitates minoant etatem in coadiutoria.

Cap. XII.

Que possunt minuere etatem in coadiutoria infirmi tates, debent esse tales, vt perpetuum præfert ito pedimentum, et si cum aliquo quietis intervallo. Lewis fabricula, versus quartana, aut modicuna vulnerifolia, in

consideratione non existent. Debilitas in gratia enarrata, dea intelligenda est, quæ absque future prosperitate sive corpus aggrauat.

Quæ possunt. Ex decisione Rota Romana 91. parte 2. Pauli Aemili Veralii.

Coadiutor iustam causam probare debet.

Cap. XIII.

Cui non sit moto proprio coadiutoria data, sed a partis supplicationem, & de iure, nisi ex causa, non concedatur, iustam causam impetranti probandum est.

Cum non sit. Ex decisione Rota Romana 62. libro 2. Iacobi Petri.

Coadiutor non separat Ecclesiam vnitam.

Cap. XIII.

Ecclasiam vnitam coadiutor dismembrare non potuit, nec in ea ius patronatus engere, quia alienatio nem sapit, & sine Prelati conuentu in multis actus facere prolubetur.

Ecclesiæ. Ex decisione Rota Romana 1. de rebus ecclesiæ non alienandis Achilius de Graffis.

Coadiutor non tolluntur per indultum Cardinalis.

Cap. XV.

Indultum Cardinalis coadiutoris non comprehendit, siccirò plurimas Domina viam est, derogatione nulla opus est. Aliud quidem præiunctus gratias tollit, coadiutoriam vero, que iuncta fomentum habet, non avertit, præteriuntur li cum futura successione de coa diuini conferit sicut fuerit, per quem non ita est odiosa, sicut præiuncta sine cōficiens. Curo Papa per regulas octo mensium abstulerit, & per indulta relata, cōtra concedentes plena interpretatio, fed vigore indulti regi, qui compensationem per coadiutoriam solvit, ne conceptus remaneat, stricta facienda est. illa verba pertinente acti gratia, & de mea præiunctus, consenserunt caribibus, habenda sunt. Concordata ad publicam utilitatem, & vt facienda euidentur, concessa sunt, itaq[ue] coadiutorias comprehendunt, in indultis vero ordinacionum tam fatus militat, etiam publicis. Nec concordata, & indulta in omnibus & quiparanda sunt.

Indultum Cardinalis. Ex decisionibus Rota Romana. 378. lib. 2. Iacobi Petri. & 46. par. 3. lib. 2. & 84. parte 3. lib. 2. de noniis Fabij.

Coadiutor tenetur residere, alias priuari potest.

Cap. XVI.

Coadiutoria reperta soit, vt cultus diuinus, debitissimæ auferatur ieritij, videlicet in favorem Ecclesiæ, que operas a coadiutore habet, quas coadiutus ob necitatem, infirmitatem, vel aliam inhabilitatem præfere non potest, propterea coadiutor in beneficio residere, atque seruire debere conclusum est, præsentum quia tam in mandato, eius vigore cōficiens prelium fuit, quatuor in literis coadiutoria personaliter residendi necessitas imposita est. Aliud est quando vera coadiutoria denotant facultatem, vt possit, aliud quando necessitatem, vt debeat, vel tenearis. Hac ratiō magis quando coadiutori aliqua restringerat fure: si coadiutor residere non teneretur, grata coadiutorie, quodammodo simplex expectativa existet, quæ per Sacrum Concilium à congregatis ita interpretatur, reprobata est. Si autem coadiutor non residet seruata forma iuris priuari poterit, illa ratio quod coadiutor ob non residendum ad interfice favore coadiudi

coadiuti tenetur, ratione eius, quod interest Ecclesia non concluder, ne debitis fraudes feruntur, quae coadiutores principalis causis exitit.

Coadiutorum. Ex decisione eiusdem 376. parte 1. in ultima Logduncula.

Coadiutores dicuntur possessores beneficii à die capite possessionis post mortem coadiutio, ideo antea non acquirunt antianitatem.

Cap. XVII.

In determinanda antianitatem tempus capte possessionis, non aut possessionis attendit, sed viuere coadiuto, coadiutor ex persona propria, beneficii possessione non habet, quam duo in solidum habere non possunt, & ad hanc omnes in coadiuto favore fieri dicuntur, quasi possessor autem coadiutoris cum possessione coadiuti compatibilis est, quoniam ad diuersos respectus posside re dicuntur. Mortuo coadiuto causa coadiutorum cum illius effectibus, ergo quasi possessor administrationis capte non suffragatur, & tunc beneficiuia ex gratia peritus discipit, & separata capre dicitur, cum igitur nouam possessionem capere debeat, ideo viuente illo possessionem non habet: Ipse quidem verè canonicus, seu beneficiatus non est, sed ficte, ut facta congregatio declaravit, & ecce quo qui sit de aliis effectibus, tanquam in concursu aliorum verè canoniconum suocompare debet; & si alter doceremus ad Novitium in onera nunquam tenerentur, viuente enim coadiuto non tenerunt, praeter quod ad onera ad coadiutum spectatia, ut Sacra congregatio declaravit, sed si illius temporis administrationis ratio habenda esset, neque etiam tenerentur, quia Novitiij possit admissim verecepti efficiat. Verba amplissima coadiutorum nihil aliud importare posunt, quam quod titulos verè, & non fictè collatas dicatur, & ius bene- ficio vsg: à die date acquisitionis, sed ad effectum prezen- tiente, possessor, non autem titulus attendendus est.

In determinanda. Ex decisione eiusdem 45. parte 2. in ultima Damasceni.

COLLATIO.

Episcopus solus consert, etiam antequam confiaretur, ceteri non nisi ex privilegio, vel consuetu- dine. Cap. I.

Collatio in rificationis est, non ordinis, quia electus confirmatus antequā confiaretur, beneficia conferre potest: Itcoco præter Episcopū, qui fundatim intentionem habet, nullus inferior, nisi ex priori privilegio, vel consuetudine confiaretur.

Collatio. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1242. parte 1. Francisci Marchi.

Consilio requires Sacerdotium in eo, cui conser- tur, an habeat locum in permutatione.

Cap. II.

An confiatio, in eo, cui offertur, sacerdotium re- quirens, vbi ex causa permutationis datur, locum habeat: Quia ut diuisus cultus augeatur, finalis ratio fuit, Ideo obirent, sicut in similiis collationis causa nūlitabat, altera iuxta, quæ prioritatem in beneficio Sacerdotali requirunt, vbi sic collatio fieret, restringerentur.

An constitutio. Ex decisione Rota Romana 331. libro 1. Jacobi Pateti. ex decisione 7. de cœcione pribuda Ioma et Mabedoni.

Collatio contra formam constitutionis est nulla.

Cap. III.

Gerundensi constitutione, ille Prepositus conferre debet, cuius mens vacat, prouisus autem, ad Sacerdotium le promoueri, curare, atq; ter in hebdomada celebrare, deber. Quid si modus datus feruans non sit placit collatione nullam esse, quia absque annualatione decreto, frustra, non feruera illius forma, actus geritur, quando non habent, cuoi certa qualitate potestas datur: prefecita si perpetuum probationis causa habeat.

Gerundensis. Ex decisione Rota Romana 338. libro 1. 14. tobi Pateti.

Facultate conferendi in sex mensibus alternatis concessa, in alijs censetur referuata. Cap. IV.

Con Episcopo Cordubensi ex alternatos concessi crit, in alijs collationem sibi referuata voluit: Nam quatuor, quos ordinariis habebat, duo superadvens, quod ad lex tantum impedimenta remouisse dicitur: Et si Martius de octo relectuatis non sit, non tam en in iuria concursum dispositione remaneat, quia penitus omnibus non est, qui ex presulis subintelligunt, & post concessos adiutur, ita ut facultate ordinariis concessa non virat, Itaque in quatuor, ordinariis concessis, conferre non debet.

Cum Episcopo. Ex decisione Rota Romana 492. cap. 507. libro 1. Jacobi Pateti. ex decisione 4. parte 3. libro 1. in novissi- mis Actis Aquilini.

Alternaria generalissime data, quoniam aliam dispo- sitionem comprehendit. Cap. V.

Super illis alternaria verbis dubitatum est (et de quibuscumque beneficiis, & ad tuam, vñ cum dilectis filiis capitulo ipsius Ecclesie collatione, prouisio- nem, presentationem, electionem seu quoniam aliam dispositionem communiter pertinenteribus, que antea, & in singulis, Februario, Iulij, Augosto, Octobris, & Decembri in eiusibus, vacati contingunt, dum dupl. fictione a apostolice officium non fuerit, etiam pli pre- sentationes, nominationes, electiones, & alia, quæ faci- re, siue procedere conuerterint, pertinere ac si expectati- ve, & libere disponere &c.) cum presentatione ad Abbatem pertinet, indutio vero ad Episcopum Portuga- lien. Alternaria locus est, & facit quod sub genera- litate comprehendentur, sic verbis dispositionis, etiam institutionis comprehendat. Illa verba generali- ter referuntur, a tempore octo mensium per regulam re- fectoriarum induit, intellecta sunt, ex quo Februario in alternario expimebantur.

Supervisa. Ex decisione Rota Romana 473. libro 2. 7a- colo Tarei.

Alternaria Episcopo concessa, quando proficit capitulo. Cap. VI.

In beneficiis spectantibus ad collationem virtutem que alternaria Episcopo concessa, prodest etiam capitu- lo. Idem si menes ordinarii inter ipsos diuisi fuerint. Si Episcopus tanquam caput alternariam elegit, nolle vñ ad ordinarios menses redire non potest.

In beneficiis. Ex decisione Rota Romana 88. libro 3. Jacobi Pateti.

Alternaria non suffragantur ante literatum expedi- tionem. Cap. VII.

Ante literatum expeditionem, Alternaria Episco- po placuisse, non sufficatur: accirco frustra col- latio

lario in mente reservato fada est. Nam quod ordinarius quatuor mensibus sibi per regulam concessis renunciet, non in supplicatione, sed in literis apponi solet est; sed cum alteram a Clemente habuerit, cuius literas expediebat, neque Paulus successor, per literas reuocare voluisse, declarauit, Dixerunt Domini, huius vigore indulti, conferre potuisse: si de regula, alteratio nrum reuocatoria, opponi contingat, de supplicatione, mentis Pape declaratoria, docere, satis est, quod nunquam dictam alternatiuam reuocari iuratur.

Ante literatum. Ex decisione Rota Romana 327. libro 3. Iacobi Petri.

Per confirmationem alternatiuam non dicitur constare de iure datarij. Cap. VIII.

Qvia ad Episcopum de iure, & capitulum collatio pertinet, ex pactis autem per fedem apostolicam confirmatis, in alternatiuam redacta est: Nisi decrenum alternatiuam derogatoriam contincat, de notorio Datarij iure, ius Episcopi excludeat, confitare non dicitur, cum per quascumque clausulas generales, pacto, a Papa confirmato, derogatum non censeatur.

Quia ad Episcopam. Ex decisione Rota Romana 172. libro 3. Iacobi Petri.

Papa non consert pendente indulto Cardinalis, sed per dente termino patrociniorum consert,

Cap. IX.

Intra sex, Cardinali datos, mensis, frustra Papa pendente indultu consert: Idem si infra tempus ad publicandum facta sit: fed infra datum patronis negligenteribus ad praesentandum, contrarium dicendum est.

Infra sex. Ex decisione Rota Romana 1002. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomei.

Ius collationis ad aliquem pertinere quomodo probatur. Cap. X.

Pertinentiam collationis per famam, reputationemque, & alia administrativa probare sufficit, & quod beneficium, de quo agitur, per talen conferri conueniret, item per instrumentum admissionis illius, ad cuius collationem spectare dicuntur, praesertim si ad Episcopi collationem impetrans obtinuerit.

Pertinentiam. Ex decisione Rota Romana 3. de probantibus in novis.

De codem. Cap. XI.

Sed hoc procedit, quando non directe agitur, nec ab ordinario prouisus in causa fuerit: Nam contra ipsius de iure fundatam intentionem habentem, hac non sufficient, sed formata prescriptio est ritulo, & bona fide, nisi sit immemorabilis, requiritur: quam per scripturam probari non conveoit, quod enim non extet memoria, res est, de qua confici non potest. Super enunciaturam instrumenti, vis nulla facienda est, quia vacuum est, nec probatur: habuisse effectum, neque e scientia, & ordinarii patientia constate dicuntur: Libri Ecclesie ad eius tuorem non probant, praesertim quia conuento, quod ad voeūstatutum ius praefrantand, ad Ecclesiam autem confirmandi specter, referunt.

Sed hoc. Ex decisione Rota Romana 803. parte 1. in nouissimis Sarapini, & decisione 137. libro 1. Pandi. Emili Vetus, & decisione 1. de probacionibus Calistini Collatori.

Collatio omnino modis facta significat plenariam.

Cap. XII.

Ordinaria potestate cōferrens, si plenariam sibi daret, effectumque per possidendum collatio fortia fuerit,

& noua Archidiaconatus dato sustinetur, praesertim ultimo statuto antento, extraneum assimi prohibens, quodcum idoneus in Ecclesia, vel in dioecesi reperitur. Capituli igitur simili com Episcopo quasi conferendi possidio non probatur.

Ordinaria. Ex decisione Rota Romana 296. parte 1. in nouissimis Blanchetti.

Оeconomus literis non expeditis beneficia conferre potest. Cap. XIII.

Sexequebtores in gratia nominati non sint, quia a Cellaria dependent, nisi presbiteris literis, iurisdictionem non habent: Оeconomus autem, qui expedit in supplicatione nominatur, etiam non expeditis, beneficia conferre potuit, com titularis non dicatur, sed potius commendatarius, extraagans In iuncte, ut sepius definitus est, locum non habet.

Si exequebtores. Ex decisione Rota Romana 275. libro 3. Iacobi Petri.

Episcopus, literis non expeditis, non potest vigore alterius nominatus de beneficio prouidere.

Cap. XIV.

Supplicatione super alteriuam, Episcopo Sagunti non signata, ante literarum expeditiōnē prouidere non ponit, illas enim expediti ibi expediti sunt: licet gratia perfecta sit, tamen quando ad exercitium priuilegia, & facultates deduci debent, illarum expeditione opus est. Nisi addatur quod sola supplicatio sufficiat, loqua extra curiam nullus effectus est. Alternativa non est simplex obstatuorū sublatio, In modo dantur ex meo fibis Pape, aut ponit cum duobus alijs ordinarij com munitur. Item quod ordinarius quatuor mensium Cancellaria regula non vnam, in expeditione adiungitur, quare expeditio requiritur.

Supplicatione. Ex decisione Rota Romana 3. de scriptis fonsis abobedam.

Haben potestatem de referuntis, quae conserte possit. Cap. XV.

Exceptis in Curia per obitum vacantibus, cetera beneficia sedi etiam specialiter referuntur potestem habens, conserte potest: Illa autem sub generali concessione non veniat: quod enim beneficium apud fedem vacare valde differt ab eo, quod est pī sedi referuntur.

Exceptis. Ex decisione Rota Romana 4. de prebendis in novis.

Collatio de beneficio referunto, non expressa referuntione, quando valeat. Cap. XVI.

Dubitacionis est, si Papa consert, aut ita beneficium reverentur mandet, nulli in literis de referuntione mentione facta: Hoc tam additio, alterius iurius questionum non fuerit. Rota collationem validam esse teneret, in præiudicium concedentis larga interpretationis, & si quod retinere videatur, Papa utiliter parcatur.

Dubitacionis est. Ex decisione Rota Romana 59. de concessione in antiquis, & decisione 22. cod. tit. in antiquioribus.

Collatio alterius facta per Papam ad instantiam Episcopi colligantur, non reuocari per viam attentati. Cap. XVII.

Sinter appellatum impenetrante, & Episcopum contra eum opponente, vertente super beneficiū ritulo questione, Episcopus per non promotionem illud vacare prædēns, infra tempus Pape supplicet, ut nullitas mentione facta, tanquam sic vacante auferat, collatio.

Latio ista velut attentata renocanda non est.

Sintet. Ex decisione Rota Romana 12. de appellationibus in antiquioribus.

Collatio cuiuslibet post appellationem dicitur attenuata. Cap. XVIII.

Si prouisio super prouisio fundata sit, quicunque post appellationem interpositam confusat, attenuata dicitur. Quid si Episcopus, termino ad appellandum pendeat, et timere velit? Perinde est, ac si appellatum esset, cum per superiorum conferatur, ex eorum orta est, propterea patrono ius queſitum non est, sed in eo permanuit, qui per fenteſitiam priuatus extitit: impetratio ignis, tanquam de vacante per priuationem facta, surreptita est, cum adhuc de iure non vacaret. Quid si potest non appellaentur? per viam nullitatis, renocanda est.

Si prouisio. Ex decisione Rota Romana 30. libro 1. Jacobi Putei.

Collatio Papæ non valet, stante indulitu, & prouisione Cardinalis. Cap. XIX.

Qvia indulnum, referuata conferendi, facultatem dederat, & Episcopis Cardinali Burgensteiniam ordinariam auditortate cōsulit, collationem apostolicam nullatenus validorem esse placuit. Regula de inferioribus collatoribus in Cardinali omni dioceſibus loquens, ad ipsorum indultu minimè extenditur, quia propter inferiores duxtatas, & patrons indultu mōdificat, quibus praedictum fieri negat. Apostolicus prouisio nulla est, quia infra Cardinalis tempus facta fuit, propter decreūm irritans in indulto appositum.

Quia indultum. Ex decisione Rota Romana 12. de praebendis Joannis Moberdani.

Collatio beneficii Sacerdotalis cui fieri debeat. Cap. XX.

Neque Papa, neque eius executor, legitimam aetatem non habenti, Sacerdotale beneficium conferre potest, præfertim si ex statu forma sine contradictione obseruit, quia collatione formata, à principio fundata, alterare non potest. Statiter confertur, nulla est collatio.

Neque Papa. Ex decisione Rota Romana 7. de concessione praebendis Joannis Moberdani.

Vita ex duabus collationibus eadem die factis, praeferenda est. Cap. XXI.

Et si secunda noctis hora, ciudem diei, qua Papæ collatio facta est, clericus factus fuerit, Nihilominus collationem clericatum sublequitur, præsumptius. An regula in Curia prouisionibus locum habet, dubitatur, & firmantur Domini Castellani Virbi, propter acceptationem in partibus, certa hora factam, Cardinali familiari preferendum est, qui eadem die in Curia acceptuerat.

Et si secunda. Ex decisione Rota Romana 4. de praemissionibus Marcelli Cretentii.

Collatio, non facta mentione alterius beneficij, non vallet. Cap. XII.

Alterius beneficij mentione non facta, nec legati de latere collatio valida est: Nisi motu proprio facta sit, Nam si Papa ita conserat, non ambiguit, Idem est illegato.

Alterius. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1500. parte 1. Francisci Marti.

Collatio apostolica praesertim ei, quem ab Episcopo facta est. Cap. XXXII.

Episcopi collatio ei, quem ab eius Vicario praesertim, et multo fortius apostolica ei, quem ab Episcopo postea facta est, & propter decreūm irritans, ordinarii, et ignorantia manus ligata sunt. Omnia beneficia obedientia sunt Papæ, & manualia, que potest ad libitum committare, Nec possesso prodest Heitorico, quia deficit titulus.

Episcopi collatio. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1597. parte 1. Francisci Marti.

Collatio per ordinarium facta, quibus praeserenda. Cap. XXV.

Ordinarii collatio in beneficibus, qui fundata sunt ab intentionem, praeserenda est, idem in beneficijs regulibus respectu inferiorum praetoriarum, nisi per appositionem manuum Papæ, ille ordinariorum ligata est.

Ordinarii. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 978. p. 1. Francisci Marti.

Nuntius in Hispania, quem beneficia non conserat. Cap. XXV.

ET si Nuntius in Hispania, Tamen dum in ciuitate, Eras Barchinonensis, beneficia, quem in ciuitatibus Legionis, vacabant, per regulam Pauli, conserere non poterat.

Et si Nuntius. Ex decisione Rota Romana 477. libro 1. Jacobi Putei.

Collator ordinarius qui dicatur. Cap. XXVI.

Illa verba, exceptis, in quibus S. R. F. Cardinales ordinarii collatores suorum de vere ordinariis intellexerunt, quia gratia Raynaldo facta fauorabilis est, Cardinals autem vigore resignacionis collationis beneficiorum, non propriè, sed largè, & per accidens ordinarius dicuntur.

Illa verba. Ex decisione Rota Romana 164. parte 3. Jacobi Putei.

Collatio vbi pertinet ad Episcopum, & capitulum, non dicitur per eos fieri collegialiter. Cap. XXVII.

Vbi ad Episcopum, & capitulum collatio pertinet, vt singularis, Episcopus considerandus est, ita in ea quae per capitulum fit, ipse interuenire non debet, quia vt duo corpora, quae ad inuicem non confunduntur, habita sunt.

Vbi ad Episcopum. Ex decisione Rota Romana 117. parte 3. Jacobi Putei.

Collatio Papæ non auferit ius alteri tacite queſitum. Cap. XXVIII.

Canoniciatus, & præbenda per Archiepiscopum collatione facta, atq; posseſſione per capitulum quidam, quia infra sex menses non contradixit, ita ius prouidio queſitum est, vt collatio à Papa postea cum hac clavis facta, non auferat. Si capitulum alteri conserre volueret, infra sex menses replicaset, non contradicendo, illi acquiscere, & ius sibi competens, pro illa vice, donec voluisse, videtur.

Canoniciatus. Ex decisione Rota Romana 125. libro 3. Jacobi Putei.

Episcopus quas præbendas conserere possit. Cap. XXIX.

Episcopo de omnibus suis diocesis beneficij disponendi, & conferendi potestas data est, A quo iure primi-

Digestorum Nouissimorum.

pomitiu circa canoniticis, & præbendas recessum non dicunt licet interdum per consuetudinem fuerit derogatum. Si præbenda de ecclesiæ bonis fundata probarentur, ad capitulū dantaxa, sicut ad patronum in simili spectate solerit, si laico non referante, regula firmæ manet.

Episcopo. Ex decisione Rota Romana 718. Argidij Bellameræ.

Prælato conferre negligente, ad quem deueluator potestas. Cap. XXX.

Quid si prælatus negligat, num ad capitulum potestia, sicut episcopo negligente ad cathedralis collegium deueluitur? Quia per superiorēm corripit negligēnam, atque suppleri, non inferiorem, vel parē conuenientius est, placuit ad episcopum pertinere.

Quid si prælatus. Ex decisione Rota Romana 1. de supplenda negligētia Prælatorum. In antiquis, & decisione Parlamenti Delfinalis 1233. par. 1. Francisi Marti.

Vicarius habens facultatem potest conferre etiam in literis postea receptis, non nominato. Cap. XXXI.

Si Vicarius ab episcopo beneficia conferendi facultatem habuit, morib. ab eodem, ut eius Secretario vacantes conferret, literas accepit, qui inter eius familiares distribueret, nihilominus collario valuit, quamvis extraneo, & in epistola non nominato dedisset. Nā & illi quasi ius ad omniam vacanciam contra Concilium dati, atque in depositum beneficia ponere litera videbantur. Actus clandestini (si quis illaquearet) frustaria sunt; Si quis dimittendit anno beneficia accep-rit, simoniam committit.

Si Vicarius. Ex decisione Rota Romana 1. de officio Vicarij. Achillis de Graffis.

Vter paterfendus sit prouisus à Vicario, vel ab Episcopo. Cap. XXXII.

Si possessionem, qui à Vicario de beneficio prouisus est, acceperit, ei, qui ab Episcopo posita, paterfendus est.

Si possessionem. Ex decisione 74. Garsie à Toledo.

De eodem. Cap. XXXIII.

Quid si eadem die collationes facte? Maior potestas penes Episcopum remansit, & quem ad nutum reuocare poterat, quantum ad illum actum reuocasse dicitur: Maior potestas penes dantem remanet, ideo delegato cognoscere, subdelegato abdicata videtur. Quare eius quia à Vicario collati beneficii possit, ei quia ab episcopo sub eadem data, paterfenda non est.

Quid si eadem. Ex decisione Parlamenti Delfinalis 997. parte 1. Francisi Marti.

Ius conferendi proper aliquam culpat, ad quem deueluator. Cap. XXXIV.

Ad quem igitur deuelutor fiet? An tempus expedit debet? Proprius excommunicacionem, vel suspensionem Prælati, non ad immediatum superiorē, sed ad Papam ius conferendi deueluitur. Cum in inferiori in eligendo, vel presentando negligens fuerit, non ad diocesannum, sed ad in mediaturum superiorem reintegratur, ut illum qui insinuitur, siue reintegrandi potestatem habet.

Ad quem. Ex decisione Parlamenti Delfinalis 1233. parte 1. Francisi Marti.

Dubitatio non constituit in negligētia ad effec-
tum deuelutionis. Cap. XXXV.

Si mortis beneficii fama est omnino clara episco-
pus in negligētia confituitur, & conferendi potes-
tas deueluitur, secus si dubia. Vbi vera scientia requiri-
tur, dubius scientiā nō æquiparatur. Fama mortis do-
bia existit, si affines lucrum non fecerint.

Si mortis. Ex decisione Rota Romana 1. de supple-
da negligētia Prælati. Achillis de Graffis.

Collato ad quem pertinet propter negligētiam
iuris deueluti. Cap. XXXVI.

Si iure deueluto, episcopus oegligit fuerit, non ad
capitulum, sed ad patrōne, vel electoribus negligētibus, & iuc-
cissiu episcopo spernente, ad quem institutum, vel
confirmandi iure pertinet dubitatur. Planū in inferioribus
beneficijs, quod peccatum committit Episcopus in ordinando indignum, eiudem negligētia æquipa-
ratur, sed pp electorū peccatum si ad eīm pertinere in-
cipiat, & scientia indignum ordinatur, nō ad capitulo-
sum, sed ad Archiepiscopum potestas deueluitur.

Si iure. Ex decisione Rota Romana 426. Argidij Bellameræ.

Ius deueluator ad Archiepiscopum, an deueluator
ad cuncta tamquam legatum.
Cap. XXXVII.

Capitulum Archiepiscopi legati nati infra sex men-
ses conferre negligit, hic superior altero semestre
negligens fuit, an ad cuncta, tamquam ad legatum ite-
rum deueluator, ita vt altero gaudere possit, negativa
opinio obtinuit, quia vt legatus aliorum, non fuimus,
velut, Archiepiscopi, superior exsistit, ideo oeq; ab eius
sententia ad ipsūmet appellari, neque querela de-
ferrit potest.

Capitulum. Ex decisione Rota Romana 1. de supple-
da negligētia Prælat. in Nonis.

Facultas conferendi beneficium vacaturum an dar-
posse. Cap. XXXVIII.

Beneficij vacaturi collatio singulari personæ ammit-
ti non potest: Sū autem Vicario generali potes-
tas data, valida est: si beneficium vacasset, aliter dicen-
dum est.

Beneficij. Ex decisione Rota Romana 4. de officio Vicarij
in Antiquis.

Collatio ad fieri possit, si vacat, vel cum vacauerit.
Cap. XXXIX.

In ecclesia numerata frustra canoniticus, & præ-
benda collatio, si vacat, vel cum vacauerit, fieri di-
citur, nisi clausula, non obstante numero adiecta fuerit.

In ecclesia. Ex decisione Rota Romana 771. parte 3. lib.
3. in Novissimis Tholomei.

Indulment simpliciter concessum, non comprehen-
dit prælatum habentem vnam vocem in ca-
pitulo, & quid si habeat dimidiata.
Cap. XL.

CVM Terracinen. Archiepiscopus in canonicam, &
præbendas collatione vnam tantum vocem
in capitulo habeat, nō vt Prælaus, sed vt canonicus ha-
bere dicuntur. Verba igitur indulenti, ad cui collationem
communiqueret, vel diuisim de iure, vel consuetudine
quomodo liber spectanter, considerabilē collationem
prefererit, qua, si vt canonicus cum capitulo coferat,
dici non debet: Item absens vocandus non est, si pra-
fens de contemptu dare posset, ergo vt vnius canonici
colla-

collationis effectus considerabilis non existit. Vox capitolij ut canonico, non ut prelato competere dicitur, sed Papa vocem canonicanam conferuare non egit, sed prelato si in qua professione exierit, collationem. Nec indultum conferendi potestatem dare dicitur, sed tantum regularum, ac referuntur non impedimenta mire, & conferuare. Dimidia magis considerabilis est, quia Episcopo contradicente, capitulum alteri non potest, ut unam autem vocem repugnante, dare potest.

Cum Terracini. Ex decisione Rota Romana 783. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomei.

Collatio Cardinalis de referuntur valer, si Papa eidem conferat. Cap. XLI.

Cardinalis collatio de vacantibus apud sedem facta, & consensu vii obtinere, cum Papae collatio superuenient, indulti forma non obstante, Quod per procuratorem, si absens fuerit, consenserit, nam & per aquilollen adimplire potest, cum idem effectus emergere, ut in initio Cardinali nouo conferatur, sed cui Papa volunt.

Cardinalis collatio. Ex decisione Rota Romana 784. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomei.

Episcopus in collegiata, & regulari ius eligendi habere potest. Cap. XLII.

AExordio antiqui iuri, & Ecclesiæ dispositione, Episcopi de omnibus ius diocesis beneficis proutidebant, nulla electione, sive aliquorum prefentatione expectata: Mox inductum est, ut electio ad collegium, praesentatio ad patronos, infinitum vero ad Episcopum pertinet, iecrto ex confundendine Episcopis in collegiata, & regulari eligendi ius habere potest, quia facultas ad primatum naturam fit redditus. Quid igitur de canonicibus, & praebendis dicendum sit. Rota placit variauit: fed re ipsiusmē dieris temporibus exarata, in hanc sententiam conuenire, ut ad Episcopum simili, & a similom omni eafū, filia confirmundine, & patronatibus exceptis pertinet, quæ plurimorum auctoritate, securior via est. In collegiatis vero inferioribus cathedralibus, praefentatio ad capitulum, institutio ad Episcopum. Si praebenda canonicibus annexa non sit, aliter dicendum est, nunc enim, de praebendis capitulo prouidat, in canonicibus vero post capituli praefacto ratione, Episcopum instituat.

Ab exordio. Ex decisione Rota Romana 22. de probando Guglielmi Cagliadri 69. Egidij Bellameri 4. de concessione probende in novis 18. de probandis in antiquioribus, & 135. libro 3. Iacobij Putei.

Cathedrales cui etati conferenda. Cap. XLIII.

QVia cathedrales non nisi annos quatuordecim habebus confiri debent, annus incepitus non habetur pro comperto.

Quia cathedrales. Ex decisione Rota Romana 727. Egidij Bellameri.

Abbas quando de consensu capitulo praefentare debeant. Cap. XLIV.

VBi praefentatio ad Abbatem, & conventum, si Abbas in solidum pertinere probavent, nullius est, quod de voluntate, & consensu capitulo illam faciat.

Vbi praefentatio. Ex decisione Rota Romana 19. de praebendis in antiquis.

Accollatione capituli, quando appelletur, & de nullitate disjatur. Cap. XLV.

EX forma concordia à fide confirmata, capitulo antiquiori portionario conferente tenebatur, si An-

tonius dignitatis etiam personam exercet, casus minus non erat, ut hoc statutum de simplici locum non haberet, nam dignitas portionario superuenientem priorem personam non immotar. Vbi libere potest, collatio contra mandatum Papæ facta valet, licet capitulum in alia punatur, sed oī concordiam ad capitulum liberè non pertinebat, quia certo personarum generi, cui ius quassumis erat, dari debebat: Icero potest à denegatione appellari, & per superiorem compelli, atque aliter facta annulari.

Ex forma. Ex decisione Rota Romana 100. libro 3. a. eobi Putei.

Collatio quando non dicatur facta à maiori parte. Cap. XLVI.

CVM quatuor Titio, tres canonici Sempronio, & Octaues Guglielmo contulerint, frustra alicuius validitatis sita est: Nulla enim nisi à maiori vniuersitatis parte, omnium qui inter fuerint, gesta valere possint, sed respetu minorum partium maior dictio debet: Si spectaret ad plures, ut singulos, aliter dicendum est; iecrto à maiori patronorum parte praefentatio facta, tenui, licet omnium maior para non existat.

Cum quatuor. Ex decisione Senatus Burdegden. III. Nicolai Barri.

Beneficium, vbi est alteri vnitum, cuius consensus requiratur in conferendo. Cap. XLVII.

Dixerunt Domini illius dioceſani consensum in conferendo requiri, cui beneficium alterius dioceſis vnitum est. Nam salua vniōne alteri praediūci fieri non dicunt. Nisi vno transiūt esset.

Dixerunt. Ex decisione Rota Romana 453. libro 1. Iacobij Putei, & decisione 40. parte 3. lib. 1. in nouissimis Faby.

Collatio est valida, quamvis Vicarios interuenient ut canonicus. Cap. XLVIII.

SI Statuto Episcopus, vel Vicarius in collatione interuenire debet, Vicarium sufficiat, quamvis canonicus fuerit, quia eodem tempore vtrumq; adūti exercere poterat: Imo verisimiliter, abiq; novo mandato, dixerunt vnum dare non poterat.

Si Statuto. Ex decisione Rota Romana 2. de concessione praebendis. Achillis de Graffis.

Cap. XLIX.

SVipensis ab officio, iurisdictione caret, & beneficia conferre non potest, sic ē contra.

Supensius. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1239. Francisci Marci.

Collatio per executorum Papæ, an praedictos Episcopo, vel patrono. Cap. L.

Nec Episcopo queritur, nec patrono aliqua posse si looperatur, licet per executorum Papæ collatio facta sit, quoniam neq; Episcopi corpus, vel animus interuenit, & per procuratorem, cum intentione querendi, fieri debet.

Nec Episcopo. Ex decisione Rota Romana 107. & 213. Egidij Bellameri.

Collatio executoris quando p̄ponderet reservationi Papæ. Cap. LI.

VBi concorunt reservatio Papæ, & collatio executoris apostolici, p̄ponderat collatio, quia non probandum impedimenta reservationem praecellit.

Vbi concorunt. Ex decisionib. Rota Romana 215. & 235. Egidij Bellameri.

Colla-

Digestorum Nouissimorum.

Collatione de mandato Papae invalidè facta, quis conferet. Cap. LIL.

Si Papa certa personæ conferri mandaocerit, & collatio non valuit, ad Ordinarium reddit conferendi potestas. Nisi Papa refutationis verbo viuis fuerit, aut impersonaliter, & incertè præcepit.

Si Papa. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 971. p. Francisci Marti.

Vter ex pronisis ab Abbatissâ, vel Decano præferatur. Cap. LIII.

Impeditus factò, illa suis in iure remanet, ergo vbi ex statuto Ecclesiæ Abbatissâ duas prime vacaturs conferre debet. Decanus autem tertiam, si contingat illum per Apofolicanum sive impeditam, nil obstat quia tercius iure statutu pertineat, & tunc qui ab Abbatissâ, potior eo est, qui à Decano, obtinuit.

Impeditus. Ex decisione Rota Romana 21. de probandis in antiquis.

Collatio Episcopi fit absq; citatione per editum, secus in executor. Cap. LIV.

Cvtu Episcopus approbatoribus mandaocerit, vt de meritis personæ licentiati Papæ se informaret, atque cum bullâ fundamentali conformari velle exprefserit, ita vt de deputatorum relatione mentionem in collatione haberetur, omnis debita diligentia adhibita presumatur. Collatione non refragatur, quod saltem per editum citatus non præcesserit, quia nec de iure communis, nec ex statuto requiritur, nec per interpretationem, quin Episcopi prædictum contra tritias iuris regulas augeat, exterrit potest. Cum enim beneficia certis personis conferri debeant, fatis auctoritas libere conferendi, granata dicitur, vt aliud præuale citationis onus Episcopi in conserendo impoere voluisse non presumatur. Clauſula si inuenierit, cum ad ordinarium dingatur, relam indicatiam non requirit, aliter est, si ad executorem habuit, quare inducendo, prouidisse videtur.

Cum Episcopus. Ex decisione Rota Romana 309. parte 1. in nouissimis Blanchebiti.

Collatio corruit propter malam fidem. Cap. LV.

Si collatoret de violencia, & mala fide, facta collatio calaretur, quoniam posselionis fructus est, & male fidei posselio non facit fructus suos, in modo extantibus, rei confirmatione tenerat, de consumptis autem conditione sine causa: Collatio igitur, & praefatatio per posselionem etiam violentum, dimidio non constet, conferuanda est. Bonæ fidei posselio est, cui ius commune affluit.

Si confilaret. Ex decisione Rota Romana 7. de iure paternis in novis.

Collatio an vacat facta à non habente potestate. Cap. LVI.

Cvm collatio sit canonica institutio, constituta de non iure cōfidentes, nullitas collationis detœcta videbatur, secus esse, si per eum fieret, qui in qua posselione præsentandi existenter, & institutus fuerit, quia ab insituentे, de quo confatabat, ius recipit. Sed contrarium decisum est, quoniam in collatio fructus est iurius conferendi, & posselio suos fructus facit. Quandiu propter bonum publicum toleratur, eius facta tenetur.

Cum collatio. Ex decisione Rota Romana 14. de iure paroane in antiquis,

De eodem, & quid si interueniat decretum irritans? Cap. LVII.

Si tamen intrusus in Decanatu refutato conferat beneficia, quamvis refutatio esset ignota, & toleretur, Tamen quia afficit omnia, & ignorantes decreto ligat, decanatus posselionem habere nō dicitor, saltem que iurius habeat administricula, itaque suos fructus nullo modo facit.

Si tamco intrusus. Ex decisione Rota Romana 4. de prebendis in antiquioribus.

De eodem. Cap. LVIII.

Bona fides igitur requiriſt, & quod sine reclamatio ne possedent, runc enim vniuersitatis collationis, vel presentationis actus, si immediatus est, sufficit: Episcopus autem, quod ad proprietatis ius intentionem fundatam habet.

Bona fides. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 109. parte 2. Francisci Marti.

Collationis vim quando habeat posselionis traditio. Cap. LIX.

Saepe dubitatur est, vtrum posselionis traditio prout a Episcopo per capitulum facta, vim collationis habeat. Placuit distinctio, si post collationem, sive confirmationem data sit, facta esse, nullum ius tribuens, sed primom exequens: At si post præcessit, & inuenit vitramq; possefatem habuit, illam vim habeat: sed exexcutor, & posselionis danda, & possuendi potestatem habuit, quare inducendo, prouidisse videtur.

Sepe. Ex decisione Rota Romana 26 de concessione praebenda in nouis.

De eodem, & quando sallit. Cap. LX.

Sed quid si collatio præcesserit imperfecta? Archiepiscopos enim canoniciatum contulit, qui etiam ad capitulum pertinebant, & duo canonicis capitulari poterant, & cum omnibus fieri consuetum posselionem dederunt. An prouiliis apostolicis excludatur, quia ex collatione imperfecta ius illius, quasit omni non videbatur, præterim quia canonicis sub poenis, & censuris rogatis, in executionem Archiepiscopalis prouisionis, vt poenas euitarent, obedientem tradiderunt.

Sequitur. Ex decisione Rota Romana 120. libro 3. Iacobini Ptni.

De posselionis traditione, an sit facienda mentionem in noua prouisione. Cap. LXI.

Dato autem quod est imperfecta, an de ea in noua prouisione mentionem fieri oportet, vel per illa verba, dummodo non sit alteri ius quæsumum, reieciuntur dicti positi: Placuit Affirmativa, quia post sex mensis, canonici nihil dicebantur, ad Archiepiscopum facultas deducbatur: Erat etiam actus dividitus, qui & ab altero fieri poterat, Patronorum altero præstante te ceteri lapsi tempore, consentire videtur. Capitulo sicut exprimitur, ita & tacite gratum facere poterat: ita quod posselionis traditio gratificationis vim habet, ex quo sequitur, quod præsumatum fuerit.

Dato autem. Ex decisione Rota Romana 4. de prebendis Achilliis de Graffis.

In collationibus ultimos status attenditur. Cap. LXII.

Primicerius collatio ab Episcopo facta, iniciari non debet, qui per suffraganeum collationem in immediatis ad eum qualsi iurius conferendi posselionem existere dicitur, & collationes ante facte, effectum ab ipso capitul-

capitulo fortissimae fuerant. Item manu prius consultaione, & deliberatione habita capitulante eis collationem ad Episcopum pertinere decrederent, iam factam, infringere non possebant. Nec referunt collatissimae vi-gore induit, quia Cardinalibus ordinariis collatoribus concessum, alioquin quam obstatcula remotionem non operantur, ipsofmet ad primatum ius favorablem redi- cens, & in propria iurisdictione constitutis, neque illata ampliat, cum ad ius commune redditus fiat. Si vi-gore induit dedit, Apostolica facultate collatissimae non dicuntur, licet illius ablatio quid Apofoliticum sit, hec tamen collatio ordinaria potestetur, facta censetur, cum per indultam illa quasi possessor conseretur, & quia un publico instituit, pro bona fidei possessor habeatur, ergo interius collatio facta valeret.

Primicerius. *Ex decisione Apostolici Palati Venetiarum 54. lib. 2. Thoma Trinifani.*

Quando collatio episcopi, iure devoluta, non valeret, prouisus Apostolicus preferendus est.

Cap. LXXI.

Si Episcopus iure devoluto contulerit, & patronus, sine laicus, siue clericus fuerit, qui infra tempus negligenter dico non potest, nulli potest presentetur, collatio autem valere potest, quoniam neque potest deuoluta, neque ex eo inire, neque in patrō negligētiā, & poenam facta dici potest: At si iure ordinario, & originali, quod circa beneficium dispositionem habet, quasi patrono complacere speraret, & sub tacita illi placaret, conditione collatissimae videretur, ratura etiam tacite haberet potest: Primum casu prouisus Apostolicus poterit est, quia per illam episcopī collationem, ius quefūtū dico non poterat.

Si Episcopus. *Ex decisione Rota Romana 10. de inap- tronatus in Antiquis, & decisione Parlamenti Delphinalis 474. parte 1. Francisci Marti.*

Collatio, spropter patrono nulla est.

Cap. LXXIV.

Patrono spropter beneficij collatio ab ordinario facta, nulla est. Interduum irrita dicitur, sed potius nunciandam, quād irritandam esse, interpretari sumus.

Patrono. *Ex decisione Rota Romana 163. Argenti Bel- lameri. & 223. par. 3. Pauli Aemili Veralii.*

De eodem, focus est si patronus non reclamat.

Cap. LXXV.

Si vero patronus non presentat, neque reclamat, colatio firma manet.

Sivero. *Ex decisione Rota Romana 133. parte 1. Pauli Aemili Veralii.*

Collatio ex causa permutationis non tollit ipsa-
tron. Cap. LXXVI.

Ex permutationis causa collatio facta, iurispatro-natus mentione omisita, ita ut in ultimum patro-norum pacificum quasi possessionis presentandi non tollit.

Ex permutationis. *Ex decisione Rota Romana 134. par. 1. Pauli Aemili Veralii.*

Collatio ordinarij non praedicat patrono.

Cap. LXXVII.

QVia ordinarius semper sub conditione, si patrono placuerit conferre videtur, ergo vniuersitas statas non turbatur.

Quia ordinarius. *Ex decisione Rota Romana 189. par. 1. Pauli Aemili Veralii.*

Collatio secunda non tenet, non cassata prima.

Cap. LXVIII.

Non cassata prima, collatio secunda ab eodem facta non tenet: At si contempto patrono fiat, vel ad non veti presentationem instituit, non impeditur.

Non cassata. *Ex decr. Parlamenti Delphinalis 140. pars 1. Francisci Marti.*

Vicarius non declarat nullitatem factam a suo Episcopo. Cap. LXXIX.

Nisi de expresa, & speciali Episcopi commissione apparere, Vicarius super inflationis militare, contempto patrono per illo in facta, nullatenus se intromittat: Nam licet in eius praesencia, præterquam in causis expressis, sicut in absentia iurisdictionem exercat: tamen ut procurator factum domini rescindere non potest, si per alium inferiorem facta esset, nullus est dubitacionis locus.

Nisi de expresa. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 482. pars 1. Francisci Marti.*

Institutio, & presentatio secunda aliquando fit non cassata prima. Cap. LXXX.

Institutione de beneficio patronato fundatori voluntaria non referuntur, non tenet: si de genere, & progenie sua prefetti ordinaverint, dioecesis alterate non potest, sic igitur nulliter facta, & patronus variate, & episcopus prima non cassata, instituere potest.

Institutio. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 492. pars 1. Francisci Marti.*

Collatio per obitum non sufficitur, si debebat fieri per resignationem.

Cap. LXXL

Si qui prioritate collatione qualibet, etiam apud Sedem vacauerint, conferendi facultatem habebat, sed per resignationem Stephani fuit commandatus Guglielmo, et cum extra Curiam obiit, per huius obitum ab executori Apostolico collatus est: Quia cessante commenda, vacabat ut prius, concilium est, hanc per obitum collationem sustineri non posse.

Is qui. *Ex decisione Rota Romana 830. pars 3. lib. 3. ap. Nonnullis Tholomai.*

Collatio per obitum non capit vacationem per cef-
fionem comandare ex persona mortui.

Cap. LXXII.

QVia licet per cessationem comande beneficiū non dicatur vacare de facto, ramen illi vacationi Papa, seu eius executor de iure, & de facto prouidere non intendebat, ergo prouisio in uno casu facta, ad alii non extenditur.

Quia licet. *Ex decisione Rota Romana 25. lib. 1. Iacobii Tutei.*

Collatio beneficij non fit excommunicato, & quo-
modo differat a suspensiō.

Cap. LXXIII.

Excommunicato ipso iure beneficium conferri non potest, & quia propter crimen sententia juris imponitur, iecuris plus ligat, sed quantum ad suspensiō, nem est differentia, quoniam si celebratur suspensiō a causa irregularis non est, sicut si ab homine.

Excommunicato. *Ex decisione Rota Romana 5. de sen-
tentiā excommunicationis in Antiquis.*

E Colla-

Collatio facta excommunicato, itante intimatione antis nulla. Cap. LXXXV.

CVi executoriales libere cum declaratione incursum censorum, ob non parioinem in quibusdam locis intimata sunt, beneficium conferri non poterit, quo niam ignorantia ab irregularitate peccata, non autem nullitas excusat: Eademque imparandum est, cur in tali loco moretur, vnde non tuto confiteretur accessus, propter quod ita inimicari debet, Princeps mandanterit.

Cui. Ex decisione Rota Romana 67. libro 1. Iacobi Putei.

Collatio non fit excommunicato, etiam censuras ignorantia. Cap. LXXV.

In his, que priuato inter se geruntur, occultus a publico excommunicato non difficit, ergo neque collatio, neque cetera facta, vbi di locro agitur, ad eos validitas facta valent, quanquam ita non parcerent, item si affectum esse ignorabar, quia neque eligere, neque eligi, multo minus collatio facta valeret, cum in eiusodium, & ab honorabili, & ab utili officio repellendus sit. Ex subsequenti abolitione non constilebit.

In his, quo. *Ex decisione Rota Romana 1. de probandis Cogitationib[us] Cofadorei.*

De collatione facta excommunicato cum absolutione generali. Cap. LXXVI.

Sed si generaliter absolverit, ad effectum apostolice prouisionis consequendum, collatione capax factus dicitur, ut ipsa gratia suum fortiori effectum. Alterum dividendum est si vita annorum cetera innocatos existent, aut hereticos fuerint, aut Papa mandatis non obedienter. Sunt & alii casus, qui Pontificis constitutionib[us] explicati reperiuntur.

Sed si generaliter. Ex decisione Senatori Burdegealensis 290. Nicolai Boeri.

Collatio facta criminis gradi non valet. Cap. LXXVII.

Lecti sunt opinions, an collatio criminis facta valeat, Rota ramen, propero odij, amplectior notitia, dummodo grave crimen, & peccatum commissum sit, & ipse res inquisitus fuerit. Comitem suscepit dñe. tempore lacus existeret, mox clericus facto, per mandatum deponendo, collatio facta valeret.

Licet sint. Ex decisione Rota Romana 508. 2514. libro 2. Iacobi Putei.

De eodem, & quando fallit. Cap. LXXVIII.

Antequam eius nomine inter reos receptum sit, non est invalida.

Antequam. Ex decisione Rota Romana 252. libro 2. Iacobi Putei.

De eodem, & quid si impetrans laboret morbo caducio. Cap. LXXIX.

Si motu proprio Papa criminis contulerit, ipso iuste nulla non est, quia surrepitionem tollit, si impetrans morbum caducum tacuerit, alter est, quia difficultatem qualitas illius redderet ad concedendum, & surrepicio ipso iure visatur.

Si motu proprio. Ex decisione Rota Romana 135. libro 1. Pauli & Emily Favellii.

Collatio erit morbo laboranti facta, an valeat. Cap. LXXX.

Vi caducum morbi partur, non sicut facta, sed ex accidente criminantis est: si beneficium aliquem ordinem nun requirat, collatio illi facta ipso iure nulla non tollatur, nec ipse panthes inhabili est ad canonicum, & probandum obtinendam: si ordinem, alter dicendum est.

Qui caducum. Ex decisione Rota Romana 236. parte 2. Pauli & Emily Favellii.

Collatio infra tempus à priuatione appellandi, est attenuata. Cap. LXXXI.

Post priuationis beneficiorum sententiam infra appellationem tempus, collationem factam non valere, resolutum est. Nam Papae iudicis facta fundata, non priuatione, & credidi rem indicataria factam esse, ergo non erat vacans, & vi attenuata renocenda. Nec conualevit, si postea appellatum non sit.

Post priuationis. Ex decisionibus Rota Romana 834. pars 3. libro 3. in nouissimus Tholomei, & 11. de probanda rottanis tabedani.

Collatio facta post sententiam priuationis ante terminum ad appellandum an valeat. Cap. LXXXII.

Sic sententia appellate potuit, etiam si defeta, non vacat, quia licet pendente, per ordinarium nulla collatio facienda est: si non potuit, etiam infra tempus ad appellandum facta valeat, quia ad paria iudicatu: si infra circenbus ausigit, non posse, vium est: quia dictum in confessus collationem appetat, canonicus ob hoc crimen priuatione ipso iure nullum in choro, & in capitulo locum, arque alia perdit, Idem si citatus preemptio rite, ultima die ausigit.

Sic a sententia. Ex decisione Rota Romana 3149. parte 3. libro 2. in nouissimus Tholomei.

Ordinarius potest conferre in curia regina. Cap. LXXXIII.

Beneficium quod extra curiam vacanterit, ordinario curia conferre potest, & in resolutum.

Beneficium quod. Ex decisione Rota Romana 167. libro 1. Iacobii Putei.

Collationem mutans, teneret probare, quod infra tres dies extendi fecit confitum in cancellaria. Cap. LXXXIV.

Propter mutantum fraudes dispositum est, Nisi à iudee praefectus, & infra triduum in cancellaria annotari, collatione mutationem non sufficiat, disponit Domini, ob regulæ rationem ipsum mutantem, quod adiutorio facta fuerit, probare debere. Fraudis conjectura est, & quando post scientiam vacationis beneficij, & cum infirmitatem scire potuit, mutatione facta est, in mandato de prouidendo propter mutantem regule, nisi que in futurum post præsumtum confitum vacante contingit, catena non veniant.

Propter mutantum. Ex decisione Rota Romana 7. de probanda Marelli Crekeny.

Nominatus vigore priuilegii, tenetur illud verificare. Cap. LXXXV.

An nominatus, quod præpositus, ad cuius collationem nominatio facta est, vita ex beneficia conferre valeat, probare debet. Ita conclusum est, quia non nomi-

nominatio respectu priuilegi, ad quemcunque collatorem, qui ultra lex conferre valer, facta est, & cum regulatum sit in reference, ex ipsa nominatione agere debet, sicut imperium gratiam valorem, & in ea expressa verificare tenetur: & prouisus ab habente facultatem certi valorum beneficij conferendi, infra illum valorem esse, astringitur.

An nominatus. Ex decisione Rota Romana 322. libro 3. Iacobi Putti.

Collatio quo modo probatur. Cap. LXXXVI.

Si aliqui collatio de beneficio facta est, & per testes, &c per instrumenta, quae parva vim habent, probari possunt.

Si alioquin. Ex decisione Rota Romana 38. de probatioibus in antiquis.

Collationem effectum habuisse quomodo probetur. Cap. LXXXVII.

Si prouisus à capitulo possestionem habuit, Episcopi scientia prae sumit, & post resignationem altera factam, effectum habuisse probatur, capituli igitur quasi possestio ab ipso scientia inerti non potest: Cum Vica vius vigore viru que tunc possestionem dederit, spoliandi animo caruisse appareat, ergo sua possestionem non prae sumit, etiam proban debet, ut amissione dicatur, ignorans priuari non potuit. Vetus status est in favorem capituli, cum Hieronymus in eius manibus resignaueroit, & huius vigore collatio, & possestio secura foret.

Si prouisus. Ex decisione Rota Romana 1.67. parte 2. in nouissimis Serapibii.

Collatio beocii feclaris, facta monacho, non valat. Cap. LXXXVIII.

Monachus de parochiali Ecclesia secularibus affiguntur folia, etiam de Abbatis locis, collatio facta non valat: Nam licet Deo viuat, mortuus nudo est, & per assumptionem ad parochialem Ecclesiam resuferatur, ut autem reuinascat, superioris dispensatione opus est.

Monacho. Ex decisione Rota Romana 28. de prebendis in novis.

In deuolutione collationis non datur excusatio. Cap. LXXXIX.

Item negligientia, conferre, vel praesentare debentis, non excusat, quo minus ad superiorem deuolutionem locum habeat.

Item negligientia. Ex decisione Rota Romana 1.72. & Egidij Bellameri.

Collatio executoris apostolici prefertur referatuio. Cap. XC.

Vbi referatuio, & collatio executoris apostolici simul concurrunt, collatio prefertur, si subexecutori mandet, quod primum beneficium in pertinenti conferat, ante acceptationem ipsedare potest.

Vbi referatuio. Ex decisione Rota Romana 29. de referatis in antiquis.

Rescriptum de simplici collatione, non habet locum in mixta. Cap. XCI.

Si ad aliquem rescribatur, ut de beneficio ad suam collationem pertinente, prouidat, ad suam, & alterius spectante, prouidere non potest.

Si ad aliquem. Ex decisione Rota Romana 66. de referatis in antiquis.

Collatio beneficij resignati in manibus non habentis facultatem, non valat. Cap. XCII.

Ratum haberi non potest, quod suo nomine gesta non est, ergo ad quem pertinet, conferre non debet, si resignatio in cius manibus facta est, qui conferre non poterat. Privationis sententia opus est, quae iustis ordinem, partibus, vocationem requirit.

Ratum haberi. Ex decisione Rota Romana 1. de renuntiatione in antiquis.

Collatio Ecclesie collegiate non dicitur facta de cura. Cap. XCIII.

DE cutata facta non dicitur, si de capella Ecclesie collegiate collatio facta sit, Curae enim qualitas, etiam si motu proprio facta sit, explicari debet. Ecclesie appellatio, nisi parochialiter dixerit, principalem etiam si confabat, non comprehendit, quo casu ex intentionis defecu faisa demonstratio intra, & argumentum de maiori ad minus non procedit.

De cura. Ex decisionibus Rota Romana 301. & 307. lib. 1. Iacobi Putti.

Beneficia patrum in quibus casibus possint conferri filiis. Cap. XCIV.

Parentium beneficia filiis conferri prohibentur, nisi aucto Clementis constitutionem dimiserit, aut erat portio, quo tempore pater obtinebat, & postea canonicanus, aliud beneficium per Prelatum factum est.

Parentum. Ex decisione Rota Romana 1. de filiis praesbyterorum Achillis de Graffis.

Collatio cum onere legendi scripturam, est valida. Cap. XCV.

Sacram Scripturarum legendi onus, beneficio vnto adiectum, collationis conditionem non addit, cum prius erat im positum, quoniam oneris iniunctio expressio, potius est admonitio, atque certioratio, quo adum non viat.

Sacram. Ex decisione Rota Romana 1.32. Pauli & Emilia Veralli.

Collatio cum onere theologali est valida. Cap. XCVI.

Oneris etiam theologalis impositio in collatione facta valet, quia iuri canonico confona exiit dum modis beneficium in ordinariis mensie vacauerit, in mensie Papae referatus onus addere non potest, cum tali tempore se intromittere non debeat.

Oneris. Ex decisione Rota Romana 277. parte 2. Pauli & Emilia Veralli.

Clausula, quous modo yacet, quae beneficia comprehendat. Cap. XCVII.

Sive premisso alio quoquis modo, clausula in imperationum supplicationibus apposita solita, apud eodem apostolicam vicariam comprehendit.

Sive praemissio. Ex decisione 43. Petri Garzia à Toledo.

Collatio non facta mentione litis, & induiti, est nulla. Cap. XCVIII.

Cum lis super hunc canonicatorum conferendi iure, atq; ipsa collatio, iuxta induiti tenorem, fieri debet, si de vitra, nulla mentio facta est, gratia, & ipsa collatio surreptitia est declarata: si enim scilicet canonatum, sive prædictationis officium induito affectum est, forte non ita facile conceperit, atque noua, & speciali prouisione opus est. Clausula litis fla-

E 2 tum,

Digestorum Nouissimorum.

tum, &c. ad expressam, non ad quæ retinetur, referri debet.

Cum lis. *Ex decisione Rota Romane 275. parte 1. in nonnullis Blanchetis.*

Collatio beneficii non immutatur per clausulas infinitas. Cap. XCIX.

Quodvis Præpositure collatio simplex, & libera non videatur, sed potius quedam conceilio, quæ de similibus beneficiis facta, firma appellari solet, præfertum quo monasterij Cœlestinensis membrum esse dicebat, ideo non tūlatur posse, fed abbas administrator dicendus est, item si ad vitam concessa est, moderatus Abbas illi stare non tenetur: Nihilominus contrarium decisum est, quia vacationis eventus etenim secundus est, item clausula infinitus beneficii collationem non immutat, præfertum si a notario parum practico dictata essent, & cum expeditis verbū in titulum collatum est, evidenter appareret, tanquam spoliatis, restituendus est.

Quatinus. *Ex decisione Rota Romane 178. parte 3. libro 2. in nonnullis Fabi.*

Collatio interpretanda, vt delictum eviterit. Cap. C.

Seadem mortis die collatio facta fuerit, in benigho-
rum partea interpretatio facienda est, vt delictum eviterit, & vt potius actus valeat, quam percat.

Sidem. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 380. p. 1. Francisci Marci.*

Collatio non acquiritur ante acceptationem. Cap. CI.

Slabens collatio facta sit, sive ante acceptationem non sequitur, si verò ipso procuratoris personam, speciale mandatorum habentis, in contumiti queritur: Mandatum ad beneficia acceptandum in genere sufficit.

Siabeni. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 998. p. 1. Francisci Marci.*

Collationem vitant dies, & conditio, nisi naturaliter insit. Cap. CII.

Collatio, & beneficii præmisso, pura, simplex, atque perpetua esse debet, sicut l' Papa ad tempus conferre potest: Deinde, vicit ipsi ore, conditio que rante in eis, si probenda vacet, si capax sit, si incompatibili renunciari, inspedire non dicitur.

Collatio. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 475. p. 1. Francisci Marci.*

Collario perobitum, si facit per resignationem, non valet. Cap. CIII.

Cum beneficium non per mortem, sed per resignationem vacuerit, propter obitum facta collatio, & possessionis acceptio, quia de viventis re, nullatenus valet.

Cum beneficium. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1161. parte 1. Francisci Marci.*

Collatio Pape quando dicatur de beneficio vincentis, & collatio ordinarij præferenda sit. Cap. CIV.

Si mortuus duodecim dies legalibus ab Urbe distans, Pape collatio, quæ eadem mortis die facta est, tanquam de viventis beneficio, etiam si mortuus proprio, qui veritati innuit debet, & contra coedentem intentionem nullum habet effectum, subsistere non potest: Propterea ordinarij collatio, quæ certam dat hora sub-

scribit, & cuius vigore possessionem promisso accepit, praeferebitur eis.

Si mortuus. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1170. parte 1. Francisci Marci.*

Collatio secunda est nulla, si ex prima ius quisitum est. Cap. CV.

Et collatio nulla est, post ius aliorum quisitum, quæ semper id ferunt, cum igitur capitulum portionem contulit, posselli onomque dederit, atq; statuum in cho-ro in Episcopio presenta affligatur, adeo ut quæ sit dici debet, vi secunda viribus non subsistat, etiam si prima, contra Ecclesiæ statuum facta sit, quia non ideo non iure, nullitas vero si biacet.

Et collatio. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1253. parte 1. Francisci Marci.*

Collatio à nullo fieri debet, qui super iure conferendi item habent. Cap. CVI.

Super dignitatem, conferendi potestatem habente, cō-
siderentia mortuorum, ne ut conferre debet, neque elige-
re, vel prestat, nam his ipsa malam fidem facit, & quia
hic possessor fraudos restituere debet, non decet po-
test collationem factam cassari.

Super dignitatem. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 140. parte 2. Francisci Marci.*

Littere collationum quando non probent. Cap. CVII.

Si collationum litteræ, iuxta Stylum Regni Franciæ, & patriæ Delphinaliæ neque signillate, neque à telli-
bus subcripsæ sunt, ad entitandum Antidatæ fraudem,
nullam sicut faciunt. Nec Episcopi de positione, qui
ad eius cōmodum, & familiarium deponit, ob sibi im-
penia seruit, statuum eis, præfertum, quia vincus, & va-
nus, & de tempore date le minime recordari dicit.

Si collationum. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 693. parte 1. Francisci Marci.*

Clauſula quomodo cuncte vacet, qnomodo intelligi-
tur. Cap. CVIII.

Vbi Papa consert beneficium Titij, vt referatum, vel alias quouis modo vacet, intelligitur qualiter-
eunq; in persona Titij vacet, quia omnis vacanci mo-
dus illius personam concernit, Ideo si in alterius perso-
nae vacaret, de qua Papa non intellexit, iste vacans
modus non comprehenditur.

Vbi Papa. *Ex decisionib. Rota Romana 14. & 43. de re-
ferris in antiquis.*

Conferendi facultas Vicario data, ex quibus probetur. Cap. CIX.

Conferendi facultatem Vicario ab Episcopo datam effe, ex ipso met Vicarius instrumento, à notario extenso, qui de Vicariato rogatu fuerat, probari, viuum est, & quamvis talis facultas in nota, siue matrice extensa non reperiatur, tamen illi notario statum est, qui ita suam nominam extitere voluit, Imo correttio cuius-
dem notarii intendenda est, etiam si aliquantulum à matrice difficeret, dummodo verba matris in clara non existant, quæ ita extenda, siue corrigit non potuisse, & extensio, siue correttio incontinenti, congruoq;
tempore facta est, prout præsumitur, nisi contrarium probetur. Quando notarius extendit iusta mente, & patrum voluntatem fecisse præsumitor, nisi iuri præ-
sumpto in contrarium existet.

Conferendi. *Ex decisione eiusdem 360. parte 4. in nosi-
ficiis Arragoni.*

Colla-

Collatio Papa de beneficio deuoluto, non valer, nisi probetur deuolutio, & quomodo probari debet. Cap. C.X.

Si Papa clausula apposuerit, & detur deuolutio di sponitiae, conferre voluisse non preluminatur, nisi collatio ad Sedem Apostolicam deuoluta fuerit. Deuolutio autem gradatim de inferiori ad proximum superiorem probanda est, donec ad Papam peruenierit, & quilibet cocom sex haber mensis ad conferendum: & hoc tempus non à die vacationis, sed à scientie die labitur, quoniam ante scientiam, negligencia imputari non potest. Cum igitur tempus gradatum de Abbate ad Episcopum, & de ioffato ad alios proxime superiores debeat, donec ad Papam peruenierit, de deuolutione cōflare non dicuntur; Nec potest dici Abbate suis exemplum, quoniam exemptio non prasumitur, & Papa privilegium non nisi per scripturam probari potest. Neque scientia Abbatis probatur, quod resignatio validæ facta fuerit, quoniam in Vicarij manus facta fuit, qui speciale mandatum non habebat, & beneficiorum resignations admittere potuerit, ideo non valer. Renunciatio iuriis in eius manus facta, qui recipiendo potestem non habebat, vacationem non inducit; Quamobrem, cum neque ipsi Abbat tempus prasumitur ad coeterorum lapsum fuerit, omnibus deuolutio certaque Papa collatio non valer.

Si Papa. *Ex decisione eiusdem 539. parte 4. in Novissimis Gipei.*

Collatio facta ab eo, qui est in quasi possessione conferendi valeat. Cap. C.XL

Qvia Prioratus intra fines Astenis dioecesis situs est, episcopus super collatione ipsius fundata in tantumque habet, & cum in eius iuri conferendi in quasi possessione existat, & collationes effectum habuisse probetur per testes, qui etiam de auditio rea tantum sufficiunt, ideo collatio ab eo facta valer. Neque prouisiones Apostolicae mutata statua beneficii, ita vt ultimus status ad Episcopi saeum remaneat, neque ius Abbatis, ad quem pertinere huius prioratus collationem decimus fuit, quoniam Abbas ius suum respectu futurorum collationum prosequi potest, interim collatio facta tenet, ab eo, qui in quasi possessione conferendi exiit.

Quia. *Ex decisione eiusdem 568. parte 4. in Novissimis Seraphini.*

Ius conferendi competens capitulo, an & quando competat singulis canoniciis, etiam in facris non constituta. Cap. CXIL

Vis conferendi beneficia ad canonicos per pertinentes, non aliter expedit poterit, quam si in capitulo formiter cōgregati fuerint, quoniam quid iuriis est, & ideo canonico in facris non constituto competere non potest, cum vocem in capitulo non habeat. In facto autem secundum ea, quae proponuntur, contraria resolutum est: Cū enim Nicolaus Papa ad Archipresbyterum, & capitulum collationem pertinentem inservire, ipsi autem ad eundam discordias ab antiquissimo pte, per hebdomas, cum Papa auctoritate diuinari, singulis canoniciis ex priuilegiis, & antiqua pacifica; cōfuetudine competere sēp̄ afferuerit, ideo cōferendi ius, et in facris nō existentibus cōpetere, dicendum est: Cum collationis exercitium extra capitulum per hebdomas diuiniora exerceri possit, per eum, qui in facris non est, exerceti posse, non dubitatur. Illa per hebdomas diuiniora à canonico facta in exceptionem iutis conferendi prius

acquisiti, sit, quamobrem canonico etiam, qui in sacris constitutus non sit, competet.

Ius conferendi. *Ex decisione eiusdem 600. parte 4. in Novissimis Gipei.*

Decedem, & quomodo tumus hebdomadarum sit corrindus. Cap. CXII.

Inster scutus beneficij collatio cōmemoratur, & est actus, qui iurisdictionem, non autem ordinem respicit, prompter canonicus non adhuc ad facios ordines promotus conferre nō prohibetur: Errant igitur magister ceremoniarum præfatos canonicos in turmo hebdomadarum non ponendo, sed alterius erat alteri obesse non debet: Cum autem Episcopo Melphieni canonico crearo, stallus in choro, & locus in capitulo prout mortis est, proprie alio cōflos assignatus fuerit, ubi turmus hebdomadarum iam lapsum era, atque consumptus ideo retrotrahiri non poterat, ne ordo ipsius turbetur, maximè cum in hoc capitulo perdecet, & ultra annos obseruantur fuerit, quod ad inducendam consuetudinem, fas est: Et si altera diceremus, sequeretur, qd multæ collationes postea factæ, etiam praesente, & non contradicte ipso Episcopo Melphieni, in dubium reuocarentur, atque plures lites resigerent, quibus omnino obviandum est.

Inter. *Ex decisione eiusdem 603. parte 4. in Novissimis Gipei.*

Reservatio quod ad beneficia virbis, ijs curialibus, qui in vrbe degunt ratione domicili, vel originis non haber locum. Cap. CXIV.

Ex pluribus priuilegiis diuersorum Pontificum collationes clericatum Sancti Petri de vrbe ad Archipresbyterum, & capitulum coniunctim pertinent, licet etiam maioris communitatis inter eos, diuiso per turmas facta fuerit, cum igitur ista vacatio in turmo Archipresbyteri contingenter, ipsius collatio attendenda est. Neque Papa vt virbis episcopus Cesari priuilegio creditur, cum per illa priuilegia se nolle prouidere significaret, quatenus igitur refutetur fuisse, prouidisse cesetur, & Paulus ab Archipresbytero proutus, atque possessor Cesarem per non ius actionis excludit, cum de refutatione non docetur: Reservatio be neficiorum, de illis qui in vrbe moriuntur, intelligenda est, qui curiales existunt, non antem de ijs, qui propter personalem residetiam, quam beneficium requirebar, domicilium haber, sicut locum non haber, in ijs, qui in vrbe degunt ratione originis: Quod autem Diomedes ibi moriens curiales fuerit, non probatur, quoniam ad hunc effectum curiales sunt, qui Papa, vel Cardinalibus, aut altieri officiali inferiuntur, aut alijs occasione Curie in vrbe commemorantur, ergo ex eo, quod aliquando Sacrificia in Ecclesia Lateranensi fuerit, & in Ecclesia sancti Petri seruauerit, Curiales non dicuntur. Claustra, dummodo collatio ad nos pertinet, à Papa apposit, probat in Papam concedere voluisse, quatenus referuntur fuisse. Itaque eiusdem date concursus cessat, & cum Paulus possessor habuerit, præfrenus est: omnes claustræ derogatoriae, etiam priuilegij sancti Petri in prouincia Cesari apposita etiam cum decreto irritanti, nullius effectus sunt, quoniam ut accessione naturam, atque fortitudinem gratiæ principali sequuntur.

Ex pluribus. Ex decisione eiusdem 616. parte 4. in Novissimis Pamphili.

Digestorum Nouissimorum.

Si collationis exercitium impeditum est, propter regum referuatorum Papae, turnus concutus in alia vacante complendus est.

Cap. CXV.

Collationis exercitium later Episcopum, & capitulum auctoritatē apostolica diuinitus est, ita quod via collatione Episcopus, bina vetò successius capitulū gaudet, sed quia canonicus mense Augusto perit, qui iuxta regulam referuatorum octo mensium Papae referatus fuerit, ideo capitulo, quod ad dictam vacacionem, impedimentum fecit, ut tum in turnu non completeretur, quod sit, in subiequentibus collationibus reutegradum sit: sepius enim definitum est, turnum propter referunturum impedimentum non consumi. Per hanc enī regulam, Papa ipsi cōferendi alterius aucter noluit, quamvis illius exercitium impediuerit.

Collationis. Ex decisione eiusdem 898. parte 4. in nouissimis Orati.

Si collatores, ad quos pertinet, sunt discordes, prouisus apostolicus preferendus est.

Cap. CXVI.

Propter discordiam inter Archiepskopum, & capitulum, ad quos collatio pertinet, prouisus à Papa preferendus esse placuit, nam cum neutrī illorum collatio valeret, ideo prouisus à Papa fortius ius habere dicitur. Cum regula referatoria, vigore indulti nominatum beneficia spectantia ad prouisum Cardinaliū excipiat, ideo prouisus ab isto Archiepskopio Cardinali contra apostolicum iuraci non potest, & ista exceptio propter communione iuriis conferendi, etiam capitulo prodest, prout cum capitulum ad conferendum vna cum Caediliū in omnibus mensibus admissum fuerit. Quamobrem attenta quasi prouisione, que ad inuiditatem collationis attendenda est, collatio in hoc casu ab Archiepskopio, simul cū capitulo fieri debuit, prout in quasi prouisione iuriis conferendi existebat, & consequenter induitum nihil operari, quod ad beneficiū, & quorum prouisione aliud existit, non extenditur: prout siquid illius vigore non magis ponit Archiepskopus ius conferre, quam aliquis eo possit, quia nihil de novo tribuit, sed referunturum duxit obficiulum removet, atque ordinario, quando collatio communis est, partem suam solam praeteriat.

Propter. Ex decisione eiusdem 701. parte 4. in nouissimis Pamphili.

Collatio canonicanus in Ecclesia cathedrali, ad quem pertinet. Cap. CXVII.

Reservatio de mense Auguslī tum ex confessione Christofori in sua prouisione, tum per vimicū tellēm de publica voce, & fama probari, vultum est. Neque ex eo excluditur, quod dicitur Episcopum alternativa gaude, quia cum canonicias in Ecclesia cathedrali existat, in qua ex iure communis dispositione collatio inter Episcopum, & capitulum communis est, alternativa cunctis exceptionem in ventre, locum habere non potest. Et licet decimum fuit hoc in similitudine, ut vocant collatione locu[m] habere, non aut vbi turus diuinitus est, tñ qui de turno oportet, vñq[ue] probare debet, videlicet, q[ui] ex conventione, vel coniunctione adit, & quod illavice collator in turno existat, & quāvis primum in confessione sit, quoniam pars omnem diligenit, fecit pro cōputanda concordia, nihilominus quod Episcopus in turno sit, non probatur, immo ex prauionibus aduersis cursum coniunctum fuisse appa-

ret. Neque potest Episcopus quasi possessione conferendi sine interuenienti capituli iuraci, quoniam aliae capituli solius collationes exhibeantur, quae probationem hanc sequi vocant redditum.

Referratio. Ex decisione eiusdem 897. parte 4. in nouissimis Seraphini.

Collatio facta per capitulum, aut sit præferenda collatione Papa, vigore regulari referuatoris octo mensium. Cap. CXVIII.

Jlla regula referatoria octo mensium, per quam Papa Gregorius referuit iure dispositiōnē omnia, & singula beocīfia referunt iurā, quae a die obitū Sixti, vñque ad afflumphonēm iurā vacauerunt, & vacant, deque illis per quo cūq[ue] ordinarios collatores dispositiōnē non fuerit, canonicatum iurū comprehendendū non videtur, cum prouisio de eo à capitulo facta per mēs, ante referuntur, præcessit & licet, si deinde capitulo non docetur, laterarium apostolicarum exequitorium non impeditur, tamen cum de capituli iure docentur, contrarium statuendum est: Ordinarijū appellatio[n]e, in materia oīoī, inferiores non continentur, vbi concursus ordinarij, & extraordinarij collatoris dari potest, prout in indulis, sed in materia inferiorib[us] collatorib[us] cōveniente, continentur. Cum inter referuntur à Papa, illa etiam continentur, que ad inferiorū collationem pertinent, oecesse est, vt in ea pasto, in qua excipit ea, de quib[us] per ordinarios collatores fuerit dispositio[n]ē, omnes, etiam inferiores comprehendendārū, vt exceptio sit de regula, præfertim propter clausulam quoicunq[ue] ordinarij collatores, que eos cūtā comprehendunt, qui alia non continentur, item rationis identitas concurreat, cum vñq[ue] ius quā astituit tollere voluisse non cēteatur. Prout canoniciatum communiter ad Episcopum, & capitulum pertinet, & duodecim exercitium huius iuriis, vt alternant cōferant, collatio in turno facta perinde habetur, ac si coniunctum facta esset. Es his conclusum est, vt ius p[ro]prio articulo exequitudo, in causa appellationis procedatur.

Illa. Ex decisione Rota Romana 980. Seraphini Oliverii.

Collatio de beneficiis incompatibili facta infra tempus prorogatum ad dimittendū un alterum non valet, si tempus non est clausum propter mortales illatas. Cap. CXIX.

Cum Archidiaconatus de tēpore facte prouisionis non vacaret, id est gratia nulla iudicari iurit, nam cū Mendoza illam, nisi infra annū spatiū, dimittere posse teneretur, pluresq[ue] prorogationes obtinuerit, que vñq[ue] ad vigesimalē tertia iulij diem perturbabant, & interim controvertia sibi per decimā cuncta mota esset, que Papa propter promotionē ad Cardinalatum vacare prædebet, internū tēpus in suisē erat, donec molestia finirentur, quod ēt in eo obliterat, qui decrevit vigore, līteras infra sex mēs expedire tenet: Hac aut in omni molestia, sine indiciali, sine extra iudiciali procedit, & maximē considerabilis vita fuit, que Principis facto proueniebat, qui ad libitū voluntate de beneficio disponere poterat, ēt sine causā prouando, cum aut cogitatio in Principis consilio introducta esset, dilationis temporis non curerat: Quādūcūm impeditū præstat ut circa culpam impeditū, tñ temporis ei restituēdū est, quantum per impedimentū ablatis fuit, cum loco duorum mēs, q[ui] ex benigna interprētatione ad dimittendū incompatibili cōceditur, Papa illud tēpus pluries p[ro]tugauerat, sicut de iure cōmuni Archidiaconatus infra duos mēs non vacat, si interne molestia superueniet, ita neq[ue] per lapsū termini prorogati, vacatio flanti-

Tom. - VI. Tit. Collatio.

55

stantibus molestis intare potest, & hoc maxima ratione constitutum est, ne dimittendo alterum, viroq; cecaret.

Cum Archidiaconatus. Ex decisione eiusdem 997. Se
raphini Oliarij.

Collatio ut valeat, de iure patronatus mentionem facere debet. Cap. CXX.

Vbi ab eo inspatronatus est ex consuetudine, vel præscriptione, tunc in collatione ipsius derogatione opus non est, secus est, vbi ex fundatione, & donatione exigitur, quia senior refecit fundatoris militari ratio, quod retroali potuisse, si cogitaret aliquando Papam non habita sine fundationis ratione, collatarum suis, & licet ius presentandi præscriptum foret, tamen etiam memoria consuetudinum. Et interdum decisio in est, quod licet derogatio comprehendat ius patronatus ex priuilegio, secus est si illud priuilegium ex causa fundacionis & donations obtentum est. Quando ius patronatus ad clericum pertinet ratione ecclesiæ, atque laicum similitudine ratione mixtae laicis qualitas præualeat, & derogatione opus est. Vbi constat de exigitu iuris patronatus, & aliquis in quas præfessione praetendantur reperitur, in imperatione de humiliodi ure praetendantis mentio ita facienda est, ac si veri patroni existent, cum ita quoque in gratia apostolica Sancti de iure patronatus mentio facta est, quia clausum est in ea apposita, tanto in ius presentandi resipicunt, ex consuetudine competens, pro nullitate ipsius concussum est.

Vbi ab aliis. Ex decisione eiusdem 719. Seraphini Oliarij.

Collatio facta per capitulum, quando erat suspensum non valet, & praefertur collatio Papæ, nisi capitulo abolutum effetur. Cap. CXXI.

Cum narratum Papæ fuit capitulum Calciaten, tempore prouisionis per scolasticum factæ à diuinus suspensum, & volum scolasticum absolutum fuisse, Papam motum sive creditur, tum ex eo quod capitulum, ad quod tunc temporis prouisio, & omnino modis disposito peritocebat propter suspensione impenitus erat, tum etiam quod scholasticus, qui prouiderat, ab humidi suspensione absolutus fuisse: sed neutrum verum est, nam Capitulum ab solutionem obtinuerat, ita ut suspendi illius obesse non poterat, quo minus in suo tunc prouideret, nec est verum scholasticum tunc temporis ab solutorum sive simpliciter, cum absolutus duntascat appearat ad effectum dicendi miseri in opido Madridi immo etiam si abiutorum fuerit, non poterat, quia alius canonicus Garay erat, qui non quam suspensus fuerat, quoniam post dictam suspensionem promotus fuerat, & Papa intellexit, tunc temporis nul lum alium præter scholasticum existere, ito quo totius capituli ius referret, collatio igitur ad suggestionem fada non valer, quam forte non concessisset, si facta vtitate intellexisset, qui juri tertii praedicature non vult.

Cum narratum Ex decisione eiusdem 860. Seraphini Oliarij.

Collatio canoniciatum in collegiata pertinet ad præpositum, & capitulum. Cap. CXXII.

Antiquissimum statutum ecclesiæ Sancti Angeli Cinnatis Reatinell, ut collegiatæ præpositum, & canonicos habentes, prout in counciatis continetur, merita centum & ocloginta annorum contingentibus, quod omnes ad canoniciatum prouisiones, facienda concutreabant, & cum sint antiquissime, & multiplicatae

te probant, quamobrem ius conferendi præposito, & capitulo in collegiata competere, visu eti, accedit consuetudo, nam per eiusdem temporis spatium, collationes huiusmodi ostenduntur, que effectum fortius fuerunt, nec ideo minus collationes à solo præposito factas non valuerunt, dicendum est, quoniam canonico ius conferuatum fuerat, prout de eo dicitur, qui ad presentationem viuis ex patronis, ceteris negligenter, institutur. Nec attinet ad commendatarium, au præpositus contra canonicos præscriptionem allegare vel, & si aliquando apparet commendatarios, & Abbatæ Farfer, canonicius contulisse, tamen in foliis Papæ membris factum appareat, referatur vigore induktorum, quæ Cardinalibus concederent. Nec sequitur quod Abbatis sit suscepit sub protectione fidei Apostolica, ergo est excepta ad effectum, vi eorum anni præscriptionis requirantur, quoniam ex præfato tempore præscriptio sufficiens contra commendatarium apparet, cui ius commune ad effectum validitatem collationis assit.

Antiquissimus. Ex decisione eiusdem 1021. Seraphini Oliarij.

In collatione beneficij familiaris alicuius Cardinalis, requiruntur confessus illius, cuius defunctus erat familiaris tempore obitum.

Cap. CXXIII.

Qvando beneficia ab eo habita fuerunt, per cuius obitum vacant tēpore familiaritatis alterius Cardinals predececdi, tunc confessus eius requiruntur, in cuius familiaritate decellet, quam sententiam, re diligenter perspexit, atque defensit, Rora amplexa est, ex eo quia regula in prima parte simpliciter, & indirectè loquitur de omnibus Cardinalibus, quorum familiari tate quis decellet, & regule ratio concurrit. Posterior autem regule pars, quæ confessum primi, non autem, secundi, Cardinals requirit, vbi vterque Cardinalis vivit, locum habet, ad tollendum illud dubium, quod inter eos oriri poterat, vbi autem prior mortuus est, posterior regule pars non procedit, sed ad priorem reverendum est. Reuelatio regule ad fauorem Papæ, priori Cardinali mortuo, antequam is ad secundum familiaritatem transtiret, intelligitur ad effectum, vt ordinarii prouidere, & capæctantes capere non possent, non aetem ad liberae collationis effectum, quando interfessus alicuius Cardinals confessus requiratur.

Quando. Ex decisione eiusdem 1073. Seraphini Oliarij.

Proutius mediante examine ab Archiepiscopo non potest impetrare collationem Papæ alteri factam, cuius supplicatione signata eidem danda est. Cap. CXXIV.

PResupposito concursu, & collatione facta per Sete natiuum Cardinals ab Austria Michaeli de Ayala, an eisdem simplex prouisio, vel sicut in noua prouisio concedenda sit, nam cum Papa de mensie Februario Hieronymo tanquam de vacante per obitum Christi phoni concessisset, cum clausula, seu alio quoque modo & ex alterius persona, ideo orta est difficultas super expeditione supplications in Dataria, & pro Hieronymo opponendarit de reuocatione ex secunda regula, quia reuocantur vacanta sede Episcopali vacante, usque ad promotionem successoris, sed cum Cardinals non ligantur dispositione extra vagantis in iunctu, & possunt etiam ante adeptam præfessionem conserere, ideo regulæ non applicatur, præfertur quia vacationem requirit, quæ in hoc casu non datur propter gratiam coadiutorie

Digestorum Nouissimorum.

toris cum futura successione, & cum eiusdem ex nunc, pro vertetone: Cardinales nunquam comprehenduntur in illa reguli, quae eidem applicari non possunt, haec autem non potest, quia neque ratione expeditionis literarum, neque ex rotundum camera debitorum, qui ad proutios, post preconizationem in confistorio, statim pertinet, maxime in Regno Hispaniarum, ratio finalis regulari verificari potest. Sed concursum esse effectuum, ex pluribus iudicatum est, quoniam Tridentini forma non seruata, suspectus redditur, non enim dies propostis editi appositus fuit, adeo ut scire non possit an Michael intra, vel post termini examinationis fuerit, quod ad examini validitate oceccarium est, cum terminus ad contumacium concurrentes praefigatur, coquetransfici, examinati non debeant, cui etiam Toleatum Concilium concordat, ita vt non sit forma ad effectum, sed praecisa, & ratio est, ne per preconizationem unius, ceteri suoplantentur, item ex testibus costitutus Michael intra tempus pendens termini examinationis fuisse, qui licet ad perpetuam relmemoriam examinati sunt, tamen reduxit negocium suspectum, ex quo edicti diei in concursu apposita non fuit, prout ex stylo in aliis, qui presentantur, appositi solet, item cum plures examinandi essent, solus Michael examinatus, & statim approbatus fuit, tunc collatio facta, quae ex suspecta redditur, quoniam Archipiscopi familiaris erat, nec tempus ad compendium praecisum, expectatum fuit, intra quod alii concurrentes examini se iubij certe portuerint: quare conclusum fuit, Michael nihil concedendum, quia cum parochialis non sit referuata, & ipse sit approbarus in concursu, & proutiosum habeat ab ordinario, si illa facta sit fuerit, aliquia Pape approbatione non indigent, atque parochialis eidem adiudicanda erit, relaxanda est igitur supplicatio signaria ad saudem Hieronymi, quoniam nullum Michaeli sit praedictum, si eius proutio bona erit.

Proutio posito. Ex decisione eiusdem 1148. Seraphini Oliviarij.

Collatio ordinarii facta motu proprio non est insufficanda. Cap. CXXV.

A Bordinario collatoe gratia motu proprio facta, iustificanda non videtur, in modo quantum ad iustitiam causonem, conla Cappellaniam, de qua agitur, de iure patronorum non existere, quoniam vitiis status ad libertatis favorem factus apparet, nam Bernardinus vii de beneficio libero proutios, per annos quatuordecim posedit, eodem modo, & Franciscus, per cuius obitum hodie vacat, & ad effectum gratie validarius, vitiis status, & quasi possessio attenditur. Quia de presentationibus opponuntur, non probantur, nec quid aliquem effectum fortiter fuerint.

Ab ordinario. Ex decisione eiusdem 1467. Seraphini Oliviarij.

Collatio de beneficio viuentis non potestab Episcopo fieri, neque demandari. Cap. CXXVI.

V iuentis beneficium Episcopos conferre non potest, ergo nec mandare, quia eadem ratio in collatione, & in mandato de conferendo locum habet, hoc est trahendis obuiandi, & captando munis votum inducendi, quae causa non idem cessat, quia post vaccinationem mandati presentatio differatur, nam & presentatio tempore debito facta, vigore mandati ad presentandam ante obuinam possefieri a patrō facti no[n] valeret.

Viuentis. Ex decisione eiusdem 3. In manuscriptis Flaminij Platii.

Quando lis dicitur extinta ad effectum vt ordinarius conferre posset.
Cap. CXXVII.

I Vxta stylum Rotulam non nisi per sententiam finita dicitur, & propterea ad effectum iustificandi narratiuam litis, facultas de lite constata, dici potest, sed ad effectum impediendo ordinarium, quo minus beneficiū conferre posset, aliud dicendum est, nam ipsius prosequitio necessaria est, quamobrem vitroque colligante mortuo, conferendi facultas ordinatio relinquuntur. Ad hunc igitur effectum de renunciatione lis, & cessione per Oforium facta constare videntur est, vt post mortem Palumbaria Episcopus conferre posset, ex sola racinuitate ad litis extensionem inferendum non est, nisi de animo constet, quod item pro sequi non volebat, de animo autem per negligiam in prequoledo constare placuit. Item ex reuocatione procuratoris, qui actus positivus est, item nihil in causa probatur, & per aliquo ot annos nihil penitus fecit, Archediaconatum, quem refutare obtulerat, dimisit, & parochiale incompatibilem affectus, ex qua renunciatio inducitor tam iuris quam ad alio in compatibile beneficium habebat, quoniam etiam iuris. Hæc omnia ad repellendum colligantem in propositio non sufficient, sed cu[m] tacuerit, & ad item non responderet, animo factice dicitur, quo debet, quem concordia potesta declaravit, in qua eterne à lite recedit. Ad effectum ordinarii proutio valeat, etiam si cessio litis extra diocesital facta fuerit, sufficiens est.

In xta. Ex decisione eiusdem 1767. In manuscriptis Flaminij Platii.

Cum constat de non iure collatotis, prouisus ab alio, & possefior præferendus est.

Cap. CXXVIII.

C Vm ex sententia Rotuli confirmata ab Eogheio, quarto apparet dispositionem Priorum Tullen, ad Magistratum & conuentum Hospitalis Sancti Spiritus Bifantionum pertinere, non autem ad Preceptorē de Urbe, conclusum est Melchiotti à Preceptorē prouo ex potestatis defectu nullum ius cōpetere. Nec est quæterendum an Desiderius ab ipso magistrato, & conuenio proutios faciat, vel à Tullen, quia modo de iuribus desiderii disputandum non est, nam reo, & possessor sufficit Melchiorem auctorem, & non ius suum excludere, nec agitur de executione illius sententiae, quæ tantum deducitur ad effectum ostendendam quæ collatio pertinet, & cum vii recepta præsumatur, quod dicit concordium effectum fortiorum non suffit, probare debet. Privilégia diuierorum Pontificis Preceptorū concessa, dicitur concordie derogare non dicuntur.

Cum ex. Ex decisione eiusdem 297. In manuscriptis Flaminij Platii.

Papa præuenit ordinarium in collatione parochialis post sex mensis. Cap. CXXIX.

P arochialis in mense Decembri vacauerat, quando Episcopus litteras sue promotionis in manib. habebat, & vacationis notitiam non ignorabat, & cum sex Menses ad faciendum concussum, ac prouidendum ex confirmatione Pij Quinti dati, iam elapsi fuissent, & caprobando examinationem, ac proutio Episcopi extracte p[ro]p[ter]a facta non subsistat, proutio Papæ locum habere debet, tum quia quemcumque ordinarium præuenire potest, r[ati]o quia post ex Mense statim illi referuata fuit. Dispositio Concilij Tridentini iuxta terminos observationis Pij Quinti constitutionis facienda est, id eoque

Tom. VI. Tit. Collatio.

57

Ideoque locum habere non potest, quando sex mensium tempus lapsum est.

Patriarchalis. Ex decisione eiusdem 701. Scrappini Oli-

maria.

De eodem, & quod est imputandum episcopo, qui non cepit possessionem, ad effectum con-

serendi infra sex menses.

Cap. CXX X.

Quod autem sex mensium tempus non currit, nisi a die capta possessionis, repugnat ipsi constitutioni, que expedit loquuntur a die vacationis, & ipse episcopus sic pimmonitas literas a mente Non embis expedias habebat, ita quod per ipsum stetit, cur possessione sui episcopatus non accepisset, tempus currere eidem debet, qui impedimentum renouare poterat factum per procuratorem capere debebat, prout tandem fecit. Vbi examinatores synodales non sunt, exemis ab alijs fieri posse, etiam si in Synodo deputati non sicut in interdum in alia causa resolutum fuit. Collatio per ordinarium de beneficio referendo facta, nullum prouidio ius tributum.

Quod autem. Ex decisione eiusdem 293. In manuscrip-

ptis Plamii Platii.

Episcopis in beneficiis Abbatia alterius diocesis sibi vnit, potest gaudere alternativa in conserendo. Cap. CXXXI.

Episcopatus Tacen. tunc erecto Abbatia loci de fau-
sto dioecesis Casarauianae vacua fuit, ita ut ad episcopum pertinebat, sicut ante uniuersum ad Abbatem pertinebat, cum autem Abbas conferendi beneficia facultatem haberet dubitatum esset, an episcopus dicti loci in beneficiis dicti loci alternativa gaudere possit, fuit per Rota parsen affirmata etiam ampliora est, quo-
rum gratia alternativa episcopis residentibus conce-
sa, omnia beneficia ad liberas eorum collationem perti-
nentia comprehendit, & licet ante uniuersum Abbas in
solis quatuor mensibus confere posset, tamen propter impedimentum regule rotatorum hoc evenetur,
quo sublatro, etiam ipse in aliis mensibus confere pos-
sitet, sed gratia alternativa illud obstatum ablu-
bit, ergo episcopus alternativa gaudere potest. Epis-
copus simpliciter acceptio dicuntur, licet si fide, quia
facit, etiam haec dioecesis beneficia contulisse arte-
derit, per verba demonstrationis causa distabat acceptio
generalis non recedunt. Propterea concilium est, collationem beneficii, etiam in aliena dioecesi po-
se vigore alternaria ad Episcopum Tacen. pertinere.

Episcopatus. Ex decisione eiusdem 94. In manuscris-
ptis Plamii Platii.

Collatio probatur valida per quasi possessionem con-
serendi. Cap. CXXXII L

Ad effectum validitatis collationis, quasi posse-
sio episcopi suffragant, & cum dignitas in illa
quasi possessione existat, etiam successione agat, con-
tra motum proprium Sixti de surceptione opponitur,
& quatenus de ea confitaret, donec per tres conformes
super surceptione cognoscatur episcopus sua posse-
bile priuandus non est.

Ad effectum. Ex decisione eiusdem 26. part. 1. In ultimi-
mis Coenici.

Collationis quasi possessio acquiritur per vnicam
vicem, & est manutenebit contra titula-
rem. Cap. CXXXIII.

Vnica collatio, quod effectum fortia fuit, ad ac-
quirendam quasi possessionem sufficit, ad effectum

ordinarius collator manutendus sit, & quamvis de effectuante per resignatarum patet, per quam Rota interdum illi opinione oon adhaerit, nam posse illa opinio recepta non fuit, atque contrarium finitum in pluribus causis, atque declaravit contrarias decisiones procedere, quando resignans posse non cisteret, sed cum resignata possessionem accepit, atq; parochiale cum simplici beneficio permutauit, sic effectuante tam per resignationem, quam per obitum ostendit dictrum. Sola iurius sufficiencia ad obtinendum ma-
nitentionem, quandoius est in possessione, non sufficit, nam ad effectum collationis, non proprietas, sed possessio attendit, ergo contra Cardinalem Montal-
lum possessorum titulus Cardinalis Madruzi in ecclie-
sia sancti Thomae, de qua agitur, non suffragat. Ne-
que indulsum cu[m] clausula, & decreto illi concessum,
quia indulsum non est in specie de eadem eccliesia, cu[m]
alter possessione habet, sed in genere eccliesie, que
prima vice, vel deinceps illius loco assignabatur, &
licit per etiam item in titulum praedictum titulo Sancti Laurentii factum non censetur, ita nec per super-
uentitatem induit plus iura translatum esse censetur,
quam in creatione concessum fuisse, quamobrem vir-
tus decreti veluti super certi beneficiorum non ap-
positi, omnino cessat, & clausula sublata tunc effectu
habere posse, quandoius conferendi competeat de-
cimum esse. Cum collario ad Titularem non pertinet,
neque scientia, & patientia quasi possessionis alterius
occeccaria erat.

Vnica. Ex decisione eiusdem 433. parte 2. In ultimis
Pirouas.

Quasi possesso vnica collationis Episcopo prodest
etiam successori contra praetendentem iufi-
tratus. Cap. CXXXIV.

ETiam vnica collatio episcopi contra patronum pre-
tendentem ipsi patronatus manutendenda est, quoniam
nam episcopus iurius assilicottiam habet, & omnia be-
neficia libera presumuntur, concurrente etiam patrono
omni scientia, quod ex effectuante collationis col-
ligatur: Aliud dicendum est, si de praescribenda muta-
tione status beneficij ageretur, sed hic de quasi pos-
sessione cōscendit agitur, que modici prauidicii est, &
perpetuo non duratura. Quasi possesso episcopi con-
ferentis ratione dignitatis, etiam successori iufifragatur.
Ad effectum ut proprietas possessioni preferatur, de
re indicata patronatus coulfare debet.

Etiam. Ex decisione eiusdem 433. parte 2. In ultimis
Manzani.

Collatio beneficii facta ab Episcopo excommu-
nicato an, & quando valeat.
Cap. CXXXV.

IVITIA collationis deducitur, quoniam beneficium
de mente Februa oī vacuit, & flante alternativa ab
episcopo acceptata, eius collatio in persona Bernardini
facta valit, gratia vero Ioannis in praetenta referentia
fundata, coenit: sed an collatio valida sit, si epis-
copum de illius tempore, ad iudices laicos recursum
habuit, probetur, cum de mandato speciali Episco-
pi habuit, & exequutum fuisse non constet, manu-
sti presumptiones non sufficiunt, & quamvis verē ex-
communicatio existeret, interim gelida ab eo, publici
officii ratione sustinentur, & licet excommunicatio
propter dictam causam notoria sit, tamen recursum
non esse notiorum fatis est: fūspensus occultus ab ex-
ciso iurisdictionis prohibitus censetur, ergo conser-
tio

non potest, quod ad iurisdictionem pertinet, sed excommunicatus, exercitio ordinis, vel officii, donec declaratus infernit, non punatur. Collatio excommunicato facta non valet, quia etiam si sit occulitus, est incapax, secus est si ab excommunicato facta sit, & hanc sententiam seipsum Rota canonizavit.

Iustitia. Ex decisione eiusdem 534. parte 1. In ultimis vñbaldi.

Episcops qui acceptauit alternativa in mensie Angusti non potest conferre beneficium vacans in eodem messe Apostolico.

Cap. CXXXVI.

Qvia mensis Angusti Apostolicę dispositioni referuntur, & affecta esse dicuntur, quamobrem licet gratia alternativa in eodem mense ab Episcopo acceptata sine sit, & in Dataria dnoe uigesimalis die Augusti recognita, nihilominus beneficium post dictam recognitionem vacanta, ipsi Papa refermata, atque affecta dicuntur, & sub dicta Episcopi alternativa gratia non comprehenduntur. Mensis Angusti qui à principio Apostolicus, & referuntur eis, ita vñque ad finem reputari conuenit item gratia alternativa, que de mense integrali loquitur, de singulis illius diebus intelligenda nou est. Cum Regula octo Menies expressos releretur, coram quilibet à media nocte Mensis precedenti, vñq; ad medietatem noctis sequentis mesis computata dñs est, in mēsibus autem appellativo nomine designatis alter diecum est, quoniam à termini die computatio fieret, ita ut ab illa certa vnius mensis die, vñque ad candem subsequens finiatur. Ipse mēsis proprio nomine designatus, totum quoddam integrum ex suis partibus, nempe diebus conflati est, sicuti domes ex fundamento, & alijs integraliter constare dicuntur, sed qui de toto integrā loquitur, de suis partibus separatis intelligendus non est, nam qui separatis partes possideret, totum possidere non dicuntur, per mortem Papa refermentationes regularum Cancelleriarum cessant, sed per concessionem alternativa, refermentationes, vel affectiones non cessant. Vñs gratia alternativa ab initio mensis habilitate incipit, prout esset mensis Oktobris, ergo amotio obstatu li per alternativam causa ab initio eiusdem mēsis incipit, & tunc verum est dicere refermentationis octo mēsiuum obstatum, antea vero nullatenus remouere.

Quia meosis. Ex decisione eiusdem 144. parte 2. In vñmis blazcanedi.

Collatio Episcopi in mense Septembri facta secundū regulam ostendit ita per quadraginta annos interpretatam, est valida, quoniam poita Rotaraliter illum regulam interpretata fuerit. Cap. CXXXVII.

Super beneficio intra limites diocesis existenti, Episcopus in mense Septembri, qui secundū regulam ostendit am ordinariis est, fundatam intentionem habet, Archiepiscopos igitur, qui vigore gratiose subrogationis in possessionem beneficij tanquam referuntur, in mitti petat, ipsam refermentationem clare probare debet, & ita tempore eiusdem, atque obseruatum fuit. De indubitate autem refermentationis nullatenus constare, refutatum est, non enim ideo mensis Septembri Apostoli eius probati dicuntur, quia Episcopus collator co mensa sua diocesis ab hinc, cum verba regula interdum in Rota difficulter interpretata fuerit, nepe. Quod gratia alternativa concedit Episcopis tandem, quando personaliter resident dantata, non autem duret quando sine fraude ab eorum diocesisibus absunt. Quia interpretatio cuius ab obseruantia vñque ad tempora contaria resolutionis facta & roborata fuerit, dici non

potest, quod ex contextu regule, clara, & patens de mēsi Septembri refermentatione resultet, sed contrarium ex intellectu, quem effectus, & rerum exitus, atque obseruantia sublegunt verum esse demonstravit. Neque dici potest obseruantiam uniformem, prout requiritur, non existit, quoniam decisiones contrarie in absurdo, & fraude vitanda fundata sunt, ne ordinariis residendo, mense Februario fruatur, & per absentiam redivundo ad menses ordinarios, conferat in mense Martij, imo pro declaratione in causa modice absentia deferuntur. Interpretatio autem contraria post beneficii valuationem subsequta, Archiepiscopo professe non potest, nam huiusmodi prouiso co tempore facta est, cā Ordinarii, quando sicut standi suspitione à suis diecēsibus abeant, in quaif possessione rediūt ad mēsibus ordinarios existebant, in quibus bona fide conferre poterant, propter intellectum verborum regule, & obseruantia ferae per quadraginta annos interpretatam, quo casu collatio sustinetur, taquam ad ordinariū pertinens, qui in quaif possessione conferendi erat. Requisitum scientia, & patientia superioris, vbi constaret de contraria possessione, necessaria erit, quoniam cum de priuato possessorē ageretur, illius patientia desiderari debet, vbi vero contraire fuisse obseruari non probatur, fecit est. Cum non agatur de abroganda lege visitata, in qua ad presumendum superioris consensum, quadraginta anni requiriuntur, sed in sensu legis interpretatio veritatem, ctius contraria receptū non apparet, ideo decē annis superioris consensus prout in hoc caſi, per summendus est. Quare propter obseruantiam huiusmodi, & bonam fidem collatio sustinetur est, quoniam Palauim postea nouum regulam intellectum sequitur fuit. Ante resolutionem contrariam ordinarii sine fraudis suspitione ab eorum diecēsibus absentes, in suis mēsibus ordinariis, non obstante acceptatione alternativa conferabant, quoniam collationes, si sensus verborū regule in antiquis decisionibus inter pretata, verus exsistit, procedul' dubio sustinetur fuit, si vero erroneus, & nihilominus collationes medio tempore facte non sunt annulandas propter communem errorum, qui validatis earum causam prestat. Communis error in pertinentibus ad iurisdictionem, prout est ius conferendi, ius facit, atque etiam in spiritualib; procedere faciliſſime decisio est. Imo etiam contra regulas Cancelleriarum, quia Decretum irritans in illis apollitum, tunc demem ignorantes ligat, quando dispositio, cui adiicitur certa, & determinata est, fecit si dubia, quoniam ad effectum una præiudicium scientia certa esse debet qualis haec ante ultimam resolutionem dici poterat. In articulo iritis excusatō non admittitur, sed quando adeo dubius, & perplexus est, ut in hac materia propter antiquas resolutiones, tunc errori facti aequiparandus est, quae ad quacumque acquisitionē habilis est. Noua declaratio ad præterita, vel pendientia trahenda non est, propter tertio quædam simus, quando ius antiquum uniformiter obseruabatur, tunc ad futura tantum econcedatur.

Super beneficio. Ex decisione eiusdem 608. parte 2. In ultimis Pirouani.

Episcopus vigore alternativa conferre potest dignitates, etiam si sub testimonio diorum conferre diceret. Cap. CXXXVIII.

VT vigore subrogationis gratiose quis in officio nem immatriatur, referatio clara, & notoria esse debet, sed tam m̄ abest, vt de ea doceatur, quinim ille non adest constat, cum Archidiocanonicus de mensie Augusti vacanter, qui, Episcopo gaudente alternativa, propter quam regule referuntur obstatu recto.

momentu ordinarius efficietur, item per eiusdem ecclisiae rituum reservatio excludatur, quo disponitur, hoc dignitatem ad liberam Episcoporum collationem pertinere etiam si collatio certo personarum generi facienda sit, non tamen ad impedicendam alternatiuam libertas collationis excluditur, licet igitur cuiuscumque conferri non possit, rubruminus respectu regule nihil tale disponit, hoc considerabile non est, quando libertas collationis consideratur ad effugientiam nullitatem, tunc alternatiuam non excluditur. Quid si statutum, ut Episcopum tam famam, quam honorem suo in concordie dignitatis, quia ad eius collationem pertinet, decideret consular, dignitatem sub testimoniis duorum, vel trium conferre debet? Hoc testimoniun pro confilio, vel assentiu non requiri videntur est, & cum ad Episcoporum tantum pertinere iubetur, ideo nulli participatio collationis data dicitur, cum decretum annualitatem apositum non fuerit, ideo testimoniun duorum de forma, vel de necessitate dici non potest. Testimoniun alternatiue exclusionem non arguit, nam & Parochiales Episcopos per Sacra Concilia, & constitutions Piae doctrae, cum examinatorum approbatione conferre debet, sed iecico, alternatiuam locum non habetu propriete dici non posse, alias resolutio fuit, quia pro parte Episcopo, libera collatio dicitur, cum abique aliorum praesentatione, electione, alesco vel consilio suis ipse conferat.

V. Vigore Ex decisione eiusdem 600. parte 2. In ultimiis Perpetri.

Devolutio collationis beneficij ad Papam an, & quando fieri possit. Cap. CXXXIX.

Et devolutio bene, ac condecenter probanda est, si illius vigore collario facta sunt, praesertim si contra possessioem agitur, sed non probab, videntur est, nam eum haec a capitulo ad ordinarium, ab ordinario ad Metropolitanum, inde ad Nuntium, a quo denique Papa terminatur, prae dictorum omnium successus semper eligentia probanda erat, quoniam Papa prae cessione vel vele, non prouidit, & sex mensium recessus a die locutus vacatione currite incipit, & licet in Episcopio propter visitacionem, & in capitulo propter possessioem alteri datam, praelium possit, sicut in aliis ignorantie praeiunctio adest, cum ad effectum de uelutiosis licet esse debet, praesumpta autem non sufficiat. In referatu devolutio cessat, nam data impotencia, non potest negligentia applicari, item vacatio, stante vnuo consumpta dicuntur, ita ut collatio non locus non superfit, quamobrem ad fedem Apostolicam devoluti non poterat. Claustra fine alio quoque modovacet, locuta habet non potest, vacatione per vnuum consumpta.

Et devolutio. Ex decisione eiusdem 186. parte 3. In ultimiis Legacionis.

An ex appositione manus Papae facta ex falsa causa tangere pertinentiam collationis, beneficium remaneat affectum. Cap. CXL.

Nequi immisioni locus esse potest, si Cappellaniā integram esse, vel alias effectam, sive sedi Apostoli referatam, doctum non sit, patens enim, atque manefacta probatio necessaria est. Neque referatio, neque affatio clare probari dicuntur, ex eo quod Cappella die quarti Odoibris Neapolitana vacauerit, & vigilisma Papam praevenisse ordinarium Tolerantum dicitur, quia regula mensis Cardinales excipit, & Cardinalis, & ordinarius Tolentanus. Minus in praevenione fundamento fieri potest, quoniam gratiosa tantum subrogatio datur, non autem fit gratia principialis, in qua cognoscit

positum Papa praenire voluerit, & potest esse, quod Papa tanquam de referato collationem fecerit, quo catu praecentio non huaret. Gratiosa subrogatio litigio, aut referationem requirit, quibus cessantibus subrogatio non est, sed noua prouidit. Non qualiter appositio manus Papa affectionem caufer, sed ita de munus, nisi Papa ex falsa causa motus fuerit, sicut permutatum collationis beneficij tangent, quia tanquam referatum conculsi, quod vere non erat, tunc enip alfectio non cauferat.

Neque immisionis. Ex decisione eiusdem 187. parte 2. In ultimiis Damasceni.

Lis quando dicatur existita ad effectum, vt ordinarius conferre possit. Cap. CXLI.

STANTE conderio litis, ordinarius conferre non impeditur, deferta autem dici potest, si per decennium collatione fuerit, in modo ciuius dimoris temporis spatio, si aliquae dectionis condecora appearant, ut quia a mero de manuteneant Joanni concessio Iacobus non appellatur, item quia per tres anteriores annos illius non molesta erat, lusor beneficia, que cum Ioanne permutteratur, penes te reuertitur, sed huc procedere vilis sunt, si ex ipsis de moniure deferas, item appearat alia, non decenni lapsus fata est, sed hic de non iure laobi constare negabatur, cum defensio sit renunciatio propriei iuri speciei, ideo conjectura virgines esse debent, & precipue quando decennium lapsum non est, actus positivo desideramus. Quia mandato de manuendo non appellatur, in possessorio bonorum fidem apposse ponit, sed non ideo animu in prosequendi latem in peitorio dimisit, ceteratur. Cum saltem decem annorum lapsus requiratur, & quod denos iure apparat, ideo minoris temporis condecoratio nulla habebit.

Stante. Ex decisione eiusdem 383. parte 2. In ultimiis Damasceni.

Episcopus deber manuteneri in quasi possessione contredi ex sola assentiu iuri communis. Cap. CXLII.

SI beneficium inter diecensem est, Episcopus fundat intentionem habet, propriea in conferendo manu tenendus est, praesertim quia de ultime collationis statu, apparat. Cum Rectori collationem praetendenti iuste sit, quasi possessio illius per approbationem resignatio, ultra beneficium resignatum non extenditur, virta quod in forma probatu non est, nec legitimè collata, ideo non probat, cumque effectu, babuisse non probetur, id est non relevat.

Si beneficium. Ex decisione eiusdem 416. parte 2. In ultimiis Marangani.

Collatio beneficij tanquam de referato corruit, non probata referatione, praesertim contra prouiduimus ab ordinario. Cap. CLXIII.

Fundamentum ultimi status valde turbidum videntur est, nam ultima collatio de meic Novembri fuit, qui mensis tempore Apollinaris est, quam obrem collatio aquinoqua, & turbida redditur, & illa clausa, sive alio quoque modo vicerit, quod potius ex capite referatione mensis, dici non potest, quare regula locum habet, quod Papa collatio beneficij precedentem statutum non immutat, de quo bene constat, videntur est propter plures prouisiones continuatas, successivas, quae effectu formate fuerint, ex quibus de statu precedentem le que praetexta scripto apparat, nec probatur ut ecclesia, que praetendebatur collegata, habere requisita, nam

Ex multis potius confraternitatem, quam collegium existere, videbatur, quare reservationem ex capite dignitatis in collegiaria, non probari, conclusum est, & certum est, quod ad effectum immittendi prouisum apostolicum in executionem subrogationis gratiole contra prouisum ab ordinario, & possessori, probatio aequioce non sufficit, sed plena, & concordem totius gratiae iustificatio, necessaria est.

Fundamentum. Ex decisione eiusdem 482. parte 2. In ultimis Cavalierij.

Per solam collationem beneficij, quando absque possessione dicatur acquiri ius in re.

Cap. CXLIV.

Gratia in forma dignam, ante illius executionem ius in re non cauit, sed ad rem, sed postquam executione de mandata fuerit, & sic per exequorem collatio facta sit, vacatio consumitur, quomodo rem consumptam, quamvis prouisus possessionem non acceptet, quoniam per solam collationem ius in re acquisitur, & in beneficio praferendum est.

Gratia. Ex decisione eiusdem 498. parte 2. In ultimis Cœcini.

COLLECTOR.

Collector potest deputare plures sub collectores.
Cap. I.

Si Papa, collectori exigendi pecunias Cameræ Apostolice in certis locis, & regnis debitas, & quietandi, limitata potestate dederit, nec ultra vnuin in singulis ciuitatibus & dioecesiis subcollectorem constitutet, placuit plures, successus temporis, deputare potuisse, ita quod semper virus remaneat, quia & negotiorum gesso a lege hanc plures deputant di obtinet, ergo, nulli facultas restricta esset, collector posset. Nec est veritatem ira voluisse restringere, vt Cameræ negotiorum nimis impeditetur, aut differetur; sed an constitundo secundum, reuocare priuatum videatur, quod & iusta constituentis menteant, & facultatem sibi traditam primumendum est, per quam duos deputare non poterat: si contrarium voluerit, mandati formam non sensasset.

Si Papa. Ex decisione Rota Romana 9. De officio delegati in nouis.

Collector propter quam clausulam possit subdelegare. Cap. II.

Quid si substituendi potestas data non sit, sed fidei junctarum collectori confidit? Propter clausulam competendo, quae iurisdictionis est, subdelegare posse videbatur. Domini dixerunt posse substituere, ne nimis negotiorum differatur, & contingente infirmitate, vel alio impedimento, proteletur.

Quid si. Ex decisione Rota Romana 1. de officio delegati Arcelli Crescentii.

t. Collectoris, & subcollectoris potestas, quomodo probetur. Cap. III.

Principalis collectoris potestas à Papa deputata per literas probanda est, subcollectori vero per testes sufficiere videbatur, nisi per ordinacionem Domini nostri Pape, eorum nomine ad cameram referenda transmis-

tenda, in eislibro describenda quare ad librum rectendum est, & fructu remissoria petitur.

Principalis. Ex decisione Rota Romana 10. de officio delegati in nouis.

Collector vnicus in provincia dicitur, etiam si subcollector existeret. Cap. IV.

Et si generalis in aliqua provincia collector, vel subcollector exstat, tamen quia possit vnicus illi dici, qui in aliquis dioecesi, vel ciuitate specialis est, non impeditur, propter regulare verba, que vnici subcollectoris beneficia reservata esse iubet: verum est enim quod vnicus etat, cum per specialis deputationem, generalis renuntiasse conferatur.

Et si generalis. Ex decisione Rota Romana 138. lib. 1. Pauli Aemili Veralli.

De eodem. Cap. V.

Et vnicus collector dicitur, quamvis alter in eodem loco subcollectori beneficiis exercetur, quia Nuncius apostolicus generalisque collector per fecun di deputationem, ceteros omnes tacite reuocasse censuit, primi exercitum, deputationis probationem non operatur, nam & communis reputatione, acta, quo ad utilitatem Cameræ Apostolicae tenderant, valere potuerint, item de facto absque deputatione fieri poterant, ut autem & beneficia subcollectoris reservata dictant, deputatione opus est.

Et vnicus. Ex decisione Rota Romana 139. lib. 1. Pauli Aemili Veralli.

Collectoris beneficia sunt reservata ex sola illius deputatione. Cap. VI.

Ex sola igitur deputatione, absque exercito, beneficia reservata sunt, etiam si alter in eadem ciuitate, vel dioecesi vnicus effet deputarius, quia primus reuocatur, potestas autem subcollectoris circundi in qua libertate ciuitate, necessarij infert, quod alios possit tenere, aliquoquin vnici deputati non effent statim ac deputatio facta est, quamvis officium non exerceat, nec instrumentum iussum dederit, eins tamen beneficia reservata sunt. Itemante acceptatione reservatio oritur, eti mortuus antequam administrare ceperit, in amētum non respicit ad hunc officium deputationem, sed exercitum, quod non requiritur, item in iurisdictio clavis affirmativa sunt, nequā iurisdictio decrevit, si datum non sit, ergo & exercitum ei eo non praestito valer, si absque illo exerceretur, fraus legi fieret, & beneficia reservata non effent.

Ex sola. Ex decisione Rota Romana 140. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Nuncius collector recipit resignaciones, sed non consert reservata. Cap. VII.

Nuncius Collectoris honorando officio, ad prouidam animarum filiorum, conceditur, ab obtinentibus minus iustè beneficia in provincia resignationes recipere posse, & ad eadem, seu quavis alla habilitate, sed certè his animarum rerum favor ad reservata beneficia non extenditur, quae regulariter non comprehenduntur, ergo conferre non poterit, nec mons proprius amplius facit, sed gratiam fortioriem reddit, neq; verisimilia includit. Hac potestas, quo à iure ordinariis data est, magis favorabilis non existit, sed illa nullatenus reservata, conferendi includit, nec quae executori data est: Legato tisdem verbis data, nec conferre posset.

Nuncius. Ex decisione Rota Romana 29. de probanda in nouis.

COM.

C O M M E N D A .

Dispositio penalis non comprehendit commendam.
Cap. I.

In penalii materia, & exorbitanti dispositio de titulari loquens i o commenda locum non habet, quae exercitabilitatem non inducit. Propterea conclusum est, constitutionem, quae de expedientia literis in Curia, antequam ad propria redant, in beneficiis secundum hodiernam formam commendantis in perpetuis non obtinere: ergo nec possit illa supplicationis vigore ante literariorum expedientiarum capta inservi potest. Rota semper tenuit in reservationibus, & vniuersibus, commendis temporales, atque perpetuas equiparari.

In penalii. *Ex decisione Rota Romana 333. libro 1. Jacobi Putei.*

Commenda ad tempus data, quando currere incipiat.
Cap. II.

Sed si ad tempus data sit, an a pacifica possessionis sic curtere incipiat, & quid si nullam commendata nisi contra possefitionem diligentiam fecerit, nam per eum fit eti, & habuisse paria sunt. Sed quia ad penam, negligientia, incurvendam, interpellatione requiriunt, contrarium visum est. Item quia sub pofessione ceditio ne facta post habitationem pacificam possefitionem, quam aliunde non cogebatur, ergo tempus non currit.

Sed si ad tempus. *Ex decisione Rota Romana 22. libro 1. Jacobi Putei.*

Commenda quando haber viam collationis.
Cap. III.

Perpetua commendata in certis casibus collationis viam habet, non simpliciter, & indistincte, afficit etiam beneficium, & reservationem extinguit, ita ut praeter Papam nullus se intromittere potest.

Perpetua. *Ex decisione Rota Romana 158. libro 1. Jacobi Putei.*

Commenda viisque ad legitimam etatem, pro quanto tempore intelligitur.
Cap. IV.

Quia viisque ad legitimam etatem humilitorum ordinem profundi facta est, in decimoquarto anno intelligitur, & licet dignitas curata vicegerum quantum requirat, tamen quia Papa non oblitus defectu prouidebat, prapropositum retinere potest.

Quiesque. *Ex decisione Rota Romana 403. libro 1. Jacobi Putei.*

De commenda in alia prouisione, quando mentionem fieri oportet. Cap. V.

Si Ecclesie contemplatione commendata facta est, de sequenti prouisione mentionem fieri non oportet. At si ad commendatarii vtilitatem, numerum si cu fructuum perceptione, quia tituli viam habet, si praetermissa fuerit, subiectus prouisio est surreptitia.

Siecclesia. *Ex decisione Rota Romana 273. libro 2. Jacobi Putei.*

Commende prouisio ad sex menses prohibetur.
Cap. VI.

Si Concilio Lateranen. derogatum non est, commenda prouisio ad sex menses nulla est. Tempus hoc simpliciter adiectum, currit a die gratia.

Si Concilio. *Ex decisione Rota Romana 168. libro 3. Jacobi Putei.*

Regula de infirmis &c. quando comprehendat commendam. Cap. VII.

Veronco. Episcopus parochiale, vigore indulti, sibi commendati obtinuit, cuius vigore, quod ad ipsum aliqui benemerito, & sibi grato dixerit conferendam, & interim, perinde ac si in titulum retineret, de fructibus disponere posset, cum paucos dies ante mortem cessent, dubitationis est, an regule de infirmis subiectas, vel vt temporalis est, Domini perpetuam indicarunt, com in cuius facultate fuerit resignandi, & id regule subiaceat.

Veronco. *Ex decisione Rota Romana 138. parte 3. libro 2. in novissimis Fabij.*

Parochialis, & quando sit commendata.

Cap. VIII.

An parochialis sit commendata, vel in titulum datum, si circuostantibus cognitum est. Antonius qui dem duas retinebat, quandatumque de prouidendo obtinuit ad tria fecularia in titulum, regularia, & parochiales in commendatam, io mandato autem alterum in titulum, alterum in commendatam renunciare posse dicemantur. quapropter Domini distinxerunt, si in virtute quae poterat, in titulum obitum iste prafumitur, nec in commendatam, quae extraordinaria est, & iocom patibilitatem non inducit. si vero in commendatam, oē actu fructuariorum fecisse dicatur, id prafumitur: cum igitur tertium parochiale in titulum consequi non posset, nec difensatio prafumitur, ob incompatibiliterem reiactam, commendatam efficitur, collatum est.

An parochialis. *Ex decisione Rota Romana 145. parte 1. Pauli Aemili Verallii.*

Commenda per nouam prouisionem dicitur data in titulum. Cap. IX.

Per noui tituli impetracionem commendata cessat, cum igitur Alphonsus parochiale Antonio cesserit, & de illa sibi prouideti obtinuerit, dixerint per novam prouisionem sufficere datam in titulum.

Per noui. *Ex decisione Rota Romana 146. parte 1. Pauli Aemili Verallii.*

Commenda vacat per obitum. Cap. X.

Et si familiari Pape sufficit beneficium commendata, vacatio tamen per cessionem non attenditur, sed vt prius per obitum vacare dicitur.

Et si familiari. *Ex decisione Rota Romana 144. parte 1. Pauli Aemili Verallii.*

Beneficio commendato tempus collationis non currit. Cap. XI.

Vbi est beneficium commendatum, ad hoc ut collationis tempus currat, ad quod pertinet, vacare non dicunt, idem si est de mensa, aut ueniente vnitum.

Vbi est. *Ex decisione Rota Romana 1. de concepcione probanda in Antiquis.*

Commendatarius non capiens possessionem, non amittit ius suum. Cap. XII.

Si commendatarius de adipiscenda possessione, infra annum, diligentiam non fecerit, occ sibi ad id scire prefractus terminus, in sui sume perdidis minimè dicitur, quia propter negligientiam nullus iure suo priuat, nisi sit legitimè caurum, ac iure decisum.

Si commendatarius. *Ex decisione Rota Romana 827. parte 3. libro 3. in novissimis Tholomaei.*

62 Digestorum Nouissimorum.

Commendatarius debet verificare gratiam.

Cap. XIII.

SVAS literas commendatarius verificare debet, & praeceptoris valore, acque proficiencem, quia ea durate iustos faciebat fructus: Ipsi valor in possessione penitentiis exprimitur eti, ne auctor, aquila alia iura, ad officiales ipsedictas, defensentur, sed gratiam vero equum que verificare debet. Si Ludovicus ob resignationem in eius favorem factam, Hacromam excludere volebat, & illam verum facere opus erat, alias apud resignationem ius interim remanserat, ac per obtum vacare diceretur: Itaque ordinarii prouidio validus efficit.

Sed literas. Ex decisione Rota Romana 254 lib. 3. Iacobii Putei.

Commendatarius possidens, sed a dispensatione, an conseruens in possessione.

Cap. XIV.

CVM ante dispensationem, & Prapofiturae credidionem omnia monasteria Eboracen bona Co mendatarius possidens, sibi facta respectu bonorum ecclesiasticorum Prapofiturae, eius et ipse Cardinalis Ferrarens. Prapofitus remanebat, primam cum isto novo tutulo possessionem confirmans dicitur. Quid si non confiterat a Capituli monachorum se mensa diuina esse: sicut Abbas ioluta monasterij bona possidere non dicitur, ita nec Commendatarius, em aquiparatur. Pro Cardinale Ferrarens. Iunctio resolutum est, Non esse ipsum concurentem commendatorem, cum duodecim tantum monachos ibi esse Papa ordinatus, qui datum in lementum, & Commendatorem de vicina, & necessariis prouidere debeat, quare cum monachis possidere non dicitur, & respectu possessionis aquiparatio non procedit.

Cum ante. Ex decisione Rota Romanae 222. parte 3. lib. 2. in Nonissimis Fabi.

Commendatarius habet liberam administrationem.

Cap. XV.

Necessitatis, & veitatis causa Commendatarius ecclie res alienare non prohibetur: Cum enim hodie cōmendas perpetuas Papa faciat, nullas veri Prae jati administrari, & de fructibus, falso onerib. Ecclesie incumbentibus, disponit, ac tanquam procuratoris liberae habet de illius bonis administrationem, & legitimam in iudicio interueniendi personam. Beneficia, quae ad Abbatis collationem pertinebant, conferre posse.

Necessitatis. Ex decisione Consilij Neapolitanus 3. Anno 70. Cypri.

Defectus intentionis Papæ in commenda concedentis, ex quibus non probatur.

Cap. XVI.

Inentionis defectum informates pro monachis do dicebant, nam Papa monasterium in commenda sub narrativa referuntur, prout in regula fecunda concesserat, & tamen retentum non esse dicebant, quotam non nisi in retentum folitis dicta regula locum habet, item quia Papa vacationem per obtum, N. prapropit, quod verum non est: Contrarium tamen rekolam foit, nam cum aliquando etiam resolutum sit, prouidum de commenda pro possidente habendum est, ideoq; monasterium auctor personaliter, de talis intentionis defectu dare debet, per quem fuit ius includator, maxime cum Papa sua canonici & validam monasterii preferueretur, deo non ostens obiectus in consideratione habebi sunt, ledili duntata, qui ius obiectum includit, fuit cuius est, si prouidus dicat,

quoniam ad vos liberas zdes habeo, quamobrem si monachorum iura talia non existunt, quia Papam à concessione retrocessit, attendenda non sunt: Quando autem monasterium retentum non est, talis defectus moriū ius non includit, & in hoc Papa afferitione flandum est, donec de contrario non docetur: Illa regule intelligens de monasteriis in commenda dare folitis, in habitibus cōuentum procedit, propter primitiū dierum religiosorum ordinibus concessa, que ratio in monasteriis concuentu carenibus locum non haberet, in quibus per viam electionis non proceditur: Defectus ex resignatione Petri Francisci, & possessione monachorum suo prodicit, nam cum pensio ostendentur annorum retentum fuerit, in manibus inferiori facta, simonistica est, cum igitur ius à Petrofrancico abdicatura non fuerit, quem combat per resignationem Hieronymi à Papa prouidit finis, & prouidio per triennium ante possessionem monasterii effectum habuit, ideo intrat vacuo de iure nunc facta ad suorem, N. que ad effectum validatis gratia sufficit: Possidio decennalis, cui innuitur monachi ad intentionis defectum ostendendum, non suffragatur, quoniam initium vinorum habet, & illum non allegare melius est: Neque determinat pro regula de triennali, que titulum coloratum requirit, & resignatio simonisticum non prestat, idem de Lapi allegatione decennalem, vtrum quod ex illorū possessione, qui per triennium possederit, deducit non sit, qui ad nutrī amouibiles sunt: Quod si ista possidio decennalis pro nullo allegatur, illa in virtuosa non suffragatur, atq; titulus presumptus cessat, vbi de alio in eorum positionib; deducito, constat: Ex decennali presumptus titulus, si in priori patientia concentratur, qui visitare consueverint, sed hoc monasterii excepit, volum ratione Curz animam visitatur: Quare de defectu intentionis Papa cōstare nullo modo dici potest.

Intentionis. Ex decis. R. Rom. 1498. Seraphini Olinari.

Fructus Commenda in iudicio restitutio vbi propter variis opiniones relatio capi non potest, debent restituvi pro medietate.

Cap. XVII.

Ter propposito in Rota dubio super fructib; cōmen die restitutio, semper in variis sententiis itū est, alijs n. exsimilab; Guccioēs fructus restitutiōne esse, tā perceptos tempore primæ liis, in qua ipse reus fucubuit, quām tēpore secundæ, in qua ipsenit ad eorū restitutioem obtinuit, tñ enī restitutio endi erat, quārum lēgio abilitat, alij contra, quia sententia contra cū lata nō ex proprio eius iure relictū fuerat, sed potius ex iure Sangallit, aut ecclie nouiter deducto in iudicio restitutio, id eoq; non iūlī dī liis, in qua hoc ius deducitū est tenet, tandem quanto propria vim uiminter, in hanc finitam iūlī est, vt huiusmodi cōtroversia componebatur, atq; ita iūlī cōponi posse arbitriū soat, vt fructus post restitutioem incertam Rondinel lus, habita ex pēficiū legitimū factū ratione integrē restitueret, eorum vēdū, quos ante restitutioem iudicū perceperint, medietate tantum restituire teneretur, ita nā plurib; iudicij factū seniores a sclerib; in quib; pp diuersitas opinionum, relatio capi nō posset.

Ter. Ex decis. iusdē 138. In manuscriptis Flaminij Tisi.

Admissio resignationis commenda quomodo reddatur nulla, ex falso expressione narratōrum. Cap. XVIII.

Illa narrativa, quod Franciscus Priorum ex cōfessione Apostolica in cōmendā obtinebat, necessaria dēcomenda Papa intelligentia est, qui folios ad viā cōmendāre p̄t, nā p̄cepto virgorū iutorū priuilegiis.

beneficia Sancti Spiritus, vti mammalia, & ad nutrum animalibus duxit taxas fratris eius ordinis profectis, nō autem in commēdā ad vitam dare potest, & eum sit fālīa, gratia nullā est, maximē cum talis sit, vt Papa facilius ad admittendā resignacionē, moueri potuit, tanquam de beneficio simili ab eo commendato, & licet Praeceptor verbo, commēdāmus, vīas fuerit, tamē cum prouidio vigore suorum privilegiorum facta facit, de concessionē in titulum iai natura amouibilem, intelligendum est, actus enim facultati sibi concessa scribitur, praesciptionē cum in ea non dicatur ad vitam, & in alia prouisione restitutoria adiungit verba ad vitā, sed definiūt verba consumēdāmus, immo in principio prioritatem maleficū existere affectūt.

Illa. Ex decisione eiusdem 291. In manuscriptis Flaminij Platii.

Literis monitorijs super prouisione comendat, quando magnus magister obediēre teneatur.

Cap. CIXX.

E Manucl literæ Apostolicę concessit, & Magno magistro ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitanī direx̄, simillimē p̄tēre commendationē dici non possunt, cum verba monemus, & requirimus continent, quæ in monitorialibus apponi consueverant, item illa ius queritum, & antitancatū cōcedat, quæ precepti de prouidendo vītū habent, item verbum vīla mō inuctū a lijs regitūr facias, quæ simul iuncta Pape intentionē ostendat, literas monitoriales Emanueli concedēdi, vt earum vigore magnus magister commendi p̄mō vacatūrū conferre teneatur, per quas licet nullum ius acquiratur, intrat tamen officium judicis, vt monitor ad parendū compellat, preces enim ab eo qui impecatē potest emanata vīta precepti habent, partimque refert vīta in monitorijs, vel praeceptoris sunt, com nūlia alia differentia inter eas confundi possit, nisi vīnica, quia magis puniendus est, qui literis præcepit, quam monitorijs obtēperat tenuit, ex ipsius igitur lis personale collatim dicitur, ad implorādā iudicis officium, atque collationē petendā, cū collator, nisi obediat, puniendus sit. In hanc sententiam libentias itum est, postquā res amplius integra dici non poterat, com ad actum proximā executionis brevis deuenimus suorū, videlicet ad eius registrationem, per quam literatum acceptatio inducta finit, atque virtuale decremet, vt executionē demandetur, item quia causa cognita registratio facta est, cū Emanuel ab oppositis se p̄gorgauerit, & per sententiam magni magistri cum venerabilis consilio registrari demanditū est: Post acceptationē literarum apostolicarum verifica tio in p̄teracanē est. Quare nulla difficultas soperet: M. Magistrum teneri primātū commandātū vacatū eidem Emaneli conferre, cum eum male fecerit non prouidere de commenda tīc vacatā, loco penitēnece dīt, vt primātū uacatūrū conferre teneatur.

Emanueli. Ex decisione eiusdem 636. parte 1. In vīta mis De Morozzeti.

C O M P A T E R N I T A S .

Cap. L

Compaternitas contrahitur per tactum, quam sententiam Rota amplectit. Compaternitas. Ex decisione Rota Romana 164. parte 1. Pauli-Lemili Verallo.

Compaternitas non contrahitur per procuratorem. Cap. II.

Ed an per procuratorem contrahi possit? Negativa pars de iure obtinuit, quamvis contrarium de consuetudine seruerat, maximē in Principib⁹, quia ius canonicum de substitutis curare non videtur.

Sed an per procuratorem. Ex decisione Cappelle Tholofana 157. Ioannis Corserij.

C O N F E S S A R I V S .

Confessio cui facienda sit. Cap. I.

Si nihil potestas & licentia ab Episcopo confessio rem eligendi data sit, presbytero curam animatum habenti, confiteri non possum.

Simili. Ex decisione Cappelle Tholofana 222. Ioannis Corserij.

Confessarius quomodo possit reuelare confessionem. Cap. II.

De confensu, & licentia penitentis confessionem facit, rāmē rālē habitam, vti tellis iurans in iudicio reuelare potest, vt communiter receperit in eis testimo niūt amē probare non dicitur, quia illa Dōc, non homini facta est, & confessarius fe in testēm perhibendō, hominem representat. Potuit etiam verum non di xīs fortē illius depositionē machinando. Sed quia de matrimonij favore, & penitentem à peccato fibulando agebatur, talem depositionē probare, deci sum est.

De confessu. Ex decisione Apostolici Palatij Venetiarum 3 libro 3. Thoma Triusfani.

Confessarij approbanti sunt ab Episcopo, etiam in ecclēsij Abbatis nullius iurisdictioni subiectis. Cap. III.

Decretū Concilij disponit, quod nemo ad audiendas seculariam confessiones admitti possit, nisi ab Episcopo approbatu fuerit, sed propter iuris aſſistentiā manutentio ab ille alia depositionē probatio, danda est. Immemorabilis probata nō est, & probata non reletat, quia p Concilij subiata fuit; alias resoluta fuit nūonāfertū in diocesi Calaguritana existere, propterea Sacra Cōgregatio respōdit, eos qui ad confessiones audiendas in ecclēsia Abbati subiecti s̄t approbanti sunt, ab ipso Abbatē offerti esse: Episcopo, quamvis Abbes iurisdictionem quasi Episcopalem pruarue ad Episcopum habeat. Tunc Abbas in causa specialiter a statuto praeferato, si potest probare territorium separatum habere, sua quasi positione priuati non debet, quando ius commune lūfragat, sed in hoc casu tam quād ad approbationem confessiorum, quam quād statim nullius diocesis resfragat. Quod autem mens, & verba Concilij stent pro Episcopo, illa facere congregatiōis declaratio suader, per quam interpretari est, quod in causis matrimonialibus, & criminalibus, in quibus concilium immemorabilem non sustulit, Episcopum in eārum cognitione ma- tenendum esse, donec per tres conformes inferior im- memorabilem probet.

Decretū. Ex decisione Rota Romana 331. parte 1. In ultimis Attributiōnēs.

CONFIDENTIA.

Confidentia probatur per literas missivas,
Cap. I.

Qui resignare volebat, quingenta debebat, pro quo futurus resignatus fideiuster, procuratorem constitutus ad libertate iuribus Papae canonicanis, & praebendam in sui favorem resignandum. An igitur milius litera, quæ dicitur sibi resignare fecisse, quia pecunias non soluta, confidentiam probent. Placuit affirmare, alias si per pecuniam beneficium dimisit, delictum, quod non praesumitur, induceretur. Confidentialia inter amicos secretae tractatur, idcirco probantur per conjecturas, & circumstantias, sive presumptions sufficientia.

Qui resignare. Ex decisione Rota Romana 300, parte 1.
Pauli & Amelii Perulli.

Nous prouisio non suffragatur, si non est facta mentio de confidentia. Cap. II.

Quod beneficia, Petrus resignata, Hieronymo restituuntur, si ex infrastrictio non decederet, simonia est, & quamvis conuerionalis, ubi ramen couenit facta est, atque ad alia obtinendum in babilone reddid. Quare obtemperio Hieronymo non suffragatur, cum de confidentia nulla intentio facta sit. Vbi vero ad priuationis pena agitur, realis funonia esse debet.

Quod beneficia. Ex decisione Rota Romana 201, parte 1. Pauli & Amelii Perulli.

Amicitia, & retrocessio, & conjectura generales non probant confidentiam. Cap. III.

Inter amicos resignations sunt, & liberalitas exercetur, amicitia igitur confidentiam non arguit. Retractio autem incomitentia facta, debilis est conjectura. Item conjectura generales, & honoris, non autem legis, confidentiam non probant.

Inter amicos. Ex decisione Rota Romana 202, parte 1.
Pauli & Amelii Perulli.

Confidentia ex quibus probatur. Cap. IV.

CVM Petrus reconalecens monitorum Hieronymo fecerit, ut sibi beneficia restitue ret, reuque à Curia difessoriter, quia comparere nō audierat, & duo cunctes deauditi à Hieronymo, aliisque duo de confidentia publica fama deponderant, satis ipsa probata vi sit est. Quamvis in resignatione illius esse voluit, si monitoratur, ramen Domini conualecentium ex illa infinitate bene probatum habuerunt, ex quo de domo exhibebat, & laborabat, arque beneficia sibi restituti instabat, itaque mores ex subsequenti infirmitate argueris est.

Cum Petrus. Ex decisione Rota Romana 263, parte 3.
libr. 3. in nouissimis Fabij.

Beneficia in confidentiam dicuntur vacare per obitum. Cap. V.

CVNI igitur beneficia suissent Decani per confidentiam, nullum ius Hieronymo quantum est: Iraqui per obitum vacare dicebantur, & provisioni Pape, de resignatione opponi non posset.

Cum iugato. Ex decisione Rota Romana 342, parte 3.
libr. 3. in nouissimis Fabij.

Confidentia probatur ex confessione resignantis.
Cap. VI.

Confessio clara visa est super interrogatorio, tum quod illud simpliciter evacuat, tū quia de illa e confidentialia, que nulam precedentem portionem habet, intelligi non potest, neque enim verum effet, quod ipse respondit, se non habere nisi nome, quia apud illum non solum nomen, sed plenum ius beneficij existet: hoc ex eo confirmatur, quia Franciscus littera expensas sustinuit, & poleta fecit vr Zapatu in Molauum resignaret, qui demum in nepotem Francisci resignavit, sed hec omnia formaliter confidentiam argunt.

Confessio. Ex decisione Rota Romana 86. Seraphini Oliverii.

Confidentia est, quando acceptato beneficio retrocedit ad favorem resignantis cum referatu. Cap. VII.

BUlae confidentiarum Piotrum Quarti, & Quinti locum habent, quando quis acceptato beneficio, illud in favorem resignantis, referat sibi pensione, vel regreflexu, retrocedit, etiam si eadem die, hanc gesta non fuerint, dum modo intra modicum tempore ipsarum, quod duorum, vel trium mensum ineluctus, ipse Pius Quintus declaratae quæ constitutiones cum ad tollendos abusus emanassent, causis toleranter rei per se illicita, comprehendunt, quod ex constitutione. Pj. Quinti colligatur, quo loquitur de hoc confidentia criminis per huiusmodi lenites circuitus cōsilio. Verba proximi causas tantum referunt, quæ legis condende occasionem dederunt, sed dilipsonem non resstringunt, cum ratio omnes illicitas confidentias comprehendunt. De regreflexibus relatione intellexisse dicitur, per illa verba pensiones, beneficia, ahaesue res, & tam preterita resignations, quam futurae comprehenduntur, cu pte ut ppteritis, & ad futuras inhabilitat.

Bulle. Ex decisione eiusdem 1001. Seraphini Oliverii.

Confidentia probatur ex intentione resignantis confidentiali manifestata resignatio. Cap. VIII.

Preinertus ante resignationem Guglielmo dixit, quod eidem beneficium resignare volebat, & si confidetiam vnu in eis filiis. N. est qualitas, vt illud remoto posset, cuhde beneficii recognoscet, ex quibus verbis clara colliguntur resignations intentionis, quæ sola ad confidentia probatione sufficit, nec relevat, quod Guglielmo responderit, vt Deus fibigatani imperitiretur, ab ipso eo quod aliquid eidem promiserit, quoniam verba in hunc sensu incaelestia, vt requisitione sibi factæ quodammodo fidem accommodauerit. Quæ cōfessio cum iudiciali existat, ad probandum confidentiam sufficit, item dato quod nihil promiserit, ramen diligenter intentionem non tollant, quæ sola sufficit, vt resignatio nota sit, et in inferno sufficientem confidentiam non faciat, ramen in foro iudiciali fecus est. Accedunt magna conjectura, nam literarum expedienti resignantis pecunia facta est, item aliquorum fructuum perceptio, item resignatarius nunquam refudit, sed manuit pro mercenario in alio beneficio inferire, quod factum fuisse non est verisimile, si se dominus aut este vere existimat, multum facit, quod mandatum deedit ad unius ea illis favorem resignandum, pro quibus rogatus fuerat, & licet haec resignationem fortitanè solet, tamen ad declinandum habet suspicionem verisimiliter actum est.

Perinetus. Ex decisione eiusdem 1359. Seraphini Oliverii.

Judeo

Tom. VI. Tit. Confidentialia, Datus, Decanus. 65

Judex confidentiarum in Urbe non cognoscit de simonia. Cap. IX.

Iudex confidentiarum in Curia de confidentiis simoniacis cognoscendi facultatem habet, de simonia autem cognoscendi non habet, quia latius patet quam confidientia, ideo illius sententia ex iurisdictionis defectu nulla extitit.

Iudex. Ex decisione eiusdem 6. parte 2. In Ultimis Prga.

Confidientia, & simonia noti committuntur absque pacto, & conuectione. Cap. X.

In iustitia etiam dicta sententia fatis manifesta vita est, quoniam simonia punibilis absque pacto, & conuectione non committitur, & confidientia simonia conventionis etiam est, sed inter Augustinum, cui parochialis collata fuit, & ipsum Albigensem, conferente, atque Ludouicum, cui pessimo reservata est, tantu abscl, quod pactio villa tacita, in expresa intercessione prohet, quo in modo quando vacant, & beneficium collatum fuit, atque penitus relerata, Ludouicus quatuordecim annis minor erat, ignorans, & absens, Simonia autem punibilis in ignorantem non cadit, qui solum contra eos obicit, qui confidientia negotiorum pertinet. Tametsi Ludouici procurator pensioem acceptaverit, tamen occ villam conuentione cum collatore, aut Augustino facili fidei, & cum demandato non confit: illi praesudicium facere non ponit, facultas procuratorum nunquam data censerit, per quem dominus in crimen, aut penitentia incederet. Neque confidientia, neque aliud crimen committitur, cum quis sibi, vel fratre, aut alii confangueo, dignis beneficiis, aut pensionem legitima auctoritate conferri confidit. Vbi collatio sub conditione facta est, quod contra iuris communis ordinaciones prouulios aliqui persone per fidem solut, quam postea Episcopus nomenauerint, confidientia ex confirmatione sua inducatur, at si persona certa ex iusta causa ab Episcopo reservata fuerit, se cuius esse, alias conclusum est, & in hoc caso Episcopus pensionem Ludouico sub beneplacito fidei Apoliticae restituavit, item Augustinus prouisus denuo a Papa idem beneficium sub eadem reiteratione impetravit, atque illius exactio longe post literatum Apoliticum expeditionem petita, atque exacta fuit, quare cum Ludouico nullum crimen scribi possit, sententia iudicis confidientiarum ex capite iustitiae sustinetur non potest.

In iustitia. Ex decisione eiusdem 166. par. 2. In Ultimis Legemensis.

Episcopus qui potest retinere fructus, vel pensiones, aut transferre, si post translationem ipse fructus vel pensiones exigat, confidientiam non committit.

Cap. II.

Piorum Pontificum constitutiones de confidientiis in simplici fructu, aut pensionis translatione lo cum non haberet vnam inter conclusum est, quoniam expressè loquuntur de illis, que refugiantis ratione refutantur. Constitutio Pii Quarta perit de beneficiis ecclesiasticis loquitur, sed pensiones huiusmodi dici oportunt, quoniam in titulum non conceduntur, atq; suos ius quoddam temporale à beneficio distingui. Illa autem Pii Quinti, quæ omnes confidientiam committit di modos enumerat, de pensionibus, ac fructibus separatis considerante, non loquitur, neque de prefata translatione, neq; verisimile videbanur huiusmodi causam omnium suarum, si in eo confidente quoque crimen committeretur, cum aut per presumptiones procedat, ad alios casus excedenda non videtur. Cum Archiepiscopo

pos vigore iuri iactitatis fructus, sive pensiones renente poscit, atq; illas omnes, vel aliquam partem transeunte nulli probabiles, aut verisimilis causa simulanda ad erat, quia deficiente simulatio non praesumitur, neque eius probatio admittenda est, et si confidientia, vel simulata translatio extitisset, non fatis cōmodè differentia ratio assignari posset, cur statim ab initio de omnibus fructibus facta non fuerit. Quare cōclusum fuit, ex perceptione fructuum post translationem per Archiepiscopum facta, confidientiam non esse induciam, quia solus animus, & conuento ab initio contracta, producit.

Piorum. Ex decisione eiusdem 733. in manuscriptis Pegae.

De iurisdictione iudicis confidientiarum Vrbis, & quod non possit inhibere Auditori Camera, nec Auditoribus Rotæ. Cap. XII.

Cum prefati iudicis potestas ad crimen confidientiarum cognoscendum restringa fuerit, & articulus manutentionis sit cuiuslibet, ideo de confessis partium iurisdictione in criminalibus concessa ad causas ciuilis prorogationi non potest, quare coram me de huiusmodi mandato agri non potest, cum maiorem potestatam non habet eo, cui adiunctus datum fuit. Quia maximè locum habere aīa sunt, in iudice noui tribunalis, ad quem frequenter recurrere solet, qui in alijs tribunaliis de iustitia sicutar cauillarum diffidunt, in quo cum pro interesse suo Fiscalis ei adhucaret, interdum multi graviter immerto vexantur. Et cum omnes boni viri optarent de opportuno remedio provideri, post idcirco quare haec decisio facta fuit, signatura Sandiflimi, prefato iudicis confidientiarum ordinavit, ne amplius, vel Auditori camera, vel Auditoribus Rotæ inhibetur.

Cum prefati. Ex decisione eiusdem 395. in manuscriptis Pegae.

D A T A R I V S.

Actus perfectus sit ex Data, cum consensu:
Cap. I.

A Cunum perfectum non facit Data parua, si consensus super ea extensus non sit, secundum notissimum Cutrie Romanæ stylum.
Actum perfectum. Ex decisione Rotæ Romane 237. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Datus semper emendat supplications.
Cap. II.

E Tiam līte pendente, supplications Datus emendare potest, quando de manifesto errore contat. Etiam līte. Ex decisione Rotæ Romane 239. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

D E C A N U S.

Decanatus quando probetur esse prima dignitas.
Cap. I.

Fama, & reputatio dignitatis majoritatem opera tur. Hunc igitur decauitum primam dignitatem effe, constare, visum est, praesertim cum in processibus, primo post Episcopum in loco incedere, depontat, itē abiente Episcopo illi ante alias dignitates thus offerri, atq; in festis folleminibus celebrare dicant: qui ceteris praeferrunt, dignior reputantur. Ipse Episcopus Virdunus, qui viginti doobus annis presul, ita obseruari vidisse attestatur. Item capitulum hanc majoritatem amplius verbis exprimit, nimirum Principeij sedem ad Decanum spectare, quia illa dignitate extincta, mens incorporata est, item canonicos in

F 3 eccllesia

ecclesia receptos Diaconi, & capitulo obedientiam, fidelitatemque seruire, & actus capitulares Decanis, atque capitulo aenbi. De ipso etiam Decanatu tanquam maioriorum ecclesiarum dignitate sexdecim collationes Apollonice succellere factae centum triginta annorum spacio effectum sunt.

Fama. Ex decisione Rota Romana 518. parte 1. in Novissimi Lancelotti.

Decanus comprehenditur sub officio Archipresbyteri. Cap. 11.

Cum in locu Archipresbyteri hodie Decanus succederet, ut experientia docet, ergo sub illo officio comprehendit, & dignitatis nomine habet, eo enim iure vi potest. Item Decanus ecclesie, & sic per modum capituli non in ecclesia dicitur, & Moysis historia manifestat, nam ad consilium Iero loqueri iuri, certas ordinant Decanos, & centuriones, qui populum indicarent, indices autem in dignitate existunt.

Cum in locum. Ex decisione Rota Romana 17. de confessione p[ro]fessoris in Novis.

Decanus non est persona priuata, & quam iniustificatione habeat. Cap. III.

Tangam capitulo caput persona priuata non est, quiamvis reliqua extrarorum ab ipso ita dicuntur, ergo in eo, cui praefit iurisdictionem habet, in lite igitur inter capulum, & episcopum, ut pralatus in rebus communibus sine capitulo agere potest, nam generaliter in bonis communibus administrationem habet, sicut episcopus in ecclesiis sue bonis: Si in auctoritate abique collegio non possit, in auctorum tamen postficio folius agere non prohibetur.

Tanquam. Ex decisione Rota Romana 210. lib. 3. 7a. tibi Putei.

Decanus quo modo sit manuteneundus in auctibus capituloaribus. Cap. IV.

P[er] plures auct[or]es antiquis apparuit Decanum vocem in capitulo dare conuenisse, & cum etiam recentes dentur, per hodiernam Decanum facti, & vigore fundamentalis Ecclesie Caliguritanis statuti Decanus de capitulo esse videatur; iesco iuri affinitatem habere dicunt, & ad acquirendam notandi quasi possessionem vnius actus sufficiat, propterea mandatum de manutendo dandum esse, conclusum surit. Nulla ratio aliquorum e contradictione habita est, quoniam Decanus non est extraneus, cu[od] falso dicitur ut autem pars capitulo videatur, ultra quod auct[or]es effecti fortis sunt, & plurimi eorum sive contradictione expediti fuerint.

Per plures. Ex decisione Rota Romana 465. parte 1. In plurimi Ubaldi.

Decanus quando sit prima dignitas in ecclesia, & habeat auctoritatem in iuris communis, & cum alijs iudicibus in iurisdictione choiri manuteneundus sit.

Cap. V.

Non minus de quas possessione Decani ea tellibus suis, quam ex alijs per parte capitulo exanimatis de quas possessione indicuntur quatuor temporum, quo eau in similibus praeminentiis, & in iurisdictionibus, quae à pluribus in solidum polliceri possunt, & inferi[us] nonnquam priuatiue ad superiorem concessi censentur, manuteneri cumulatim dada est, nec aliqua incompatibilitas considerari potest, quoniam utriusque partis possibiliter condem efficiunt silentium in ch[urch]a feruuntur tenui, sic iurisdictione que diuinu

tus iauore competit, Decano priuatiue ad ordinarium concessa non ceaserit, vbi uniuersi simili ad cultu[m] diuinum aggregantur: & sicut inter ipsos tres indices incompatibilitas non cadit, ita neq[ue] Decanu[m] addatur pro quanto, qui ha[bit] quasi possessione viri potest. De titulo autem, & antiquiori positione in perito traditum est, uerius vnuiquisq[ue] in sua positione manuteneundus est. In statui dispositione vel praefertur auctoritas, & praeminentia Eccani, vel praeferta intelligitur, nisi aliud exprimatur: & quando ins co[m]mune effectu[m] addatur, Decano, magis quam iudicibus auctoritate dicuntur, quoniam Decanus est dignitas in ecclesia, & vbi non est Archipresbyter, qui presbyterorum Decanus appellatur, in ipsius locu[m] siccuscedit, ergo viri prima dignitas in ecclesia iuris communis auctoritatem habere dicuntur.

Non minus. Ex decisione eiusdem 533. parte 2. In ultimis Pampibili.

D E C I M A E.

Clem. Dispensio[n]is habet locum in iudicio decimaru[m]. Cap. I.

Vbi tantum non est decimas ecclesiasticas, & spirituales comuni iure, & diuinu[m] clericis dobitas esse, confiat autem contra alteram ecclesiam, alteram praescribere posse, ergo qualitercumque de illis percipiendi iure agatur, Clementinam dispensio[n]is obtinet utrum est: li[ter] inter laicos ageretur, ad quarum praescriptionem nullus per consilium ecclesiasticas cogi potest. Jocum non habetur.

Dubitandum. Ex decisione Rota Romana 14. de indiciis in Novis.

Decimus cui[us] praefato debentur, & propter quam causam. Cap. II.

Sed ad Archiepiscopum animarum cura non spectat, neq[ue] de memorabilis confiat, quia iuri communis haber refutariam decimas non habeti vistum est; aliter si constaret, cum sufficienter integrum percipiendi decimas confutatio probata sit, nam vt decima pradiiles ecclesie loci, vbi Sacra[m]enta ministratur, per consuetudinem in debentur, induci potest. Praeter ius decim anno sufficiunt. Confusa post confutacionem emanare potuerunt, cumque de tempore non proberent, illarum metu solitas esse, dici non debet.

Si ad Archiepiscopum. Ex decisione Rota Romana 163. parte 2. in Novissimi fausti.

Vt Recto decimas integras percipiat, quid probare debet. Cap. III.

Cum Caritateris possessione decennale ei decimas integras percipiendi habeat, vifurata dici non debet, & cum incidenter inducatur, de titulo constare dici potest, ergo Petrus intentione fundatam non habet, vt Recto nomen ad effectum illas integraliter percipiendi, mereatur. Item contra illum agit, qui parochialis Abbatiale domu[m] tenet: quare potius Vicarium perpetuum, quā Recto indicatus est, praesertim, quia illarū quartā à Caritatē percipere apparebat.

Cum Caritaterius. Ex decisione Rota Romana 243. par. 1. Pauli Acemili Veralli.

Decimas omnes habere non potest, qui probauit de receptione partis. Cap. IV.

A Gens possessorio ad omnes decimas, si omnium pre ter quarum agitorum perceptionem probet obtinere non potest.

Agens. Ex decisi. R. & Rom. 244. p. 1. Pauli Acemili Veralli.

Decimas

Decima in quo loco solui debeant. Cap. V.

Quod ab eo, qui in una prouincia degit, & I alia prædia colit, decima solui debeant, vbi prædia sita sit, licet communiter recipiuntur, sicut cum lex scripta non sit, propter opinionem concurrentiam, ad cōfuerint dicere opus est, ergo si in una prouincia alter quām secundum in communem bōluerint, iū opido, vbi nulla confuetudo extaret, non erit perfimile legis, quam non habemus, sed per similem confundendam viciniorum loci iudicandum: Et cum non sit contra idem decenni annis ad illam inducendum fatis sunt. Esti decimatum prescriptio quod ad certa prædia ad alia non extendatur, hoc ramen intelligitur, quando Ecclesia præferens matrix specialis contra praedialent non esset, neque praedialis contra matricem, & ille, qui in una habitat, in alia non coleat, quia tunc idem esset, quod in colonio partitorio, & contraria confundendo existeret, focus in aliis ex illis casibus, qui iure admittuntur.

Quod ab eo. Ex decisione Rota Romana 3. de decimis. Achillis de Graffo.

De eodem. Cap. VI.

Illa quæstio de decimis soluenda, si in unum inhabitat, & in altera parochia prædia colit, inter expressio decima non est, ut omnibus viiis est. Constitutio, quæ de cōiente loquitur, & in domino, & in colonio generaliter intelligenda est, quæ semper colent, & fructus ex predio percipienti mutuaria adest, propter quam, & parochiali, & praediali, prout confutetur est, dicit potest. Impossibile videtur, ut habitare in longinquâ parochia, in altera prædia colat, Nec debet propter recessum, antiqua parochia coniunctis decimus isolari.

Illa quæstio. Ex decisione Rota Romana 6. de decimis. Achillis de Graffo.

Possessorum decimatum in aliena parochia ait dandum sit. Cap. VII.

Religiosis ad decimas in aliena parochia resiliunt non debet, quia ius communie contra se habet, & cur & liceo resiliunt, qui incapax est. Curatus autem, cui iura suæ, super contrario possessorio audiendus est, & hec exceptio, ad illos repellendum, intentionem fundat.

Religiosus. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 17. libro 1. Francisci Marti.

Decimas debentur illi, cui unio facta est.

Cap. VIII.

CVM Rectoria, & parochialis ad monasteriorum proprietatem pertinet, decima autem sint rectoris patrimonium, ergo monasterio, cui vniuersitas est, non auctem rectori, sive Vicario perpetuo debita sunt: Congruam tamen pensionem Jacobo vicario dandam esse diximus.

Cum Rectoria. Ex decisione Rota Romana 5. de decimis. Joannis Mabedani.

Quæ debentur ratione Coram animarum, quando pertineant ad Vicarium. Cap. IX.

Si decima primitio, & oblationes, que Coram ratione dantur, Vicario competunt, & certa tantum portio ipsius patronatus habenti, vel alii prelato assignatur, decimatum videatio ad Vicarium pertinet: si vero prædictum perceptio ad patronum pœstat, vel rectore, certa portio pœ Vicario relata, tunc communie iure cuta, & vendicari aad patronum, sive ipsius rectorem;

sed curæ exercitium ad Vicarium pertinere dicendum est.

Si decima. Ex decisione Capella Tholofana 109. Ioannis Corserij.

Vicarius perpetuus debet habere congruas portionem decimatum. Cap. X.

CVM omnes fructus ad Rectorem iure pertinent, Vicarius perpetuus congruam tantum portionem babere debet, cum pars datetur, congruam dati præceptum est ergo contra Rectorem ad omnes decimas non bene egit vicinus est.

Cam omnes. Ex decisione Rota Romana 2. de decimis. Merellii Cresentij.

Rectoribus debentur decimas, Episcopis vero quarta illarum. Cap. XI.

Ecclæsæ, sive Ecclesiæ parochialium corati sunt per decimis, Episcopus vero su per illarum in quartam fundaram intentionem habent. Nec terciæ illi est. Toletano Concilio debet potest, quod primi tē pore, cum Episcopi pauperes essent procedebat: Hodie quarta duntaxat, cum Episcopi iunibus nomerata est. Si Reges decimam in tertiam habuissent, quæ à Mauritio & Saracenis recuperarent, facilius illius in meo luitu deretur, quia donationum verba clara existunt, fin minus, maiorem difficultatem haberet, quia Luni Terti confirmatio, cum Regibus donare huiusler, intelligi debet, vt potest, quia dictam bonorum tertiam habent, tunc enim cum superioris auctoritate donatio valida esset.

Rectores. Ex decisione Rota Romana 31. parte 2. in nouissimis Cantuœ.

Ecclesiae decima dati debent expensis deferentis. Cap. XII.

Qvia diuino iste ad Ecclesiæ horreum ducenda sunt, proprieæ conclusio est rusticum suis expensis ardari ad Ecclesiæ decimas deferendum.

Quia diuino. Ex decisione Cappellæ Tholofana 433. Ioannis Corserij.

Rector pro interest decimorum debet vocati in perpetuatione fructuoru. Cap. XIII.

Frustus a fundo extrahi non debet, nisi prius ei, qui decimandi ius habet denunciatio facta sit, atque per sex horas expectatio fieri: Nam & consequenter fundi a partem habet Ecclesia; cu m illorum portionem habeat, ergo nisi vocata, aut illius procuratore presente, diuinus nullatenus fieri potest, & in re communi prohibitis conditi potior est. Cōfueritudo contraria potius esset peccati mact, & corruptela.

Fructus a fundo. Ex decisione Rota Avenionensis 14. Hieronymi Laurentij, & de decisione Gratianopolitana 284. Gaudiensis Papa.

Commendatariis, quibus conceduntur decimas, an etiam debentur oblationes, & alia. Cap. XIV.

CVM Vicarius certam iore stipendi taxatam portionem habeat, ergo decimas, in quibus militiam ordinis pro bellico contra infideles feruio fundata sunt, commendatariis debentur, quamvis vxores ducant, nā fratres proficiunt, & facilius contrahedunt. Pape dispensatione iustis de causis cinanavit. Licet in Ecclesia non administrarent, nec sint priores, aut rectores, ramen certum ordo attenditur, quid decimatum capax est, & ad commendatarium pertinere dicuntur, tanquam est sui ordinis numeribus recipientem, præterim, quia praetorianum Ecclesiæ ordinis vniuersitate sunt: Sedan idem in obla-

Digestorum Nouissimorum.

oblationibus dicendum sit? Placuit illi competere, qui spiritualem infra parochiam suam administrationem habet, nam diuinis intercessiis rautum datur. Anniversaria quotidiana distributionibus & equiparantur, quæ nisi ieruientibus non debentur, si igitur clericis, qui istorum capaces existunt, abeantur non percipiunt, multo minus commeditari: Ad distributiones in absentia percipientias Papæ dispensatione opus est, multò magis ad oblationes & anniversaria per commendatorios colligenda. Cum builla ordinis decime duatasat concedatur, oblationes, quæ ab illis differunt, nullo modo comprehenduntur.

Cum Vicarius. *Ex decisione Regni Lusitanie 14. Alvari Valafabi.*

Ecclesiæ baptismali non debentur decime, nisi certa confusione probetur. Cap. XV.

Si Ecclesiæ baptismali non sit etiam patrochialis, neque decime predailes, vel personales, neq; etiam baptismales foliuncta sunt, quoniam neq; pro baptismo, neq; pro ceteris Ecclesiæ Sacramentis, aliquid iure, vel confutendum foli debet: Conuenit igitur, qui vbi Sacramenta suscipiunt decimas foliunt, ad duplex hoc omnis cogi non possunt: Nec allegata coferendum recusat, quia eius causa requisita, probata non fuit, Imo contra ius commune est in aliena parochia decimas capere, acci-
co quadraginta annorum spatiis probari opus erat, infra quos nullum tempus sufficit.

Si Ecclesiæ. *Ex decisione Rota Perusina 72. parte 2. Isabelli Ludowici.*

Decimas predailes foli debent ante tributa, & an prius expensæ deducenda. Cap. XVI.

Pradiales decimæ ante omnia foli debet, prius quæ tributa foliuntur, & operantur mercedes, est enim realeous, & fructuum detentum infestuntur: Vbi cum q.duz. causæ concurredit, semper posterior est præponenda, sed decimæ in vñueris dominij signum, tributum vero specialis dantur: Quod autem dicitur, deducitæ expensæ fructum esse, iure ciuii intelligunt, oñ naturali, & diuino, quo ipsæ debita sunt. Et vbi ad quotam referuntur, expensæ non deducuntur. Item antequa penitus colonio partitio, vel domino debeat, foliuntur fuit: quare peccatum quidem mortaliter, prædialis restituens, si prius expensas deduxerit, com contra canoum formam egitur: In personalibus autem prius, etiam si ex voluntate facta sunt, deducuntur. Et in fioe auti præfiantur, in quo partite a predialibus differunt, quæ si non statim ac fructus recollecti sunt, darentur, & peccato neq; excusaretur. In his omnibus decem annorum confundendo magnam obtinet firmitatem.

Prædiales. *Ex decisione Regni Neapolitanii 4. Francisci Pinii.*

Decimas predailes ante petitionem offerri debent. Cap. XVII.

Cum naturali, & diuino iure predailes quasi debitis sunt, temporis ignorantiam, quis pretendere non potest, ergo ab ipso petitione offerti debent, & ad creditum domum portande sunt.

Cum naturali. *Ex decisione Rota Romana 1. de decimis iurantibus.*

Concessio decimarum facta laico quid comprehendat, & quæ sit iusta causa. Cap. XVIII.

In decimaru concessione facta laico, quæ ex anti-
qua causa dabuntur, non comprehenduntur, ideo ad noualium non extendit, & recuperationis autem eis causa ab infidelium manibus, etiam si esset remunerativa, ra-

tionabilis viæ non est. Nec Episcopus in successione praediudicium donare poterat: iusta causa existit si præ-
paecia erant, aut concessionis tempore nullæ ex illis de-
cione perciperentur.

In decimaru. *Ex decisione Rota Romana 237. libro 3. Jacobi Tatei.*

Noualia non venient in concessione decimaru. Cap. XIX.

Quamvis concessionis verba, in futurum, traditum haberent, quia super totu[m] territorio dicent, tamen Domini conculcerunt, noualia non comprehendendi, cum enim decimaru appellatione etiam futura veniant, tamen eius expressum, quod tacite in est, uihil operatur, itē si laici facta est, ex iuria interpretatione non quam noualia continetur: si vero clericis extenditur.

Quamvis. *Ex decisione Rota Romana 4. de decimis Aribaldi de Graffis.*

Cultum & incultum an pro nouali accipiendo. Cap. XX.

Cvititorum, & incultorum appellatione, nouale venit, noualium autem culta nequam. Cultum præteriti temporis participium est, ergo negatio ipsum præcedit, quæ de sui natura quicquid postea sequitur, detruebit habet, & suo contradictrio equiollere facit. Non cultum autem, seu incultum dicitur quasi nouum culmen, ergo pro nouali accipiendo est.

Cultorum. *Ex decisione Rota Romana 62. Egidij Bel-
lamera.*

Laici quando, & qoomodo sint capaces decimaru. Cap. XXL

Ante Concilium Lateranense, post Diuini Hieronymi tempus, sub Alexandro Tertio celebratum, laicis decime in feudum concedi poterant, præscribit autem ab eis, neq; etiam postea licetum erat: sed ex privilegio apostolico & ante, & postea capaces extiterunt.

Aute Concilium. *Ex decisione Rota Romana 241. par. 1. Pauli & Emily Verallij et decisione Cappella Tholofiana 440.*

Laici non sunt capaces decimaru sine titulo. Cap. XXII.

Nec sufficit per immemorabile tempus per laicos possicias esse, nisi titulus allegetur, nimis quod in feudum ab Ecclesiæ recognoscetur, abfq; illo, vi-
passe præsumuntur, & possesso etiam mille annorum, vt consequi possint, non suffragatur.

Nec sufficit. *Ex decisione Rota Romana 242. parte 2. Pauli & Emily Verallij et decisione Cappella Tholofiana 440. Joannis Corserij.*

De codem, & quare decimæ debeat. Cap. XXIII.

Nam ultra Rotæ confusum, qui communem opiniionem inducit, Doctores numerati, contrarium sententiam æquare viæ sunt: Laici abscue timo ipsorum incapaces sunt, quæ ratione diuini obsequi in Ecclesiæ præfiti, & vñueris dominij signum debentur. Nam ultra. *Ex decisione Rota Romana 215. par. 2. in nouissimi Adobrandini.*

Abbas præscribit decimas, sed noualia non præscribit. Cap. XXIV.

Licit autem in laicis ex immemorabili, neque præscriptio, neq; privilegij præsumptio indui possit, tamen in Abbatibus, qui decimaru capax est, possesso tam temporis præsumit. Noualia quidem

Tom. VI. Tit. Decimæ.

69

quidem praescribi non potuerunt, nec per tantum in rem
potis pollideri, sed cum de possessionib; de novo ad col-
latura in redacti debantur, data antiquariorum possessio-
ne, & in consequentiā priuilegio, idem necessario fe-
qui in nouisibus dictum est.

Licet autem. Ex decisione Rota Romana 1. de decimis
Mercelli Cremoni.

Agens ad decimas quotannis esse debet.

Cap. XXV.

QVIA dispositum est quatuordecim annos maiorem
ad spiritualia agere posse, An in laico ad decimas
agente idem sit, resoluunt, si ex infidelitate,
posse, quia & decimæ spirituales, & dependentia, ea-
cum fructus existant.

Quia dispositum. Ex decisionibus Rota Romana 2. de
inducere in novis.

Præscriptio a non solutione decimarum quanta effe-
debeat. Cap. XXVI.

ADecimatum solutione moniales priuilegio exem-
ptæ sunt, testes autem, quod à quadraginta annis
non soluerint, & a maliciebus audierint, deponebant:
An igitur earum coloni, contra quos agitur, reneantur.
Cum omnia immemorabilia præscriptionis requiri,
probata nō essent, cumq; dubitacionis effet, an propter
aliqua verba in priuilegio positâ, effet realē, & idco de
illius interpretatione agendum sit, dixerunt Domini, non
solum quadraginta fatis esse, sed & viginti annos suffi-
cere.

A decimatum. Ex decisione Rota Romana 12. libro 3.
Jacobi Pateti.

Decimas nunquam præscribuntur in totam.

Cap. XXVII.

VT decime non soluantur, conuenientia induci nō
potest, que ab eis mortali peccato non procedit,
& cum iure divino debeantur, nisi per Papam approba-
ta fuerint, bonam fidem habere non possunt.

Vt decimæ. Ex decisione Gratianopolitana 285. *Guido-*
nisi Papa.

Priuilegium de non soluendis decimis non extenditur
ad colonos. Cap. XXVIII.

Sue multum, siue parum colligant coloni, certum
centum monialis soluent, sed ipsi parum de decimis
non soluenda priuilegium, quia personaliter indicatum
est, ad colonos nullatenus extenditur, ergo & ipsi cen-
suarij tenentur.

Sue multum. Ex decisione Rota Romana 522. libro 3.
Jacobi Pateti.

Priuilegium eximens intelligitur de extraordinarijs.
Cap. XXIX.

EXITENS priuilegijs à decima cum solutione, nō de
ordinarijs, sed extraordinarijs est intellectu, si ipsius
verba sunt dubia, à confuetudine interpretantur.

Eximens. Ex decisione Rota Romana 65. libro 3. *Jacobi*
Pateti.

Concessio decimatum, vt habeat effectum, debet pro-
bari implementum causæ. Cap. XXX.

CVM in literis Alexandri Sexti due decimatum ter-
tie iuxta aliarum tenorem concedantur, cum one
re Ecclesiæ ex proprijs Regum bonis confruendi, &
de relatis literis suorum apparent. An priuilegium
probetur, dubitacionis causa. Et quia duarum terminarum
responsum concessio facta erit, vt Ferdinandus & Elisa-
beth ad illa tenentur, si Dux ad Alexandri literarum

canonizationem agit, de proprijs bonis confruixisse, do-
cere debet, siue modaliter, siue conditionaliter conce-
cesso facta fuerit.

Cum in literis. Ex decisione Rota Romana 307. libro 3.
Jacobi Pateti.

Decimas præsumunt percepte vigore tituli prece-
dentes. Cap. XXXI.

PRO Duce de Alia, ex omnibus simul iunctis proba-
tionibus, ante Saracenorum conversionem, relati-
vitas literas effe concessas, recoluntur est. Non enim de
relatis priuilegiis probando agebatur, cum per relationem
probata esse diximus, sed de quadam ante con-
versionem prioritati, quia & consequentiā probati po-
tent, prout ex hora appositionis instrumentum pree-
fuisse, & ex possessione gratiam preecessisse præsumitur.
Cum priuilegium det in locis, in quibus infideles ad fi-
dem post datam, conuersi fuerint, certe nisi conuersio
nem precedet, frustratorum fuisse imperium, &
cum Reges post conuersationem, duas tertias statim per-
cepissent, viisque tituli precedentis vigore, vt delictum
excludant, dicendum est, quod in tunc Catholicis Ro-
gibus præsumendum non est, & prater priuilegiū aliis
pretendere non poterat. Si decimas vñp̄are volu-
fuerint, neque ad fedem apostolicam recursum habuerint,
neque priuilegium impetrassent. Item probus vir Ar-
chiepiscopus Hispanæ decimatum colligendam, &
ad dotandas Ecclesiæ executor datus, de priuilegiis ante
conuersationem data, arrestabatur. Quamvis ceteris in ita-
dictis exhibitis, hoc priuilegium in productum non erat,
tamen ad suspcionem qualilibet cuitandam, ipsi Di-
cūrūrūmentum delatum est, quod eius notitiam non
habebat.

Pro Duce. Ex decisione Rota Romana 372. libro 1. *Jacobi*
Pateti.

Agentes ad restituionem decimarum, quando de titu-
lo docere debent. Cap. XXXII.

CLERICIS, beneficiis in eadem Ecclesia nullam cutum
habentibus, ita percipiendi decimas ius resistit, si-
cū canonics in aliena diœssi, ergo & ipsi ad poffelli-
am trium quartarum decimatum restituionem agentes,
de aliquo titulo docere debent. Sola autem decen-
talis pofficio non sufficit. Licet ipsi debant Rectori,
cuius est percipiendi, affilie, Nihilominus de ius
missis caper debent.

Clericis. Ex decisione Rota Romana 371. libro 1. *Jacobi*
Pateti.

Confuetudo soluendi decimas in uno loco, non exten-
ditur ad alium locum. Cap. XXXIII.

NIN Regno Valentia Zaccari decima ex prima deco-
litione ioli confuerit, sed ad huius Regni Hispanie
confuetudo prouincie, ad Canarie insulas, illi habie-
tas, extendi debet. Cum contraria sit, quo decima de
integritate soluenda est, placuit, non aliter de dimidi-
to, sed de toto Zaccaro soluendam esse. Si in his ius di-
sponeret, ad aliorum locorum confuetudinem recur-
rendum effet.

In Regno. Ex decisione Rota Romana 3. de decimis Ioan-
nis Mobeiani.

Confuetudo soluendi decimas attendenda est.
Cap. XXXIV.

SOLUENDI decimas confuerendo, etiam de fructibus in
aliena parochia recollectis attendenda est, etiam si
de nouisibus.

Soluendi. Ex decisione Rota Romana 954. parte 3. li-
bro 3. in auxiliis Tholomæi.

Deci-